

วารสาร นิสิตวัง

JOURNAL OF NISITWANG

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

สังคมวิทยา
และรัฐศาสตร์

จิตวิทยา

ปรัชญา

ศาสนาศึกษา

ภาษาและ
ภาษาศาสตร์

การศึกษา

การศึกษา

สังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์ประยุกต์

ปีที่ 28 ฉบับที่ 2

กรกฎาคม - ธันวาคม 2569

ISSN : 3056 - 9184 (ONLINE)

วารสารนิสิตวัง (JOURNAL OF NISITWANG)

ISSN : 3056-9184 (Online)

ปีที่ 28 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2569 Vol.28 No.2 (July-December 2026)

กำหนดออกวารสารทุก 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ)

ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษา ตลอดจนบุคคลทั่วไป มุ่งเน้นทางด้านสังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ จิตวิทยา ปรัชญา ศาสนศึกษา ภาษาและภาษาศาสตร์ การศึกษา ตลอดจนสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ประยุกต์

กองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดทำวารสารตั้งแต่การคัดเลือกบทความ และมีผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลงอย่างน้อย 3 ท่าน ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ และเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยบทความต้องเป็นงานที่ไม่เคยถูกนำไปพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นๆ มาก่อน

ที่ปรึกษา

พระกิตติสารสุธี, ดร.	รองอธิการบดีวิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระครูสิริเมธากร	ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขต วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย
พระครูสุนทรธรรมนิเทศ	วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย

บรรณาธิการ

พระครูสุภัทรลีลโสภณ (สายัณห์ เปมสีโล), ผศ.ดร.

รองบรรณาธิการ

พระครูปลัด สุธารักษ์ ธมฺมรกโข

กองบรรณาธิการ

พระสุเมธีธรรมภณ, ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระครูปลัดสุวัฒนวิสุทธิสารคุณ (มณฑิราธิ์ ปริสุตโต), ผศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาทองเด่น ฐิตญาโณ, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฺฒโน, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระชินกร สุจิตโต, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.จินนวัตร ปะโคทั้ง

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ บัวสุข
 รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน
 รองศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์พร พันเพื่องฟู
 รองศาสตราจารย์ ดร.พรรณรายณ์ ทรัพย์แสนดี
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธัม แสงแก้ว
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ พจนอารีย์วงศ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร บุญใช้
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ ปิยมาตย์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมกฤษฎ์ ศรีนนท์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร เกษจ้อย
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์มะลิน แสงวมิม
 ดร.กฤตสุขิน พลเสน
 ดร.รณวีร์ พาผล
 ดร.สรวิชัย เผ่าดี
 ดร.กำธร ขวัญเสนห์
 ดร.อมรชญา ชินศรี
 ดร.สุริยา แสงอินตา
 ดร.ไพฑูรย์ ตรงเที่ยง
 Professor Cliff Wendell B. Lilangan

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกประเมินบทความ

พระเจริญ จิตปัญโญ, ดร.
 พระประเสริฐ เตชโก, ดร.
 รองศาสตราจารย์ ดร.จินณวัตร ปะโคทั้ง
 รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเหลือ ใจมโน
 เรือเอก รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ บวรวัฒนเศรษฐ์
 รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน
 รองศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์พร พันเพื่องฟู
 รองศาสตราจารย์ ดร.พรรณรายณ์ ทรัพย์แสนดี
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ภารเวช
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบุญ วัฒนนะ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธัม แสงแก้ว
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำรูญ พริกบุญจันทร์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บารมี อริยะเลิศเมตตา
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อริษฐ์พัชร บพิธปรมัต
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร พฤษภูมิกุล
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจศักดิ์ เจริญมหาวิทยาลัย
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์โกเมนทร์ ชินวงศ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธน วงศ์แดง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์มะลิน แสงวมิม
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญณภัทร พุ่มสุวรรณ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิ ศรีรัตน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 นักวิชาการอิสระ
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
 นักวิชาการอิสระ
 สำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมฯ กลุ่มที่ 14
 มหาวิทยาลัยนเรศวร
 Holy Angel University, Pampanga, Philippines

โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 มหาวิทยาลัยศรีปทุม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
 โรงเรียนนายเรือ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
 มหาวิทยาลัยมหิดล
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 สถาบันนวัตกรรมการศึกษา สมาคมส่งเสริมการศึกษา
 ทางเลือกสถาบันเทคโนโลยีภาคตะวันออกแห่งสุวรรณภูมิ
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
 นักวิชาการอิสระ
 มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ดร.อมรชญา ชินศรี
ดร.วราภรณ์ วราธิพร
ดร.กำธร ขวัญเสนห์
ดร.สุริยา แสงอินตา
ดร.พลังชาติ เหมือนแก้ว
ว่าที่ ร.ต.ดร.เอกรินทร์ ศิริรัตนชัย
ดร.พิบูลย์ ตัญญบุตร
Professor Cliff Wendell B. Lilangan

นักวิชาการอิสระ
นักวิชาการอิสระ
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรมฯ เขต 14
กรมสอบสวนคดีพิเศษ
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยรังสิต
Holy Angel University, Pampanga, Philippines

ผู้ทรงคุณวุฒิภายในประเมินบทความ

พระครูปลัดสุวัฒนวิสุทธิสารคุณ (มฆวินทร์ ปริสุตฺตโม), ผศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระราชเมธีวัชรติลก (ไพจิตร อุตตมธมโม), ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูสังฆรักษ์ศวีร์ ปมุตโต, ดร.
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ บัวสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ ศรีคำมูล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนัด ดวงดีลี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี รอดแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรชัย อุทาพันธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร เกษจ้อย
ดร.กฤตสุขิน พลเสน
ดร.อารดา ฉิมมากร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.ณัฐภัทร อยู่เมือง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.สานิตย์ สีนาค

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้จัดการวารสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อาทิตย์ ชูชัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยผู้จัดการวารสาร

นายอัศวิน คงชำนาญ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน

อาจารย์สนิท วงปล้อมหิรัญ
อาจารย์ไชยยา เรืองดี
อาจารย์ณฤมล ชุ่มเจริญสุข
อาจารย์วรวิมล สุขสมบูรณ์
อาจารย์ชาญพัฒน์ ขำขัน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ฝ่ายจัดรูปเล่ม

นางสาวอุไร เรืองดาว นางประทีน อุปนันท์ และนายณัฏฐชัยภูษิต ศรีมาลี

สำนักงาน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
ตำบลสนับทึบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทรศัพท์ 0-3574-5038, 081-044-7961, 082-614-7358, 087-852-3886
โทรสาร 0-3574-5037
E-mail : journalnw@gmail.com

เว็บไซต์วารสาร <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jonw>

บทบรรณาธิการ

วารสารนิสิตวัง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 28 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2569 ยังคงมุ่งมั่นในการเป็นสื่อกลางทางวิชาการสำหรับเผยแพร่องค์ความรู้ งานวิจัย และบทความวิชาการที่มีคุณภาพ อันเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ จิตวิทยา ปรัชญา ศาสนศึกษา ภาษาและภาษาศาสตร์ การศึกษา ตลอดจนสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ประยุกต์

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในฉบับนี้ ผ่านกระบวนการพิจารณาอย่างเป็นระบบจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรฐานทางวิชาการ เพื่อให้ผลงานที่เผยแพร่มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติได้อย่างแท้จริง โดยเนื้อหาในวารสารสะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายของประเด็นการศึกษา ทั้งด้านการพัฒนาการศึกษา เทคโนโลยีดิจิทัล การบริหารจัดการ ภาวะผู้นำ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในบริบทปัจจุบัน

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะอันทรงคุณค่าแก่บทความต่าง ๆ รวมทั้งขอขอบคุณผู้เขียนบทความ นักวิจัย นักวิชาการ ตลอดจนผู้อ่านทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนวารสารนิสิตวังด้วยดีเสมอมา ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนถือเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของวารสารให้ก้าวหน้าต่อไปอย่างมั่นคง

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา การวิจัย และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ อันจะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่และการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
บทความวิจัย	
การศึกษาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา เรื่อง การปฏิวัติฝรั่งเศส โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด MAGIC IF ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ณัฐพร วรธงไชย และ ศิริพร พึ่งเพ็ชร	1
การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริเขตตรวจราชการที่ 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศศิธร ศรีพรหม, พิษณุภา ยืนยาว และ จินตนา ศิริธัญญารัตน์	14
ทัศนคติของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ต่อการใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติ ในการบังคับใช้กฎหมายจราจร พูน ทศณะ	29
ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รัชดา พันธตะคุ และ ศิริพร พึ่งเพ็ชร	42
การพัฒนาแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม ทวธ วงศ์วงศ์	55
การประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย กรุณา มธูลาภรังสรรค์, ณภัทร จ้อยรักษา และ อนุรักษ มีอิม	70
การแสดงเพลงพื้นบ้านสร้างสรรค์ ชุด สีนท่งทอง มนัสวี กาญจนโพธิ์	84
ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ที่มีต่อสมรรถนะการปฏิบัติการสอนและความมั่นใจในตนเอง ของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา ชิตชไม วิสุตกุล	96
การศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมจากการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ สรวิชัย เผ่าดี, จุฬาลักษณ์ รักพงษ์ และ อภิชาติ สุขอร่าม	109
อิทธิพลของสื่อดิจิทัลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของเยาวชนไทย : กรณีศึกษาเยาวชนในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ณรงค์ฤทธิ์ เครือไทย, พัสกร จิตรัตน์, ประมุข ศรีชัยวงษ์ และ รุ่งธรรม พลธรรม	119
การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดพุทธโฆษาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว ทักษิณ ตั้งกุลบริบูรณ์ และ ประกอบกุล นาคพิทักษ์	129
EFFECTS OF TASK-BASED LANGUAGE TEACHING AND CONVERSATIONAL AI ON ENGLISH SPEAKING ABILITY AND ANXIETY OF SIXTH-GRADE STUDENTS Nhkum Jat Aung and Phibun Tanyabut	138

บทความวิชาการ

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหมดไฟในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนใน
สถาบันอุดมศึกษา 151

ฉัฏฐวรรณ เกิดดอนทราย, เจนฤทัย เจริญศรี, ฉัฏฐวรินทร์ รอดถึง, อรรวรรณ หวังดี, วีระพงศ์ อุมัด,
เบญจมาศ บุญชัย และ วิมล บุษบงศ์

กลวิธีการใช้ภาษาของแบรนต์ Butterbear : กรณีศึกษาการนำเสนอมาสคอตหมีเนย 161
สุรางคนางค์ รัตนวิจารณ์

การซื้อสิทธิ์ขายเสียงกับคุณภาพประชาธิปไตยของไทย 174
ปัญญา อุดมประสงศ์สุข

ภาคผนวก 182

**การศึกษาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา
เรื่อง การปฏิวัติฝรั่งเศส โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้
5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด MAGIC IF ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
A STUDY OF HISTORICAL THINKING SKILL IN CHRONOLOGICAL
THINKING ON THE FRENCH REVOLUTION USING THE 5E INQUIRY-BASED
LEARNING MODEL INTEGRATED WITH THE MAGIC IF APPROACH AMONG
GRADE 11 STUDENTS**

ณัฐพร วรธงไชย* และ ศิริพร พึ่งเพชร

สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล และ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

Natthabhorn Worathongchai* and Siriporn Phungphet

Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Vongchavalitkul University and

Faculty of Education, Vongchavalitkul University and

*Corresponding Author E-mail : natthabhorn_wor@vu.ac.th

(วันที่รับบทความ : พฤษภาคม 4, 2569 ; วันแก้ไขบทความ : พฤษภาคม 17, 2569 ; วันตอบรับบทความ : พฤษภาคม 18, 2569)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลาก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ (2) เปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลาหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้น ม.5/3 โรงเรียนนอร์ทเทอดาม นครราชสีมา ปีการศึกษา 2568 จำนวน 26 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และอัตนัย 2 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบการแจกแจงปกติด้วย Kolmogorov-Smirnov และทดสอบสมมติฐานด้วย Wilcoxon Signed-Rank Test

ผลการวิจัยพบว่า

(1) ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(2) คะแนนหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 78.23 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา, รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น, แนวคิด Magic If

Abstract

This study aimed to : (1) compare Grade 11 students' chronological thinking skills in historical thinking before and after instruction implemented through the 5E Inquiry-Based Learning model integrated with the Magic If approach; and (2) compare students' post-instruction chronological thinking skills with the established criterion of 70 percent. The sample consisted of 26 Grade 11

students from class M.5/3 at Notre Dame Nakhonratchasima School during the 2025 academic year, selected through cluster random sampling. The research instruments included lesson plans and a historical thinking skills test comprising 40 four-option multiple-choice items and 2 constructed-response items. Data were analyzed using mean and standard deviation. The normality of the data distribution was examined using the Kolmogorov–Smirnov test, while hypotheses were tested using the Wilcoxon Signed-Rank Test.

The findings indicated that :

(1) students' chronological thinking skills after instruction were significantly higher than those before instruction at the 0.05 level of significance.

(2) the mean post-test score of 78.23 percent was significantly higher than the 70 percent criterion at the 0.05 level of significance.

Keywords: Chronological Thinking Skills in History, 5E Inquiry-Based Learning Model, Magic If approach

Keywords : Chronological Thinking Skills in History, 5E Inquiry-Based Learning Model, Magic If Approach

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประวัติศาสตร์ เป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในอดีตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ช่วยให้คนในปัจจุบันเข้าใจพัฒนาการของมนุษย์และสังคม ตลอดจนความสำเร็จและความผิดพลาดในอดีต การศึกษาเรื่องราวในประวัติศาสตร์ จะนำไปสู่การสร้างสรรคแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (สิริวรรณ ศรีพหล, 2555 : 8) การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์จึงต้องคำนึงถึงความคิดเห็น ค่านิยม และมุมมองของผู้คนในช่วงเวลาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และจัดลำดับเหตุการณ์ มองเห็นความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล และอธิบายปรากฏการณ์บนพื้นฐานของหลักฐานอย่างปราศจากอคติ (เฉลิม มลิลลา นิตินเขตต์ปรีชา, 2559 : 11) การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ จึงเป็นการศึกษาเรื่องราวในอดีต เพื่อสร้างความเข้าใจต่อความเป็นไปของมนุษย์และสังคม ประวัติศาสตร์จึงเป็นการตีความ วิเคราะห์ และเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตกับปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจพลวัตของสังคม และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา (กิตติคุณ รุ่งเรือง, 2560 : 17)

การศึกษาประวัติศาสตร์ จึงเป็นการศึกษาความต่อเนื่องในมิติของเวลา เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงจากเหตุการณ์หนึ่งไปสู่อีกเหตุการณ์หนึ่ง ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระและวิธีการทางประวัติศาสตร์ ช่วยให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้เรื่องราวในอดีต สามารถตอบข้อสงสัยในความเชื่อเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตได้ (Barton and Levstik, 2004; VanSledright, 2004; Buchana, 2015 : 47) ทักษะดังกล่าวจึงเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริง การตรวจสอบหลักฐาน และการตีความเหตุการณ์ ซึ่งเป็นความสามารถสำคัญที่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมี เพื่อทำความเข้าใจปัญหาในมิติต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-Net) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 พบว่า ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิชาประวัติศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 23.52 คะแนน ซึ่งเป็นสาระที่มีคะแนนต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับสาระอื่น ๆ สะท้อนว่าผู้เรียนยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2566 : ออนไลน์) และจากการสัมภาษณ์ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังเน้นการแข่งขันรายบุคคล และการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนยังใช้วิธีบรรยาย หรือให้ผู้เรียนอ่าน

จากตำราเป็นหลัก ส่งผลให้ผู้เรียนขาดการใช้จินตนาการในการตั้งคำถาม อภิปราย และแลกเปลี่ยนมุมมองทางประวัติศาสตร์ ทำให้ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ยังพัฒนาได้ไม่เต็มที่ อีกทั้งยังไม่ตอบโจทย์การพัฒนาสมรรถนะสำคัญ เช่น การคิดขั้นสูงและการแก้ปัญหา การสื่อสารและใช้ข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมประชาธิปไตย ดังนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจสาเหตุ ผลกระทบ และความเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ของเหตุการณ์ในอดีตที่ส่งผลมาถึงปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การตั้งคำถาม และการวิเคราะห์หลักฐานอย่างมีเหตุผล (สิริวรรณ ศรีพหล, 2553 : 132-135)

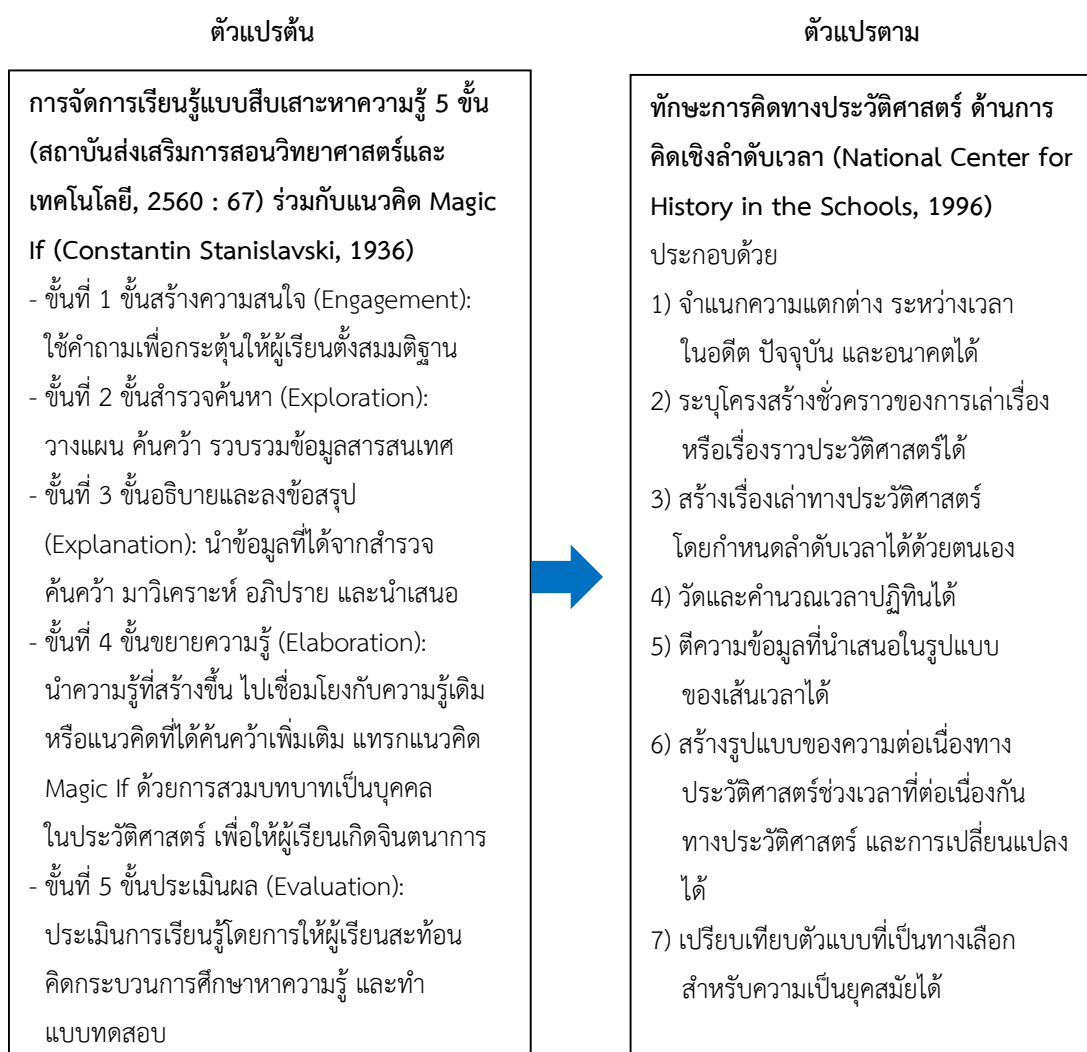
จากสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E Model) ซึ่งประกอบด้วยขั้นการกระตุ้นความสนใจ การสำรวจ การอธิบายและลงข้อสรุป การขยายความรู้ และการประเมินผล (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560 : 66-67) เป็นรูปแบบที่ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นของผู้เรียนในการค้นหาคำตอบ และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา การตั้งคำถาม การวิเคราะห์ตีความ และการประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ซึ่งเป็นแกนสำคัญของการคิดทางประวัติศาสตร์ (National Center for History in the Schools, 1996 : Online) เมื่อบูรณาการร่วมกับแนวคิด Magic If ซึ่งเป็นเทคนิคทางการละครที่ใช้จินตนาการผ่านการตั้งคำถามเชิงสมมติ และการสวมบทบาทเป็นบุคคลในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจบริบท ความคิด ความเชื่อ และข้อจำกัดของผู้คนในอดีต ทำให้เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เชื่อมโยงกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น (Heathcote and Bolton, 1995 : 17-21) อีกทั้งยังเอื้อต่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงลำดับเวลา การวิเคราะห์เหตุและผลของเหตุการณ์ก่อนหน้าและผลกระทบที่ตามมา รวมถึงการมองเห็นหลายมุมมองตามบริบทของเวลา ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณในการตีความและประเมินข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ในมิติต่าง ๆ ได้ (พิชาติ แก้วพวง, 2563 : 45-47)

การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น มาบูรณาการร่วมกับแนวคิด Magic If จึงเป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ กับการสวมบทบาทเชิงจินตนาการ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ลึกซึ้งมากขึ้น โดยเฉพาะในขั้นขยายความรู้ ที่ผู้เรียนจะได้ใช้แนวคิด Magic If ในการสวมบทบาทเป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ โดยใช้จินตนาการ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจทั้งข้อเท็จจริง มิติทางอารมณ์ และพิจารณาสถานการณ์จากมุมมองของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งจะนำมาสู่การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ และการตีความตามบริบทของเวลา ดังที่ ศุภณัฐ พานา (2560) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีการเปลี่ยนแปลงของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ไปในทางที่ดีขึ้น และอัญชิสา ขาสวรรณ (2567) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ 5 ขั้นร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติต่อการพัฒนาความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียน เรื่อง สารละลาย ผลวิจัยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ 5 ขั้นร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนอยู่ในระดับดี ดังนั้น การศึกษาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If จึงเป็นแนวทางที่มีความสำคัญ ทำให้ผู้เรียนให้ความสนใจในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ และสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตกับปัจจุบันได้อย่างมีวิจารณญาณ นำไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเกณฑ์ร้อยละ 70

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนเรียน

2. ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนอร์ทเทอดาม นครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 90 คน 3 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนนอร์ทเทอดาม นครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 26 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If จำนวน 4 แผน 6 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If

1.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนอร์ทเทอดาม นครราชสีมา

1.2 ศึกษาเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย เรื่อง สาเหตุและปัจจัยของการปฏิวัติฝรั่งเศส เหตุการณ์สำคัญของการปฏิวัติฝรั่งเศส และผลกระทบของการปฏิวัติฝรั่งเศส

1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น และแนวคิด Magic If

1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง การปฏิวัติฝรั่งเศส ประกอบด้วย เรื่อง สาเหตุและปัจจัยของการปฏิวัติฝรั่งเศส เหตุการณ์สำคัญของการปฏิวัติฝรั่งเศส และ ผลกระทบของการปฏิวัติฝรั่งเศส แผนจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ชิ้นงาน/ภาระงาน กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล กิจกรรมเสนอแนะ และบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1.5 นำแผนจัดการเรียนรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่แก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยเครื่องมือที่ใช้ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เป็นแบบประเมินความคิดเห็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 126) ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมาก

ระดับ 3 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อย

ระดับ 1 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

จากนั้น วิเคราะห์คุณภาพโดยนำความคิดเห็นจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์เปรียบเทียบกับคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 99-100)

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับคุณภาพของความเหมาะสม
4.51 - 5.00	แผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมที่สุด
3.51 - 4.50	แผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมมาก
2.51 - 3.50	แผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมปานกลาง
1.51 - 2.50	แผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมน้อย
1.50 - 1.00	แผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมน้อยที่สุด

เมื่อประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.92 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.12

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนนอร์ทเทอดาม นครราชสีมา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 26 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

2. แบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา แบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

2.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชา ประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนอร์ทเทอดาม นครราชสีมา

2.2 ศึกษาเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย เรื่อง สาเหตุและปัจจัยของการปฏิวัติฝรั่งเศส เหตุการณ์สำคัญของการปฏิวัติฝรั่งเศส และผลกระทบของการปฏิวัติฝรั่งเศส

2.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน และแนวคิด Magic If

2.4 สร้างแบบทดสอบปรนัย วัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา ประกอบด้วย 1) จำแนกความแตกต่างระหว่างเวลาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตได้ 2) ระบุโครงสร้างชั่วคราว ของการเล่าเรื่องหรือเรื่องราวประวัติศาสตร์ได้ 3) สร้างเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ โดยกำหนดลำดับเวลาได้ด้วยตนเอง 4) วัดและคำนวณเวลาปฏิทินได้ 5) ตีความข้อมูลที่นำเสนอในรูปแบบของเส้นเวลาได้ 6) สร้างรูปแบบของความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ ช่วงเวลาที่ต่อเนื่องกันทางประวัติศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงได้ และ 7) เปรียบเทียบตัวแบบที่เป็นทางเลือกสำหรับความเป็นยุคสมัยได้ จำนวน 60 ข้อ

2.5 นำแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษาในข้อคำถาม การใช้ข้อคำถามวัดได้ตรงตามทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.6 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นจำนวน 60 ข้อ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบทดสอบวัดทักษะทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้เกณฑ์การประเมินผล ดังนี้ (ไพศาล หวังพานิช, 2563 : 137)

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดตรงตามทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดตรงตามทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดไม่ตรงตามทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา

จากการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบเพื่อพิจารณาถึงการใช้ภาษา ความเที่ยงตรงในเนื้อหา ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ได้คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 จำนวน 52 ข้อ

2.7 นำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา แบบปรนัยเลือกตอบ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ตรวจให้คะแนนรายข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

2.8 นำผลการทดสอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 มาวิเคราะห์รายข้อ เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ โดยตัดข้อที่ค่าความยากง่าย (p) และ/หรือค่าอำนาจจำแนก (r) ต่ำกว่าเกณฑ์ โดยข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายที่เหมาะสม คือข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.2 ถึง 0.8 และมีค่าอำนาจจำแนกเหมาะสม คือ ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป ได้ข้อสอบที่มีคุณภาพผ่านเกณฑ์จำนวน 40 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.42-0.75 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.33-0.83 และนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) จากสูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นข้อสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.82

2.9 นำแบบทดสอบที่ได้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ

3.1 สร้างแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ

3.2 นำเกณฑ์การประเมินข้อสอบอัตนัย ที่ประเมินทักษะทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย 1) การเรียงลำดับเหตุการณ์และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ 2) การทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ 3) การยืนยันด้วยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 4) การตีความและสังเคราะห์ประเด็นทางประวัติศาสตร์ และ 5) การตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา และเกณฑ์การให้คะแนนตามระดับความสามารถของผู้เรียน

3.3 นำแบบทดสอบอัตนัยที่สร้างขึ้น จำนวน 2 ข้อ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบวัดทักษะทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อตรวจสอบเพื่อพิจารณาถึงการใช้ภาษา ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่ายอมรับได้ โดยใช้เกณฑ์การประเมินผล ดังนี้ (ไพศาล หวังพานิช, 2563, : 137)

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดตรงตามทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดตรงตามทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดไม่ตรงตามทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา

จากการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบเพื่อพิจารณาถึงการใช้ภาษา ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 2 ข้อ ซึ่งจัดเป็นแบบทดสอบที่ใช้ได้

3.4 นำแบบทดสอบที่ได้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา นำมาทดสอบกับผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 26 คน ใช้เวลา 1 ชั่วโมง เพื่อเก็บคะแนนก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

2. แบ่งกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็นกลุ่มเก่ง ปานกลาง และกลุ่มอ่อน จัดผู้เรียนเก่ง 4 คน ปานกลาง 5 คน อ่อน 4 คน เข้ากลุ่ม รวมเป็นกลุ่มละ 13 คน

3. สอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 4 แผนการเรียนรู้ ระยะเวลา 6 ชั่วโมง ประกอบด้วย 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement): ผู้เรียนดูวิดีโอทัศน์การปฏิวัติฝรั่งเศส จากนั้นผู้สอนใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสงสัย และต้องการค้นหาคำตอบ ด้วยการตั้งสมมติฐาน

ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจค้นหา (Exploration): ผู้เรียนวางแผน ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ เพื่อตอบข้อสงสัยตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation): ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ ค้นคว้า มาวิเคราะห์ อภิปราย และเขียนเป็นสตอรี่บอร์ด

ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ (Elaboration): ผู้เรียนนำเรื่องราวในสตอรี่บอร์ด มาแสดงละคร ด้วยการสวมบทบาทเป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ เพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วม และเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลนั้น ๆ ตามมิติของเวลา

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล (Evaluation): ผู้เรียนสะท้อนคิดกระบวนการศึกษาหาความรู้จากการศึกษาแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น และทำแบบทดสอบ

4. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) เพื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง แล้วตรวจให้คะแนน โดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและปรับปรุงตามเกณฑ์การประเมินทักษะทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. รวบรวมคะแนนที่ได้ไปหาค่าทางสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวบรวมคะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน เปรียบเทียบกับหลังเรียน เพื่อหาคะแนนที่เพิ่มขึ้นของคะแนนทักษะในการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังรับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If

2. ตรวจสอบการแจกแจงปกติ ของคะแนนแบบทดสอบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คะแนนก่อนและหลังเรียน โดยใช้ Kolmogorov-Smirnov Test พบว่า คะแนนก่อนเรียนมีค่า Sig. เท่ากับ 0.200 ซึ่งมากกว่า 0.05 หมายความว่า คะแนนก่อนเรียนมีการแจกแจงปกติ และคะแนนหลังเรียนมีค่า Sig. เท่ากับ 0.031 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 หมายความว่า คะแนนหลังเรียนมีการแจกแจงที่ไม่เป็นปกติ

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถิติไม่อิงพารามิเตอร์ (Nonparametric Statistics) ด้วยการทดสอบ Wilcoxon Matched Pairs

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยการทดสอบ Wilcoxon Signed-Rank Test

ผลการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	Z	Sig
ก่อนเรียน	26	50	26.88	4.99	12.23	4.463*	0.000
หลังเรียน	26	50	39.12	3.67			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับแนวคิด Magic If ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	n	คะแนนตามเกณฑ์	$\bar{X}$	S.D.	Z	Sig.
หลังเรียน	26	35	39.12	3.67	4.463*	0.000

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนเรื่องการปฏิวัติฝรั่งเศส โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If มีค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้านการคิดเชิงลำดับเวลาก่อนเรียนเท่ากับ 26.88 คะแนน และหลังเรียนเท่ากับ 39.12 คะแนน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้นำจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ซึ่งเป็นแนวคิดของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และ

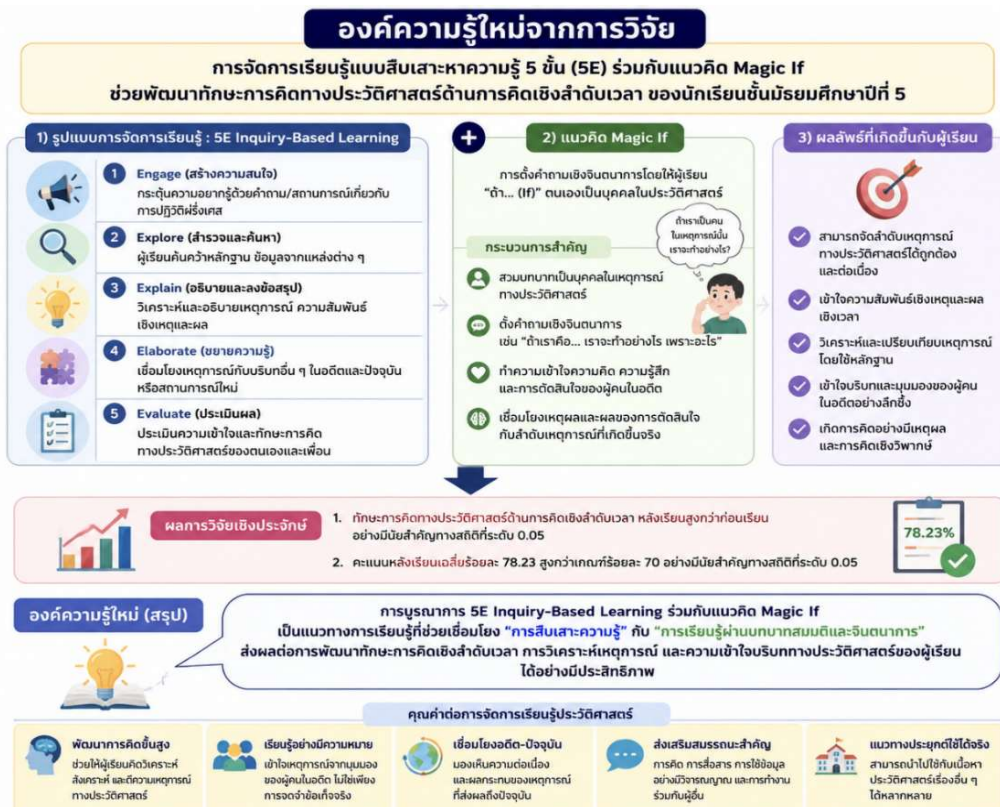
เทคโนโลยี (2560 : 66-67) มาใช้ร่วมกับแนวคิด Magic If ของ Constantin Stanislavski โดยมีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ ผู้เรียนชมวิดีโอที่แสดงเรื่องการปฏิวัติฝรั่งเศส จากนั้นจึงตั้งคำถามผ่านสื่อวีดิทัศน์เกี่ยวกับ เหตุการณ์การปฏิวัติฝรั่งเศส เพื่อส่งเสริมการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับเนื้อหาใหม่ เช่น เหตุการณ์เกิดขึ้นได้อย่างไร อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการปฏิวัติ มีใครบ้างที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิวัติ และถ้าผู้เรียนเป็นผู้ได้รับผลกระทบใน สถานการณ์นั้น ผู้เรียนจะอย่างไร ในขั้นนี้เป็นขั้นที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะสืบเสาะหาคำตอบ ตามประเด็นที่ตั้งไว้ ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจค้นหา ผู้เรียนพัฒนาทักษะการแสวงหาข้อมูลและการใช้หลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ ด้วยการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลวิทยุ มิได้แก่ หนังสือประวัติศาสตร์ แหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อสืบค้นข้อเท็จจริง โดยแต่ละกลุ่มนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสืบค้น ในขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ อย่างมีเหตุผล วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และร่วมกันจัดเรียงข้อมูลตามลำดับเหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์ (Timeline) ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียงลำดับเวลาได้อย่างถูกต้อง ด้วยการ อธิบายสาเหตุและข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการสำรวจค้นคว้า ร่วมกันสรุป และนำเสนอด้วยการเขียนสตอรี่บอร์ด ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์ใหม่ โดยการนำเรื่องราวที่นำเสนอเป็นสตอรี่บอร์ดมาแสดงเป็น ละคร เพื่อให้ผู้เรียนสวมบทบาทเป็นบุคคลในเหตุการณ์การปฏิวัติฝรั่งเศส ได้แก่ พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 พระนางมารี อ็องตัวแนต นักบวช ขุนนาง และประชาชน การบูรณาการแนวคิด Magic If ในขั้นนี้ช่วยพัฒนาทักษะทางวิชาการและ ทักษะการแสดงออกทางอารมณ์ สีน้า ท่าทางได้อย่างเป็นธรรมชาติ ดังที่ Smith, et al. (2015) และสถาบันสังคม ศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2563) อธิบายว่า การบูรณาการดังกล่าวช่วยฝึกการตัดสินใจ ส่งเสริม ทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรงจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้อง จุดมุ่งหมายของการเรียนประวัติศาสตร์ที่มุ่งให้ผู้เรียนเข้าใจบุคคลและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต เพื่อนำมาปรับใช้กับ เหตุการณ์ในปัจจุบัน และขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล ผู้เรียนสะท้อนคิด และทำแบบทดสอบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ด้านการคิดเชิงลำดับเวลา เพื่อตรวจสอบความเข้าใจจากการสืบเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังแนวคิดของ มนัสนันท์ วงศ์กาฬสินธุ์ และคณะ (2564 : 34-36) ที่อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น สามารถ พัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้ และเมื่อบูรณาการร่วมกับแนวคิด Magic If ซึ่งมีจุดมุ่งกระตุ้น จินตนาการและการสวมบทบาท จะช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงตนเองเข้ากับสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างสมจริง ส่งผลให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงประสบการณ์จริง นำไปสู่การเสริมสร้างทั้งทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ และความ เข้าใจบริบททางสังคมและประวัติศาสตร์ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของศุภณัฐ พานา (2560) ที่พบว่า ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของกิตตินันท์ วงษ์แสง และอังคณา ตุงคะสมิต (2566) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นร่วมกับแนวคิด Magic If ช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมทั้งเจตคติของผู้เรียนได้

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนเรื่องการปฏิวัติฝรั่งเศส โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบ เสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If มีค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ด้าน การคิดเชิงลำดับเวลา หลังเรียนเท่ากับ 39.12 คะแนน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.23 เมื่อ เปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ เนื่องมาจากในขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ ผู้วิจัยนำแนวคิด Magic If เข้ามาช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาพฤติกรรมและการ กระทำของบุคคลในเหตุการณ์การปฏิวัติฝรั่งเศส โดยผู้เรียนสมมติตนเองเป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ และตั้งคำถามว่า หากตนเองอยู่ในสถานการณ์นั้นจะคิด ตัดสินใจ และกระทำอย่างไร ทำให้ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจโครงสร้างของ เหตุการณ์ในภาพรวมอย่างเป็นลำดับ ก่อนนำไปถ่ายทอดผ่านการแสดงละครอย่างต่อเนื่อง กระบวนการดังกล่าวจึงทำ ให้ผู้เรียนจัดระเบียบเหตุการณ์ตามลำดับก่อน-หลัง และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์แต่ละช่วงเวลาอย่างมี

เหตุผล นอกจากนี้ กิจกรรมการแสดงละครในฐานะการเรียนรู้เชิงรุก ยังเอื้อต่อการมีส่วนร่วมทั้งด้านความคิดและอารมณ์ ผู้เรียนต้องจดจำบทบาท ลำดับเนื้อเรื่อง และเงื่อนไขของสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์ จึงเกิดการประมวลและจัดระบบความรู้ ส่งผลให้ความเข้าใจเกี่ยวกับลำดับเหตุการณ์มีความแม่นยำและคงทนมากขึ้น และทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนานและมีส่วนร่วม ผู้เรียนได้เคลื่อนไหว ได้สื่อสาร และได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งแตกต่างจากการเรียนแบบบรรยายที่เน้นการฟังเพียงอย่างเดียว ดังแนวคิดของทิสนา แชมมณี (2555 : 141) ที่อธิบายว่า ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการออกแบบและจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยสร้างสถานการณ์ กระตุ้นความสนใจ และจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง ขณะที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้แสวงหาความรู้ ลงมือปฏิบัติ ทดลอง และสะท้อนผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของณัฐวุฒิ ศรีระชา และคณะ (2564 : 12-13) ที่อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน เมื่อบูรณาการร่วมกับสื่อ หรือเทคนิคอื่น จะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างชัดเจน เนื่องจากเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และเรียนรู้ผ่านสื่อที่หลากหลาย ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิด แรงจูงใจ และการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรเพชร โสอินทร์ (2563) ที่พบว่า ผู้เรียนมีทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับดีมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kosti, et al. (2015) ที่พบว่า เทคนิคการละครสามารถทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบริบททางประวัติศาสตร์และความหลากหลายของมุมมองทางประวัติศาสตร์ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ กิจกรรมการละครยังส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกผูกพันต่อการสืบค้นเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้ผู้เรียนศึกษาแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ต่อไป

องค์ความรู้จากการวิจัย

การจัดการเรียนรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับแนวคิด Magic If เป็นแนวทางที่ช่วยเชื่อมโยงการสืบเสาะหาความรู้กับการเรียนรู้ผ่านบทบาทสมมติ ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงลำดับเวลา การวิเคราะห์เหตุการณ์ และความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังแสดงในภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If ช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดขั้นสูง ทั้งด้านการคิดวิเคราะห์ การเชื่อมโยงเหตุการณ์ และการสะท้อนคิดย้อนกลับของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 แนวคิด Magic If เมื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและกระตุ้นจินตนาการ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สวมบทบาทเป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ ส่งผลให้การเรียนประวัติศาสตร์มีความน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ

1.3 ควรเพิ่มระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะในขั้นขยายความรู้ที่บูรณาการแนวคิด Magic If เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะและแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If ไปใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ในด้านอื่น ๆ เช่น การวิเคราะห์และการตีความทางประวัติศาสตร์

2.2 ควรมีการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแนวคิด Magic If ในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ และต่อยอดองค์ความรู้ในบริบทที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- กิตติคุณ รุ่งเรือง. (2560). การพัฒนาหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ไทยในหลักสูตรนานาชาติ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กิตตินันท์ วงษ์แสง และอังคณา ตุงคะสมิต. (2566). การศึกษาทักษะการคิดสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้น (5 STEPs) ร่วมกับการแสดงละคร. วารสารวิชาการ RJGE. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 6 (3), 139-150.
- เฉลิม มลิลา นิตเชตต์ปรีชา. (2559). เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐภูมิ ศรีระชา และคณะ. (2564). การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 49 (4), 1-13. DOI: 10.58837/CHULA.EDUCU.49.4.5.
- ทศนา แคมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พรเพชร โสอินทร์. (2563). การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับแนวคิด Magic if ที่มีต่อทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. [งานวิจัยในชั้นเรียน]. โรงเรียนเมืองพิทยา 11 (มัธยมศึกษาพิทยา).
- พิชาติ แก้วพวง. (2563). ศาสตร์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล หวังพานิช. (2563). การวัดและการประเมินผลการเรียน. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- มนัสนันท์ วงศ์กาฬสินธุ์ และคณะ. (2564). การเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง

- ร่างกายของเรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังมโนทัศน์ กับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 44 (1), 34-36.
- ศุภณัฐ พานา. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). **แนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2566). รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566. [Online]. Available : <https://www.onesqa.or.th>. [2568, ตุลาคม 14].
- สิริวรรณ ศรีพล. (2553). **การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2555). ประวัติศาสตร์: การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา. ใน **ประมวลสาระชุดวิชา สาระดละและวิทยวิธีทางสังคมศึกษา หน่วยที่ 1-5**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อัญชิสา ชาสุวรรณ. (2567). ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ 5 ขั้นร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติต่อการพัฒนาความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียน เรื่อง สารละลาย. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- Barton, K. C., and Linda S. Levstik. (2004). **Teaching History for the Common Good**. Mahwah, NJ : Erlbaum.
- Buchana, L. B. (2015). Fostering historical thinking toward civil rights movement counter-narratives : Documentary film in elementary. **The Social Studies**, 106 (1), 47-56.
- Heathcote, D., and Bolton, G. (1995). **Drama for learning : Dorothy Heathcote's mantle of the expert**. Portsmouth, NH : Heinemann.
- Kosti, K., et al. (2015). Fostering Historical Empathy through Drama in Education : A Pilot Study on Secondary School Students in Greece. **Drama Research**, 6 (1), 1-23.
- National Center for History in the Schools. (1996). **National standards for history: Basic edition**. [Online]. Available : <http://www.nchs.ucla.edu/historystandards>. [2025, October 26].
- Smith, C. M., et al. (2015). Applying the Theory of Stanislavski to Simulation : Stepping into Role. **Clinical Simulation in Nursing**, 11 (8), 361-367.
- Stanislavski, C. (1936). **An actor prepares**. Theatre Arts Books.
- VanSledright, B. (2004). What does it mean to think historically and how do you teach it?. **Social Education**, 68 (3), 230-233.

**การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ
เขตตรวจราชการที่ 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
FACTOR ANALYSIS OF ADMINISTRATIVE COMPONENTS IN SCHOOLS
UNDER THE ROYAL INITIATIVE PROJECTS, INSPECTION REGION 2,
OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION**

ศศิธร ศรีพรหม*, พิชญาภา ยืนยาว และ จินตนา ศิริธัญญรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Sasithorn Sriprorn*, Pitchayapa Yuenyaw and Chintana Sirithanyarat

Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom Rajabhat University and Nakhon Pathom Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail : sasithorn.dr@gmail.com

(วันที่รับบทความ : พฤษภาคม 8, 2569 ; วันที่แก้ไขบทความ : พฤษภาคม 29, 2569 ; วันที่ตอบรับบทความ : มิถุนายน 2, 2569)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ เขตตรวจราชการที่ 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากเอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบบันทึกการสังเกตเอกสารและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และ ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครูในโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริ เขตตรวจราชการที่ 2 จำนวน 400 คน ซึ่งได้จากการสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์เชิงอุปนัย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบหลักและหมุนแกนแบบอควิแมกซ์

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ เขตตรวจราชการที่ 2 ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำและการบริหาร 2) การวางแผนพัฒนาและการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ 3) การพัฒนาบุคลากรและการจัดการเรียนรู้ 4) การบริหารงบประมาณเพื่อคุณภาพการศึกษา 5) สภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ 6) เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม และ 7) การพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ โดยทั้ง 7 องค์ประกอบมีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 65.20 และค่า KMO เท่ากับ 0.89 แสดงถึงความเหมาะสมของข้อมูลต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ผลการวิจัยสะท้อนว่าการบริหารโรงเรียนจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะภาวะผู้นำและการบริหาร ควบคู่กับการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การพัฒนาบุคลากร การจัดสรรงบประมาณ การใช้เทคโนโลยี และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การบริหารโรงเรียน, โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ

Abstract

This study aimed to analyze the components of school administration in Royal Initiative Project Schools within Inspection Area 2 under the Office of the Basic Education Commission. A mixed-methods research approach was employed and conducted in two phases. Phase 1 involved qualitative research through document analysis and semi-structured interviews with seven experts

selected using purposive sampling. The research instruments included a document synthesis record form and a semi-structured interview form. Phase 2 involved quantitative research using a survey method with a sample of 400 administrators and teachers in Royal Initiative Project Schools within Inspection Area 2, selected through multistage sampling. The research instrument was a questionnaire. The statistical techniques employed included content analysis, inductive analysis, mean, standard deviation, and exploratory factor analysis (EFA), with factor extraction using the principal component method and factor rotation using the Equamax rotation method.

The findings indicated that the components of school administration in Royal Initiative Project Schools within Inspection Area 2 comprised seven components : 1) leadership and administration; 2) development planning and strategic management; 3) personnel development and learning management; 4) budget management for educational quality; 5) environment and facilities; 6) information technology and innovation; and 7) learning management network development. The seven components accounted for a cumulative variance of 65.20%, with a Kaiser–Meyer–Olkin (KMO) value of 0.89, indicating the suitability of the data for exploratory factor analysis. The findings further reflected that school administration requires systematically interconnected components, particularly leadership and administration, together with strategic planning, personnel development, budget allocation, technology utilization, and collaborative network development, to sustainably enhance educational quality.

Keywords : School Administration, Schools under the Royal Initiative Projects

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ โดยสถานศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานและดำเนินการระบบประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542 : 14) อย่างไรก็ตาม คุณภาพการศึกษามีได้ขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยการบริหารงานโรงเรียนที่สามารถบูรณาการโครงสร้าง กระบวนการ และทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา (Hanover Research, 2020 : 3-4) ภายใต้บริบทการกระจายอำนาจและการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ซึ่งได้กำหนดขอบเขตงานบริหารประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป (กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550, 2550 : 29-34)

ปัจจุบันแนวคิดการบริหารสถานศึกษาสมัยใหม่มุ่งเน้นมุมมองเชิงระบบแบบเปิดที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Memarian and Doleck, 2025 : 12250-12252; Hanover Research, 2020 : 3-5) แนวคิดดังกล่าวช่วยให้สถานศึกษาสามารถวิเคราะห์และจัดการองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นระบบ ลดข้อจำกัดของการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน (Fuller and Kim, 2022 : 4-5) อย่างไรก็ตาม การบริหารในระบบราชการยังมีทั้งจุดแข็งและข้อจำกัด กล่าวคือ แม้โครงสร้างที่ชัดเจนและลำดับชั้นอำนาจจะช่วยสร้างความระเบียบและความรับผิดชอบ (Hoy, 2018 : 1-2) แต่ความเป็นทางการที่สูงอาจส่งผลต่อความล่าช้าและลดความคล่องตัวในการตอบสนองต่อบริบทของผู้เรียนและชุมชน (Balicki, 2024 : 228-232) จึงจำเป็นต้องประยุกต์ใช้แนวคิดการบริหารสมัยใหม่ เช่น การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ ซึ่งเน้นการกำหนดเป้าหมายร่วม การติดตามผล และ

การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการบริหารและความรับผิดชอบต่อผลลัพท์ (Ofojebe and Olibie, 2014 : 3-6)

โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริมีลักษณะเฉพาะในการมุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมและสร้างโอกาสทางการศึกษาควบคู่กับการพัฒนาชุมชน โดยต้องอาศัยการบริหารที่บูรณาการหลายมิติ ทั้งด้านวิชาการ การพัฒนาบุคลากร การบริหารทรัพยากร และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566 : 5-6) อีกทั้งยังยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางหลักในการดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550 : 6-8) อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริยังต้องเผชิญความท้าทายในการบูรณาการองค์ประกอบการบริหารให้เชื่อมโยงกันอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ข้อจำกัดของระบบราชการและภาระงานที่ครอบคลุมหลายด้าน (กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550, 2550 : 29-30) โดยเฉพาะการเชื่อมโยงระหว่างกรวางแผน การจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาบุคลากร และการใช้ข้อมูลจากระบบติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ (Hanover Research, 2020 : 4-7; Fuller and Kim, 2022 : 4-5) อีกทั้งการขาดมุมมองเชิงระบบร่วมกันอาจทำให้การดำเนินงานแยกส่วนและไม่เกิดการเรียนรู้ข้ามองค์ประกอบ ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพเป็นไปอย่างล่าช้า (Norqvist and Arlestig, 2021 : 84-88)

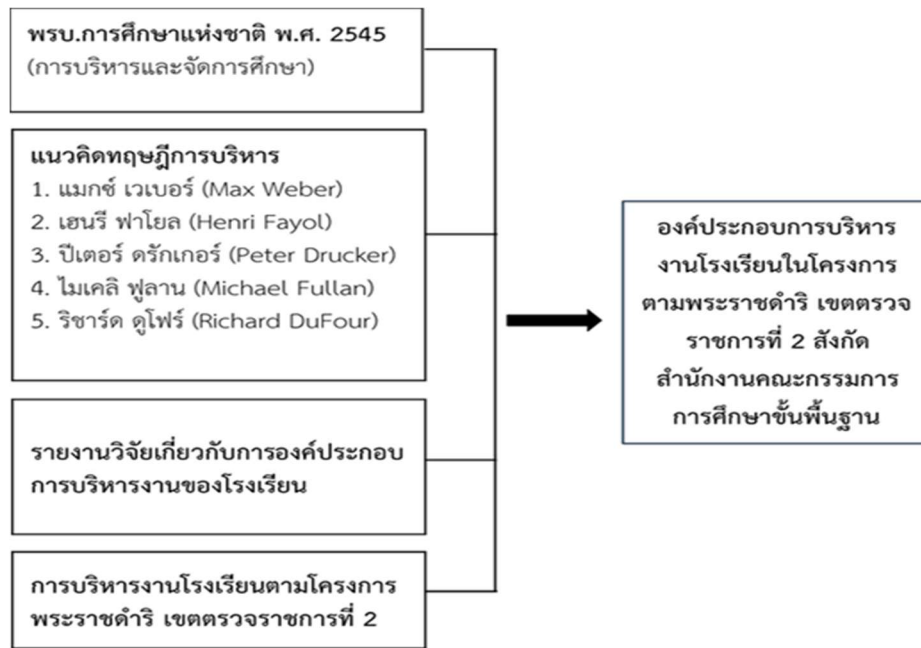
แม้มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ศึกษาองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ แต่ยังขาดการวิเคราะห์เชิงระบบที่ครอบคลุมทุกมิติของการบริหาร โดยเฉพาะการเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านตามกฎกระทรวงกับบริบทเฉพาะของโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ อีกทั้งยังไม่พบงานวิจัยที่เจาะจงศึกษาในระดับเขตตรวจราชการที่ 2 ซึ่งมีความหลากหลายของโรงเรียนทั้งในด้านภูมิศาสตร์ ทรัพยากร และความร่วมมือกับชุมชน อีกทั้งเขตตรวจราชการที่ 2 ครอบคลุมโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี นครปฐม สมุทรปราการ และปทุมธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากร ความหลากหลายทางเศรษฐกิจและสังคม และการเชื่อมโยงกับชุมชนเมืองและชนบท ทำให้การบริหารโรงเรียนในโครงการพระราชดำริในพื้นที่ที่มีความซับซ้อนและท้าทายมากกว่าพื้นที่อื่น การศึกษาวิจัยในเขตตรวจราชการที่ 2 จึงมีความสำคัญในการสร้างองค์ความรู้เชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้กำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของพื้นที่ และสนับสนุนการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนตามเจตนารมณ์ของโครงการพระราชดำริ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ เขตตรวจราชการที่ 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กรอบกฎหมาย แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการจัดการศึกษาของประเทศไทย โดยยึดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 เป็นกรอบสำคัญด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ร่วมกับแนวคิดการบริหารของ Weber (1947), Fayol (1949), Drucker (2007), Fullan (2020) และ DuFour (2004) ซึ่งครอบคลุมด้านโครงสร้าง การวางแผน การพัฒนาบุคลากร และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้สนับสนุนการกำหนดองค์ประกอบการบริหาร จากการบูรณาการองค์ความรู้ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ เขตตรวจราชการที่ 2 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและความยั่งยืนตามบริบทพื้นที่

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธีชนิด Exploratory Sequential Design โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ และระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรและตัวอย่าง

เนื่องจากการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยจึงประกอบด้วย 1) เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานโรงเรียนที่ทำการศึกษาวิจัยในช่วงปี พ.ศ. 2550 ถึง 2567 จากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์และวารสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) และ 2) กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 7 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ กลุ่มนักวิชาการ ศึกษานิเทศก์ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา มีประสบการณ์ในการบริหารงานโรงเรียนไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน และกลุ่มครูผู้สอนที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โดยดำรงตำแหน่งวิทยฐานะชำนาญการพิเศษมาไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 2 คน

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริ เขตตรวจราชการที่ 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 568 คน

กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยการกำหนดขนาดตัวอย่างตามเกณฑ์ของ Hair, et al. (2010 : 102) ซึ่งเสนอว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบควรมีกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 10-20 เท่า

ของจำนวนตัวแปรสังเกตได้ โดยการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนตัวบ่งชี้ 40 ตัวบ่งชี้ จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ร่วมกับการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยขั้นตอนที่ 1 การเลือกตัวอย่างโรงเรียน ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มโรงเรียนตามจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 (ครอบคลุม 4 จังหวัด) และดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลากเลือกโรงเรียนมาเป็นตัวแทนจังหวัดละ 1 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 4 โรงเรียน ขั้นตอนที่ 2 การคัดเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจำแนกสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากทั้ง 4 โรงเรียนอย่างเป็นสัดส่วน และดำเนินการเลือกผู้ให้ข้อมูลจำนวน 400 คน ด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงภายใต้คุณลักษณะเฉพาะ ดังนี้ 1) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา อย่างน้อย 3 ปี และ 2) เป็นข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริ ไม่น้อยกว่า 2 ปี

ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย องค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ เขตตรวจราชการที่ 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา อัตลักษณ์สถานศึกษา การวางแผนพัฒนาโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ การพัฒนาคุณภาพนักเรียน การบริหารงานทั่วไป การบริหารจัดการเทคโนโลยีและสารสนเทศ และการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 ประกอบด้วย 1) แบบบันทึกการสังเคราะห์เนื้อหาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานโรงเรียน และ 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เรื่อง องค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ เขตตรวจราชการที่ 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 40 ข้อ ครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 10 องค์ประกอบ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างโดยนำองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยมาใช้เป็นกรอบในการสร้างคำถาม ได้คำถามแบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 13 ข้อ จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษาและเนื้อหาเพื่อนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการประเมินพบว่าทุกคำถามมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 แสดงว่าคำถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาสามารถนำไปใช้ได้

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม เรื่อง องค์ประกอบการบริหารงานในโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ เขตตรวจราชการที่ 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดกรอบแนวคิด นิยามศัพท์ และตัวบ่งชี้ที่ได้จากผลการวิจัยระยะที่ 1 3) สร้างแบบสอบถามและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบภาษาและความเหมาะสมเบื้องต้น 4) นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่า IOC กำหนดเกณฑ์พิจารณาข้อคำถามต้องมีค่า IOC ไม่น้อยกว่า 0.50 จากการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แสดงว่าแบบสอบถามทั้ง 40 ข้อ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาสามารถนำไปใช้ได้ 5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับ

กลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน 6) วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 และ 7) วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยพิจารณาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม กำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าอำนาจจำแนกต้องมีค่ามากกว่า 0.20 ซึ่งพบว่า ข้อคำถามทั้ง 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.37-0.91

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ ทำการสืบค้นเอกสาร งานวิจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งในรูปแบบเอกสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียน และนำผลที่ได้ไปสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ก่อนดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ผู้วิจัยทำการนัดหมายกับผู้เชี่ยวชาญโดยให้ผู้เชี่ยวชาญกำหนดรูปแบบการสัมภาษณ์ ทั้งแบบนัดหมายไปสัมภาษณ์ด้วยตนเองและผ่านระบบออนไลน์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาเชิงอุปนัย

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ดังนี้ ขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 400 คน และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้ตารางวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์เชิงอุปนัย (Analytic Induction) เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารงานโรงเรียน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้ 1) นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) ก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจทำการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลด้วยค่า Kaiser-Meyer-Olkin (เกณฑ์ $KMO \geq 0.50$) และ Bartlett's Test of Sphericity (เกณฑ์ $p\text{-value} < 0.05$) 3) ตรวจสอบค่าความร่วมกันของตัวแปร (Communality) (เกณฑ์ $h^2 \geq 0.50$) และ 4) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ด้วยวิธี Principal Axis Factoring และหมุนแกนองค์ประกอบแบบอีคิวแมกซ์ (Equamax) โดยพิจารณาคัดเลือกองค์ประกอบโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ ค่า Eigenvalue มากกว่า 1.00 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป และค่าความแปรปรวนสะสมไม่น้อยกว่าร้อยละ 60.00

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ เขตตรวจราชการที่ 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ

ผลการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 7 คน พบว่า การบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริควรประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 10 องค์ประกอบ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา อัตลักษณ์สถานศึกษา การวางแผนพัฒนาโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ การพัฒนาคุณภาพนักเรียน การบริหารงานทั่วไป การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ และการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริต้อง

ดำเนินงานบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วมของชุมชน และการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญยังให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ความเข้มแข็งของบุคลากร และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ

2. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริ เขตตรวจราชการที่ 2 จำนวน 400 คน โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
ผู้บริหารสถานศึกษา (Fac1)	4.08	0.92	มาก	9
อัตรลักษณ์สถานศึกษา (Fac2)	4.22	0.68	มาก	8
การวางแผนพัฒนาโรงเรียน (Fac3)	4.06	0.90	มาก	10
การบริหารงานวิชาการ (Fac4)	4.48	0.74	มาก	3
การบริหารงานบุคคล (Fac5)	4.65	0.71	มากที่สุด	1
การบริหารงบประมาณ (Fac6)	4.64	0.77	มากที่สุด	2
การพัฒนาคุณภาพนักเรียน (Fac7)	4.45	0.77	มาก	4
การบริหารงานทั่วไป (อาคาร สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก) (Fac8)	4.39	0.69	มาก	6
การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ (Fac9)	4.41	0.66	มาก	5
การพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ (Fac10)	4.24	0.78	มาก	7
รวม	4.36	0.53	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ เขตตรวจราชการที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานวิชาการ ตามลำดับ ส่วนด้านการวางแผนพัฒนาโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก

3. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยพิจารณาค่า Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) และค่า Extraction ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

รายการ	ผลการวิเคราะห์	เกณฑ์การพิจารณา	ผลการพิจารณา
ค่า KMO	0.88	มากกว่า 0.50	ผ่าน
จำนวนตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์	36 ตัว	ค่า Extraction $\geq$ 0.50	ผ่าน
จำนวนตัวบ่งชี้ที่ตัดออก	4 ตัว	ค่า Extraction $<$ 0.50	ตัดออก

จากตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่าค่า KMO มีค่าเท่ากับ 0.88 ผ่านเกณฑ์ จำนวนตัวบ่งชี้ทั้งหมด 40 ตัวบ่งชี้ มีตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัว ที่ไม่ผ่านเกณฑ์จึงตัด

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ ส่งผลให้เหลือตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการวิเคราะห์จำนวน 36 ตัวบ่งชี้ ที่มีค่า ค่า Extraction ≥ 0.50 จึงนำตัวบ่งชี้ทั้ง 36 ตัว นำไปวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป

ตารางที่ 3 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร Bartlett's Test of Sphericity

ค่าสถิติ	Approx. Chi-Square	df	p-value
Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square	20467.56	666.00	0.001

จากตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยสถิติ Bartlett's Test of Sphericity พบว่า ค่าไคสแควร์โดยประมาณ (Approx. Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 20467.56 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = 0.001$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ และตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญ สรุปได้ว่าข้อมูลตัวบ่งชี้ทั้ง 36 ตัว มีความเหมาะสมนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจต่อไป

4. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจโดยใช้วิธี Principal Component Analysis: PCA และการหมุนแกนองค์ประกอบแบบอควิแมกซ์ (Equamax) พบว่า สามารถสกัดองค์ประกอบได้ 7 องค์ประกอบ โดยทุกองค์ประกอบมีค่า Eigenvalue มากกว่า 1 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของ Kaiser และสามารถอธิบายความแปรปรวนรวมได้ร้อยละ 73.50 แสดงให้เห็นว่า โครงสร้างองค์ประกอบที่ได้มีความชัดเจนและสามารถอธิบายลักษณะการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริได้อย่างเหมาะสม

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ

องค์ประกอบ	Eigenvalue	Variance %	Cumulative %	Sum Sq. Loadings	% Variance (Rotated)	Cumulative % (Rotated)	จำนวนตัวบ่งชี้
1. ภาวะผู้นำและการบริหาร	13.72	37.10	37.10	5.19	14.00	14.00	6
2. การวางแผนพัฒนาและการจัดการเชิงยุทธศาสตร์	3.66	9.90	47.00	4.10	11.10	25.10	6
3. การพัฒนาบุคลากรและการจัดการเรียนรู้	3.08	8.30	55.30	4.03	10.90	36.00	7
4. การบริหารงบประมาณเพื่อคุณภาพการศึกษา	2.94	7.90	63.20	3.95	10.70	46.70	6
5. สภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่	1.61	4.40	67.60	3.47	9.40	56.10	3
6. เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม	1.18	3.20	70.80	3.40	9.20	65.30	5
7. การพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้	1.01	2.70	73.50	3.05	8.30	73.50	3

จากตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยใช้วิธีการสกัดองค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) และการหมุนแกนแบบ Equamax พบว่า องค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ เขตตรวจราชการที่ 2 จำแนกได้ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำและการบริหาร 2) การวางแผนพัฒนาและการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ 3) การพัฒนาบุคลากรและการจัดการเรียนรู้ 4) การบริหารงบประมาณเพื่อคุณภาพการศึกษา 5) สภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ 6) เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม และ 7) การพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบทั้ง 7 มีค่า Eigenvalue ตั้งแต่ 1.01-13.72 โดยมีร้อยละความแปรปรวนระหว่าง 8.30-14.00 และค่าความแปรปรวนสะสมรวม 65.20% ซึ่งอยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อการอธิบายโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียน ข้อมูลมีความเหมาะสมต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยมีค่า KMO = 0.89 และ Bartlett's

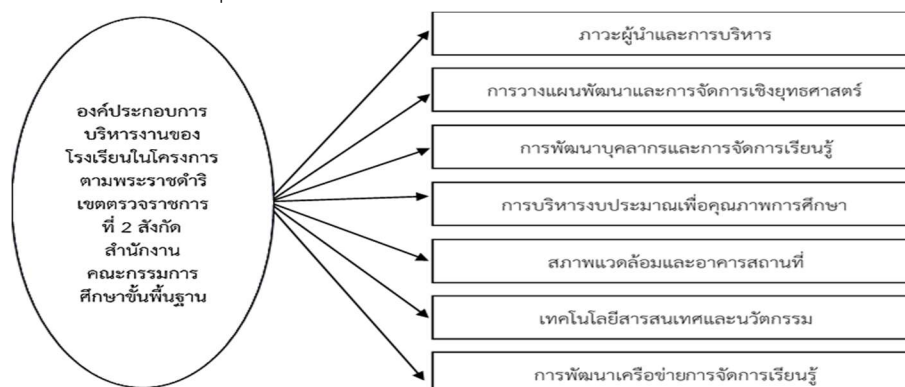
Test of Sphericity มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) สะท้อนว่าองค์ประกอบที่สกัดได้มีความเชื่อมั่นและสามารถใช้เป็นกรอบในการอธิบายการบริหารงานโรงเรียนได้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะองค์ประกอบ “ภาวะผู้นำและการบริหาร” ซึ่งมีค่าอธิบายความแปรปรวนสูงสุด แสดงถึงบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของโรงเรียน ตารางที่ 5 คำนวณน้ำหนักตัวบ่งชี้การบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ เขตตรวจราชการที่ 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้	รายละเอียด	น้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading)
องค์ประกอบที่ 1 ภาวะผู้นำและการบริหาร		
Q1	ผู้บริหารแสดงความเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนโครงการพระราชดำริภายในโรงเรียน	0.950
Q2	ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรและนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการพระราชดำริ	0.944
Q3	ผู้บริหารติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง	0.943
Q4	ผู้บริหารประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาโครงการพระราชดำริ	0.933
Q7	โรงเรียนมีระบบการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริที่ชัดเจนและต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	0.754
Q8	ผู้บริหาร ครู และบุคลากรของโรงเรียนมีความเข้าใจและสามารถเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม	0.743
องค์ประกอบที่ 2 การวางแผนพัฒนาและการจัดการเชิงยุทธศาสตร์		
Q10	การวางแผนพัฒนาโรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาวที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาตามพระราชดำริได้อย่างชัดเจน	0.817
Q11	โรงเรียนมีการวิเคราะห์ศักยภาพและความต้องการของชุมชนเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนตามแนวพระราชดำริอย่างเหมาะสม	0.789
Q13	โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและโครงการตามพระราชดำริอย่างเหมาะสม	0.788
Q12	การวางแผนพัฒนาโรงเรียนมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จและแนวทางการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริที่ชัดเจน	0.782
Q5	โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริอย่างชัดเจน	0.752
Q9	โรงเรียนมีกระบวนการวางแผนพัฒนาโรงเรียนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	0.724
องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาบุคลากรและการจัดการเรียนรู้		
Q15	โรงเรียนมีการนิเทศและพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวทางโครงการตามพระราชดำริได้อย่างต่อเนื่อง	0.643

ตัวบ่งชี้	รายละเอียด	น้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading)
Q14	การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสามารถบูรณาการความรู้ท้องถิ่นเข้ากับหลักสูตรแกนกลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.623
Q17	โรงเรียนมีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและพระราชดำริอย่างเป็นระบบ	0.607
Q16	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนสะท้อนถึงการพัฒนานักเรียนตามเป้าหมายของโครงการตามพระราชดำริอย่างครบถ้วน	0.596
Q18	ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการอบรมและพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางโครงการตามพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง	0.591
Q19	โรงเรียนมีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่เน้นการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้	0.551
Q20	บุคลากรในโรงเรียนได้รับการจูงใจและสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการตามพระราชดำริอย่างมีประสิทธิภาพ	0.540
องค์ประกอบที่ 4 การบริหารงบประมาณเพื่อคุณภาพการศึกษา		
Q26	หลักสูตรและกิจกรรมของโรงเรียนช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.782
Q25	โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	0.774
Q22	ความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ การจัดสรรและใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และมีการรายงานให้ชุมชนทราบอย่างสม่ำเสมอ	0.512
Q21	การวางแผนงบประมาณ โรงเรียนมีการวางแผนการใช้งบประมาณที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและโครงการตามพระราชดำริอย่างชัดเจน	0.511
Q23	ประสิทธิภาพการใช้งบประมาณ โรงเรียนสามารถใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า มีการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม	0.499
Q24	การมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะและติดตามการใช้งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับโครงการตามพระราชดำริ	0.465
องค์ประกอบที่ 5 สภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่		
Q32	สภาพแวดล้อมและบรรยากาศโดยรวมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้และสะท้อนหลักปรัชญาของพระราชดำริ	0.944
Q31	การดูแลรักษาและบำรุงสถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียนดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ	0.943

ตัวบ่งชี้	รายละเอียด	น้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading)
Q29	อาคารเรียนและสิ่งปลูกสร้างของโรงเรียนมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระราชดำริ	0.708
องค์ประกอบที่ 6 เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม		
Q34	โรงเรียนมีการบริหารจัดการอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต และระบบสารสนเทศต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มีการบำรุงรักษาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.642
Q27	นักเรียนได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีผ่านการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริ	0.639
Q33	มีการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ชัดเจน สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา และตอบสนองต่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.622
Q28	การเรียนการสอนในโรงเรียนช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านอาชีพที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนท้องถิ่น	0.618
Q35	มีการพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีการจัดอบรมและสนับสนุนให้บุคลากรสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.617
องค์ประกอบที่ 7 การพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้		
Q38	มีการแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาโดยรวม	0.997
Q37	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.993
Q40	การมีส่วนร่วมของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นในเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียน	0.991

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) พบว่า ตัวบ่งชี้สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 7 องค์ประกอบหลัก โดยมีค่า Factor Loading อยู่ในระดับเหมาะสมถึงสูง (0.46-0.997) แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องของตัวบ่งชี้กับองค์ประกอบเชิงโครงสร้างอย่างชัดเจน ครอบคลุมด้านภาวะผู้นำและการบริหาร การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การพัฒนาบุคลากร การบริหารงบประมาณ สภาพแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศ และการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนถึงความเหมาะสมของโครงสร้างองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ และสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาคุณภาพการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 2 องค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ เขตตรวจราชการที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย

1. การอภิปรายผลการศึกษารองคประกอบจากเอกสารและผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ สะท้อนว่าการบริหารโรงเรียนลักษณะดังกล่าวไม่ได้ขับเคลื่อนด้วยระบบงานใดระบบงานหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เกิดจากการทำงานร่วมกันของหลายมิติ ทั้งด้านวิชาการ การบริหารทรัพยากร การพัฒนาผู้เรียน และความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะการบริหารเชิงบูรณาการ (Integrated management) มากกว่าการบริหารแบบแยกส่วน ผลดังกล่าวชี้ว่าความสำเร็จของโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริอาจขึ้นอยู่กับ “ความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบ” มากกว่าประสิทธิภาพขององค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเพียงลำพัง ข้อค้นพบนี้สะท้อนลักษณะเฉพาะของโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริที่ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับอัตลักษณ์ของสถานศึกษาและการเชื่อมโยงกับบริบทชุมชน ซึ่งต่างจากรูปแบบการบริหารโรงเรียนทั่วไปที่มักเน้นผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเป็นหลัก การยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญยังระบุว่าบทบาทผู้บริหาร การกำหนดอัตลักษณ์ และการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญ แสดงให้เห็นว่าความเข้มแข็งของโรงเรียนไม่ได้เกิดจากการกำกับเชิงนโยบายเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากความสามารถในการสร้างความเป็นเจ้าของร่วม (Shared ownership) ระหว่างโรงเรียนกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพิรุณ เรืองไพศาล และคณะ (2561) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนคาทอลิกที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลประกอบด้วยองค์ประกอบที่หลากหลายและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เช่น ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ภาวะผู้นำ การพัฒนาบุคลากร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล โดยองค์ประกอบเหล่านี้ทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลของโรงเรียน

เมื่อพิจารณาเชิงวิพากษ์ ผลดังกล่าวอาจสะท้อนข้อจำกัดของระบบการบริหารสถานศึกษาไทย ที่แม้มีโครงสร้างบริหารชัดเจน แต่การขับเคลื่อนให้เกิดประสิทธิผลจำเป็นต้องพึ่งพาภาวะผู้นำและเครือข่ายความร่วมมือในระดับพื้นที่ค่อนข้างสูง แสดงว่าระบบบริหารส่วนกลางอาจยังไม่สามารถตอบสนองบริบทเฉพาะของโรงเรียนได้อย่างเพียงพอ ทำให้โรงเรียนต้องพัฒนากลไกการจัดการบนฐานชุมชนควบคู่กันไป ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศที่เสนอว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิผลสูงมักมีลักษณะการบริหารแบบกระจายอำนาจและมีมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ซึ่งช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นและความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน (Hallinger, 2020; Harris and Jones, 2022) นอกจากนี้ งานของ Fuller and Kim (2022) ยังชี้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่ยั่งยืนเกิดจากการสร้างความร่วมมือมากกว่าการสั่งการเชิงนโยบายเพียงอย่างเดียว

ดังนั้น ข้อค้นพบใหม่จากการวิจัยครั้งนี้ คือ การบริหารโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำรินี้มีลักษณะเป็น “ระบบความสัมพันธ์เชิงบูรณาการ” ที่อัตลักษณ์สถานศึกษา บทบาทผู้บริหาร และการมีส่วนร่วมของชุมชนทำหน้าที่เสริมแรงซึ่งกันและกัน อันเป็นคุณลักษณะเฉพาะที่ควรนำไปใช้เป็นกรอบพัฒนาสถานศึกษาในบริบทอื่น

2. การอภิปรายผลสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารและครู

จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่า ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านการบริหารงานบุคคลและงบประมาณสูงสุด สะท้อนว่าทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรทางการเงินยังเป็นเงื่อนไขพื้นฐานของความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน โดยเฉพาะในบริบทโรงเรียนตามโครงการพระราชดำริที่ต้องดำเนินงานภายใต้ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและความคาดหวังจากหลายฝ่าย อย่างไรก็ตาม ผลดังกล่าวยังสะท้อนประเด็นที่น่าสนใจเชิงวิพากษ์ กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถามอาจให้ความสำคัญกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประจำและผลลัพธ์ที่เห็นได้ชัดมากกว่าองค์ประกอบเชิงยุทธศาสตร์ เช่น ภาวะผู้นำและการวางแผนพัฒนาโรงเรียน แม้

องค์ประกอบเหล่านี้เป็นกลไกสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงระยะยาว แสดงให้เห็นช่องว่างระหว่าง “การบริหารเพื่อความต่อเนื่องของงาน” กับ “การบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลง” ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมักเผชิญความท้าทายในการสร้างสมดุลระหว่างภารกิจบริหารประจำกับบทบาทผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ (Leithwood, et al., 2020) และการให้ความสำคัญกับทรัพยากรเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการพัฒนาโรงเรียนอย่างยั่งยืน หากขาดวิสัยทัศน์และการขับเคลื่อนเชิงนวัตกรรม (OECD, 2023) ข้อค้นพบใหม่นี้ชี้ให้เห็นว่า แม้โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริมีความเข้มแข็งด้านการจัดการทรัพยากร แต่ยังคงพัฒนาศักยภาพด้านภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลงและการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อให้การบริหารสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการศึกษาในอนาคตได้มากขึ้น

3. การอภิปรายผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจที่ลดจำนวนองค์ประกอบจาก 10 เหลือ 7 องค์ประกอบ ไม่ได้สะท้อนการลดความสำคัญขององค์ประกอบเดิม แต่สะท้อนว่าการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำรินี้มีลักษณะการปฏิบัติที่เชื่อมโยงหลายบทบาทเข้าด้วยกัน จนไม่สามารถแยกออกเป็นหน่วยอิสระได้อย่างชัดเจน

ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่าง “โครงสร้างเชิงแนวคิด” กับ “โครงสร้างเชิงปฏิบัติ” กล่าวคือ องค์ประกอบที่แยกจากกันได้ในทางทฤษฎี อาจทำงานร่วมกันอย่างแนบแน่นในสถานการณ์จริง ผลดังกล่าวสะท้อนธรรมชาติของการบริหารสถานศึกษาที่มีความซับซ้อนและขึ้นอยู่กับบริบทมากกว่าที่กรอบแนวคิดทั่วไปอธิบายไว้ เมื่อพิจารณาเชิงวิพากษ์ การหลอมรวมขององค์ประกอบอาจเป็นทั้งจุดแข็งและข้อจำกัด กล่าวคือ แม้ช่วยให้การบริหารมีความยืดหยุ่นและตอบสนองบริบทได้ดีขึ้น แต่ในอีกด้านหนึ่งอาจทำให้การกำหนดบทบาท ความรับผิดชอบ และการประเมินผลแต่ละด้านทำได้ยากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการกำกับติดตามในระยะยาว ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยร่วมสมัยที่เสนอว่า การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องอาศัยความเชื่อมโยงระหว่างภาวะผู้นำ การเรียนรู้ขององค์กร และเครือข่ายความร่วมมือ มากกว่าการบริหารแบบแยกส่วน (Hargreaves and Fullan, 2020; UNESCO, 2021) ดังนั้น ข้อค้นพบใหม่ของงานวิจัยนี้ คือ การบริหารโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำรินี้มีลักษณะ “องค์ประกอบเชิงบูรณาการ” ซึ่งสะท้อนรูปแบบการบริหารเฉพาะที่อาจไม่สอดคล้องกับโมเดลบริหารทั่วไป และควรพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดเฉพาะสำหรับโรงเรียนในบริบทโครงการพระราชดำริต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานต้นสังกัดและผู้บริหารสถานศึกษาควรนำองค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 7 องค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาและประเมินการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ

1.2 ควรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ สามารถบูรณาการอัตลักษณ์ แนวพระราชดำริ และการบริหารจัดการสมัยใหม่เข้าด้วยกัน

1.3 โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน เพื่อเสริมความเข้มแข็งในการดำเนินงานตามโครงการตามพระราชดำริ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษายืนยันโครงสร้างองค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำรินี้ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

2.2 ควรขยายการวิจัยไปยังพื้นที่หรือโครงการตามพระราชดำรินในเขตตรวจราชการอื่น เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียน

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณธรรม และคุณภาพชีวิตของนักเรียนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.

(2550, 16 พฤษภาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 124 ตอนที่ 24 ก. 29-36.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 116. ตอนที่ 745 ก. 1-22.

พิรุณ เรืองไพศาล และคณะ. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนคาทอลิกที่มีประสิทธิผล.

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 12 (1), 136-148.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). รายงานการนำเสนอศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนตาม

พระราชดำริและโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ (ศดร. สพฐ.). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ 21 เซ็นจูรี.

Balıkçı, A. (2024). Bureaucracy in school administration : A grounded theory study. **International Journal of Educational Spectrum**, 6 (2), 218-237.

Drucker, P. F. (2007). **Management challenges for the 21st century**. New York : Harper Business.

DuFour, R. (2004). What is a “professional learning community”. **Educational Leadership**, 61 (8), 6-11.

Fayol, H. (1949). **General and industrial management**. London : Pitman Publishing.

Fullan, M. (2020). **Leading in a culture of change**. 2nd ed. San Francisco, CA : Jossey-Bass.

Fuller, B., and Kim, H. (2022). **Systems thinking to transform schools : Identifying levers that lift educational quality**. Brookings Institution. [Online]. Available: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2022/08/Brookings_Brief_Systems-thinking-to-transform-schools_v13.pdf. [2024, March 9].

Hargreaves, A., and Fullan, M. (2020). Professional capital after the pandemic : Revisiting and revising classic understandings of teachers’ work. **Journal of Professional Capital and Community**, 5 (3/4), 327-336. <https://doi.org/10.1108/JPC-06-2020-0039>.

Hair, J.F., et al. (2010). **Multivariate Data Analysis**. 7th Edition, Pearson, New York.

Hanover Research. (2020). **Best practices for a systems approach to school improvement**.

Prepared for Utah Leading through Effective, Actionable, and Dynamic Education

(ULEAD). [Online]. Available: [https://schools.utah.gov/ulead/uleadfiles/reports/](https://schools.utah.gov/ulead/uleadfiles/reports/bestpractice/Best%20Practices%20for%20A%20Systems%20Approach%20to%20School%20Improvement.pdf)

[bestpractice/Best%20Practices%20for%20A%20Systems%20Approach%20to%20School%20Improvement.pdf](https://schools.utah.gov/ulead/uleadfiles/reports/bestpractice/Best%20Practices%20for%20A%20Systems%20Approach%20to%20School%20Improvement.pdf). [2024, March 9].

Harris, A., and Jones, M. (2022). Leading during a pandemic—what the evidence tells us.

- School Leadership & Management**, 42 (2), 105-109.
<https://doi.org/10.1080/13632434.2022.2064626>.
- Hallinger, P. (2020). Science mapping the knowledge base on educational leadership and management from the emerging regions of Asia, Africa and Latin America, 1965-2018. **Educational Management Administration & Leadership**, 48 (2), 209-230.
<https://doi.org/10.1177/1741143218822772>.
- Hoy, W. K. (2018). **Theory of bureaucracy [Lecture notes]**. [Online]. Available :
<https://www.waynehoy.com/wp-content/uploads/2018/12/Theory-of-Bureau1.pdf>.
 [2024, March 9].
- Leithwood, K., et al. (2020). Seven strong claims about successful school leadership revisited. **School Leadership & Management**, 40 (1), 5-22.
<https://doi.org/10.1080/13632434.2019.1596077>.
- Memarian, B., and Doleck, T. (2025). Education with a systems theory and control perspective. **Education and Information Technologies**. 30 (9), 12249-12266.
- Norqvist, L., and Ärlestig, H. (2021). Systems thinking in school organizations–perspectives from various leadership levels. **Journal of Educational Administration**, 59 (1), 77-93.
- OECD. (2023). **Education policy outlook 2023 : Shaping responsive and resilient education in a changing world**. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/75e40a16-en>.
- Ofojebe, W. N., and Olibie, E. I. (2014). Management by objectives (MBO) imperatives for Transforming higher education for a Globalized world. **Journal of International Education And Leadership**, 4 (2), 1-12.
- UNESCO. (2021). **Reimagining our futures together: A new social contract for education**. UNESCO Publishing.
- Weber, M. (1947). **The theory of social and economic organization**. New York : Oxford University Press.

ทัศนคติของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ต่อการใช้เทคโนโลยีกล้อง อัตโนมัติ ในการบังคับใช้กฎหมายจราจร

ATTITUDES OF CITIZENS IN MUEANG DISTRICT, SARABURI PROVINCE TOWARDS THE USE OF AUTOMATED CAMERA TECHNOLOGY IN TRAFFIC LAW ENFORCEMENT

พูน ทัศนะ*

ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

Poon Thasana*

Provincial Police Training Center Region 1, Royal Thai Police

*Corresponding Author E-mail : thatphoon20@gmail.com

(วันที่รับบทความ : พฤษภาคม 16, 2569 ; วันที่แก้ไขบทความ : มิถุนายน 2, 2569 ; วันที่ตอบรับบทความ : มิถุนายน 7, 2569)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับทัศนคติและระดับนิตินัยของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ต่อการใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติในการบังคับใช้กฎหมายจราจร 2) เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ระดับทักษะดิจิทัล และประสบการณ์การได้รับใบสั่งจราจร และ 3) ศึกษาอิทธิพลของ ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อม และทัศนคติที่มีต่อการเกิดนิตินัยของประชาชนในพื้นที่ศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้ใช้เส้นทางสัญจรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี จำนวน 393 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนมีทัศนคติต่อการใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาราย ด้านพบว่า ด้านพฤติกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านความรู้สึก ตามลำดับ สำหรับระดับ นิตินัยของประชาชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยมีความโดดเด่นในประเด็นการมี จิตสำนึกเคารพกฎหมายอย่างยั่งยืนเพื่อความปลอดภัยของส่วนรวม
2. ประชาชนที่มีอายุ และประเภทรถที่ใช้งานประจำต่างกัน มีทัศนคติต่อการใช้กล้องอัตโนมัติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้ที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับทักษะดิจิทัล และ ประสบการณ์การได้รับใบสั่งจราจรจากกล้องอัตโนมัติต่างกัน มีทัศนคติต่อการใช้กล้องอัตโนมัติไม่แตกต่างกัน
3. ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี (ประกอบด้วยด้านการรับรู้ถึงประโยชน์และด้านการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน) และปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อม สามารถร่วมกันทำนายทัศนคติได้ร้อยละ 62.3 ($R^2 = .623$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อ ทัศนคติสูงสุด รองลงมาคือ ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีในด้านการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน และด้านการรับรู้ถึง ประโยชน์ ตามลำดับ สำหรับอิทธิพลที่มีต่อนิตินัย พบว่า ทัศนคติด้านพฤติกรรม ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมาย และสภาพแวดล้อม และปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีในด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ ส่งผลเชิงบวกต่อนิตินัยอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันทำนายนิตินัยของประชาชนได้ร้อยละ 57.0

($R^2 = .570$) ส่วนปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีในการรับรู้ถึงความสะดวกในการใช้งาน รวมถึงทัศนคติด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านความรู้สึก ไม่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของประชาชน

ข้อค้นพบจากการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การยอมรับเทคโนโลยีบังคับใช้กฎหมายของประชาชนไม่ได้ขึ้นอยู่กับความทันสมัยเพียงอย่างเดียว แต่ถูกขับเคลื่อนด้วยความโปร่งใส ความเสมอภาคในการบังคับใช้กฎหมาย และความสะดวกในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับทัศนคติด้านความปลอดภัยทางถนนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : ทัศนคติ, ทัศนคติ, เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติ, ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (TAM), การบังคับใช้กฎหมาย
จรรยา

Abstract

The objectives of this research were : 1) to study the levels of public attitude and legal consciousness regarding the use of automated camera technology in traffic law enforcement within Mueang District, Saraburi Province; 2) to compare public attitudes based on personal factors, digital skill levels, and the experience of receiving traffic tickets; and 3) to study the influence of technology acceptance factors, law enforcement and environmental factors, and attitudes on the formation of public legal consciousness in the study area. This study employed a survey research design, utilizing questionnaires as the data collection tool. The sample consisted of 393 road users in Mueang District, Saraburi Province. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA, and Multiple Linear Regression Analysis.

The research findings revealed that :

1. The overall public attitude towards the use of automated camera technology was at the highest level. When considering individual aspects, the behavioral aspect exhibited the highest mean, followed by the cognitive and affective aspects, respectively. Furthermore, the overall level of public legal consciousness was also at the highest level, particularly notable in the sustained consciousness of respecting laws for public safety.

2. Differences in age and types of routinely used vehicles led to statistically significant differences in attitudes towards the use of automated cameras at the .05 level. Conversely, variations in gender, educational attainment, average monthly income, digital skill level, and experience of receiving automated traffic citations did not result in significant differences in attitudes.

3. Technology acceptance factors (comprising perceived usefulness and perceived ease of use) and law enforcement and environmental factors could jointly predict attitudes by 62.3% ($R^2 = .623$) at a .05 level of significance. Law enforcement and environmental factors exerted the highest positive influence on attitudes, followed by the technology acceptance factor concerning perceived ease of use, and perceived usefulness, respectively. Regarding the influence on legal consciousness, findings indicated that behavioral attitude, law enforcement and environmental factors, and the technology acceptance factor concerning perceived usefulness had a significantly positive effect on legal consciousness at the .05 level. Together, these variables could predict the public's legal consciousness by 57.0% ($R^2 = .570$). However, the technology acceptance factor concerning perceived

ease of use, as well as cognitive and affective attitudes, had no significant influence on public legal consciousness.

The research findings suggest that public acceptance of law enforcement technology relies not solely on technological advancement, but is fundamentally driven by transparency, equality in law enforcement, and convenience within the justice process. These elements are crucial factors for sustainably elevating legal consciousness regarding road safety.

Keywords : Attitude, Legal Consciousness, Automated Camera Technology, Technology Acceptance Model (TAM), Traffic Law Enforcement

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารจัดการจราจรในปัจจุบันกำลังเปลี่ยนผ่านสู่แนวคิด Vision Zero ที่มุ่งป้องกันความสูญเสียเป็นหลัก (อนงค์ลักษณ์ สมแพง, 2560) เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายแบบดั้งเดิมที่พึ่งพาดุลพินิจของเจ้าพนักงานมักพบข้อจำกัดด้านทรัพยากรบุคคล เสี่ยงต่อความไม่เสมอภาคและการแทรกแซงจากระบบอุปถัมภ์ ซึ่งบั่นทอนความศรัทธาต่อกระบวนการยุติธรรม (Fitzpatrick, 1991 : Online; นิรันดร์ สถิตยัธราณี, 2559) สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงมีนโยบายยกระดับสู่การเป็น "ตำรวจอัจฉริยะ" (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2564) โดยนำเทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติมาใช้ควบคู่กับระเบียบตัดคะแนนความประพฤติ เพื่อลดการเผชิญหน้า สร้างความแน่นอนของการลงโทษ และกระตุ้นให้เกิดนิติสำนึกอย่างเป็นรูปธรรม

เมื่อพิจารณาพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์การคมนาคมสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ามีความหนาแน่นของการจราจรสูงและมีพฤติกรรมเสี่ยงที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลสถิติการจับกุมการกระทำความผิดกฎหมายจราจรของตำรวจภูธรจังหวัดสระบุรี ในช่วงควบคุมเข้มข้นปี พ.ศ. 2567 (ระหว่างวันที่ 11-16 เมษายน 2567) พบว่า มีการจับกุมผู้กระทำความผิดรวมสูงถึง 2,985 ราย โดยพฤติกรรมเสี่ยงอันดับหนึ่งที่พบคือ การขับรถเร็วเกินกว่ากฎหมายกำหนด จำนวน 1,102 ราย รองลงมาคือการไม่มีใบอนุญาตขับขี่ 723 ราย และไม่สวมหมวกนิรภัย 594 ราย (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, 2567 : ออนไลน์) ด้วยข้อจำกัดด้านกำลังพลของพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่จราจรที่ไม่สอดคล้องกับปริมาณรถยนต์ที่หนาแน่น การบังคับใช้กฎหมายแบบดั้งเดิมที่พึ่งพาดุลพินิจและการตั้งจุดตรวจจึงไม่สามารถครอบคลุมพื้นที่เสี่ยงได้ตลอดเวลา การนำเทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติมาใช้ในพื้นที่จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจจับพฤติกรรมเสี่ยง โดยเฉพาะการขับรถเร็ว ฝ่าฝืนสัญญาณไฟ เพื่อลดการเผชิญหน้า และสร้างความแน่นอนของการถูกลงโทษ อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของนโยบายไม่ได้ขึ้นอยู่กับความทันสมัยของเครื่องมือเพียงอย่างเดียว แต่มี ทักษะจิต ของประชาชนเป็นปัจจัยชี้ขาด (Allport, 1935 : Online)

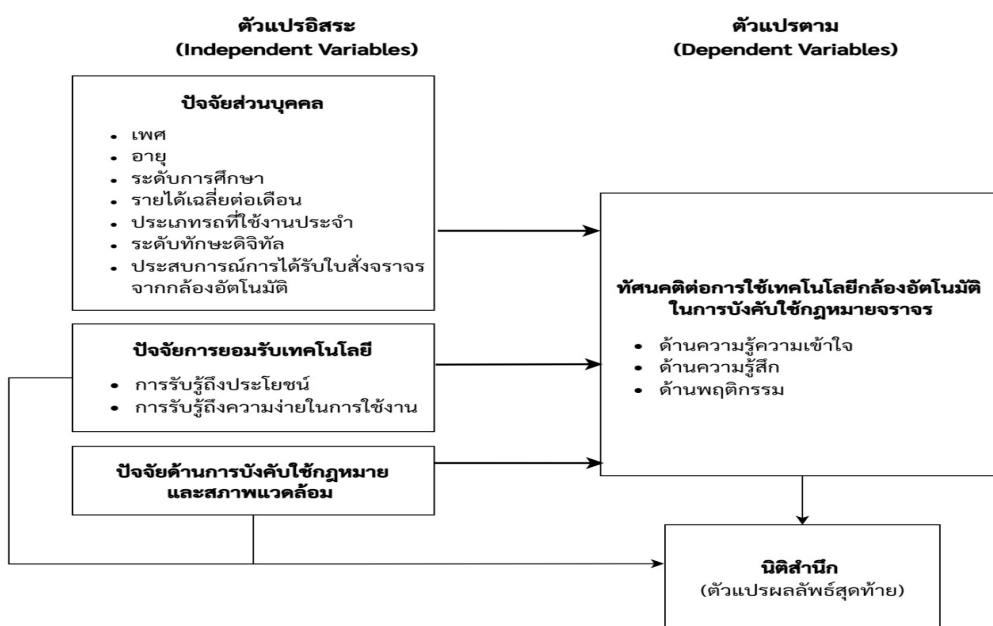
ทัศนคติต่อนวัตกรรมภาครัฐสามารถอธิบายได้ผ่านทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) ของ Davis (1989 : Online) และโครงสร้างทัศนคติ 3 องค์ประกอบ (Thurstone and Chave, 1966) ทั้งด้านความรู้ ความรู้สึก และแนวโน้มพฤติกรรม แม้เทคโนโลยีจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ แต่กลุ่มผู้ที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีมักมีความกังวลเรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวจากการถูกสอดส่องมากขึ้น (Sagana, et al, 2026 : Online) ขณะเดียวกันยังพบช่องว่างว่า ขาดการศึกษาที่มุ่งเน้นในพื้นที่ยุทธศาสตร์การขนส่งอย่างอำเภอเมืองสระบุรีอย่างชัดเจน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะผู้มีหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านกฎหมายจราจร จึงมุ่งศึกษาทัศนคติของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ต่อการใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติ เพื่อนำข้อค้นพบไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการนโยบายที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และพัฒนากระบวนการถ่ายทอดความรู้ทางกฎหมายให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตดิจิทัล อันจะนำไปสู่การสร้างวินัยจราจรอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทัศนคติ และระดับนิติสำนึก ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ต่อการใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติในการบังคับใช้กฎหมายจราจร
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติในการบังคับใช้กฎหมายจราจร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ระดับทักษะดิจิทัล และประสบการณ์การได้รับใบสั่งจราจร
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อม รวมถึงอิทธิพลของทัศนคติ ที่มีต่อการเกิดนิติสำนึกของประชาชนในพื้นที่ศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

กลุ่มที่ 1 การทดสอบความแตกต่างของทัศนคติจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

H1 ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน (ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประเภทที่ใช้ งานประจำ ระดับทักษะดิจิทัล และประสบการณ์การได้รับใบสั่งจราจรจากกล้องอัตโนมัติ) มีทัศนคติต่อการ ใช้เทคโนโลยี กล้องอัตโนมัติในการบังคับใช้กฎหมายจราจรแตกต่างกัน

กลุ่มที่ 2 อิทธิพลของปัจจัยที่มีต่อทัศนคติ

H2 ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อทัศนคติต่อการ ใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติในการ บังคับใช้กฎหมายจราจร

H2a การรับรู้ถึงประโยชน์ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อทัศนคติต่อการ ใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติ

H2b การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อทัศนคติต่อการ ใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติ

H3 ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อม มีอิทธิพลเชิงบวกต่อทัศนคติต่อการ ใช้เทคโนโลยี กล้องอัตโนมัติในการบังคับใช้กฎหมายจราจร

กลุ่มที่ 3 อิทธิพลของปัจจัยที่มีต่อนิสัย

H4 ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อม และทัศนคติของประชาชน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเกิดนิสัยในการเคารพกฎหมายจราจร

H4a ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี (ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ และด้านการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเกิดนิสัยของประชาชน

H4b ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อม มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเกิดนิสัยของประชาชน

H4c ทัศนคติของประชาชน (ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเกิดนิสัยในการเคารพกฎหมายจราจรของประชาชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ใช้เส้นทางสัญจรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์ทางการคมนาคม เนื่องจากเป็นประชากรที่ไม่ทราบจำนวนแน่นอน ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power 3.1.9.7 (Power = 0.95, α = 0.05, Effect size = 0.15) ได้ขนาดขั้นต่ำ 153 คน

กลุ่มตัวอย่าง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูล ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมข้อมูลจริงจำนวน 400 คน อย่างไรก็ตาม ภายหลังการคัดกรองค่าผิดปกติพบตัวแปรด้วยระยะห่างมาฮาลานอบิส (Mahalanobis Distance) ได้ตัดข้อมูลที่มีความคลาดเคลื่อนออก 7 ชุด ส่งผลให้เหลือกลุ่มตัวอย่างสุทธิที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสิ้น 393 คน ($n = 393$)

ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) แบ่งเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ, อายุ, การศึกษา, รายได้, ประเภทรถ, ทักษะดิจิทัล, ประสบการณ์การได้รับใบสั่ง 2) ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี 3) ปัจจัยการบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อม

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ 1) ทัศนคติต่อการใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติ ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรม และ 2) นิสัย ะดับการตระหนักและเคารพกฎหมายเพื่อความปลอดภัยส่วนรวม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม โดยแบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 7 ข้อ สอบถามข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประเภทรถที่ใช้งานประจำ ระดับทักษะดิจิทัล และประสบการณ์การได้รับใบสั่ง

2) การประเมินปัจจัย ทัศนคติ และนิสัย เป็นมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ (5-Point Likert Scale) จำนวน 22 ข้อ ประกอบด้วย

2.1) ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี ประยุกต์ใช้ตามกรอบทฤษฎี TAM (Davis, 1989 : Online) แบ่งเป็นการรับรู้ถึงประโยชน์ 3 ข้อ และการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน 3 ข้อ

2.2) ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อม จำนวน 4 ข้อ วัดมิติความโปร่งใส ความเสมอภาค การลดแรงเสียดทาน และความเป็นมาตรฐานเดียวกัน

2.3) ทศนคติต่อการใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติ ตามแนวคิด 3 องค์ประกอบของ Thurstone and Chave (1966) แบ่งเป็น ด้านความรู้ความเข้าใจ 3 ข้อ ด้านความรู้สึก 3 ข้อ (โดยดำเนินการกลับคะแนนในข้อคำถามเชิงลบ 1 ข้อ) และด้านพฤติกรรม 3 ข้อ

2.4) ด้านนิตินานิก จำนวน 3 ข้อ วัดผลลัพธ์การตระหนักรู้กฎหมายและความตั้งใจเคารพกฎจราจรอย่างยั่งยืน

เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลความหมายข้อมูล กำหนดเกณฑ์คะแนนจาก 5 (มากที่สุด) ถึง 1 (น้อยที่สุด) และแปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยกำหนดความกว้างของอันตรภาคชั้นเท่ากับ 0.80 (สรรรค์ชัย โพธิ์สุวรรณ, 2563 : ออนไลน์) ดังนี้

4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็น/ทัศนคติ มากที่สุด

3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับความคิดเห็น/ทัศนคติ มาก

2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับความคิดเห็น/ทัศนคติ ปานกลาง

1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับความคิดเห็น/ทัศนคติ น้อย

1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับความคิดเห็น/ทัศนคติ น้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพอย่างเป็นระบบ 2 ขั้นตอน ได้แก่

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยนำข้อคำถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการตรวจสอบพบว่าข้อคำถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์มาตรฐานทุกข้อ

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความสอดคล้องภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลการทดสอบพบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นรวมเท่ากับ 0.98 ซึ่งอยู่ในระดับสูงและเหมาะสมต่อการนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือความอนุเคราะห์จากหน่วยงานต้นสังกัด และลงพื้นที่เก็บข้อมูลในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสระบุรี โดยใช้รูปแบบผสมผสานทั้งออฟไลน์และออนไลน์ผ่านการกระจายเก็บข้อมูลตามโคเวตาในจุดยุทธศาสตร์สำคัญ (เช่น ย่านพาณิชยกรรม นิคมอุตสาหกรรม สถานศึกษา) พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และสิทธิประโยชน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม เมื่อได้รับข้อมูลกลับคืนมา ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุด หากพบความไม่สมบูรณ์ได้ทำการคัดออกและเก็บข้อมูลทดแทนจนได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05 แบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ใช้ความถี่และค่าร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล และใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ระดับปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี การบังคับใช้กฎหมาย ทัศนคติ และนิตินานิก

2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้ Independent Samples t-test และ One-Way ANOVA เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (หากพบความแตกต่างจะทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Scheffé's Method) และใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบอิทธิพลของปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีและปัจจัยการบังคับใช้กฎหมายที่ส่งผลต่อทัศนคติและนิตินานิก

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับทัศนคติ นิสิตสำนัก

ทัศนคติต่อการใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.45$, $SD = 0.48$) โดยด้านพฤติกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมากที่สุด ($M = 4.59$) รองลงมาคือ ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านความรู้สึก ซึ่งอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ระดับนิตสำนัก ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.75$, $SD = 0.49$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีจิตสำนึกเคารพกฎหมายอย่างยั่งยืนเพื่อความปลอดภัยของส่วนรวม ($M = 4.83$) รองลงมาคือ ความตั้งใจขับซื้ออย่างปลอดภัยแม้ในเส้นทางที่ไม่มีกล้อง และการตระหนักว่าจะได้รับใบสั่งอย่างแน่นอนหากฝ่าฝืน ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับทักษะดิจิทัล และประสบการณ์การได้รับใบสั่งจากรถจากกล้องอัตโนมัติ มีทัศนคติไม่แตกต่างกัน ($p > .05$)

อย่างไรก็ตาม ประชาชนที่มี อายุ และประเภทรถที่ใช้งานประจำ แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Scheffé พบรายละเอียดดังนี้ 1) ด้านอายุ กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีทัศนคติต่ำกว่ากลุ่มอายุ 20-40 ปี และกลุ่ม 41 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ด้านประเภทรถที่ใช้งานประจำ กลุ่มผู้ใช้รถบรรทุกเพื่อการพาณิชย์/โลจิสติกส์ มีทัศนคติต่ำกว่ากลุ่มผู้ใช้รถจักรยานยนต์ รถยนต์ส่วนบุคคล และรถโดยสารสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและนิตสำนัก

3.1 อิทธิพลของปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีและการบังคับใช้กฎหมายที่มีต่อทัศนคติ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อการใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติ

ตัวแปรพยากรณ์	B	SE	95% CI [LL, UL]	β	t	p	VIF
(Constant)	1.390	0.122	[1.150, 1.630]		11.383***	< .001	
- การรับรู้ถึงประโยชน์	0.158	0.027	[0.105, 0.212]	0.228	5.812***	< .001	1.588
- การรับรู้ถึงความง่าย	0.196	0.033	[0.130, 0.261]	0.252	5.889***	< .001	1.897
- การบังคับใช้กฎหมาย และสภาพแวดล้อม	0.339	0.034	[0.272, 0.407]	0.434	9.874***	< .001	1.996

*** $p < .001$

หมายเหตุ. $N = 393$, $R = .789$, $R^2 = .623$, Adjusted $R^2 = .620$, $F(3, 389) = 214.36$, $p < .001$ CI = Confidence Interval; LL = Lower Limit; UL = Upper Limit.

จากตารางที่ 1 การทดสอบสมมติฐานที่ 2 และ 3 เพื่อวิเคราะห์ว่าปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี (การรับรู้ถึงประโยชน์ และการรับรู้ถึงความง่าย) รวมถึงปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อม มีอิทธิพลเชิงบวกต่อทัศนคติต่อการใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติ (ภาพรวม) หรือไม่ โดยก่อนการวิเคราะห์ได้ทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเรื่องความสัมพันธ์กันเองของตัวแปรอิสระ ด้วยค่า VIF พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 1.588 ถึง 1.996 ซึ่งน้อยกว่า 5 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเองสูงเกินไป

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อทัศนคติต่อการใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติ พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ตัว สามารถร่วมกันทำนายทัศนคติต่อการใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติได้

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F(3, 389) = 214.36, p < .001$) โดยโมเดลนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของทัศนคติได้ร้อยละ 62.3 ($R^2 = .623$)

เมื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรพยากรณ์เป็นรายตัว พบว่า ตัวแปรทั้ง 3 ปัจจัยมีอิทธิพลเชิงบวกต่อทัศนคติต่อการใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด ($\beta = 0.434, p < .001, 95\% \text{ CI } [0.272, 0.407]$) รองลงมาคือ ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีในด้านการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน ($\beta = 0.252, p < .001, 95\% \text{ CI } [0.130, 0.261]$) และด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ ($\beta = 0.228, p < .001, 95\% \text{ CI } [0.105, 0.212]$) ตามลำดับ จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่า สมมติฐานที่ 2 ที่ระบุว่าปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีมีอิทธิพลเชิงบวกต่อทัศนคติ ได้รับการสนับสนุนอย่างสมบูรณ์ ทั้งในส่วนของสมมติฐานย่อย H2a (การรับรู้ถึงประโยชน์) และ H2b (การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน) เช่นเดียวกับสมมติฐานที่ 3 ที่ระบุว่าปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อทัศนคติ ซึ่งได้รับการสนับสนุนเช่นเดียวกัน

3.2 อิทธิพลของปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี การบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อม และทัศนคติที่มีต่อนิติสำนึก

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยและทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อนิติสำนึกของประชาชน

ตัวแปรพยากรณ์	B	SE	95% CI [LL, UL]	β	t	p	VIF
(Constant)	1.514	0.146	[1.226, 1.802]		10.335***	< .001	
- การรับรู้ถึงประโยชน์	0.084	0.032	[0.022, 0.147]	0.117	2.660**	.008	1.742
- การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน	0.046	0.040	[-0.033, 0.125]	0.057	1.148	.251	2.237
- การบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อม	0.181	0.044	[0.094, 0.267]	0.223	4.111***	< .001	2.636
- ทัศนคติด้านความรู้ความเข้าใจ	0.025	0.034	[-0.043, 0.092]	0.034	0.719	.473	2.009
- ทัศนคติด้านความรู้สึก	0.034	0.032	[-0.029, 0.098]	0.044	1.061	.289	1.562
- ทัศนคติด้านพฤติกรรม	0.353	0.045	[0.264, 0.441]	0.408	7.853***	< .001	2.426

*** $p < .001$, ** $p < .01$

หมายเหตุ. $N = 393, R = .755, R^2 = .570, \text{ Adjusted } R^2 = .563, F(6, 386) = 85.318, p < .001$ CI = Confidence Interval; LL = Lower Limit; UL = Upper Limit.

จากตารางที่ 2 การทดสอบสมมติฐานที่ 4 (รวมถึงสมมติฐานย่อย H4a, H4b และ H4c) เพื่อวิเคราะห์ว่าปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี (ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ และด้านการรับรู้ถึงความง่าย) ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อม และทัศนคติของประชาชนทั้ง 3 ด้าน (ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเกิดนิติสำนึกของประชาชนหรือไม่ โดยก่อนการวิเคราะห์ได้ทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเรื่องความสัมพันธ์กันเองของตัวแปรอิสระ ด้วยค่า VIF พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 1.562 ถึง 2.636 ซึ่งน้อยกว่า 5 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเองสูงเกินไป

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบอิทธิพลของปัจจัยพยากรณ์ที่มีต่อนิติสำนึกของประชาชน พบว่า โมเดลการถดถอยมีความสามารถในการพยากรณ์นิติสำนึกได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F(6, 386) = 85.318, p$

$< .001$) โดยกลุ่มตัวแปรพยากรณ์ทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของนิตสำนึกของประชาชนได้ร้อยละ 57.0 ($R^2 = .570$)

เมื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรพยากรณ์เป็นรายตัว พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อนิตสำนึกของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีจำนวน 3 ปัจจัย โดยปัจจัยที่มีน้ำหนักอิทธิพลสูงที่สุดคือ ทศนคติด้านพฤติกรรม ($\beta = 0.408, p < .001, 95\% \text{ CI } [0.264, 0.441]$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อม ($\beta = 0.223, p < .001, 95\% \text{ CI } [0.094, 0.267]$) และการรับรู้ถึงประโยชน์ ($\beta = 0.117, p = .008, 95\% \text{ CI } [0.022, 0.147]$) ตามลำดับ ในขณะที่ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน ทศนคติด้านความรู้ความเข้าใจ และทศนคติด้านความรู้สึก พบว่า ไม่มีอิทธิพลต่อนิตสำนึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) เนื่องจากมีช่วงความเชื่อมั่น ($95\% \text{ CI}$) ที่ครอบคลุมค่าศูนย์ ซึ่งหมายความว่า ความแปรปรวนของตัวแปรเหล่านี้ไม่สามารถพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงของ นิตสำนึกได้อย่างมีนัยสำคัญในโมเดลนี้

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงสามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานได้ว่า สมมติฐานย่อย H4a ที่ระบุว่า ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเกิดนิตสำนึกของประชาชน ได้รับการสนับสนุนเพียงบางส่วน เนื่องจากมีเพียงการรับรู้ถึงประโยชน์เท่านั้นที่มีอิทธิพลเชิงบวก ในส่วนของสมมติฐานย่อย H4b ที่ระบุว่า ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเกิดนิตสำนึกของประชาชนนั้น ได้รับการสนับสนุนอย่างสมบูรณ์ และสำหรับสมมติฐานย่อย H4c ที่ระบุว่า ทศนคติของประชาชนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเกิดนิตสำนึกในการเคารพกฎหมายจราจร ได้รับการสนับสนุนเพียงบางส่วนเช่นกัน เนื่องจากพบเพียงทศนคติด้านพฤติกรรมเท่านั้นที่มีอิทธิพลเชิงบวก ในขณะที่ทศนคติด้านความรู้ความเข้าใจและด้านความรู้สึกไม่มีอิทธิพลแต่อย่างใด ดังนั้น โดยภาพรวมแล้วสมมติฐานหลักที่ 4 จึงได้รับการสนับสนุนเพียงบางส่วน

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับทศนคติ และนิตสำนึกของประชาชน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีทศนคติต่อการใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีปัจจัยสนับสนุนสำคัญคือด้านพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ตามด้วยด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านความรู้สึก ตามลำดับ การยอมรับในระดับสูงนี้มิได้เกิดจากความชื่นชมในตัวเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว แต่เป็นเพราะเทคโนโลยีสามารถเข้ามาตอบโจทย์และแก้ปัญหาข้อบกพร่องในกระบวนการยุติธรรมแบบดั้งเดิมได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการสร้างความเท่าเทียมและการทลายระบบอุปถัมภ์ ซึ่งประชาชนมีความโหยหาความเสมอภาคในการบังคับใช้กฎหมาย กล้องอัตโนมัติจึงทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสร้างคามยุติธรรมเชิงขั้นตอนที่เที่ยงตรงและปราศจากอคติ สอดคล้องกับแนวคิดของนรินทร์ สถิตย์ชราณี (2559 : ออนไลน์) และเฉลิมฤทธิ์ สามาดี และคณะ (2564 : ออนไลน์) ที่ระบุว่าการใช้เทคโนโลยีช่วยลดช่องว่างการเจรจาต่อรองและทำให้ทุกคนอยู่ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการจัดการความปลอดภัยในพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่มีการจราจรหนาแน่นและทรัพยากรบุคคลมีจำกัด

นอกจากนี้ การเปลี่ยนรูปแบบการบังคับใช้กฎหมายจากการตั้งจุดตรวจมาเป็นการส่งใบสั่งทางไปรษณีย์ ยังช่วยลดแรงเสียดทานทางอารมณ์และการเผชิญหน้าโดยตรงบนท้องถนน ส่งผลให้ประชาชนลดการต่อต้านอำนาจรัฐ ตามทฤษฎีสภาวะความพร้อมทางจิตของ Allport (1935 : Online) และแนวคิดของสุวิทย์ วัฒนสุข และคณะ (2559 : ออนไลน์); สนุก สิงห์มาตร และพิกุล มีมานะ (2560 : ออนไลน์) ที่อธิบายว่าการใช้ระบบอัตโนมัติช่วยให้กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างละมุนละม่อมแต่ทรงพลัง ขณะเดียวกัน ความเชื่อมั่นในพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่มีความแม่นยำสูงกว่าสายตามนุษย์ ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ขับขี่ยอมจำนนต่อหลักฐานและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทันที สอดคล้องกับงานวิจัยของ Limsoonthrakul, et al. (2021 : Online) และสรรค์ชัย โพธิ์สุวรรณ (2563 : ออนไลน์)

ที่เชื่อว่าเทคโนโลยีสร้างความแน่นอนของการถูกจับกุม ส่งผลให้ผู้ขับขี่ยินยอมชำระค่าปรับโดยไม่โต้แย้งและเพิ่มความระมัดระวังในการขับขี่มากขึ้น ท้ายที่สุด การที่ภาครัฐสามารถเปลี่ยนภาระทางธุรกรรมให้กลายเป็นความสะดวกสบายผ่านระบบดิจิทัล ยังเป็นปัจจัยชี้ขาดที่ช่วยลดความรู้สึกเชิงลบต่อนโยบายและนำไปสู่การยอมรับนวัตกรรมภาครัฐในระดับสูงสุดในภาพรวม

2. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการใช้เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติในการบังคับใช้กฎหมายจราจร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ระดับทักษะดิจิทัล และประสบการณ์การได้รับใบสั่งจราจรจากกล้องอัตโนมัติ

ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีอายุและประเภทรถที่ใช้งานประจำต่างกัน มีทัศนคติต่อการใช้กล้องอัตโนมัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี มีทัศนคติต่ำกว่ากลุ่มผู้ใหญ่ เนื่องจากมีความกังวลเรื่องการถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวสูงกว่า ซึ่งตามทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยีของ Davis (1989 : Online) ความเสี่ยงที่รับรู้จะลดทอนการยอมรับนวัตกรรม ต่างจากกลุ่มผู้ใหญ่ที่มักให้น้ำหนักกับความปลอดภัยในชีวิตมากกว่า (พงศกร สวัสดิ์จันทร์ และเพชร สันทัด, 2564 : ออนไลน์) ในขณะที่กลุ่มผู้ใช้รถบรรทุกเชิงพาณิชย์ มีทัศนคติต่ำกว่าผู้ใช้รถประเภทอื่น เนื่องจากมองว่ามาตรการที่เข้มงวดนี้เป็นภาระทางเศรษฐกิจ การที่เทคโนโลยีสร้างความแน่นอนของการถูกจับกุมและตัดโอกาสในการเจรจาต่อรอง (นิรันดร์ สติธยธรานี, 2559 : ออนไลน์; สรรค์ชัย โพธิสุวรรณ, 2563 : ออนไลน์) จึงก่อให้เกิดแรงต้านและทัศนคติเชิงลบตามแนวคิดของ Allport (1935) ในทางกลับกัน ปัจจัยด้านเพศ ระดับการศึกษา รายได้ ทักษะดิจิทัล และประสบการณ์การได้รับใบสั่ง ไม่ส่งผลให้ทัศนคติแตกต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่าเทคโนโลยีนี้สามารถช่วยสร้างความเท่าเทียมและทลายระบบอุปถัมภ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม (เฉลิมฤทธิ์ สามาดี และคณะ, 2564 : ออนไลน์) โดยเฉพาะในมิติทักษะดิจิทัล แม้งานวิจัยของ Sagana, et al. (2026 : Online) จะชี้ว่าผู้ที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสูงมักหวาดระแวงการละเมิดสิทธิจากปัญญาประดิษฐ์ แต่ผลการศึกษาที่ไม่มีความแตกต่างนี้เป็นการยืนยันว่า ระบบดังกล่าวถูกออกแบบมาอย่างเป็นมิตร สอดคล้องกับวิถีชีวิตดิจิทัล และสามารถช่วยลดแรงเสียดทานทางอารมณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศุภชัย พัฒนศักดิ์ชัย และคณะ, 2564 : ออนไลน์) ซึ่งนำไปสู่การยอมรับนโยบายภาครัฐอย่างเป็นเอกภาพ

3. ผลการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อม รวมถึงอิทธิพลของทัศนคติ ที่มีต่อการเกิดนิรนัยของประชาชน

3.1 อิทธิพลต่อทัศนคติ

ผลการศึกษาพบข้อค้นพบสำคัญคือ ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อทัศนคติสูงสุด ซึ่งเหนือกว่าปัจจัยพื้นฐานตามทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) ทั้งด้านการรับรู้ถึงความง่ายและประโยชน์ อภิปรายได้ว่า ประชาชนไม่ได้มองกล้องอัตโนมัติเป็นเพียงอุปกรณ์ไอที แต่ประเมินคุณค่าในฐานะเครื่องมือสร้างความเท่าเทียมทางสังคมและทลายระบบอุปถัมภ์ (นภาพร ภูบุบผา, 2563 : ออนไลน์) การทำงานของระบบอัลกอริทึมที่บันทึกภาพอย่างแม่นยำและปราศจากอคติ ช่วยปิดช่องว่างการเจรจาต่อรองและการใช้ดุลพินิจที่ไม่เป็นธรรมของเจ้าพนักงาน (นิรันดร์ สติธยธรานี, 2559 : ออนไลน์; เฉลิมฤทธิ์ สามาดี และคณะ, 2564 : ออนไลน์) ขณะเดียวกัน ประชาชนยังคาดหวังให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่นป้ายและเครื่องหมายจราจร ให้มีความชัดเจนควบคู่กันไป เพื่อลดข้อโต้แย้งและสร้างความยุติธรรมเชิงประจักษ์ (ศตวรรษ สุจิตรัตนันท์, 2563 : ออนไลน์) ซึ่งการใช้ระบบอัตโนมัติถือเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัยในเมืองที่มีความซับซ้อน (Saha, 2020 : Online)

นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยียังช่วยลดการเผชิญหน้าและแรงเสียดทานทางอารมณ์ระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐ เปลี่ยนรูปแบบการบังคับใช้กฎหมายให้มีความเคร่งครัดแต่ลดการปะทะคารม (สุวิทย์ วัฒนสุข และคณะ, 2559 : ออนไลน์; สนุก สิงห์มาตร และพิบูล มีมานะ, 2560 : ออนไลน์) ซึ่งตอบโจทย์การยกระดับบทบาทตำรวจจราจรที่ต้องใช้เทคโนโลยีเพื่อลดข้อจำกัดในการปฏิบัติงานและสร้างภาพลักษณ์ที่โปร่งใส (พงศกร สวัสดิ์จันทร์ และเพชร

สันทิต, 2564 : ออนไลน์) ดังนั้น การที่ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายมีอิทธิพลนำหน้าปัจจัยทางเทคนิคตามทฤษฎี TAM (Davis, 1989 : Online) จึงเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ชี้ให้เห็นว่า ในบริบทของการบริหารงานภาครัฐ ความไว้วางใจในความยุติธรรมเชิงขั้นตอนและความโปร่งใส คือหัวใจสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนให้ประชาชนเกิดทัศนคติยอมรับนวัตกรรม มากกว่าเพียงแค่มองในมุมของคุณลักษณะทางเทคโนโลยี

3.2) อิทธิพลที่มีต่อนิตินาน ผลการทดสอบพบว่า กลุ่มตัวแปรพยากรณ์สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของนิตินานได้ร้อยละ 57.0 โดยทัศนคติด้านพฤติกรรม ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายและสภาพแวดล้อม และการรับรู้ถึงประโยชน์ ส่งอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญตามลำดับ ในขณะที่ทัศนคติด้านความรู้และความรู้สึกไม่ส่งอิทธิพลโดยตรง ปรากฏการณ์นี้สะท้อนว่าความรู้หรือความพึงพอใจต่อนโยบายไม่ได้รับประกันการเคารพกฎหมายเสมอไป หากไม่ถูกผลักดันให้เกิดการปฏิบัติจริงตามแนวคิดของ Thurstone and Chave (1966) ประกอบกับผู้ที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยี AI สูงอาจมีความตระหนักรู้เชิงวิพากษ์เรื่องสิทธิส่วนบุคคล ทำให้ความไว้วางใจต่อระบบลดลง (Sagana, et al., 2026 : Online) การเกิดนิตินานในยุคดิจิทัลจึงไม่ได้มาจากการรณรงค์ให้ท่องจำกฎหมาย แต่ถือกำเนิดจาก "ความแน่นอนของการถูกจับกุม" (ทงน เพิ่มพูล และสัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ, 2564 : ออนไลน์)

เทคโนโลยีกล้องอัตโนมัติได้เข้ามาอุดช่องว่างการบังคับใช้กฎหมาย (Fitzpatrick, 1991 : Online; ศตวรรษ สุจิตรัตน์, 2563 : ออนไลน์) บังคับให้ผู้ขับขี่ยอมจำนนต่อพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่โต้แย้งได้ยาก (มานพ ประवालลัญญกร, 2560 : ออนไลน์) และนำไปสู่การขัดเกลาคความเคยชินใหม่ตามหลัก Vision Zero (อนงค์ลักษณ์ สมแพง, 2560 : ออนไลน์) นอกจากนี้ ความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายยังตั้งอยู่บนความยุติธรรมเชิงขั้นตอน กล้องอัตโนมัติช่วยทลายระบบอุปถัมภ์และลดการใช้ดุลพินิจส่วนบุคคล (นิรันดร์ สถิตยธารณี, 2559 : ออนไลน์) เมื่อประชาชนเชื่อมั่นในความโปร่งใสและบังคับใช้อย่างเท่าเทียม จึงจะเกิดการรับรู้ถึงประโยชน์ตามทฤษฎี TAM (Davis, 1989 : Online) สรุปได้ว่า นิตินานของประชาชนถูกหล่อหลอมจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเชิงบังคับ ควบคู่กับการยอมจำนนต่อหลักฐาน และการได้รับความยุติธรรมเชิงขั้นตอนที่เป็นมาตรฐานเดียวกันอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) ภาครัฐควรปรับกลยุทธ์การสื่อสารโดยเน้นย้ำความโปร่งใสและ "ความยุติธรรมเชิงขั้นตอน" มากกว่าความล้ำสมัยของเครื่องมือ
- 2) พัฒนาระบบ e-Payment และระบบตรวจสอบพยานหลักฐานให้เข้าถึงง่าย เพื่อลดอุปสรรคในการปฏิบัติตามกฎหมาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเจาะลึกในกลุ่มเปราะบาง (เช่น ผู้ใช้รถบรรทุกพาดินชย หรือเยาวชน) เพื่อเข้าใจรากฐานของแรงต้าน
- 2) ควรศึกษาเปรียบเทียบสถิติการเกิดอุบัติเหตุจริงก่อน-หลังติดตั้งระบบ เพื่อยืนยันประสิทธิผลเชิงประจักษ์ของการเกิดนิตินาน

เอกสารอ้างอิง

เฉลิมฤทธิ์ สามาดี และคณะ. (2564). มาตรการในการบังคับใช้ทางกฎหมาย กรณีศึกษาเมาสุราแล้วขับรถยนต์ต้องถนน เป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522. วารสารวิชาการปัญญา ปณิธาน, 6 (1), 148-160.

Available : <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/PPJ/article/view/250855>. [2569, มีนาคม 12].

ทง เพิ่มพูล และสัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ. (2564). มาตรการทางกฎหมายในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อลดอันตรายจากการใช้รถยนต์. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6 (11), 1-12.

Available : <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKA/article/view/250686>. [2569, มีนาคม 13].

นภาพร ภูบุบผา. (2563). **ทัศนคติต่อการใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อกล้องติดรถยนต์ผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. Available : <http://dspace.bu.ac.th/handle/123456789/4299>. [2569, มีนาคม 15].

นิรันดร์ สถิตย์ชราณี. (2559). **การบังคับใช้กฎหมายจราจรกับการสร้างความเสมอภาคในสังคมไทย**. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Available : <https://ir.stou.ac.th/handle/123456789/9938>. [2569, มีนาคม 12].

พงศกร สวัสดิ์จันทร์ และเพชร สันทัด. (2564). บทบาทหน้าที่ของตำรวจจราจรในการจัดการความปลอดภัยและแก้ไขปัญหาการเกิดอุบัติเหตุทางถนนในเขตกรุงเทพมหานคร ยุคไทยแลนด์ 4.0. **วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย**, 17 (1), 48-61.

Available : <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/QLLJ/article/view/253418>. [2569, มีนาคม 14].

มานพ ประवालลัญญกร. (2560). นิตินัยในการเคารพกฎหมายจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

วารสารวิจัยและพัฒนา, 12 (40), 41-52. Available : <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/researchjournal-lru/article/view/100780>. [2569, มีนาคม 14].

ศตวรรษ สุจิตต์นันท์. (2563). **พฤติกรรมการละเมิดกฎจราจรของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา. Available : <https://buuir.buu.ac.th/handle/1234567890/9973>. [2569, มีนาคม 16].

ศุภชัย พัฒนศักดิ์ชัย และคณะ. (2564). ปัจจัยการสร้างความปลอดภัยกับสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุในการใช้รถจักรยานยนต์ของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก**, 7 (2), 534-544. Available : <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pacific/article/view/240181> [2569, มีนาคม 18].

สนุก สิงห์มาตร และพิกุล มีมานะ. (2560). ตำรวจอันเป็นที่รักของประชาชน: กรณีศึกษางานจราจร. **วารสารธาตุพนมปริทรรศน์**, 1 (1), 1-17. Available : <https://firstojs.com/index.php/JTPR/article/view/179>. [2569, มีนาคม 20].

สรรรค์ชัย โพธิ์สุวรรณ. (2563). ศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรและมาตรการบังคับใช้กฎหมายของประชาชนในพื้นที่อำเภอสามพราน. **วารสารสมาคมนักวิจัย**, 25 (2), 39-54. Available : <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jar/article/view/245152>. [2569, มีนาคม 13].

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2564). **คู่มือการปฏิบัติงานโครงการ Smart Safety Zone 4.0**. กองแผนงานอาชญากรรม สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ.

สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์. (2567). **จังหวัดสระบุรี สรุปลยอดการเกิดอุบัติเหตุทางถนนช่วงเทศกาลสงกรานต์ พ.ศ. 2567 เกิดอุบัติเหตุ 6 ครั้ง ลดลงอย่างมาก**. [Online]. Available : <https://thainews.prd.go.th/thainews/news/view/231463/?bid=1>. [2569, มิถุนายน 2].

สุรเมศวร์ พิริยะวัฒน์. (2553). อิทธิพลของมาตรการจัดการความต้องการเดินทางที่มีต่อความตั้งใจเปลี่ยนไปใช้รถไฟฟ้าขนส่งมวลชนของผู้ใช้รถยนต์ส่วนบุคคลในกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษามาตรการเชิงบังคับและมาตรการเชิงสนับสนุน. **วิศวกรรมสารฉบับวิจัยและพัฒนา**, 21 (3), 46-55.

- Available : <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/eit-researchjournal/article/view/125032>. [2569, มีนาคม 12].
- สุวิทย์ วัฒนสุข และคณะ (2559). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานจราจรของตำรวจจราจรสถานีตำรวจภูธรเมืองนครศรีธรรมราช. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 1 (1), 1-15.
- Available : <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/BSJ/article/view/219217>. [2569, มีนาคม 13].
- อนงค์ลักษณ์ สมแพง. (2560). การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์กับนโยบายความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 5 (1), 117-124.
- Available : <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jcosci/article/view/94968> [2569, มีนาคม 14].
- Allport, G. W. (1935). **Attitudes**. In C. Murchison (Ed.), *Handbook of social psychology* (pp. 798-844). Clark University Press. Available : <https://psycnet.apa.org/record/1935-19907-010>. [2026, March 14].
- Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13 (3), 319-340. Available : <https://doi.org/10.2307/249008>. [2026, March 19].
- Fitzpatrick, K. (1991). **Review of automated enforcement** (Research Report 1232-5). Texas Transportation Institute, The Texas A&M University System. Available : <https://rosap.ntl.bts.gov/view/dot/82142>. [2026, March 14].
- Limsoonthrakul, S., et al. (2021). Design and implementation of a highly scalable, low-cost distributed traffic violation enforcement system in Phuket, Thailand. *Sustainability*, 13 (3), 1210. Available : <https://www.mdpi.com/2071-1050/13/3/1210>. [2026, March 12].
- Sagana, A., et al. (2026). Public attitudes towards police use of AI-driven face recognition technology. *Computers in Human Behavior*, 174, 108821. Available : <https://doi.org/10.1016/j.chb.2025.108821>. [2026, March 12].
- Saha, S. (2020). Automated Traffic Law Enforcement System: A Feasibility Study for the Congested Cities of Developing Countries. *International Journal of Innovative Technology and Interdisciplinary Sciences*, 3 (1), 346-363. Available : <https://doi.org/10.1515/IJITIS.2020.3.1.346-363>. [2026, March 12].
- Thurstone, L. L., and Chave, E. J. (1966). **The measurement of attitude**. University of Chicago Press.

ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด
เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

OUTCOMES OF LEARNING MANAGEMENT USING THE ENGINEERING DESIGN
PROCESS INTEGRATED WITH THE THINK-PAIR-SHARE TECHNIQUE
TO ENHANCE CREATIVITY IN THE BASIC PROGRAMMING
UNIT OF GRADE 4 STUDENTS

รัชดา พันธตะคุ* และ ศิริพร พึ่งเพชร

สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล และ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

Ratchada Pantakhu* and Siriporn Phungphet

Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Vongchavalitkul University and

Faculty of Education, Vongchavalitkul University

*Corresponding Author E-mail : ratchada_pan@vu.ac.th

(วันที่รับบทความ : มิถุนายน 3, 2569 ; วันที่แก้ไขบทความ : มิถุนายน 23, 2569 ; วันที่ตอบรับบทความ : มิถุนายน 24, 2569)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพกระบวนการออกแบบชิ้นงานด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนอนุบาลมวกเหล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 32 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เนื่องจากนักเรียนมีระดับความสามารถ เก่ง ปานกลาง และอ่อน คละกัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้รู้ค่าความเหมาะสมค่าเฉลี่ย 4.93 (S.D. = 0.09) 2) แบบประเมินวัดความคิดสร้างสรรค์มีค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และ 3) แบบประเมินกระบวนการออกแบบชิ้นงาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ t-test Dependent Samples และ t-test One Samples

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. คุณภาพกระบวนการออกแบบชิ้นงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดี

คำสำคัญ : ความคิดสร้างสรรค์, กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม, เทคนิคเพื่อนคู่คิด

Abstract

The objectives of this research were : 1) The purposes of this research were: 1) to compare the effects of learning management using the Engineering Design Process combined with the Think-Pair-Share technique to develop creative thinking in a basic programming unit among Grade 4 students, before and after the learning management; 2) to compare the creative thinking of Grade 4 students after the learning management against the 70 percent criterion; and 3) to study the quality level of the product design process using the Engineering Design Process combined with the Think-Pair-Share technique of Grade 4 students. The sample group consisted of 32 Grade 4 students in classroom 4/1 at Anuban Muaklek School under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2, selected through cluster random sampling due to the students' mixed ability levels (high, average, and low). The research instruments included: 1) learning management plans with an appropriateness level of ($M = 4.93$, $S.D. = 0.09$); 2) a creative thinking assessment with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging from 0.67 to 1.00; and 3) a product design process evaluation form. The statistics used for data analysis were the mean, percentage, standard deviation, and hypothesis testing using the t-test for dependent samples and the one-sample t-test.

The research findings were as follows :

1. The creativity of the Grade 4 students after participating in the learning management was significantly higher than before the intervention at the 0.05 statistical significance level.
2. The creativity of the Grade 4 students after participating in the learning management was significantly higher than the 70 percent criterion at the 0.05 statistical significance level.
3. The design process quality of the Grade 4 students after the learning management was at a good level.

Keywords : Creativity, Engineering Design Process, Think-Pair-Share Technique

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะสำคัญที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากเป็นสมรรถนะที่ช่วยให้บุคคลสามารถสร้างแนวคิดใหม่ พัฒนานวัตกรรม และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ที่หลากหลาย (พรสวรรค์ วงศ์ตาธรรม, 2558) ความคิดสร้างสรรค์เป็นหนึ่งในทักษะสำคัญที่จำเป็นต่อการทำงานในยุคดิจิทัลดังที่ Guilford (1967) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนานวัตกรรมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

อย่างไรก็ตามผลการประเมิน PISA 2022 โดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) พบว่า นักเรียนไทยอายุ 15 ปี มีคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดสร้างสรรค์เพียง 21 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD ที่มีคะแนนเฉลี่ย 33 คะแนน และต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์ที่มีคะแนนเฉลี่ย 41 คะแนนอย่างชัดเจนสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนไทยยังมีข้อจำกัดในการสร้างแนวคิดที่หลากหลายและการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหา

ในสถานการณ์จริง อันเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ที่ยังมุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้และการหาคำตอบที่ถูกต้องเพียงแนวทางเดียวมากกว่าการส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลสารสนเทศคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลมวกเหล็ก ที่พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดสร้างสรรค์เพียงร้อยละ 57.68 และจากการฝึกปฏิบัติการสอนและการสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ส่วนใหญ่ยังขาดความสามารถในการสร้างแนวคิดที่หลากหลายและแปลกใหม่ ขาดการออกแบบชิ้นงานอย่างเป็นระบบ และไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือทำงานร่วมกับผู้อื่น (โรงเรียนอนุบาลมวกเหล็ก, 2567)

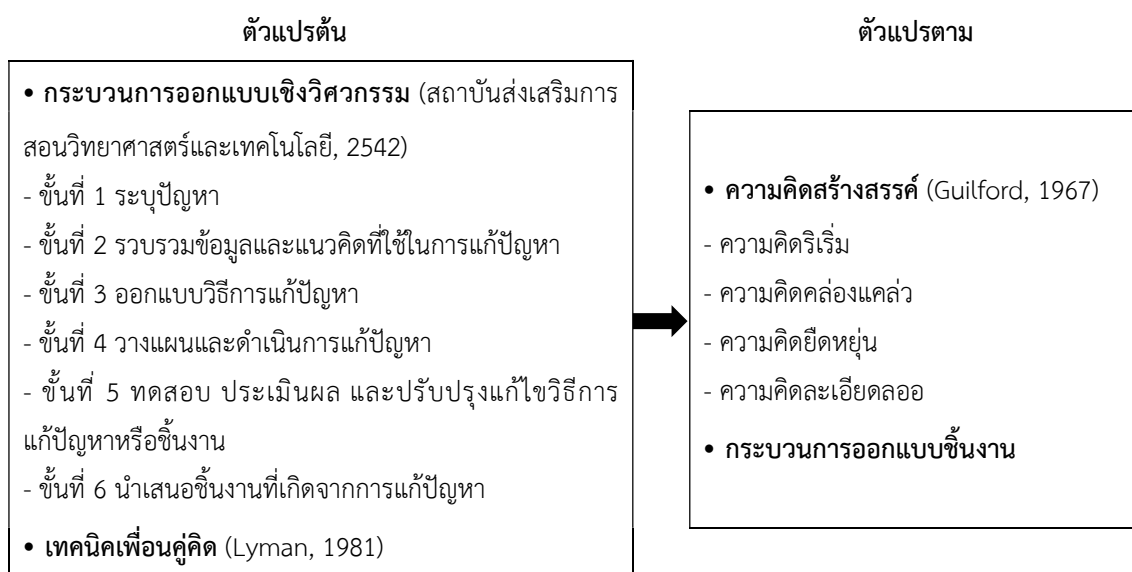
จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และการสร้างนวัตกรรมผ่านการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง (National Research Council : NRC, 2012; สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2557) โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาชิ้นงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน (สุธิดา การิณี, 2560) ขณะเดียวกันเทคนิคเพื่อนคู่คิดเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันสร้างองค์ความรู้ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายและลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น (ณัฐวรรณ สุวรรณศิลป์, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา ตางาม และอัญชลี ทองเอน (2562) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมมีความคิดสร้างสรรค์ทั้งด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลอออยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรดา ไชยมนตรี และมนตรี เด่นดวง (2568) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับเกมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด จะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และกระตุ้นให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เกิดความสนใจและความกระตือรือร้นในการออกแบบและพัฒนาชิ้นงานอย่างสร้างสรรค์ สามารถเชื่อมโยงความรู้ด้านการเขียนโปรแกรมเบื้องต้นไปสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง ตลอดจนเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการเรียนรู้ในสังคมดิจิทัลและโลกนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพกระบวนการออกแบบชิ้นงานด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน
2. ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลมวกเหล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 3 ห้องเรียน ทั้งหมด 97 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนอนุบาลมวกเหล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 32 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เนื่องจากผลการเรียนในรายวิชาการคำนวณ ใน ปีการศึกษา 2567 นักเรียนแต่ละห้องเรียนมีระดับความสามารถ เก่ง ปานกลาง และอ่อน คละกัน

ตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และกระบวนการออกแบบชิ้นงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาวิทยาการคำนวณ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด จำนวน 3 แผน จำนวน 8 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินวัดความคิดสร้างสรรค์ รายวิชาวิทยาการคำนวณ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น เป็นแบบทดสอบอัตนัยคำถามปลายเปิด จำนวน 6 ข้อ และแบบประเมินคุณภาพกระบวนการออกแบบชิ้นงาน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลฉะเชิงเทรา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1.2 ศึกษาแนวคิด รูปแบบ และขั้นตอนของกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

1.3 ศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียดของเนื้อหา รายวิชาวิทยาการคำนวณ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1.4 ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาวิทยาการคำนวณ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น จำนวน 3 แผน ทั้งหมด 8 ชั่วโมง ประกอบด้วย เรื่องรู้จักโปรแกรม Scratch เรื่องรู้จักอัลกอริทึม และเรื่องสนุกกับตัวละครโต้ตอบกับผู้ใช้ แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย มาตรฐานตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ชิ้นงาน/ภาระงาน กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านเทคโนโลยีการศึกษาและการสื่อสาร และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2561) โดยมีเกณฑ์การประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ระดับดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมาก

ระดับ 3 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อย

ระดับ 1 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

จากนั้นวิเคราะห์ความเหมาะสม โดยนำความคิดเห็นจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านเทคโนโลยีการศึกษาและการสื่อสาร และด้านการวัดและประเมินผล มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และแปลความหมายของคะแนน โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมน้อยที่สุด

เมื่อประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.93 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.09

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนอนุบาลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี จำนวน 32 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

2. แบบประเมินวัดความคิดสร้างสรรค์ รายวิชาวิทยาการคำนวณ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น เป็นแบบทดสอบอัตนัยคำถามปลายเปิด จำนวน 6 ข้อ

2.1 ศึกษาและวิเคราะห์ตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลมวกเหล็ก กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2567) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.2 ศึกษาแนวการเขียนแบบประเมินวัดความคิดสร้างสรรค์จากแบบวัดมาตรฐานของ Guilford

2.3 สร้างแบบประเมินวัดความคิดสร้างสรรค์ รายวิชาวิทยาการคำนวณ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น เป็นแบบทดสอบอัตนัยคำถามปลายเปิด โดยกำหนดประเด็นการวัด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความคิดริเริ่ม 2) ความคิดคล่องแคล่ว 3) ความคิดยืดหยุ่น และ 4) ความคิดละเอียดลออ จำนวน 10 ข้อ

2.4 นำแบบประเมินวัดความคิดสร้างสรรค์ รายวิชาวิทยาการคำนวณ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษาในข้อคำถามปลายเปิดและความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ความคิดสร้างสรรค์ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.5 นำแบบประเมินวัดความคิดสร้างสรรค์ รายวิชาวิทยาการคำนวณ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านเทคโนโลยีการศึกษาและการสื่อสาร และด้านการวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Valid) การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์การประเมินผล ดังนี้ (ไพศาล หวังพานิช, 2563)

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์ความคิดสร้างสรรค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์ความคิดสร้างสรรค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์ความคิดสร้างสรรค์

จากการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ความคิดสร้างสรรค์ของแบบทดสอบ จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

2.6 นำเกณฑ์การประเมินความคิดสร้างสรรค์ของ Guilford (1967) ในด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ มาใช้ประเมินความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ ดังนี้ 4 หมายถึง ดีมาก 3 หมายถึง ดี 2 หมายถึง พอใช้ และ 1 หมายถึง ปรับปรุง

2.7 นำแบบประเมินวัดความคิดสร้างสรรค์ รายวิชาวิทยาการคำนวณ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบประเมินคุณภาพกระบวนการออกแบบชิ้นงานด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

3.1 ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพกระบวนการออกแบบชิ้นงานด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2561) โดยมีประเด็นการประเมินด้านการระบุปัญหา การรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง การออกแบบวิธีแก้ไขปัญห การวางแผนและดำเนินการแก้ไขปัญหา การทดสอบและประเมินผลการแก้ไขปัญห และการนำเสนอผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน

3.2 เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพกระบวนการออกแบบชิ้นงานด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด มีเกณฑ์การประเมินคุณภาพ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2561)

- 21 - 24 หมายถึง ดีมาก
- 17 - 20 หมายถึง ดี
- 13 - 16 หมายถึง พอใช้
- 1 - 12 หมายถึง ปรับปรุง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ชี้แจงจุดประสงค์ และรายละเอียดขั้นตอนวิธีปฏิบัติให้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบประเมินวัดความคิดสร้างสรรค์ รายวิชาวิทยาการคำนวณ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น เป็นแบบทดสอบอัตนัยด้านความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 6 ข้อ โดยกำหนดเวลาในการทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง

3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้แก่กลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาวิทยาการคำนวณ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด จำนวน 3 แผน ทั้งหมด 8 ชั่วโมง ซึ่งมี 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาจากสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ (นักเรียนดูวิดีโอ เรื่อง ช่วยแมวเหมียวให้กลับมามีชีวิตด้วย Scratch) จากนั้นนักเรียนจับคู่กันร่วมกันอภิปราย สาเหตุของปัญหา

ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่ใช้ในการแก้ปัญหา นักเรียนแต่ละคู่ ใช้เทคโนโลยีรวบรวมข้อมูลที่เป็นสาเหตุของปัญหาและวิธีการแก้ของปัญหา จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต การสอบถามผู้รู้

ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา นักเรียนแต่ละคู่ นำข้อมูลที่ได้มาประเมินข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละแนวคิด แล้วออกแบบชิ้นงานด้วยอัลกอริทึม

ขั้นที่ 4 วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา นักเรียนแต่ละคู่ ดำเนินการแก้ปัญหาตามลำดับขั้นตอนอัลกอริทึมในขั้นที่ 3

ขั้นที่ 5 ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน นักเรียนแต่ละคู่ ทดลองชิ้นงานการแก้ปัญหาในโปรแกรม Scratch และแก้ไขปรับปรุง เพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 6 นำเสนอชิ้นงานที่เกิดจากการแก้ปัญหา นักเรียนแต่ละคู่ นำเสนอขั้นตอนการแก้ปัญหา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในชั้นเรียน

4. ตรวจให้คะแนนชิ้นงานกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม และคะแนนความคิดสร้างสรรค์

5. ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post - test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ รายวิชาวิทยาการคำนวณ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น เป็นแบบทดสอบอัตนัยด้านความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 6 ข้อ โดยกำหนดเวลาในการทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง

6. ตรวจให้คะแนนและนำผลที่ได้จากแบบประเมินวัดความคิดสร้างสรรค์ รายวิชาวิทยาการคำนวณ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติด้วยโปรแกรมทดสอบสมมุติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์คะแนนความคิดสร้างสรรค์ รายวิชาวิทยาการคำนวณ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ก่อนและหลังเรียนด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด รายวิชาวิทยาการคำนวณ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด โดยใช้สถิติทดสอบ t-test For Dependent

3. วิเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ทางการเรียนแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด รายวิชาวิทยาการคำนวณ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว t-test One Sample Group

4. วิเคราะห์คุณภาพกระบวนการออกแบบชิ้นงานด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	32	24	5.00	1.14	35.018*	0.000
หลังเรียน	32	24	20.78	2.35		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนมีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.14 และหลังเรียนมีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.78 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.35 จากคะแนนเต็ม 24 คะแนน โดยค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	n	คะแนน	เกณฑ์ผ่าน	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
หลังเรียน	32	24	17	20.78	2.35	9.095*	0.000

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาระดับคุณภาพกระบวนการออกแบบชิ้นงานด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตารางที่ 3 ระดับคุณภาพกระบวนการออกแบบชิ้นงานจากการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

n (32)	ขั้นที่ 1 ระบุ	ขั้นที่ 2 รวบรวม	ขั้นที่ 3 ออกแบบ	ขั้นที่ 4 วางแผน	ขั้นที่ 5 ทดสอบ	ขั้นที่ 6 นำเสนอ	รวม (24)	ระดับ คุณภาพ
$\bar{X}$	3.44	3.38	3.25	3.34	3.56	3.38	20.34	ดี
S.D.	0.50	0.55	0.44	0.48	0.50	0.49	1.10	

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับคุณภาพกระบวนการออกแบบชิ้นงานจากการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบประเมินคุณภาพกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม อยู่ในระดับดี

อภิปรายผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางการเรียนก่อนเรียน เท่ากับ 5.00 คะแนน และค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 20.78 คะแนน จากคะแนนเต็ม 24 คะแนน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องมาจากในระยะแรกนักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ในการใช้งานโปรแกรม Scratch ประกอบกับการประเมินผลด้วยแบบทดสอบอัตนัยภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลา ทำให้นักเรียนยังไม่สามารถวิเคราะห์ปัญหาและออกแบบแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ จึงส่งผลให้คะแนนก่อนเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ แต่ภายหลังการจัดการเรียนรู้พบว่า นักเรียนมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่เป็นแนวคิดของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2542) มาใช้ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดของ Lyman (1981) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนตามแนวคิดของ Guilford (1967) และคุณภาพกระบวนการออกแบบชิ้นงานที่นักเรียนสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาจากสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ (นักเรียนดูวิดีโอ เรื่อง ช่วยแมวเหมียวให้กลับมามีชีวิตด้วย Scratch) จากนั้นนักเรียนจับคู่กันร่วมกันอภิปราย สาเหตุของปัญหา ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่ใช้ในการแก้ปัญหา นักเรียนแต่ละคู่ใช้เทคโนโลยีรวบรวมข้อมูลที่เป็นสาเหตุของปัญหาและวิธีการแก้ของปัญหาจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต การสอบถามผู้รู้ ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา นักเรียนแต่ละคู่ นำข้อมูลที่ได้ มาประเมินข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละแนวคิดแล้วออกแบบชิ้นงานด้วยอัลกอริทึม ขั้นที่ 4 วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา นักเรียนแต่ละคู่ดำเนินการแก้ปัญหาตามลำดับขั้นตอนอัลกอริทึมในขั้นที่ 3 ขั้นที่ 5 ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน นักเรียนแต่ละคู่ทดลองชิ้นงานการแก้ปัญหาในโปรแกรม Scratch และแก้ไขปรับปรุงเพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ ขั้นที่ 6 นำเสนอชิ้นงานที่เกิดจากการแก้ปัญหา นักเรียนแต่ละคู่ นำเสนอ

ขั้นตอนการแก้ปัญหาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในชั้นเรียน จากลำดับขั้นดังกล่าวนักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง และนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบ และพัฒนาชิ้นงานได้ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์ กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะสำคัญ ได้แก่ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดเชิงระบบ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การทำงานร่วมกันเป็นทีม และการคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและเป็นขั้นตอน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2561) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Mangold and Robinson (2013 : Online) ที่พบว่า การสอนโดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมช่วยให้นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้น และมีความตื่นตัวเมื่อได้ทำกิจกรรมในการเรียนการสอน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวิมล สาสังข์ (2562) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษาโดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดีขึ้น โดยมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาลงการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองและสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพียงขวัญ แก้วเรือง และคณะ (2565) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม มีการคิดเชิงคำนวณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

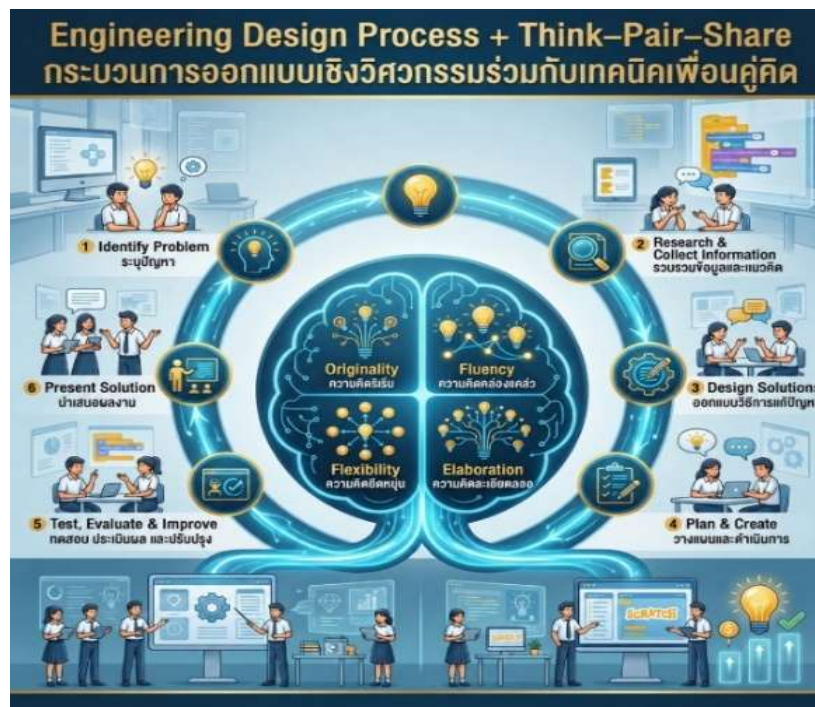
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 20.78 คะแนน จากคะแนนเต็ม 24 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเป็นแนวทางการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง คิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้นักเรียนสามารถสร้างแนวคิดและวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Guilford (1967) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองในการคิดได้อย่างกว้างขวางและหลากหลายทิศทางหรือการคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) อันนำไปสู่การสร้างแนวคิดใหม่และแนวทางการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การบูรณาการเทคนิคเพื่อนคู่คิดยังช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การรับฟังมุมมองที่หลากหลาย และการพัฒนาแนวคิดร่วมกัน โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Lyman (1981) ที่กล่าวว่า การคิดเป็นรายบุคคลก่อนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนและอภิปรายร่วมกัน ช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมและความเข้าใจในการเรียนรู้ รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของธัญญา แนวดวง (2561) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนคิดด้วยตนเองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น สามารถพัฒนาการคิด การสื่อสาร และการเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภรณ์ พูลบุญ (2567) ที่พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทักษะการคิดสร้างสรรค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเกรียงไกรวิชญ์ วนกลาง (2567) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานและแนวทางการแก้ปัญหาใหม่ ๆ ที่นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนทุกคนมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60

3. ระดับคุณภาพกระบวนการออกแบบชิ้นงานจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลมวกเหล็ก หลังการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนมีคุณภาพกระบวนการออกแบบชิ้นงานอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเป็นกระบวนการที่ฝึกให้นักเรียนคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในขั้นที่ 5 ในขั้นนี้นักเรียนได้ตรวจสอบข้อผิดพลาด ทดลองแก้ไข และพัฒนาชิ้นงานผ่านกระบวนการลองผิดลองถูกจนได้ผลลัพธ์ที่ตรงตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2561) ที่กล่าวว่า การออกแบบและเขียนโปรแกรมจำเป็นต้องมีการตรวจสอบข้อผิดพลาดและปรับแก้จนได้ผลลัพธ์ที่ถูกต้อง นอกจากนี้การ

เรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดยังช่วยให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหา และสะท้อนข้อบกพร่องซึ่งกันและกัน ส่งผลให้สามารถปรับปรุงชิ้นงานได้อย่างรอบคอบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lyman (1981) ที่กล่าวว่า การแบ่งปันความคิดร่วมกันช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นผ่านการสังเคราะห์และแลกเปลี่ยนแนวคิดกับเพื่อนคู่คิด อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Guilford (1967) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อนักเรียนมีอิสระในการคิด กล้าทดลอง และไม่หวาดกลัวต่อการถูกวิพากษ์วิจารณ์ ดังนั้น กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด จึงเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนคิดอย่างเป็นระบบ และยอมรับข้อคิดเห็นของเพื่อน เพื่อนำความคิดมาปรับปรุง พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ชิ้นงาน/วิธีการแก้ปัญหาที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปรานวดี อุ่นญาติ (2564) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมแบบ 6 ขั้นตอน เป็นแนวทางที่เปิดโอกาสให้นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ชิ้นงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

องค์ความรู้จากการวิจัย

การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้นักเรียนได้คิดอย่างอิสระ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ และพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง จนนำไปสู่การการคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 6 ขั้นตอน เป็นกระบวนการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและที่

ปฏิกิริยาระหว่างปฏิบัติ คอยให้คำแนะนำ กระตุ้นการคิด และสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดการปฏิบัติกิจกรรม

1.2 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างเป็นระบบ การคิดเชิงคำนวณ และการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะของนวัตกรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1.3 การใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ช่วยส่งเสริมสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม โดยนักเรียนได้ฝึกการแบ่งบทบาทหน้าที่ การรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน การตัดสินใจร่วมกัน และการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิค SCAMPER เพื่อศึกษาหาแนวทางที่มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อการพัฒนานักเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับโครงงาน

2.3 ควรนำกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมไปใช้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกรวิชญ์ วนกลาง. (2567). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมวิชาวิทยาการคำนวณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารวิชาการ มจร. บุรีรัมย์, 9 (2), 194-207.
- ณัฐวรรณ สุวรรณศิลป์. (2556). การสร้างแบบทดสอบของการสอนแบบเพื่อนคู่คิด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์.
- ธัญญา แนวดวง. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับเทคนิค Think-Pair-Share ที่มีต่อมนต์สนและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2561). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปรานวดี อุ่นญาติ. (2564). ผลของการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาตามแนวทางกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคสแคมเปอร์ (SCAMPER) ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรสวรรค์ วงศ์คำธรรม. (2558). การคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ : ทักษะการคิดในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 38 (2), 111-121.
- พัชรกร พูลบุญ. (2567). ผลของการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ เรื่องภัยธรรมชาติและปรากฏการณ์เรือนกระจกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบกิจกรรมการสร้างแบบจำลองตามแนวคิดสะเต็มศึกษา. วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร, 7 (1), 8-10
- เพียงขวัญ แก้วเรือง และคณะ. (2565). การศึกษาการคิดเชิงคำนวณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การใช้เหตุผลเชิงตรรกะในการแก้ปัญหายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม : การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมตัวแปรพหุนาม. วารสารวิชาการ มจร. บุรีรัมย์, 7 (2), 65-79.

- ไพศาล หวังพานิช. (2563). เอกสารประกอบการสอนวิชาการวัดและประเมินผล. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- โรงเรียนอนุบาลมวกเหล็ก. (2567). หลักสูตรรวมสถานศึกษาศึกษา (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2567). โรงเรียนอนุบาลมวกเหล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 สระบุรี.
- วีรดา ไชยมนตรี และมนตรี เด่นดวง. (2568). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับเกม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แนวคิดการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลเชิงตรรกะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 19 (1), 118-134.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2542). คู่มือการวัดผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2557). สะเต็มศึกษาและการออกแบบเชิงวิศวกรรม. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). คู่มือการใช้หลักสูตรรายวิชาขั้นพื้นฐานวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สุกัญญา ตางาม และอัญชลี ทองแถม. (2562). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุธิดา การมี. (2560). การใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา. วารสารสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 46 (209), 23-27.
- สุวิมล สาสิงห์. (2562). ผลการจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษาโดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3. ปริญญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Guilford, J. P. (1967). **Traits of Creativity**. In Anderson, H.H., Ed., *Creativity and Its Cultivation*, Harper & Row, New York.
- Lyman F.T. (1981). **The Responsive Classroom Discussion: The Inclusion of all Students**. University of Maryland Press : College Park.
- Mangold, J., and Robinson, S. (2013). **The engineering design process as a problem solving and learning tool in K-12 classrooms**. [Online]. Available : <https://escholarship.org/uc/item/8390918m>. [2013, June 23].
- National Research Council. (2012). **A framework for K-12 science education : Practices, crosscutting concepts, and core ideas**. Washington, DC : The National Academies Press.

การพัฒนาแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม

THE DEVELOPMENT OF AN INTEGRATED STUDENT SUPPORT SYSTEM MANAGEMENT MODEL FOR ENHANCING THE QUALITY OF LIFE OF STUDENTS AT BAN DOI LIAM SCHOOL

ทวูธ วงศ์วงศ์*

โรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

Tawoot Wongwong*

Ban Doileam School, Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office 2

*Corresponding Author E-mail : wootbam999@gmail.com

(วันที่รับบทความ : มิถุนายน 11, 2569 ; วันที่แก้ไขบทความ : กรกฎาคม 7, 2569 ; วันที่ตอบรับบทความ : กรกฎาคม 8, 2569)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม และ 4) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (R&D) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 69 คน ประกอบด้วย ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในการประเมินรูปแบบฯ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการพบว่า การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการประกอบด้วย การวางแผน ปฏิบัติการ การปฏิบัติการตามแผน การตรวจสอบประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาให้ได้มาตรฐาน ส่วนรูปแบบการบริหารจัดการที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักการและแนวคิด วัตถุประสงค์ กระบวนการดำเนินงาน เงื่อนไขการนำไปใช้ และการประเมินผล โดยใช้วงจร PDCA ควบคุมกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน และมุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สัมพันธภาพทางสังคม สิ่งแวดล้อม และวิชาการ ผลการตรวจสอบรูปแบบพบว่า การใช้ประโยชน์ ($\mu = 4.49$, $\sigma = 0.12$), ความเป็นไปได้ ($\mu = 4.47$, $\sigma = 0.14$), มีความเหมาะสม ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.27$) และความถูกต้อง ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.10$) อยู่ในระดับมาก ผลการนำรูปแบบไปใช้ส่งผลให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสูงขึ้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.57 และการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีคุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อรูปแบบในระดับมาก

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหารจัดการแบบบูรณาการ, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, คุณภาพชีวิต

Abstract

This research aimed to : 1) investigate the components and management guidelines of an integrated student support system for enhancing the quality of life of students at Ban Doi Liam School; 2) develop an integrated student support system management model to enhance students' quality of life; 3) examine the outcomes of implementing the developed management model; and 4) evaluate the effectiveness of the integrated student support system management model for enhancing the quality of life of students at Ban Doi Liam School. The study employed a Research and Development (R&D) methodology. The sample consisted of 69 participants, including teachers, school committee members, parents, and students. The research instruments comprised questionnaires and interview forms used to evaluate the developed model. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The findings revealed that the integrated student support system management consisted of four major management processes : planning, implementation, monitoring and evaluation, and continuous improvement for quality enhancement. The developed management model comprised five essential components: (1) principles and concepts, (2) objectives, (3) operational processes, (4) implementation conditions, and (5) evaluation. The model integrated the Plan-Do-Check-Act (PDCA) cycle with the five-step Student Support System and focused on enhancing students' quality of life in five dimensions: physical well-being, emotional and psychological well-being, social relationships, environmental well-being, and academic development.

The evaluation of the developed model indicated high levels of, utility ($\mu = 4.49$, $\sigma = 0.12$), feasibility ($\mu = 4.47$, $\sigma = 0.14$), appropriateness ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.27$) and accuracy ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.10$). The implementation of the model significantly improved teachers' knowledge and understanding of the Student Support System, with a mean score of 18.57, while the overall implementation was rated at a high level. Students' quality of life was also found to be at a high level across all five dimensions. In addition, stakeholders expressed a high level of satisfaction with the developed management model. These findings indicate that the integrated student support system management model is effective in strengthening the implementation of the Student Support System and promoting students' quality of life. The model may serve as an effective framework for educational administration, particularly in small schools and other educational institutions with similar contexts.

Keywords : Integrated Management Model, Student Support System, Quality of Life

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลให้การจัดการศึกษาต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็น สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ในบริบทของประเทศไทย การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะระดับประถมศึกษา ซึ่งมีจำนวนสถานศึกษามากที่สุด เป็นช่วงวัยสำคัญของการ

พัฒนาผู้เรียนในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างไรก็ตาม นักเรียนในช่วงวัยดังกล่าว ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านพัฒนาการและสภาพแวดล้อม หากขาดการดูแลช่วยเหลืออย่างเหมาะสม อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ และคุณภาพชีวิตในระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยใช้กระบวนการสำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกัน และแก้ไขปัญหา และการส่งต่อโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563; กรมสุขภาพจิต, 2558) จากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่ายังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น การขาดข้อมูลรายบุคคลที่เป็นปัจจุบัน เครื่องมือคัดกรองไม่ครอบคลุมการจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับปัญหาของผู้เรียน และการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ครอบคลุมและขาดความต่อเนื่อง (รุ่งนภา สุขสำแดง, 2563; พิชางค์ นาฎ และกฤษณก ดวงซาทม, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญภูมิ ใจสุขสันต์ และอาภาพรณ ประทุมไทย (2568 : บทคัดย่อ) ได้จัดทำแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน โดยรวมอยู่ในระดับมากตามลำดับ

โรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีบริบทเฉพาะด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของผู้เรียน จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาพบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังประสบปัญหาในหลายด้าน ได้แก่ การรู้จักผู้เรียนรายบุคคลไม่ทั่วถึง การคัดกรองนักเรียนขาดประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับปัญหา และการส่งต่อยังไม่เป็นระบบ และจากการรายงานของ SAR พบว่าปัญหาด้านเศรษฐกิจ พบว่า นักเรียนส่วนมากครอบครัวยากจน ร้อยละ 83.30 ปัญหาด้านสุขภาพจิต พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีจิตใจไม่เข้มแข็ง ก้าวร้าว ขอบทะเลาะกับเพื่อนในชั้นเรียน ร้อยละ 61.50 และปัญหาด้านยาเสพติด พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีบ้านเรือนที่อยู่ใกล้ในจุดเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด หรือการค้ายาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 1.15 (โรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม, 2566) ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการบริหารแบบ PDCA ควบคู่กับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนในทุกมิติ ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สัมพันธภาพทางสังคม สิ่งแวดล้อม และวิชาการ อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างสมดุลและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยมีประชากร ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม จำนวน 69 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ครูผู้สอน 7 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 คน ผู้ปกครอง 36 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 19 คน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ และสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 แห่ง

ตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการ

ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) คุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และ ด้านวิชาการ 2) ความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกการสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ใช้เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิและสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

3. แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียน

4. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการใช้ประโยชน์ของรูปแบบ

5. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

6. แบบประเมินคุณภาพชีวิตของนักเรียนใน 5 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวิชาการ

7. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพโดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามและตรวจสอบภาษา และนำมาปรับปรุง ดังนี้

1. แบบบันทึกการสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนฯ มีค่า IOC เท่ากับ 0.8-1.0

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ใช้เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิและสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ มีค่า IOC เท่ากับ 0.8-1.0

3. แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียน มีค่า IOC เท่ากับ 0.8-1.0

4. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการใช้ประโยชน์ของรูปแบบ มีค่า IOC เท่ากับ 0.8-1.0 มีค่า Alpha = 0.84

5. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หาค่า IOC มีค่าเท่ากับ 0.8-1.0 ค่าความยากง่าย (P) เท่ากับ 0.28-0.74 ค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ .20 ขึ้นไปทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

6. แบบประเมินคุณภาพชีวิตของนักเรียนใน 5 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวิชาการ มีค่า IOC เท่ากับ 0.8-1.0 มีค่า Alpha = 0.96

7. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีค่า IOC เท่ากับ 0.8-1.0 และมีค่า Alpha = 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม

ในการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม โดยการสังเคราะห์เอกสาร

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการศึกษาหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบและแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียน และรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเผยแพร่ตำรา เอกสาร หรือเผยแพร่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 1.2 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียน โดยการศึกษาฐานโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 6 คน โรงเรียนละ 2 คน ของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 6 คน โรงเรียนละ 2 คนของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ และการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และแบบสังเคราะห์เอกสารฯ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

ขั้นที่ 1.3 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียน หรือการบริหารสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีคุณวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียน หรือการบริหารสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีคุณวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 5 คน และ

วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และแบบสัมภาษณ์ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม

ในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม ดังนี้

1. นำผลจากการศึกษาขั้นตอนที่ 1 เพื่อมายกร่างรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม พร้อมทั้งสร้างคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม

2. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบ และศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือของนักศึกษา

3. ยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ตามการบริหารคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming) (2004 : 9-10)

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประสานผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์การตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม

2. นำร่างรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม และคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม พร้อมทั้งแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม และแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 8 คน ด้วยตนเอง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา มีคุณวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีคุณวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 2 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ มีคุณวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 1 คน ครูผู้สอน มีคุณวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป หรือมีวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน ศึกษาธิการศึกษามีคุณวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 1 คน และอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาที่สอนสาขาการบริหารการศึกษา/สาขาหลักสูตรและการสอน มีคุณวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ และร้อยละ ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยอาศัยวิธีการของลิเคิร์ต (Likert, 1961) โดยนำมาเทียบกับเกณฑ์ค่าคะแนนการวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามข้อมูลวัตถุประสงค์ของการวิจัย ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ และร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ส่วนการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการสถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ และร้อยละ และตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม จำนวน 7 คน ปีการศึกษา 2568

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม ผู้วิจัยดำเนินการโดยตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม ทั้งก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) จำนวน 20 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน คะแนนเต็มทั้งหมด 20 คะแนน มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละของการพัฒนาและวิเคราะห์เปรียบเทียบการทดสอบ

2. แบบสอบถามการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม จำนวน 7 คน ในการตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ และร้อยละ ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากประชากร 4 กลุ่ม จำนวน 69 คน ประกอบด้วยครูผู้สอนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม จำนวน 7 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 รวม 36 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 รวม 19 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินพฤติกรรมตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ และร้อยละ
ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำค่ามัชฌิมเลขคณิตที่ได้มาเทียบเคียงกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best, 1970)

2. แบบสัมภาษณ์การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยมการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยมโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ และร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาค้นคว้าประกอบและแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการ ผลการศึกษาค้นคว้าประกอบ พบว่า

1.1 การบริหารจัดการประกอบด้วยกระบวนการบริหารตามวงจรคุณภาพ PDCA ได้แก่ 1) การวางแผนปฏิบัติการ (Plan) 2) การปฏิบัติการตามแผน (Do) 3) การตรวจสอบประเมินผล (Check) และ 4) การปรับปรุงพัฒนาให้ได้มาตรฐาน (Act)

1.2 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ

1.3 องค์ประกอบด้านคุณภาพชีวิตของนักเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านอารมณ์และจิตใจ 3) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม 4) ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และ 5) ด้านวิชาการ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการ

ผลการพัฒนารูปแบบ พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมเสริมสร้างคุณภาพชีวิต และการประเมินผล

ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลสรุปการประเมินรูปแบบฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อคำถาม	การใช้ประโยชน์ (Utility Standards)			ความเป็นไปได้ (Feasibility Standards)			ความเหมาะสม (Propriety Standards)			ความถูกต้อง (Accuracy Standards)		
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ

1. ทัศนคติต่อการ แนวคิด	4.50	0.36	มาก	4.33	0.53	มาก	3.96	0.28	มาก	4.08	0.35	มาก
2. วัตถุประสงค์ เฉพาะของ รูปแบบ	4.56	0.32	มากที่สุด	4.43	0.32	มาก	4.50	0.46	มาก	4.56	0.32	มากที่สุด
3. ขั้นตอนหรือ กระบวนการ	4.44	0.56	มาก	4.50	0.53	มาก	4.31	0.70	มาก	4.69	0.37	มากที่สุด
4. เงื่อนไขการนำ รูปแบบไปใช้	4.38	0.38	มาก	4.47	0.31	มาก	4.47	0.31	มาก	4.44	0.32	มาก
5. การประเมินผล	4.58	0.30	มากที่สุด	4.63	0.12	มากที่สุด	3.96	0.55	มาก	4.21	0.31	มาก
รวม	4.49	0.12	มาก	4.47	0.14	มาก	4.24	0.27	มาก	4.40	0.10	มาก

3. ศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม จากการศึกษาดังกล่าวเนื่องจากมีจำนวนประชากรน้อย ผู้วิจัยจึงมีการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ จึงได้ทำการประเมินผลโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของก่อนและหลังเรียน มีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินระดับความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผลการประเมิน	จำนวน (คน)	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
ก่อนใช้รูปแบบ	7	20	13.14	0.69
หลังใช้รูปแบบ	7	20	18.57	0.98

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินระดับความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก่อนใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม พบว่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.14 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69 และหลังใช้รูปแบบการบริหารงานจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม พบว่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.57 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.98

ตารางที่ 3 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม (N=7)

ข้อที่	ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	ค่าระดับ
1	ด้านร่างกาย	4.40	0.37	มาก
2	ด้านอารมณ์และจิตใจ	4.27	0.21	มาก
3	ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	4.35	0.32	มาก
4	ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	4.09	0.43	มาก
5	ด้านวิชาการ	4.16	0.34	มาก
เฉลี่ยรวม		4.25	0.17	มาก

จากตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.17$)

4. ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม

4.1 ผลการประเมินพฤติกรรมตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม ดังนิตารางที่ 4 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม จำแนกรายด้าน (N = 7)

ข้อ	ข้อความถาม	ระดับการปฏิบัติ		
		μ	σ	ค่าระดับ
1	รู้จักตนเองและพึ่งตนเองได้	4.43	0.37	มาก
2	มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขลักษณะนิสัยที่ดี	4.29	0.39	มาก
3	มีทักษะชีวิตและสามารถหลีกเลี่ยงป้องกันภัย อันตรายและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์	4.07	0.47	มาก
4	เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และสังคม	4.14	0.45	มาก
5	มีเจตคติที่ดี และมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ	4.18	0.40	มาก
เฉลี่ยรวม		4.22	0.24	มาก

จากตารางที่ 4 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.24$)

4.2 การประเมินความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม (N=7)

ข้อ	ข้อความถาม	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	ค่าระดับ
1	ครูมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.71	0.76	มาก
2	กระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วยให้ครูทำงานได้สะดวก	3.71	0.76	มาก
3	ครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลช่วยให้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ง่ายขึ้น	3.71	0.49	มาก
4	ครูพึงพอใจที่โรงเรียนกำหนดให้เยี่ยมบ้านนักเรียนที่เสี่ยงและมีปัญหาทุกคน	3.71	0.76	มาก
5	ครูติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองหลายช่องทางช่วยให้สะดวกต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.57	0.53	มากที่สุด
6	ครูมีข้อมูลนักเรียนขาดเรียน มาสาย และหนีโรงเรียน	4.00	0.58	มาก
7	ครูตรวจเครื่องแต่งกาย เลือ ผ้า หน้า ผม เป็นประจำ ช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ได้	4.43	0.53	มาก
8	ครูจัดให้มีคณะกรรมการห้องเรียนสีขาวและการส่งรายงานกิจกรรมห้องเรียนสีขาว	4.14	0.69	มาก
9	ครูให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม	4.71	0.49	มากที่สุด

10	ครูใช้คู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและปฏิทินปฏิบัติงานช่วยให้มีทิศทางการดำเนินงานชัดเจนขึ้น	3.71	0.76	มาก
รวม		4.04	0.24	มาก

จากตารางที่ 5 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.24$)

ตารางที่ 6 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการฯ N=43

ข้อที่	ข้อความถาม	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1	ท่านพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม	3.89	0.76	มาก
2	ท่านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม	4.12	0.66	มาก
3	ท่านมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น	3.98	0.60	มาก
4	ท่านพึงพอใจต่อกระบวนการดำเนินงานการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.33	0.71	มาก
5	ท่านพึงพอใจต่อกระบวนการดำเนินงานการคัดกรองนักเรียน	4.26	0.62	มาก
6	ท่านพึงพอใจต่อกระบวนการดำเนินงานการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน	4.14	0.64	มาก
รวม		4.16	0.27	มาก

จากตารางที่ 6 ผลการประเมินความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.16$, $\sigma = 0.27$)

ตารางที่ 7 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม N=19

ข้อที่	ข้อความถาม	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1	นักเรียนพึงพอใจต่อการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต	3.95	0.78	มาก
2	นักเรียนพึงพอใจต่อโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนของครู	3.84	0.69	มาก

3	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม	3.74	0.56	มาก
4	นักเรียนพึงพอใจต่อการดำเนินงานการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.11	0.81	มาก
5	นักเรียนพึงพอใจต่อการดำเนินงานการคัดกรองนักเรียน	4.42	0.61	มาก
6	นักเรียนพึงพอใจต่อการดำเนินงานการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.11	0.57	มาก
7	นักเรียนพึงพอใจต่อการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.42	0.61	มาก
8	นักเรียนพึงพอใจต่อการดำเนินงานการส่งต่อ	4.32	0.58	มาก
9	นักเรียนได้รับการดูแลจากครูเป็นอย่างดี	4.68	0.48	มากที่สุด
10	นักเรียนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น	4.05	0.78	มาก
รวม		4.16	0.27	มาก

จากตารางที่ 7 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียน บ้านดอยเลี่ยม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.27)

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการ ประกอบด้วย การบริหารจัดการตามวงจรคุณภาพ PDCA ร่วมกับกระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ตลอดจนการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และด้านวิชาการ จากผลดังกล่าวสะท้อนว่า การนำหลักการบริหารเชิงคุณภาพมาบูรณาการกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วยให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่อง เป็นระบบ และสามารถนำข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนติดตามและปรับปรุงการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังสอดคล้องผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภนิชา มาลัยทอง (2563) ที่พบว่า การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรประกอบด้วยองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม องค์ความรู้ การนิเทศติดตาม และการรายงานผล ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับมนตรี สังข์ชุม (2565) ที่เสนอว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องดำเนินการครบทั้ง 5 ขั้นตอน และสอดคล้องกับพชรกมล คำไวย (2567) ที่พบว่า การบูรณาการกระบวนการบริหารกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถส่งเสริมความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการฯ โรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการดำเนินงาน เงื่อนไขการนำไปใช้ และการประเมินผล พร้อมทั้งจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบอย่างเป็นระบบ ผลดังกล่าวสะท้อนว่า การพัฒนารูปแบบโดยอาศัยการสังเคราะห์เอกสาร การศึกษาดูงาน และการรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้รูปแบบมีความสมบูรณ์ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ สามารถนำไปใช้ในบริบทจริงได้ และช่วยให้ครูทุกคนปฏิบัติงานในแนวทางเดียวกัน ลดความคลาดเคลื่อนในการดำเนินงาน สอดคล้องกับแนวคิดชิรวัดน์ นิจนตร (2560) ที่ว่า การพัฒนารูปแบบที่มีคุณภาพต้องเริ่มจากการศึกษาบริบทสังเคราะห์องค์ความรู้ ทดลองใช้ และ

ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพิศมัย ถิ่นน้อย (2563), ญาดา สังขภิญโญ (2565), ศศิกา ทองชัย (2565) และนุชธิดา ก้อนพิลา (2567) ที่ต่างพบว่า รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานศึกษา

3. ผลการศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม ผลการวิจัยพบว่า หลังการใช้รูปแบบ ครูมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบอย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยจัดให้ครูศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ ได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการ และมีคู่มือการดำเนินงานที่ชัดเจน ทำให้ครูเข้าใจบทบาทของตนเอง สามารถใช้เครื่องมือในการคัดกรอง การช่วยเหลือ และการติดตามนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของศุณิษา มาลัยทอง (2563) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของญาดา สังขภิญโญ (2565) ที่พบว่า หลังการใช้รูปแบบ ครูมีความรู้เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญ และจากการประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพบว่า ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และนักเรียน มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และช่วยให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง ส่งผลให้เกิดความรู้สึกมั่นใจ อบอุ่น และพึงพอใจต่อการดำเนินงานของโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Locke (1976) ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกทางบวกที่เกิดจากการได้รับผลสำเร็จตามความคาดหวัง และชุดมา รัตนาแพง (2565) ที่ระบุว่าความพึงพอใจส่งผลต่อความร่วมมือและความสำเร็จการดำเนินงานขององค์กร ทำให้หน่วยงานสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการผลการประเมินของครูที่มีความพึงพอใจต่อรูปแบบฯ พบว่ามีการสื่อสารหลายช่องทาง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด สะท้อนว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถทำให้ครูประสานงานกับผู้ปกครองและทำให้ผู้เรียนมีผลการพัฒนาที่ดีขึ้น

4. ผลการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการและกระบวนการดำเนินงานทั้ง 5 ขั้นตอนผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การบริหารที่มีผู้บริหารเป็นผู้นำ มีการวางแผนตามวงจร PDCA ใช้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจ และเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้การช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลมีความรวดเร็ว และเกิดความต่อเนื่อง ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ที่ระบุว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเกิดประสิทธิภาพเมื่อดำเนินงานครบทั้ง 5 ขั้นตอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของนัทธรัตน์ สุติบุตร (2564), ณัฏฐรัตน์ ดาบทิมพ์ศรี (2566) และสุมิตร เพลุลอย (2566) ที่พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ

5. ผลด้านคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเลี่ยม ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของนักเรียนหลังใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านร่างกาย รองลงมาคือด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านวิชาการ และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการแก้ไขปัญหานักเรียน แต่ครอบคลุมการส่งเสริม ป้องกัน และพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานภายนอก ทำให้นักเรียนได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของนักเรียนดีขึ้นในทุกมิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณพ ศิริสวัสดิ์ (2563), กรวิภา ประเสริฐธรรม (2564), นัทธรัตน์ สุติบุตร (2564) และณัฏฐรัตน์ ดาบทิมพ์ศรี (2566) ที่พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตและคุณภาพผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรนำรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน
2. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพครูด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กบริบทอื่น เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2558). คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- กรวิภา ประเสริฐพรหม (2565). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ชีรวัดน์ นิเจนตร. (2560). การวิจัยพัฒนารูปแบบทางสังคมศาสตร์และการศึกษา. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 4 (2), 71-102.
- ชุติมา รัตนแพง. (2565). การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พชรภมร คำไวย. (2567). รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาเขตภาคเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ญาดา สังขิณญ. (2565). รูปแบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้แนวคิดวงจรคุณภาพ เดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณลันรัตน์ ดาบทิมพ์ศรี. (2566). รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง โดยใช้ภาคีเครือข่ายเป็นฐาน. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1.
- นันทรัตน์ สุติบุตร. (2564). การพัฒนาทักษะวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 22 (1), 45-60.
- นุชธิดา ก้อนพิลา. (2567). รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคปกติใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พิชาพงศ์ นาฏ และกฤษณก ดวงชาต. (2565). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา.

มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พิชญ์ภูมิ ใจสุขสันต์ และอาภาพรณ ประทุมไทย (2568). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารเสถียรวิทย์ปริทัศน์, 5 (2), 880-892.

พิศมัย ถิ่นน้อย. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและความปลอดภัยของนักเรียนโรงเรียนวัดกำแพงแสน (สว่งวิทยาการ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1.

มนตรี สังข์ชุม. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านระบบฐานข้อมูลนักเรียนรายบุคคลของโรงเรียนอนุบาลระนอง. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระนอง.

รุ่งภา สุขสำแดง. (2563). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้เรียน. วารสารการบริหารการศึกษา, 15 (2), 45-58.

โรงเรียนบ้านดอยเยี่ยม. (2566). รายงานผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2566. โรงเรียนบ้านดอยเยี่ยม.

วรรณพ ศิริสวัสดิ์. (2563). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ศศิภา ทองชัย. (2565). การพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ศุณิษา มาลัยทอง. (2563). การพัฒนารูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนโรงเรียนบ้านเนินเวียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2565). แนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss Recovery). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ : สพฐ.

สุมิตร เทพุลอย. (2566). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Best, J. W. (1970). *Research in education*. 2nd ed.. Prentice-Hall.

Deming, W. E. (2004). *Out of the crisis*. Massachusetts Institute of Technology, Center for Advanced Engineering Study.

Likert, R. (1961). *New patterns of management*. McGraw-Hill.

Locke, E.A. (1976) The Nature and Causes of Job Satisfaction. In : Dunnette, M.D., Ed., *Handbook of Industrial and Organizational Psychology*, Vol. 1, 1297-1343.

**การประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย**
**THE APPLICATION OF SOCIAL MEDIA TO IMPROVE STUDENTS' ENGLISH
LANGUAGE LEARNING OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY,
SIRINDHORN RAJAVIDYALAYA CAMPUS**

กรรณา มธุลาปรังสรรค์*, ณภัทร จ้อยรักษา และ อนรรักษ์ มีอัม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย และ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

Karuna Mathulapransan*, Naphat Joyraksa and Anurak Meeaim

Mahamakut Buddhist University, Sirindhorn Rajavidyalaya Campus, Mahamakut Buddhist University, Sirindhorn
Rajavidyalaya Campus and Mahamakut Buddhist University, Sirindhorn Rajavidyalaya Campus,

*Corresponding Author E-mail : karunamathulap@gmail.com

(วันที่รับบทความ : มิถุนายน 2, 2569 ; วันที่แก้ไขบทความ : กรกฎาคม 14, 2569 ; วันที่ตอบรับบทความ : กรกฎาคม 15, 2569)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้วัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. เพื่อพัฒนาการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ทั่วไปของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา จำนวน 186 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับฉลากในการเก็บข้อมูล เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น 0.89 ใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย จำนวน 12 รูป/คน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การจัดหมวดหมู่ข้อมูล และการตีความ เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย จำแนกตามสถานภาพ อายุ และระดับชั้นปี ต่างกันพบว่า มีการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยรวมไม่แตกต่างกัน
3. การประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ทั่วไปของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยการสร้างแรงบันดาลใจการพัฒนาตนเองในการใช้สื่อสังคมออนไลน์มีสื่อภาษาอังกฤษ ผู้เรียนเข้าไปพัฒนาการอ่านและศึกษาสารสนเทศของมหาวิทยาลัยบนสื่อสังคมออนไลน์อยู่เสมอ ซึ่งมีหลายช่องทางในการเข้าถึงการเปิดรับประสบการณ์ ใช้ฝึกทักษะการฟังและดูผ่านคลิปวิดีโอภาษาอังกฤษที่หลากหลาย ซึ่งได้รับความนิยมสูงสุด

เพื่อรักษามาตรฐานการพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา การแสวงหาข้อมูล โดยได้รับแรงบันดาลใจในการทำสื่อภาษาอังกฤษบนสื่อสังคมออนไลน์ด้วยตนเองจากสื่ออื่น ๆ บนสื่อสังคมออนไลน์

คำสำคัญ : การประยุกต์ใช้, สื่อสังคมออนไลน์, พัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษ

Abstract

This study aimed to : 1) investigate the social media usage behaviors of students at Mahamakut Buddhist University, Sirindhorn Rajavidyalaya Campus; 2) compare the application of social media for enhancing English language learning among students at Mahamakut Buddhist University, Sirindhorn Rajavidyalaya Campus, based on personal factors; and 3) develop guidelines for the effective application of general social media use among students at Mahamakut Buddhist University, Sirindhorn Rajavidyalaya Campus. This research employed a survey design using a mixed-methods approach, integrating both quantitative and qualitative research methods. The quantitative phase collected data through a questionnaire administered to a sample of 186 students selected by simple random sampling using the lottery method. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.89. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation and one-way analysis of variance (One-way ANOVA). The qualitative phase involved a focus group discussion with 12 students/monks from Mahamakut Buddhist University, Sirindhorn Rajavidyalaya Campus. Qualitative data were analyzed using content analysis, data categorization, and interpretative analysis to synthesize and generate knowledge regarding the application of social media to support English language learning.

The research findings revealed that :

1. The overall behavior regarding the use of social media to enhance English language learning among students at Mahamakut Buddhist University, Sirindhorn Rajavidyalaya Campus, was at the highest level.
2. A comparison of the application of social media for enhancing English language learning among students at Mahamakut Buddhist University, Sirindhorn Rajavidyalaya Campus, classified by student status, age, and year of study, revealed no significant differences. Overall, the application of social media for enhancing English language learning was comparable across students regardless of their status, age, or year of study.
3. The general application of social media among students at Mahamakut Buddhist University, Sirindhorn Rajavidyalaya Campus, serves as an important mechanism for self-development. English-language content on social media inspires students to engage in continuous self-directed learning, particularly by improving their reading skills and accessing university-related information through a variety of readily available online platforms. Furthermore, social media provides opportunities for students to broaden their learning experiences and develop their listening and viewing skills through exposure to diverse English-language video content, which represents the most popular form of media consumption among students. This practice contributes to maintaining and enhancing the

standard of students' English language learning. In addition, students actively seek information from multiple sources and are inspired by various forms of English-language content available on social media to create their own English-language media, thereby fostering autonomous learning, creativity, and sustained English language development.

Keywords : Applications, Social Media, Improving English language Learning

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมีสื่อออนไลน์มากมายที่สามารถเป็นทางเลือกสำหรับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ทางเลือกเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ทางออนไลน์ ผ่านเครือข่ายทางสังคม (Social Networks) การสื่อสารเพื่อที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น ๆ (พิพัฒน์ อัมพุด และคณะ, 2560) เพื่อเรียนภาษาอังกฤษในเวลาเดียวกัน เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนรุ่นใหม่ในเกือบจะทุกวงการคือคำว่า Social Media และ Social Network ซึ่งคนที่อยู่ในวัยทำงานปัจจุบัน น้อยคนนักที่จะไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับ 2 คำนี้ เพราะทั้งสองคำนี้ มาพร้อมกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเครือข่าย ซึ่งปัจจุบันเราสามารถอ่านหนังสือพิมพ์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ที่เราเรียกว่าหนังสือพิมพ์ออนไลน์ดูหนังผ่านทางอินเทอร์เน็ต ขายสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ต เรียนหนังสือผ่านทางอินเทอร์เน็ต นอกจากนั้นเรายังสามารถนำเอารูปภาพ วิดีโอ ของเราเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตให้ผู้คนในสังคมออนไลน์ ผ่านทาง Facebook และ Youtube (อดิพล เอื้อจรัสพันธุ์, 2561) ซึ่งหมายถึง พื้นที่บนโลกออนไลน์ที่ผู้คนได้แบ่งปันสิ่งที่สนใจร่วมกันและสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ โดยมีลักษณะพิเศษที่ผู้ส่งสารสามารถสร้างเนื้อหาแบ่งปันข่าวสารและโต้ตอบการสนทนาโดยสื่อสังคมออนไลน์นี้ สามารถครอบคลุมพื้นที่ได้อย่างกว้างขวาง ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะหลาย ๆ ประเด็น (สุดารัตน์ ดิษยวรรณ และจันทรา วัฒนากุล, 2555) ผู้ที่มีทักษะทางด้านเทคโนโลยีและภาษาอังกฤษที่ดีย่อมได้เปรียบในการรู้เท่าทันข่าวสารและสื่อสารจากผู้คนทั่วโลก การเรียนภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่จำเป็นเพราะ ต้องใช้ในการติดต่อสื่อสารทั่วโลก (วิทวินทร์ ประทังคติ และคณะ, 2565) ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการทำแบบทดสอบในชั้นเรียนในยุคที่มีอินเทอร์เน็ต และมีสื่อออนไลน์มากมายที่สามารถเป็นทางเลือกสำหรับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ทางเลือกเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ทางออนไลน์ ผ่านเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ (Social Networks) การสื่อสารเพื่อที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น ๆ และเพื่อการเรียนภาษาอังกฤษในเวลาเดียวกัน ซึ่งมีคำสองคำที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนรุ่นใหม่ในเกือบจะทุกวงการคือ คำว่า Social Media และ Social Network เรียกว่า “สื่อสังคมออนไลน์” (Online social media) เป็นรูปแบบของการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ใช้งานสามารถสร้างชุมชนออนไลน์เพื่อแบ่งปันสารสนเทศ ความคิด ข้อความส่วนบุคคล และเนื้อหาอื่น ๆ โดยเป็นช่องทางที่ช่วยให้คนสามารถเชื่อมโยงกับผู้อื่นได้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

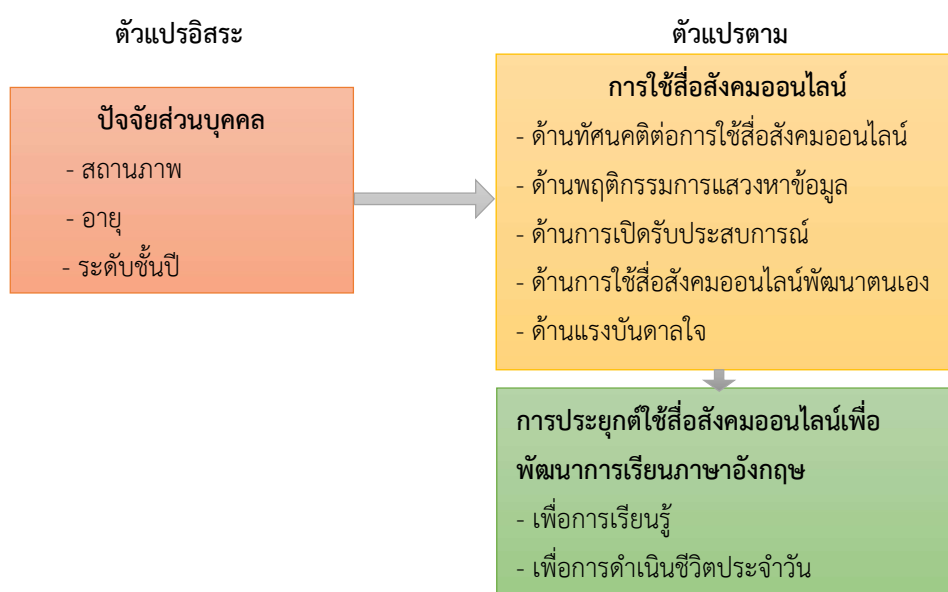
ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย เพื่อศึกษาการพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการเรียนรู้ มีประโยชน์ในการใช้เพื่อการติดต่อสื่อสารการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และการเข้าถึงสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าหาความรู้ ข่าวสารเพิ่มเติม สามารถเผยแพร่แบ่งปันสารสนเทศให้กับผู้อื่น เป็นช่องทางในการสนับสนุนให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ การแบ่งปันความรู้ไปยังผู้อื่น การพัฒนาศักยภาพของการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์และการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต สิรินครราชวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินครราชวิทยาลัย เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อพัฒนาการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ทั่วไปของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินครราชวิทยาลัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินครราชวิทยาลัย ครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อพรรณนา (Descriptive Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสนทนากลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินครราชวิทยาลัย จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินครราชวิทยาลัย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 351 รูป/คน (บัญชีรายชื่อนักศึกษา) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเกรจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 186 รูป/คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก ได้กลุ่มตัวอย่าง 186 รูป/คน

การศึกษาเชิงคุณภาพ ได้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) เพื่อหาจำนวนตัวอย่างของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย จำนวน 12 รูป/คน (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2542) เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2568

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด ให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ สถานะภาพ อายุ และ ระดับชั้นปี ลักษณะคำถามเป็นแบบกำหนดตัวเลือก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อการใช้อีสื่อสังคมออนไลน์ เป็นคำถามที่มีลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่

3.1 ด้านทัศนคติต่อการใช้อีสื่อสังคมออนไลน์	จำนวน	10	ข้อ
3.2 ด้านพฤติกรรมการแสวงหาข้อมูล	จำนวน	5	ข้อ
3.3 ด้านการเปิดรับประสบการณ์	จำนวน	6	ข้อ
3.4 ด้านการใช้อีสื่อสังคมออนไลน์พัฒนาตนเอง	จำนวน	10	ข้อ
3.5 ด้านแรงบันดาลใจ	จำนวน	5	ข้อ

ระดับที่ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับที่ 4 หมายถึง เห็นด้วย

ระดับที่ 3 หมายถึง เฉย ๆ

ระดับที่ 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ระดับที่ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยที่สุด

ผลคะแนนที่ได้จะนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้อีสื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง นักศึกษามีการประยุกต์ใช้อีสื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง นักศึกษามีการประยุกต์ใช้อีสื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง นักศึกษามีการประยุกต์ใช้อีสื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง นักศึกษามีการประยุกต์ใช้อีสื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.00-1.49 หมายถึง นักศึกษามีการประยุกต์ใช้อีสื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย
3. สร้างแบบสอบถามที่มีเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยนิยมนำ

หา ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item-Objective Congruence) จากอาจารย์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549 : 35) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.74

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัย จำนวน 30 รูป/คน

5. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549 : 35) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.89

6. นำแบบสนทนากลุ่มที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากที่ปรึกษางานวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินความสอดคล้อง แล้วนำผลจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index : CVI) โดยใช้เกณฑ์ความเห็นสอดคล้องกันและการยอมรับของผู้เชี่ยวชาญที่มีค่า CVI 0.81

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย เพื่อขอความเมตตาให้ออกหนังสือเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 186 รูป/คน โดยได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนมาสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ อายุ คณะที่ศึกษา และระดับชั้นปี โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ ประสิทธิภาพการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ประเภทสื่อสังคมออนไลน์ ช่องทางของสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ ช่วงเวลาการใช้ และระยะเวลาการใช้ โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ 1. ด้านทัศนคติต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์ 2. ด้านพฤติกรรมแสวงหาข้อมูล 3. ด้านการเปิดรับประสบการณ์ 4. ด้านการใช้สื่อสังคมออนไลน์พัฒนาตนเอง และ 5. ด้านแรงบันดาลใจ ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. ทดสอบสมมติฐานของการวิจัย การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการเรียนภาษาอังกฤษกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ อายุ และระดับชั้นปี ใช้การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยรวมและรายด้าน

การประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์	ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านทัศนคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต	4.37	.14	มากที่สุด
ด้านพฤติกรรมการแสวงหาข้อมูล	4.22	.10	มากที่สุด
ด้านการเปิดรับประสบการณ์	4.49	.15	มากที่สุด
ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตพัฒนาตนเอง	4.26	.10	มากที่สุด
ด้านแรงบันดาลใจ	4.37	.10	มากที่สุด
รวม	4.34	.07	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า การประยุกต์ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการเปิดรับประสบการณ์ ด้านแรงบันดาลใจ ด้านทัศนคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตพัฒนาตนเอง และ ด้านพฤติกรรมการแสวงหาข้อมูล

2 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประยุกต์ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยรวมจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	n	ระดับการใช้อินเทอร์เน็ต		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
บรรพชิต	42	4.34	0.11	มากที่สุด
คฤหัสถ์ชาย	76	4.36	0.12	มากที่สุด
คฤหัสถ์หญิง	68	4.42	0.16	มากที่สุด
รวม	186	4.37	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาที่มีสถานภาพต่างกัน มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยรวมจำแนกตามสถานภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการประยุกต์ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยรวมจำแนกตามสถานภาพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.18	2	.09	0.754	.08
ภายในกลุ่ม	3.55	183	.02		
รวม	3.74	185			

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษาที่มีสถานภาพต่างกัน มีการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยรวมไม่แตกต่างกัน ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยรวมจำแนกตามอายุ

อายุ	n	ระดับการมีส่วนร่วม		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ไม่เกิน 20 ปี	26	4.38	0.09	มากที่สุด
ระหว่าง 21 – 25 ปี	27	4.38	0.11	มากที่สุด
ระหว่าง 26 – 30 ปี	46	4.37	0.16	มากที่สุด
ตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป	87	4.42	0.16	มากที่สุด
รวม	186	4.37	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.พบว่า นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยรวมจำแนกตามอายุอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยรวมจำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.085	2	.003	0.125	.880
ภายในกลุ่ม	7.37	183	.020		
รวม	3.742	185			

จากตารางที่ 5 พบว่า นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยรวมจำแนกตามระดับชั้นปี

ระดับชั้นปี	n	ระดับการมีส่วนร่วม		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชั้นปีที่ 1	19	4.50	0.09	มากที่สุด
ชั้นปีที่ 2	31	4.39	0.11	มากที่สุด
ชั้นปีที่ 3	98	4.35	0.16	มากที่สุด
ชั้นปีที่ 4	38	4.38	0.16	มากที่สุด
รวม	186	4.37	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า นักศึกษาที่มีระดับชั้นปีต่างกัน มีการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยรวมจำแนกตามอายุอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยรวมจำแนกตามระดับชั้นปี

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.045	2	0.003	0.25	.057
ภายในกลุ่ม	1.06	183	0.020		
รวม	1.512	185			

จากตารางที่ 7 พบว่า นักศึกษาที่มีระดับชั้นปีต่างกัน มีการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. การพัฒนาการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ทั่วไปของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

ด้านทัศนคติต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์และด้านแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ โดยการสร้างแรงบันดาลใจโดยการพัฒนาตนเองในการใช้สื่อสังคมออนไลน์มีสื่อภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้เรียนเข้าไปอ่านและศึกษาอยู่เสมอ ซึ่งสารสนเทศของมหาวิทยาลัยฯ บนสื่อสังคมออนไลน์มีหลายช่องทางในการเข้าถึง ด้านการเปิดรับประสบการณ์ ใช้ฝึกทักษะการฟังและดูผ่านคลิปวิดีโอภาษาอังกฤษที่หลากหลาย ทั้งข่าว หนังสือ และสื่อการสอน ซึ่งได้รับความนิยมสูงสุดเพื่อรักษามาตรฐานการพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา ด้านพฤติกรรมแสวงหาข้อมูล มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ โดยได้รับแรงบันดาลใจในการทำสื่อภาษาอังกฤษบนสื่อสังคมออนไลน์ด้วยตนเองจากสื่ออื่น ๆ บนสื่อสังคมออนไลน์

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ความคิดเห็นจากการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ดังนี้

นักศึกษามีความเห็นว่าการฝึกฝนการใช้ภาษาบนสื่อสังคมออนไลน์ในของนักศึกษาไทยปัจจุบัน การใช้ภาษาบนสื่อสังคมออนไลน์ เป็นภาษาที่ใช้เฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ส่งผลให้ทักษะการพูดการรวบรวมคำศัพท์ต่าง ๆ ที่เป็นภาษาอังกฤษจากโปรแกรมบนสมาร์ตโฟน ได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook) และ อินสตาแกรม (Instagram) โดยจะใช้ประวัติการสนทนาของผู้ใช้ภาษา ซึ่งเป็นกลุ่ม ประชากรทั่วไป โดยเฉพาะกลุ่มของเด็ก นักศึกษา และวัยทำงานการใช้สื่อสังคมออนไลน์ส่งผลให้ทักษะการพูดของคุณ กลัวความผิดพลาด หลกัไวยากรณ์มากเกินไป ปัญหาใหญ่สำหรับคนที่กำลังฝึกพูดภาษาอังกฤษ ที่ฝรั่งมักจะเรียกว่าเป็นอาการ “mental blocks” คือ มีบางสิ่งในจิตใจที่ขัดขวางทำให้ไม่สามารถเข้าใจหรือทำอะไร บางอย่างได้ กลัวว่าจะพูดผิด อาจถ้าพูดประโยคภาษาอังกฤษได้ไม่สมบูรณ์แบบและไม่ได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ที่ท่องกันเป็นนกแก้วนกขุนทอง ความกังวลเหล่านั้นจะทำให้คุณ รู้สึกอึดอัดและพูดไม่ได้สักที จงจำเอาไว้ว่า “การสื่อสารเป็นเรื่องสำคัญมากกว่าความสมบูรณ์ แบบ” ลองนึกภาพคน ๆ หนึ่งพูดว่า “Yesterday I go to party in beach.” ซึ่งประโยคนี้นี้ผิดหลักไวยากรณ์ แต่ที่ถูกต้องคือ “Yesterday I went to a party on the beach.” แต่ทั้งสองประโยคกลับสื่อสารได้ความเดียวกันว่า “เมื่อวานฉันไปปาร์ตี้ที่ชายหาดมา” ความ ผิดพลาดไม่ใช่สิ่งร้ายแรง ก็แค่ลองใหม่แก้ไขไปเรื่อย ๆ หายใจเข้าลึก ๆ อาย่าอย่ามั่นใจจะ ผิดพลาดหรือไม่ถูกหลักไวยากรณ์นัก เพราะการสื่อสารให้เข้าใจกันเป็นสิ่งสำคัญที่สุด แรงจูงใจที่ทำให้ท่านสามารถพูดภาษาอังกฤษได้ ทำให้สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ดีเกิดจากการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นการฟังและพูดในชีวิตประจำวัน การเลียนแบบสำเนียง (Shadowing) จากหนังหรือเพลง การกล้าพูดโดยไม่กลัวผิด และการฝึกคิดเป็นภาษาอังกฤษแทนการแปล ช่วยให้คล่องแคล่วขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติและลดความประหม่าได้ดีที่สุด เคล็ดลับสำคัญในการพัฒนาการพูดภาษาอังกฤษ โดยฝึกฟังเสียงและเลียนแบบ (Listen and Imitate): ดู

หนัง ฟังเพลง หรือพอดแคสต์ เพื่อซึมซับสำเนียงและการออกเสียงที่ถูกต้องการฝึกพูดโดยไม่กลัวผิด (Speak without Fear) อย่างกังวลเรื่อง แกรมม่า มากเกินไป เน้นการสื่อสารให้เกิดเข้าใจเป็นหลักก่อนคิดเป็นภาษาอังกฤษ (Think in English): เลิกแปลจากไทยเป็นอังกฤษในหัว แต่ให้คิดประโยคเป็นภาษาอังกฤษเลย เช่น การฝึกพูดตาม (Shadowing) ออกเสียงเลียนแบบเสียงและจังหวะของเจ้าของภาษาโดยทำการฝึกทุกวัน (Daily Practice) แม้แต่พูดกับตัวเอง การพูดหน้ากระจก หรือหาโอกาสใช้จริงวันละ 30-60 นาที รวมถึงการใช้สื่อและเทคโนโลยี: ใช้แอปพลิเคชันหรือ AI ช่วยฝึกออกเสียง วิธีหรือเทคนิคการฝึกพูดภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนด้วยตนเอง โดยการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้สามารถนำผู้เรียนและผู้สอนไปสู่เป้าหมาย แห่งความสำเร็จนั้นจะต้องมีแนวทาง วิธีการ ขั้นตอนและกระบวนการ โดยยึดหลักสูตรซึ่งแต่ละโรงเรียนจะต้องยึดเป็นแนวทางในปัจจุบันได้แก่หลักสูตรการศึกษาแห่งชาติหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ต้องมีลักษณะที่หลากหลาย จัดให้เหมาะสมในแต่ละระดับ มุ่งเน้น พัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมและปรัชญา การศึกษาพัฒนิยม ซึ่งสาระของหลักสูตรต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลในด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม ซึ่งจะสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาสังคมนิยมและความ รับผิดชอบต่อสังคมมุ่งเน้นพัฒนาวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาสังคมนิยมที่เน้นการ สอนวิชา พื้นฐานและปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม (เช่น รายวิชา แกนหรือวิชาพื้นฐาน) และ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้ในสังคมอยากพูดภาษาอังกฤษให้คล่องเราต้องเริ่มฟังกันก่อน ไม่ว่าจะเป็นบทสนทนาภาษาอังกฤษ หรือจะดูหนัง ฟังเพลง เลือกแบบที่เราชอบได้เลย สำหรับคนที่ไม่มีพื้นฐานภาษาอังกฤษเลยควรเริ่มจากการฟังบทสนทนาง่าย ๆ ก่อน จะช่วยให้เรารู้คุ้นเคยกับสำเนียงของเจ้าของภาษาและยังได้เรียนรู้ศัพท์ภาษาอังกฤษที่ใช้ในการพูดทั่ว ๆ ไปด้วย สื่อสังคมออนไลน์ที่คุณคิดว่าสามารถพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้านการพูดของท่านได้ และใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการพัฒนาภาษาอังกฤษ การใช้สื่อสังคมออนไลน์พัฒนาภาษาอังกฤษทำได้โดยการเปลี่ยนแพลตฟอร์มที่ใช้ในชีวิตประจำวันให้เป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น ติดตามเพจ/ช่องที่ให้ความรู้ภาษาอังกฤษ คือ Facebook, TikTok ฝึกทักษะการฟังและดูซับไต่เตลจาก YouTube, เปลี่ยนการตั้งค่าภาษาในโซเชียลเป็นภาษาอังกฤษ, และฝึกพูดหรือเขียนจริงผ่านการแสดงความคิดเห็น การที่นักเรียนจะมีทักษะในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพต้องได้รับการฝึกฝน เริ่มจาก การพัฒนาให้มีความรู้และเข้าใจประโยคง่าย ๆ มีทักษะด้านภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ที่สามารถแนะนำ ตัวเอง เข้าใจบทสนทนาง่าย ๆ ต้องมีทักษะการอ่าน การฟัง ครูผู้สอนย่อมเป็นบุคคลสำคัญในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถและทักษะตามที่กำหนดมีความสามารถฟังและพูดสื่อสารให้ผู้อื่น เข้าใจได้ คำแนะนำการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษให้ได้ผลดีที่สุดคือ "การฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ" โดยเน้นเลียนแบบเจ้าของภาษา (Shadowing), เปลี่ยนระบบความคิดเป็นภาษาอังกฤษ (Think in English), พูดกับตัวเอง, และใช้เทคโนโลยีอย่าง AI หรือแอปฝึกพูดช่วย โดยไม่ต้องกลัวเรื่องแกรมม่าผิดในระยะแรก ฟัง Podcast, ดูหนัง, หรือดู YouTube แล้วพูดตามทันทีโดยเลียนแบบสำเนียง จังหวะ และอารมณ์ เลือกเนื้อหาที่ชอบ: เลือกสื่อที่ชอบและฟังได้บ่อย ๆ โดยไม่รู้สึกรำคาญ ฟังแล้วพูดทันที (Shadowing): อย่างรอให้ประโยคจบก่อน ให้พูดตามโดยเว้นจังหวะห่างจากเสียงต้นฉบับเพียงเล็กน้อย (ประมาณ 1-2 วินาที) เลียนแบบทุกอย่าง: เลียนแบบสำเนียง จังหวะการพูด การเน้นคำ และอารมณ์ความรู้สึกในขณะนั้นใช้ซับไตเติล (สำหรับผู้เริ่มต้น): เปิดซับไตเติลภาษาเดียวกับสื่อเพื่อดูควบคู่ไปกับการฟังและพูดโฟกัสที่ความคุ้นเคย: เป้าหมายคือการทำให้หูและสมองคุ้นเคยกับภาษาที่เป็นธรรมชาติ ทำให้เข้าใจสำเนียงที่หลากหลายมากขึ้น การประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย การประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, TikTok, YouTube และ Instagram ช่วยพัฒนาภาษาอังกฤษของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเพิ่มทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ผ่านเนื้อหาที่ทันสมัยและเป็นธรรมชาติ ช่วยเพิ่มความมั่นใจ พัฒนาทักษะการสื่อสาร และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานไม่จำกัดอยู่แค่ในห้องเรียน อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาได้ดำเนินการมากกว่าที่มาตรการกำหนด เพื่อให้เกิดความสอดคล้อง

กับสภาพปัญหา โดยในส่วนของการศึกษาได้มีการดำเนินการ ดังนี้ การจัดการเรียนการสอน โดยเน้นในเชิงคุณภาพ มากกว่าเชิงปริมาณ การตรวจค้น และการดำเนินการร่วมกับเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งอธิบายได้ ว่า สื่อการเรียนการสอนจัดว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอน ในด้านการนำเทคโนโลยีมา ใช้กับการศึกษาและเป็นตัวกลางที่จะนำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ดังนั้นสื่อการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะ ทำให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับธาดา วัฒนวิทย์ (2566 : ออนไลน์) พบว่า 1) ความตั้งใจใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้และการใช้งานจริง พบว่า วัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครมีระดับความ ตั้งใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ในระดับมาก และระดับของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน 2) สรุปผลการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อความตั้งใจใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร

ด้านทัศนคติต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์ พบว่า นักศึกษามีการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษ อยู่ในช่วงระดับมากที่สุด ทั้งอธิบายได้ว่า ในด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษาและเป็น ตัวกลางที่จะนำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ดังนั้นสื่อการเรียนการสอนจัดว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อ กระบวนการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมี ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับอรรถพล ทองวิทยาพร และคณะ (2561) ได้ศึกษาเรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมศรีสงคราม มหาวิทยาลัยนครพนม พบว่า พฤติกรรม การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.24) โดยด้านการวางแผนอยู่ ในระดับมากที่สุด (4.42) ด้านวิธีการสอนและกิจกรรมการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด (4.26) ส่วนด้านการวัดและ ประเมินผลการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก (4.04) ปัญหาในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเรียนการสอนพบว่า ใน ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก (3.64) โดยปัญหาที่พบ คือ นักศึกษาไม่มีอุปกรณ์พร้อมในการเรียนและสัญญาณ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร

ด้านพฤติกรรมแสวงหาข้อมูล พบว่า นักศึกษามีการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียน ภาษาอังกฤษ อยู่ในช่วงระดับมากที่สุด นักวิชาการได้ให้ข้อบ่งชี้ของสื่อสังคมออนไลน์เพื่อสังคมไว้ 3 ประเด็น (Kommers, 2011 : Online) ได้แก่ 1. เพื่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ช่วยให้นักศึกษามีความสัมพันธ์กันผ่านเทคโนโลยี เป็นสื่อสำหรับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม รวบรวมและสร้างมิตรภาพในกลุ่มเยาวชน สร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาทางด้าน อาชีพ มักนิยมใช้ในการตลาด การโฆษณาการเมือง 2. เพื่อเป็นเครือข่ายชุมชนทำให้ผู้ใช้งานมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ได้อย่างรวดเร็วและมีความเสมอภาคไม่ว่าจะเป็นผู้เรียน นักเล่นเกม ผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคลธรรมดา ล้วนสามารถ แบ่งปันความรู้สึกร่วมกันได้นอกจากนี้ นักวิชาการไทยได้แบ่งประเภทของสื่อสังคมไว้ดังนี้ (จินตนา อัครรัตน์, 2559) 1. เป็นเครือข่ายข้อมูลแหล่งความรู้ เปรียบเสมือนไดอารี่ออนไลน์ 2. เป็นเครือข่ายแพร่ภาพและวิดีโอ ซึ่งผู้ใช้สามารถ เผยแพร่รูปภาพ เสียงหรือคลิปวิดีโอ เพื่อให้ผู้สนใจเข้ามาชม หรือดาวน์โหลดได้เช่นเดียวกับการใช้สื่อวิทยุหรือโทรทัศน์ แต่มีจุดเด่นตรงที่ผู้ชมสามารถเข้าชมได้ตลอดเวลา 3. เป็นเว็บไซต์ให้บริการรับฝากรูปออนไลน์ เพื่อช่วยให้ผู้ใช้ไม่ ลื่นเปื้อนพื้นที่หน่วยความจำในคอมพิวเตอร์ อีกทั้งยังสามารถแลกเปลี่ยนรูปภาพ และเปิดขายรูปภาพออนไลน์ได้ สะดวก และสอดคล้องกับงานวิจัยของทรรศนีย์ ศิริศรี และสมิหลา ศิริศรี (2562) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้สื่อสังคม

ออนไลน์ในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า รูปแบบพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเรียนและพัฒนาทักษะภาษาไทยของนักศึกษาจีนมีพฤติกรรมการใช้ “เสฟ” หรือ “รับเข้า” มากกว่าการใช้ “ใช้” หรือ “ส่งออก” ความคิดเห็นของนักศึกษาจีนเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อการรับรู้คำหลายความหมายในภาษาไทยอยู่ในระดับปานกลาง โดยหัวข้อที่นักศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด คือ การใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นประจำ ทำให้รู้จักคำหลายความหมายในภาษาไทยมากขึ้น

ด้านการเปิดรับประสบการณ์ พบว่า นักศึกษามีการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษ อยู่ในช่วงระดับมากที่สุด อุปกรณ์การสอนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ สื่อการสอนนั้นมีประโยชน์ในหลายๆ ด้าน เช่น - ช่วยในการนำเข้าสู่บทเรียน- ใช้ดึงดูดความสนใจ-ใช้อธิบายความหมายของคำโดยไม่ต้องแปลเป็นภาษาไทย- ใช้ช่วยสรุปบทเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของชนุชไชยรัตน์ และโรส ภักดีโต (2561) ได้ทำการศึกษาผลของการสอนโดยใช้สถานการณ์ผ่านสื่อการเรียนรู้อีเลิร์นนิ่งต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทัศนคติเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้สื่อการเรียนรู้อีเลิร์นนิ่งต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทัศนคติเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล จำนวน 150 คน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีเดียวกันแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความแตกต่างระหว่างชั้นปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเชิงจริยธรรมก่อนและหลังการใช้สื่อของนักศึกษาชั้นปีเดียวกัน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความแตกต่างระหว่างชั้นปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การใช้สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง อีเลิร์นนิ่งไม่สามารถพัฒนาทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ ดังนั้นจึงควรมีรูปแบบการสอนแบบอื่นร่วมกับการใช้สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ด้านการใช้สื่อสังคมออนไลน์พัฒนาตนเอง พบว่า นักศึกษามีการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษ อยู่ในช่วงระดับมากที่สุด กล่าวได้ว่าการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยนั้นมีแนวทางการสอนสวนทางกับกระบวนการเรียนรู้ทางธรรมชาติ ชำการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง และปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอนหลายต่อหลายครั้ง กลับสร้างความสับสนให้กับผู้เรียนผู้สอนเสมอมา สอดคล้องกับภัทราวรรณ กวาวสาม และพระมหาสุริยา แซ่ย่าง (2566 : ออนไลน์) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การใช้งานสื่อออนไลน์ของนิสิตช่วยในการเสริมสร้างและพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ เพราะปัจจุบันการใช้สื่อออนไลน์เป็นที่นิยมมีองค์ความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องด้วยซึ่งสาเหตุมาจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือปัญหาจากตัวผู้เรียน ปัญหาจากตัวผู้สอน ปัญหาจากหลักสูตร- ตำรา และปัญหาจากสิ่งแวดล้อมโดยที่แต่ละฝ่ายก็มีส่วนเสริมให้ปัญหาในส่วนอื่น ๆ ทวีความรุนแรงขึ้น ในระดับมหาวิทยาลัยผู้เรียนภาษาอังกฤษจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้นเพราะหนังสือเรียนบางวิชาเป็นหนังสือภาษาอังกฤษแต่อาจารย์มักจะไม้อธิบายและสอนมากนัก ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นส่งผลให้ผู้สอนหมดกำลังใจที่จะสอนตามไปด้วย

ด้านแรงบันดาลใจ พบว่า นักศึกษามีการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษ อยู่ในช่วงระดับมากที่สุด อภิปรายได้การใช้สื่อสังคมในด้านการศึกษาดังนี้ 1. เป็นการสร้างศักยภาพของการสื่อสารหรือความต้องการในการสื่อความหมายในการเรียนของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพโดยการใช้กระบวนการสื่อสารสังคมเป็นตัวเชื่อมโยงประสบการณ์ 2. เป็นสื่อที่มีความประหยัด การใช้สื่อประเภทนี้เป็นสื่อที่ถูกปรับใช้ตามสภาพแวดล้อมของผู้ใช้งาน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความหลากหลาย เช่น สถานะทางสังคมการยอมรับและทัศนคติ เป็นสื่อเปิดโอกาสให้เกิดโอกาสและความรับผิดชอบของผู้ใช้งานที่แตกต่างกันออกไป 3. เป็นสื่อสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเสริมประสบการณ์ระหว่างกันภายในกลุ่ม ทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในการเลือกหรือสร้างช่องทางในการเรียนรู้ของตนเองจากสื่อสังคมในกิจกรรมการสื่อสารที่หลากหลาย และ 4. เป็นสื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้อย่างมีวิจารณญาณ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการสร้างองค์ความรู้ที่มีประสิทธิภาพ และพัฒนาทักษะการใช้สื่อดิจิทัลได้

อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแนวคิดของปริญญ์ อันภักดี (2558) กล่าวว่า ประโยชน์ของการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษผู้เรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมสูงขึ้นตามลำดับ วงรอบปฏิบัติการที่ 1 ผู้เรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 50.63 วงรอบปฏิบัติการที่ 2 ผู้เรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก โดยมีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 61.88 วงรอบปฏิบัติการที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก โดยมีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 79.23 3. ผลคะแนนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา ด้านการเปิดรับประสบการณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ โดยใช้ฝึกทักษะการฟังและดูผ่านคลิปวิดีโอภาษาอังกฤษที่หลากหลาย ทั้งข่าว หนังสือ และสื่อการสอน ซึ่งได้รับความนิยมสูงสุดเพื่อรักษามาตรฐานการพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา ควรจะมีการนำกระบวนการฝึกฝนและพัฒนาภาษาอังกฤษบนสื่อสังคมออนไลน์ตอบโจทย์ความต้องการของนักเรียนยุคใหม่ไปสร้างเป็นหลักสูตรในการอบรมนักศึกษาในช่วงวัยนี้ต่อไป โดยหลักสูตรจะเป็นระยะเวลาที่วันก็ได้ แต่ต้องมีโครงสร้างและขั้นตอนที่ดี

2. การประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา ด้านพฤติกรรมการแสวงหาข้อมูล มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ โดยได้รับแรงบันดาลใจในการทำสื่อภาษาอังกฤษบนสื่อสังคมออนไลน์ด้วยตนเองจากสื่ออื่น ๆ บนสื่อสังคมออนไลน์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับเหตุปัจจัยและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการแก้ปัญหาการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา ให้รอบด้าน

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับวิจัยในด้านการพัฒนา นโยบาย แผน และยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา อัศวรัตน์. (2555). พฤติกรรมการใช้ Social Media กับการพัฒนาลำดับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนมหาสวัสดิ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- ชนนุช ไชยรัตน์ และโรส ภักดีโต. (2561). ผลของการสอนโดยใช้สถานการณ์ผ่านสื่อการเรียนรู้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทัศนคติเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล. วารสารพยาบาลสภาวิชาชีพไทย, 11 (2), 204-218.
- ทรงศนี ศิริศรี และสมิลา ศิริศรี. (2562). พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- ธาดา วัฒนวิทย์. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้, 4 (1), 35-49. Available :

- <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jeil/article/view/267297>. [2567, มิถุนายน, 2].
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2534). **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : พิชาย์นิตย.
- พิพัฒน์ อัมพพร และคณะ. (2560) ผลการใช้สื่อสังคมออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกวิชาการออกแบบและผลิตสื่อกราฟิกคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**, 19 (2), 145-154.
- ปริญญา อ้นภักดี. (2558). **การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ วิชา IPST-MicroBOX ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมแพศึกษา**.
ปริญญาพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ภัทรวรรณ กวาวสาม และพระมหาสุริยา แซ่ย่าง. (2566). การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย. **วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย**, 5 (2), 439-444. Available : <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemri>. [2567, มกราคม 24].
- วิทวินทร์ ประทังคติ และคณะ. (2565). ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสริมสร้างการอ่าน การเขียนอย่างมีวิจารณญาณและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. **วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 5 (4), 1829-1844.
- สุดารัตน์ ดิษยวรรณ และจันทรา วัฒนากุล. (2555). **รู้เท่าทันโซเชียลมีเดีย**. กรุงเทพฯ : ออฟเซ็ทพลัส.
- อดิพล เอื้อจรัสพันธุ์. (2561). พฤติกรรมการใช้สื่อของกลุ่มเงินเอนเรชั่น เอ็กซ์ และเงินเอนเรชั่นวาย. **วารสารวิชาการนวัตกรรมการสื่อสารสังคม**, 6 (1), 59-65.
- อรรถพล ทองวิทยาพรหม และคณะ. (2561). การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมศรีสงคราม มหาวิทยาลัยนครพนม. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม**, 8 (3), 81-89.
- Kommers, P. (2011). **Social media for learning by means of ICT**. Online]. Available :
from <http://www.iite.unesco.org/pics/publications/en/files/3214685.pdf>. [2026, May 1].

การแสดงเพลงพื้นบ้านสร้างสรรค์ ชุด สินทุ่งทอง

THE CREATIVE FOLK PERFORMANCE ‘SIN THUNG THONG’

มนัสวี กาญจนโพธิ์*

วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Manatsawi Kanjanapho*

Angthong College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute of Fine Arts

*Corresponding Author E-mail : kanjanapho1995@gmail.com

(วันที่รับบทความ : มิถุนายน 23, 2569 ; วันที่แก้ไขบทความ : กรกฎาคม 15, 2569 ; วันที่ตอบรับบทความ : กรกฎาคม 20, 2569)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสร้างสรรค์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์ผลงานการแสดงเพลงพื้นบ้านชุด “สินทุ่งทอง” ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากคำขวัญจังหวัดอ่างทอง เพื่อสะท้อนถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ งานหัตถศิลป์ และความอุดมสมบูรณ์ของเมืองอู่ข้าวอู่น้ำ การศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพในการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและดนตรีพื้นบ้านภาคกลาง จำนวน 7 ท่าน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ตามทฤษฎีนาฏยประดิษฐ์เพื่อออกแบบการแสดง และใช้การวิจัยเชิงปริมาณในการประเมินคุณภาพผลงานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน

ผลการวิจัยพบว่า การแสดงชุด “สินทุ่งทอง” ได้บูรณาการและต่อยอดอัตลักษณ์เพลงพื้นบ้านภาคกลาง 5 ประเภท ได้แก่ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเรือ เพลงลำตัด เพลงฉ่อย และเพลงกลอนยาว ผ่านกระบวนการทำรำและดนตรีที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ โครงสร้างการแสดงแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ 1) เจ้าพระยานิรมิต ถ่ายทอดความอุดมสมบูรณ์ทางเกษตรกรรมผ่านเพลงเรือและเพลงเกี่ยวข้าว 2) วิจิตรเมืองทอง พรรณนาวิถีชีวิตและหัตถศิลป์ (ตุ๊กตาชาววัง งานจักสาน และการทำกลอง) ผ่านเพลงลำตัด เพลงฉ่อย และเพลงกลอนยาว และ 3) สินทุ่งทองวิไล นำเสนอความสนุกสนานของชาวบ้านด้วยดนตรีและท่ารำที่ปรับลดทอนทำนองให้มีจังหวะเร้าใจยิ่งขึ้น ด้านเครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบการแสดงออกแบบโดยอิงอัตลักษณ์ท้องถิ่น เช่น การใช้วัสดุจักสาน งบ

ผลการประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์โดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ผลงานมีคุณภาพและมีความสอดคล้องของเนื้อหาอยู่ในระดับ “ดีเยี่ยม” องค์ความรู้ที่รับจากการทำวิจัยในครั้งนี้ ได้ช่วยสร้างแนวทางในการอนุรักษ์ ตลอดจนเป็นการต่อยอดศิลปะการแสดงพื้นบ้านบนฐานวัฒนธรรมเดิม เพื่อร่วมสืบสานและพัฒนาทุนทางปัญญาท้องถิ่นให้สามารถสอดคล้องกับบริบทของสังคมร่วมสมัยได้อย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : การแสดงพื้นบ้านสร้างสรรค์, สินทุ่งทอง, เพลงพื้นบ้านภาคกลาง, นาฏยประดิษฐ์

Abstract

This creative research aimed to create a folk performance entitled "Sin Thung Thong" (The Wealth of the Golden Field), inspired by the provincial slogan of Ang Thong. The performance reflects sacred elements, traditional craftsmanship, and the abundance of the region as a vital source of agriculture. Adopting a mixed-methods approach, the study utilized qualitative research to gather data from documents and in-depth interviews with seven experts in Central Thai folk performing arts and music. The collected data were then analyzed and synthesized based on choreographic theories to design the performance. Concurrently, quantitative research was employed to evaluate the quality of the creative work by five qualified experts.

The findings revealed that the "Sin Thung Thong" performance successfully integrated and extended the identities of five types of central Thai folk songs: harvest songs (Pleng Kiao Khao), boat songs (Pleng Ruea), Lam Thaad, Choi, and long drum songs (Pleng Klong Yao). These were conveyed through newly composed music and choreographic movements. The performance structure was divided into three distinct sections: 1) Chao Phraya Nimit, depicting agricultural abundance through boat songs and harvest songs; 2) Wijit Mueang Thong, portraying local lifestyles and traditional handicrafts (court dolls, wickerwork, and drum making) through Lam Thaad, Choi, and long drum songs; and 3) Sin Thung Thong Wilai, presenting the joy and amusement of the villagers using music and dance movements adapted from original melodies to feature more energetic and entertaining rhythms. Furthermore, the costumes and performance props were designed based on local identities, specifically incorporating woven bamboo materials and traditional farmer's hats (Ngob).

The quality evaluation by the expert committee indicated that the overall quality and content alignment of the creative work were at an "excellent" level. The body of knowledge gained from this research provides a practical guideline for the conservation and extension of folk performing arts grounded in traditional culture. Ultimately, it contributes to the preservation and development of local intellectual capital, ensuring its sustainable integration into the context of contemporary society.

Keywords : Creative Folk Performance, Sin Thung Thong, Central Thai Folk Songs, Choreography/ Dance Composition.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นดินแดนที่เปี่ยมไปด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตกทอดมาหลายศตวรรษ โดยเฉพาะ “เพลงพื้นบ้าน” ซึ่งเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม และอัตลักษณ์ของคนในแต่ละท้องถิ่น เพลงพื้นบ้านมิได้ทำหน้าที่เพียงสร้างความสนุกสนานและบันเทิงใจในเทศกาลต่าง ๆ เท่านั้น หากแต่ยังเป็นพื้นที่สะท้อนเสรีภาพทางวรรณศิลป์ ผ่านปฏิภาณไหวพริบในการเกี่ยวพาราสีและโต้ตอบระหว่างชายและหญิง ตลอดจนแฝงแง่คิด เชิงปรัชญา และคุณธรรมในการดำเนินชีวิตผ่านถ้อยคำพรรณนาที่เรียบง่ายแต่ลึกซึ้ง โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคกลางอันเป็นแหล่งอยู่อาศัยและศูนย์กลางทางอารยธรรมที่สำคัญของประเทศ วัฒนธรรมดนตรีและเพลงพื้นบ้านภาคกลางจึงมีความผูกพันลึ้นไหลไปตามวิถีชีวิตและเกษตรกรรมของคนในชุมชนมาอย่างยาวนาน

จังหวัดอ่างทอง หรือเดิมชื่อว่า “แขวงเมืองวิเศษชัยชาญ” เป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์เก่าแก่ที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยทวารวดี สุโขทัย สืบเนื่องมาจนถึงกรุงศรีอยุธยา โดยปรากฏหลักฐานทางวัฒนธรรมและศิลปกรรมโบราณเด่นชัด เช่น พระพุทธไสยาสน์วัดขุนอินทประมูล และพระพุทธไสยาสน์วัดป่าโมกวรวิหาร (ขโลมใจ กลั่นรอด, 2557 : 7-8) นอกจากความอุดมสมบูรณ์ทางกายภาพที่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาจนได้รับสมญานามว่าเป็นเมือง “อู่ข้าวอู่น้ำ” แล้ว จังหวัดอ่างทองยังเป็นศูนย์รวมของมรดกทางปัญญาท้องถิ่นและหัตถศิลป์อันหลากหลายดังที่สะท้อนผ่านคำขวัญของจังหวัดที่ว่า “พระสมเด็จเกษไชโย หลวงพ่อโตองค์ใหญ่ วีรไทยใจกล้า ตุ๊กตาชาววัง โด่งดังจักสาน ถิ่นฐานทำกลอง เมืองสองพระนอน” ทิวทางวัฒนธรรมเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมือง วิถีกรรมความกล้าหาญของบรรพชนชาววิเศษชัยชาญในอดีต (ขโลมใจ กลั่นรอด, 2557 : 10) หรือศิลปหัตถกรรมชั้นเลิศ เช่น

ตุ๊กตาชาววังจากบางเสด็จ งานจักสานจากบางเจ้าฉ่า และการทำกลองจากป่าโมก ล้วนเป็นสิ่งสะท้อนทุนทางปัญญาที่ตกทอดจากรุ่นสู่รุ่น ควบคู่ไปกับวิถีชีวิตชาวบ้านที่มีเพลงพื้นบ้านภาคกลางเป็นเครื่องขลิบจิตใจมาอย่างยาวนาน

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศในศตวรรษที่ 21 บริบททางสังคมและวิถีชีวิตเกษตรกรรมดั้งเดิมของชุมชนเริ่มลดบทบาทลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ศิลปะการแสดงและเพลงพื้นบ้านภาคกลางขาดพื้นที่ในการนำเสนอเชิงพาณิชย์ และเสี่ยงต่อการสูญหายเนื่องจากขาดการสืบทอดอย่างเป็นระบบในกลุ่มคนรุ่นใหม่ การอนุรักษ์ในรูปแบบเดิมเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้มรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้ดำรงอยู่ได้อย่างมีพลังในสังคมร่วมสมัย ความท้าทายสำคัญของการศึกษาด้านนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงในปัจจุบันจึงอยู่ที่การนำทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม มาทำการบูรณาการและต่อยอดสร้างสรรค์ เพื่อยกระดับคุณค่าและมูลค่าทางวัฒนธรรม ให้สอดคล้องกับบริบทและการรับรู้ของสังคมปัจจุบัน โดยยังคงรักษารากฐานและอัตลักษณ์ดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างครบถ้วน

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความจำเป็นในการแสวงหาแนวทางเพื่อช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์และสืบสานเพลงพื้นบ้านภาคกลางที่กำลังเผชิญกับภาวะเสี่ยงต่อการสูญหายไปจากสังคมไทย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ผลงานการแสดงชุด “สินทุ์ทอง” ขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการพลิกฟื้นและต่อยอดสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการนำเสนอศิลปะการแสดงในรูปแบบใหม่ที่มีความทันสมัยและน่าสนใจ เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มคนรุ่นใหม่และผู้ชมในยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การแสดงชุดนี้มีได้เป็นเพียงการทำซ้ำหรือจำลองอดีต แต่เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางนาฏยประดิษฐ์ที่มีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และทุนทางวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาวจังหวัดอ่างทอง ทั้งความอุดมสมบูรณ์ทางเกษตรกรรมและงานหัตถศิลป์อันเลื่องชื่อ โดยนำอัตลักษณ์ของเพลงพื้นบ้านภาคกลางทั้ง 5 ประเภท มาผ่านกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ จนเกิดเป็นบทเพลง ทำนอง และกระบวนการทำรำที่ผสมผสานรากเหง้าทางวัฒนธรรมเข้ากับสุนทรียศาสตร์ร่วมสมัยได้อย่างกลมกลืน ผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้จึงนับเป็นนวัตกรรมทางศิลปะการแสดงที่ตอบโจทย์การอนุรักษ์เชิงรุก ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยธำรงรักษารากฐานเดิมเอาไว้ แต่ยังเป็นการสืบสานและยกระดับทุนทางปัญญาท้องถิ่นให้สามารถก้าวข้ามกาลเวลา และยืนหยัดอยู่ในบริบทของสังคมไทยร่วมสมัยได้อย่างมีพลวัตและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน การแสดงเพลงพื้นบ้านสร้างสรรค์ชุด สินทุ์ทอง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยสร้างสรรค์ เรื่อง “การแสดงเพลงพื้นบ้านสร้างสรรค์ ชุด สินทุ์ทอง” ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยผ่านกระบวนการบูรณาการองค์ความรู้ในมิติภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตของคนบริเวณสายน้ำเจ้าพระยา หัตถศิลป์พื้นบ้านที่ขึ้นชื่อ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามคำขวัญจังหวัดอ่างทอง ร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีด้านนาฏยประดิษฐ์ (Choreographic Theory) (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2547) เพื่อเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนและพัฒนาผลงานสร้างสรรค์จากเพลงพื้นบ้านภาคกลาง 5 ประเภท ได้แก่ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเรือ เพลงลำตัด เพลงฉ่อย และเพลงกลองยาว

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้สร้างสรรค์ดำเนินการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญดนตรีและนาฏศิลป์ จำนวน 7 ท่าน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น

- ด้านบริบทพื้นที่และวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้แก่ ประวัติศาสตร์, สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ (วัดขุนอินทประมูล และวัดป่าโมกวรวิหาร) และงานหัตถศิลป์ท้องถิ่น (ตุ๊กตาชาววังตำบลบางเสด็จ, งานจักสานตำบลบางเจ้าฉ่า และการทำกลองอำเภอป่าโมก)

- ด้านคลังภูมิปัญญาเพลงพื้นบ้านภาคกลาง อัตลักษณ์ รูปแบบ และคุณลักษณะดั้งเดิมของเพลงพื้นบ้าน 5 ประเภท ได้แก่ เพลงเกี่ยวข้าว, เพลงเรือ, เพลงลำตัด, เพลงฉ่อย และเพลงกลอนยาว

ตัวแปรดำเนินการ

การประพันธ์บทร้องและทำนองเพลง การสร้างสรรค์กระบวนการทำ รูปแบบแถว เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ประกอบการแสดง

ตัวแปรตาม

- การแสดงเพลงพื้นบ้านสร้างสรรค์ชุด “สินทุ์ทอง”
- ผลการประเมินและรับรองคุณภาพของผลงานสร้างสรรค์โดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
- องค์ความรู้ใหม่ในการอนุรักษ์และต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ชุด ได้แก่

- แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคกลาง
- แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีพื้นบ้านภาคกลาง

2) แบบประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์

ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 หัวข้อหลัก ได้แก่ ผลงานสร้างสรรค์ด้านการแสดง ผลงานสร้างสรรค์ด้านบทร้อง ผลงานสร้างสรรค์ด้านดนตรี และด้านอื่น ๆ และส่วนที่ 2 แบบแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ทั้งนี้ค่า IOC ที่ได้มากกว่า 0.05 ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ และนำข้อมูลที่ได้นำเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์การแสดงเพลงพื้นบ้านภาคกลางชุด สินทุ์ทอง

ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินผลงานสร้างสรรค์และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของ ข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ทั้งนี้ค่า IOC ที่ได้มากกว่า 0.06 ก่อนนำแบบประเมินผลงานสร้างสรรค์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิทำการประเมิน จากนั้นจึงนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาผลงานให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมนำมาเรียบเรียงเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการออกแบบและการสร้างสรรค์ผลงาน ประกอบด้วย

- หนังสือวัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดอ่างทอง ศึกษาเกี่ยวกับ ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะทางภูมิอากาศ เอกลักษณ์
- หนังสือวัฒนธรรมดนตรีและเพลงพื้นบ้านภาคกลาง ศึกษาเกี่ยวกับประวัติการแสดงพื้นบ้านภาคกลาง

- งานวิจัยเกี่ยวกับ เรื่อง เพลงพื้นบ้านภาคกลางที่เกี่ยวข้องกับข้าว ศึกษาเกี่ยวกับการแสดงเพลงเกี่ยวข้าว

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการแสดงพื้นบ้านภาคกลางและดนตรีพื้นบ้านภาคกลางมาผนวกกับประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์เป็นการแสดงเพลงพื้นบ้านสร้างสรรค์ ชุด “สินท่งทอง”

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้หลักการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการจำแนกประเภทข้อมูล จัดระเบียบชุดข้อมูลเรียงเป็นการบรรยายเชิงพรรณนา โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 3 แหล่งสำคัญ คือ

1) ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ประวัติศาสตร์ ทุนทางวัฒนธรรม สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และอัตลักษณ์ของของจังหวัดอ่างทองตามคำขวัญจังหวัด ร่วมกับการวิเคราะห์ลักษณะของทำนอง บทร้อง และกระบวนเล่นของเพลงพื้นบ้านภาคกลางทั้ง 5 ประเภท ได้แก่ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเรือ เพลงลำตัด เพลงฉ่อย และเพลงกลอนยาว เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดโครงสร้างบทร้องและองค์ประกอบการแสดง

2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ นำข้อมูลถึงโครงสร้างจากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านและดนตรีพื้นบ้านภาคกลาง มาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหาข้อสรุปเชิงทัศนะเกี่ยวกับการสืบทอด ลีลาการร้อง การบรรเลงดนตรี เพื่อนำมากำหนดทิศทางการ ปรับ ลด ทอน และเรียบเรียงบทร้องและทำนองขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับแนวคิดนาฏยประดิษฐ์ในการสร้างสรรค์การแสดง

3) ความคิดเห็นปลายเปิดของผู้ทรงคุณวุฒิ รวบรวมข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเชิงวิพากษ์จากแบบประเมินปลายเปิดของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มาทำการสังเคราะห์และวิเคราะห์สรุปความ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนากระบวนท่ารำ เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ และภาพลักษณ์ดั้งเดิมสู่ความสมบูรณ์ในบริบทการแสดงร่วมสมัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในเชิงคุณภาพพบว่า การสร้างสรรค์ผลงานการแสดงพื้นบ้านสร้างสรรค์ ชุด สินท่งทอง เป็นการสร้างสรรค์ในรูปแบบการแสดงพื้นบ้านภาคกลางเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ลีลานาฏศิลป์ร่วมสมัยผสมผสานกับการแสดงเพลงพื้นบ้านภาคกลาง เพื่อสื่อให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และงานหัตถศิลป์ประจำจังหวัดอ่างทองตามคำขวัญของจังหวัด สามารถแบ่งออกเป็น 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดอ่างทอง การกำหนดแนวคิดและรูปแบบการแสดง การสร้างสรรค์กระบวนท่ารำ การคัดเลือกผู้แสดง การสร้างสรรค์บทร้องและทำนองเพลง และการสร้างสรรค์เครื่องแต่งกาย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดอ่างทอง

จังหวัดอ่างทอง หรืออดีตคือ “แขวงเมืองวิเศษชัยชาญ” เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และอารยธรรมยาวนานนับตั้งแต่ยุคทวารวดี สุโขทัย จนถึงกรุงศรีอยุธยา โดยปรากฏหลักฐานทางศิลปวัฒนธรรมโบราณเด่นชัด เช่น พระพุทธรูปสมรณะสูง ๓ เมตร วัดขุนอินทประมูล และวัดป่าโมกวรวิหาร นอกจากความอุดมสมบูรณ์ในฐานะพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำที่เป็นเมืองอู่ข้าวอู่น้ำอันเป็นที่มาของนาม “อ่างทอง” แล้ว ดินแดนแห่งนี้ยังเป็นศูนย์รวมของมรดกทางปัญญาและหัตถศิลป์ท้องถิ่น อาทิ ตึกดาขาววังจากบางเสด็จ การทำกลองจากป่าโมก และงานจักสานจากบางเจ้าฉ่า ควบคู่ไปกับความเจริญทางวัตถุ จังหวัดอ่างทองยังเป็นแหล่งบ่มเพาะมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สำคัญคือ “เพลงพื้นบ้านและการแสดงพื้นบ้านภาคกลาง” เช่น เพลงเรือ เพลงฉ่อย และเพลงลำตัด ซึ่งมีมรดกทางวรรณศิลป์เหล่านี้มิใช่เพียงความบันเทิง หากแต่เป็นบทเพลงที่กลั่นกรองมาจากวิถีชีวิตจริงและจิตวิญญาณของคนในชุมชนสะท้อนเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีอิสระในการสื่อสาร และใช้ปฏิภาณไหวพริบในการโต้ตอบ ตลอดจนเป็นสื่อกลางที่แผ่ปรัชญา คุณธรรม และค่านิยมในการดำเนินชีวิต ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้จึงเปรียบเสมือน

ชุมทรัพย์ทางวัฒนธรรมของชาติที่ทรงคุณค่า ควรค่าแก่การอนุรักษ์ ศึกษา และนำมาต่อยอดสร้างสรรค์เพื่อส่งต่อคุณค่าอันยั่งยืนไปยังคนรุ่นหลังต่อไป

2) การกำหนดแนวคิดและรูปแบบการแสดง

การแสดงเพลงพื้นบ้านเชิงสร้างสรรค์ ชุด “สินท่งทอง” แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 เจ้าพระยานิมิตร

สื่อให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ทางเกษตรกรรมของจังหวัดอ่างทองที่มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน โดยผู้แสดงจะแสดงท่าทางนาฏศิลป์ในรูปแบบนาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์ ประกอบทำนองเพลง ที่พัฒนาขึ้นจากเพลงพื้นบ้าน เพลงเรือ และเพลงเกี่ยวข้าว จินตภาพถึงความอุดมสมบูรณ์ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง ตามคำขวัญของจังหวัดอ่างทอง

ช่วงที่ 2 วิจิตรเมืองทอง

แสดงถึงงานหัตถศิลป์ อาชีพ และของดีในจังหวัดอ่างทอง ได้แก่ การปั้นตุ๊กตาชาววัง จักรสาน การทำกลองยาว โดยประพันธ์บทร้องเชิงพรรณนา ในรูปแบบเพลงพื้นบ้าน ได้แก่ เพลงลำตัด เพลงฉ่อย และเพลงกลองยาว ประกอบกับผู้แสดงชายและหญิง แสดงกระบวนการทำสร้างสรรค์ให้จินตภาพถึงงานฝีมือและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในจังหวัดอ่างทอง

ช่วงที่ 3 สินท่งทองวิไล

แสดงภาพความสุขของชาวบ้านในจังหวัดอ่างทอง ผ่านกระบวนการทำทางนาฏศิลป์ในรูปแบบนาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์ ประกอบทำนองเพลงพื้นบ้าน ที่ได้รับการประพันธ์ทำนองขึ้นใหม่ด้วยการ ปรับ ลด ทอนจากทำนองเดิม ด้วยจังหวะที่เร้าใจ มุ่งเน้นความสนุกสนาน สื่อถึงความสุขของชาวบ้านในจังหวัดอ่างทอง ที่เกิดจากความร่ำรวยของทรัพยากรสินทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของจังหวัดอ่างทองที่สืบทอด และพัฒนาจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน

3) การสร้างสรรค์กระบวนการทำรำ

การวิเคราะห์กระบวนการทำสร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์มีแนวคิดต้องการนำเสนอคำขวัญจังหวัดอ่างทอง ตามในแต่ละวรรคของคำขวัญและต้องการประชาสัมพันธ์ผ่านการแสดงเพลงพื้นบ้าน ผู้สร้างสรรค์นำข้อมูลเรื่องความเป็นมาของจังหวัดอ่างทองมาเรียบเรียงและศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคำขวัญประจำจังหวัดเป็นหลัก แล้วนำมาเป็นข้อมูลในการออกแบบ สร้างสรรค์ และวิเคราะห์กระบวนการทำรำออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1) การออกแบบสร้างสรรค์ในเชิงสัญลักษณ์ของสถานที่สำคัญเพื่อต้องการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ของจังหวัดอ่างทองตามคำขวัญของจังหวัดอ่างทอง

2) การออกแบบกระบวนการทำสร้างสรรค์ในลักษณะการแสดงพื้นบ้านตามรูปแบบของการแสดงเพลงพื้นบ้านในแต่ละประเภท

3) การออกแบบกระบวนการทำเคลื่อนไหวที่สื่อความหมายถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรม

4) การคัดเลือกผู้แสดง

ผู้สร้างสรรค์ได้ทำการคัดเลือกจากความสามารถของผู้แสดงเป็นหลัก โดยผู้แสดงจะต้องสามารถร้องเพลงพื้นบ้านและมีความเข้าใจในการร้องเพลงพื้นบ้านเป็นพื้นฐานเดิม เพื่อจะสามารถถ่ายทอดกระบวนการทำสร้างสรรค์ได้อย่างถูกต้องชัดเจนและจะได้มีความเข้าใจในทำนองเพลง เพื่อให้งานสร้างสรรค์นั้นออกมาสมบูรณ์แบบโดยผู้แสดงชายจำนวน 6 คน และผู้แสดงหญิงจำนวน 7 คน

5) การสร้างสรรค์บทร้องและทำนองเพลง

ด้านการประพันธ์บทเพลง ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดแนวทางในการสร้างสรรค์บทประพันธ์ขึ้นใหม่ โดยนำเพลงพื้นบ้านของจังหวัดอ่างทอง ซึ่งประกอบด้วย เพลงเรือ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงลำตัด เพลงฉ่อย เพลงกลองยาว และเพลงไทยเดิม นำมาศึกษา วิเคราะห์ และประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์บทประพันธ์ขึ้นใหม่ โดยยังคงยึดถือ

รูปแบบจารีตและฉันทลักษณ์ของเพลงพื้นบ้านเดิมที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชาวอ่างทองอย่างชัดเจน ภายใต้รูปแบบของเพลงไทยเดิมในเพลง พม่าปองเงาะขึ้นเดียว ซึ่งถือว่าเป็นแม่บทดนตรี

ด้านคำร้อง ใช้การหยิบยืมอัตลักษณ์และภูมิปัญญาของท้องถิ่น มานำเสนอในรูปแบบองค์ประกอบของบทเพลงที่สะท้อนถึงจังหวัดอ่างทองผ่านศิลปะการแสดงเพลงพื้นบ้านร่วมสมัยที่เชื่อมโยงผู้ชมและผู้ฟังเข้าสู่โลกแห่งเรื่องราว ผ่านเสียงดนตรีที่สะท้อนรากเหง้าและความงามของศิลปวัฒนธรรมการแสดงเพลงพื้นบ้าน และลึกซึ้งในการสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน

6) การสร้างสรรค์เครื่องแต่งกาย

การออกแบบเครื่องแต่งกายในการแสดงผู้สร้างสรรค์ออกแบบเครื่องแต่งกายเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการนุ่งโจงกระเบนแบบชาวบ้านให้กลับมามีความร่วมสมัยและสวมใส่ได้จริง เครื่องประดับทำจากไม้และหิน โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากชุดการทำนาของชาวบ้านในจังหวัดอ่างทอง สีของน้ำนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการทำสีของชุด และรวงข้าวสีทองนำมาเป็นแรงบันดาลใจลายผ้าของชุด โดยผู้สร้างสรรค์ต้องการให้ผู้ชม ได้เข้าถึงบรรยากาศเสมือนอยู่ในทุ่งนาและแม่น้ำ ซึ่งมีอยู่มากในจังหวัดอ่างทอง เครื่องแต่งกายจึงมีสีตามที่ผู้สร้างสรรค์ได้กล่าวไว้ข้างต้น เพื่อให้ผู้ชมได้อรชรสมากขึ้นในการรับชมการแสดง ผู้สร้างสรรค์ออกแบบเครื่องแต่งกาย โดยมี 2 สีหลัก คือ

1) สีทอง ผู้สร้างสรรค์ให้ความหมายถึง ความเจริญรุ่งเรืองในการทำเกษตรกรรมโดยเฉพาะการทำนา

2) สีน้ำเงิน เป็นผ้าคาดอกโดยสกรีนลายกลองยาวและลายรวงข้าวลงไป นำมาตัดเย็บตามแบบที่ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบไว้เพื่อต้องการนำเสนอของดีของจังหวัดอ่างทองผ่านเครื่องแต่งกายในการแสดงเพลงพื้นบ้านผู้สร้างสรรค์ ชุด สีนุ่นทอง

ผลการประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์การแสดงเพลงพื้นบ้านชุด “สินุ่นทอง” โดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ในภาพรวมผลงานสร้างสรรค์ดังกล่าวมีคุณภาพและมีความสอดคล้องของเนื้อหาอยู่ในระดับ “ดีเยี่ยม” โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.72 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.47 (คิดเป็นร้อยละ 94.40) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมีความสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างสูง เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ด้านที่ 1 ผลงานสร้างสรรค์ด้านการแสดง มีผลการประเมินในภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับ “ดีเยี่ยม” โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.70 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.48 (คิดเป็นร้อยละ 94.00) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า หัวข้อที่มีระดับคุณภาพสูงสุด ได้แก่ ลำดับการแสดงมีความเหมาะสม และกระบวนการรำสอดคล้องกับบทร้องและดนตรี ซึ่งมีค่าสถิติเท่ากันคือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.80 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.45 รองลงมาคือ กระบวนการรำกับเครื่องแต่งกายมีความสัมพันธ์กัน และรูปแบบการแปรแถวสอดคล้องกับกระบวนการรำ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.60 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.55

ด้านที่ 2 ผลงานสร้างสรรค์ด้านบทร้อง มีผลการประเมินในภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับ “ดีเยี่ยม” โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.70 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.48 (คิดเป็นร้อยละ 94.00) หัวข้อที่มีระดับคุณภาพสูงสุด ได้แก่ ทำนองการร้องเพลงพื้นบ้านฟังง่ายได้ใจความ และทำนองการร้องเพลงพื้นบ้านสอดคล้องกับกระบวนการรำ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.80 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.45 ถัดมาคือ บทร้องสื่อความหมายตามแนวคิดการสร้างสรรค์ และบทร้องกับกระบวนการรำมีความสอดคล้องกัน โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.60 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.55

ด้านที่ 3 ผลงานสร้างสรรค์ด้านดนตรี มีผลการประเมินในภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับ “ดีเยี่ยม” โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.65 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.51 (คิดเป็นร้อยละ 93.00) โดยหัวข้อทำนองเพลงสื่อความหมายตามแนวคิดการสร้างสรรค์ มีระดับคุณภาพสูงสุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.80 และ

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.45 ขณะที่หัวข้ออื่น ๆ ได้แก่ ทำนองเพลงฟังง่ายแปลกใหม่ แสดงถึงความร่วมสมัยกับยุคปัจจุบัน, การผสมผสานในรูปแบบดนตรีอิเล็กทรอนิกส์และดนตรีไทยผสมผสานอย่างลงตัว และทำนองเพลง บทร้อง กระบวนท่ารำ มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กัน มีค่าสถิติเท่ากันคือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.60 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.55

ด้านที่ 4 ผลงานสร้างสรรค์ด้านอื่น ๆ มีผลการประเมินภาพรวมรายด้านสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.73 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.46 (คิดเป็นร้อยละ 94.60) อยู่ในระดับคุณภาพ “ดีเยี่ยม” เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า หัวข้อระยะเวลาการแสดงมีความเหมาะสม และความประทับใจในผลงานการแสดงได้รับคะแนนระดับ “ดีเยี่ยม” สูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.80 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.45 ส่วนหัวข้ออุปกรณ์การแสดงมีความสอดคล้องกับการแสดง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.60 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.55 ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพ “ดีเยี่ยม” เช่นเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเชิงสร้างสรรค์และการประเมินคุณภาพผลงานการแสดงเพลงพื้นบ้านสร้างสรรค์ ชุด สีนท่งทอง โดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ในภาพรวมผลงานสร้างสรรค์มีคุณภาพและมีความสอดคล้องของเนื้อหาอยู่ในระดับ “ดีเยี่ยม” โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.72 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.47 (คิดเป็นร้อยละ 94.40) ทั้งนี้ผลการวิจัยตอบโจทย์ปัญหาที่ตั้งไว้ คือ การอนุรักษ์และต่อยอดเพลงพื้นบ้านภาคกลางให้เข้ากับสังคมร่วมสมัย ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลเชิงวิชาการเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าและองค์ความรู้ใหม่ด้านนาฏยประดิษฐ์ได้ดังนี้

1) การพัฒนาสัญลักษณ์เชิงวิถีชีวิตสู่ฐานปฏิบัติการร่วมสมัย

คะแนนเฉลี่ยสูงสุดในด้านกระบวนท่ารำและการแสดง ($\bar{X} = 4.80, S.D. = 0.45$) อภิปรายได้ว่าเกิดจากการใช้กระบวนท่า “ลดทอนและคลี่คลายสัญลักษณ์” (Stylization) โดยนำกิจกรรมทางจากวิถีชีวิตและหัตถศิลป์เด่นของอ่างทอง (การทำกลองปามอก, การปั้นตุ๊กตาชาววังบางเสด็จ และงานจักสานบางเจ้าฉ่า) มาจัดระเบียบโครงสร้างการเคลื่อนไหวใหม่ ให้สอดคล้องกับแนวคิดการสร้างสรรคานาฏศิลป์ของสุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2549) เรื่องการเปลี่ยนท่าทางธรรมชาติให้เป็นท่ารำสร้างสรรค์ (Dance Motif) และตรงกับแนวคิด การอนุรักษ์เชิงสร้างสรรค์ (Creative Preservation) ที่มุ่งรักษากิจวัตรวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนแต่ปรับเปลี่ยนรูปแบบพิธีฐานภายนอกให้ตอบสนองต่อการรับรู้ของสังคมร่วมสมัย

2) การบูรณาการพัฒนวัฒนธรรมดนตรีและวรรณศิลป์เพลงพื้นบ้านภาคกลาง

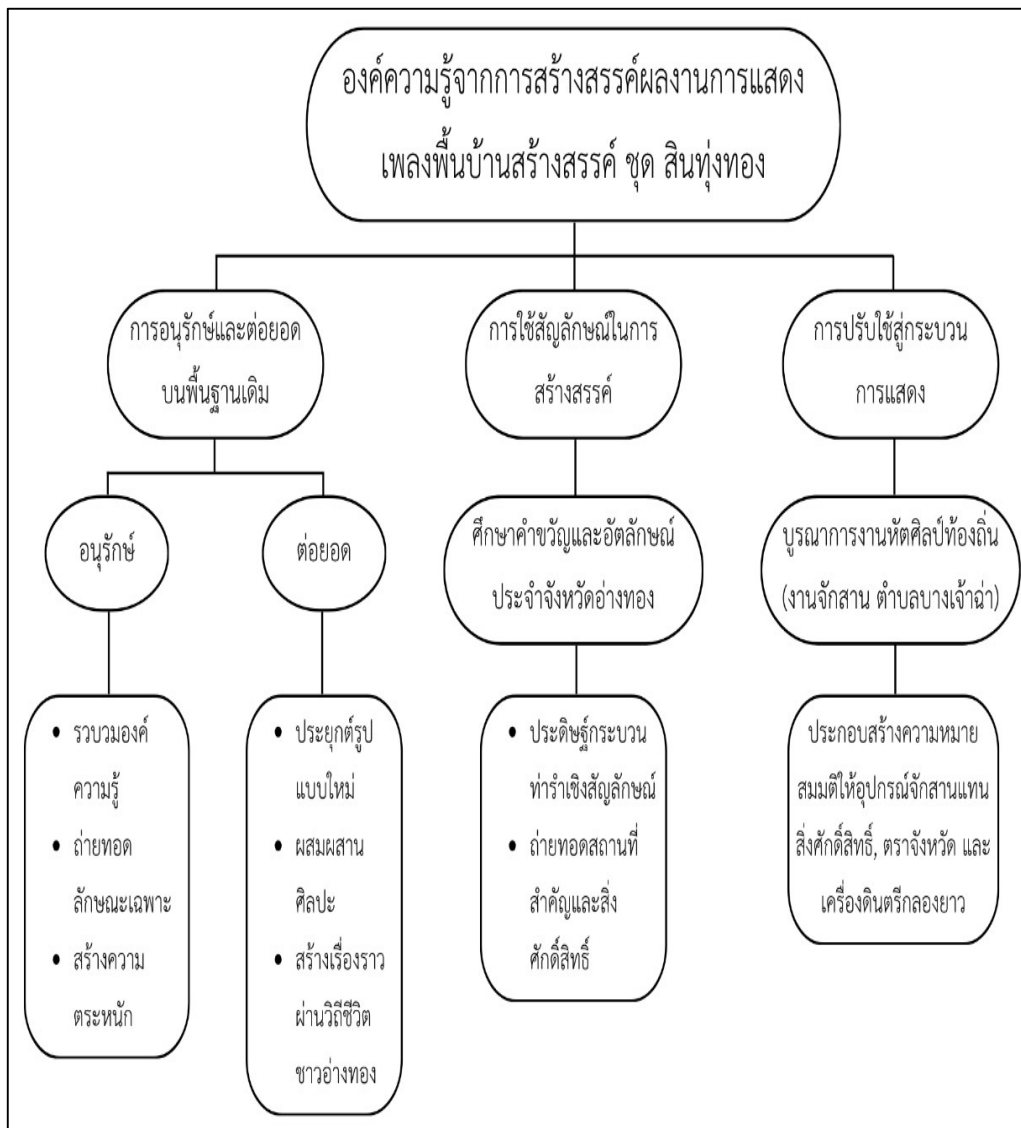
คุณภาพระดับดีเด่นของบทร้องและทำนองดนตรี ($\bar{X} = 4.80, S.D. = 0.45$) สะท้อนความสำเร็จในการสร้างเอกภาพจากการหลอมรวมเพลงพื้นบ้าน 5 ชนิด ผ่านหลักการ “ปรับ ลด ทอน” เพื่อตัดส่วนเยิ่นเย้อออกและประพันธ์ทางเชื่อมดนตรีให้ลื่นไหลไร้รอยต่อ ประเด็นนี้สอดคล้องกับแนวคิดดนตรีวิทยาเชิงชาติพันธุ์ที่มองว่าดนตรีพื้นบ้านมีพลวัต และสอดคล้องกับทัศนะของเอนก นาวิกมูล (2527) เกี่ยวกับความยืดหยุ่นของเพลงพื้นบ้าน การจัดการดังกล่าวเป็นการยกระดับจาก “การละเล่นเฉพาะถิ่นลานดิน” (Folk Play) สู่ “ศิลปะเพื่อการแสดงร่วมสมัยบนเวที” (Performing Arts) ที่ทำหน้าที่เป็นทุนทางวัฒนธรรมซึ่งขับเคลื่อนภาพลักษณ์ของจังหวัดอ่างทองที่เป็น “เมืองอู่ข้าวอู่น้ำ”

3) การสื่อความหมายเชิงพื้นที่ผ่านเครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบการแสดง

คะแนนประเมินของเครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ที่สอดคล้องกันในระดับสูง ($\bar{X} = 4.60$, $S.D. = 0.55$) อภิปรายได้ว่า เกิดจากการออกแบบเชิงสัญลักษณ์ โดยนำอุปกรณ์จริง (งอบ, เครื่องจักสาน, กระบุง) มาลดทอนรูปทรง และตกแต่งให้เข้ากับระบบสีสัญลักษณ์ (Color Symbolism) เช่น สีทองและโทนอบอุ่น สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบเพื่อการแสดง (Theatrical Design) และงานวิจัยของนภดล หรรุจิตร (2558) ที่ชี้ว่าการใช้วัสดุท้องถิ่น และสัญลักษณ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมอำนาจการเล่าเรื่อง ช่วยให้ผู้ชมเข้าใจบริบทเชิงวัฒนธรรมและเกิดอารมณ์ร่วมไปกับภาพจำลองวิถีชีวิตอย่างทองได้อย่างเป็นรูปธรรม

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากกระบวนการสร้างสรรค์และการพัฒนาการแสดงพื้นบ้านสร้างสรรค์ ชุด สีนท่งทอง ผู้สร้างสรรค์ได้ผ่านกระบวนการในการสร้างสรรค์และสามารถวิเคราะห์องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์แบ่งเป็น 3 ประเด็นที่สำคัญ ประกอบด้วย การอนุรักษ์ต่อยอดบนพื้นฐานเดิม การใช้สัญลักษณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน และการปรับใช้สู่กระบวนการแสดง ดังนี้

แผนภาพองค์ความรู้จากการสร้างสรรค์

1) การอนุรักษ์ต่อยอดบนพื้นฐานเดิม

ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ผลงานชิ้นใหม่บนพื้นฐานเดิม โดยได้ศึกษาการแสดงเพลงพื้นบ้านภาคกลาง ทั้ง 5 ประเภท ได้แก่ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเรือ เพลงลำตัด เพลงฉ่อย และเพลงกลองยาว ในประเด็นของประวัติความเป็นมา กระบวนการแสดง และโครงสร้างของบทร้องเพลงพื้นบ้าน จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนการรับถ่ายทอดการแสดงเพลงพื้นบ้านจากศิลปินเพลงพื้นบ้านประเภทต่าง ๆ ทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดองค์ความรู้ในการแสดงเพลงพื้นบ้านประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะในส่วนขององค์ประกอบ สำหรับเป็นฐานข้อมูลในการสร้างสรรค์ได้ นอกจากนั้นการศึกษาเพลงพื้นบ้านภาคกลาง 5 ประเภท ได้ก่อให้เกิดการอนุรักษ์และต่อยอดได้ใน 2 ประเด็นหลัก คือ การอนุรักษ์ (Conservation) และการต่อยอด (Development) ดังนี้

1. การอนุรักษ์ (Conservation)

การศึกษาและวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านอย่างลึกซึ้งเป็นจุดเริ่มต้นของการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน เพราะทำให้เราเข้าใจแก่นแท้ของเพลงแต่ละประเภท ทั้งในด้านเนื้อหา ท่วงทำนอง จังหวะ และลักษณะการแสดง ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะถูกนำไปถ่ายทอดอย่างถูกต้องในการแสดงนาฏศิลป์ชุดใหม่ การอนุรักษ์สามารถแบ่งย่อยได้ดังนี้

- การรวบรวมองค์ความรู้ จากการศึกษาเนื้อร้อง ท่วงทำนอง และจังหวะของเพลงพื้นบ้านแต่ละประเภทอย่างละเอียด ช่วยให้สามารถรวบรวมและบันทึกข้อมูลดั้งเดิมไว้เป็นฐานความรู้ โดยเฉพาะชุดความรู้ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งกระบวนการ รูปแบบ และวิธีแสดงเพลงพื้นบ้าน ในรูปแบบเอกสารทางวิชาการ ไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลาต่อไป

- การถ่ายทอดลักษณะเฉพาะ การนำลักษณะเด่นของเพลง เช่น ความสนุกสนานของเพลงกลองยาว การโต้ตอบอย่างมีอารมณ์คึกคักของลำตัดและเพลงฉ่อย หรือความพลิ้วไหวของเพลงเรือ มาผสมผสานในการแสดงนาฏศิลป์ ทำให้ผู้ชมได้สัมผัสถึงจิตวิญญาณดั้งเดิมของเพลงเหล่านั้น สามารถนำไปให้ผู้ชมได้รำลึกถึงวิถีของบรรพชนในอดีตที่ได้สร้างสมและส่งต่อสมบัติล้ำค่านี้ จากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน

- การสร้างความตระหนัก การนำเสนอเพลงพื้นบ้านในรูปแบบนาฏศิลป์ที่น่าสนใจและเข้าถึงง่าย จะช่วยกระตุ้นความสนใจของคนรุ่นใหม่ให้หันมาศึกษาและเห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมนี้มากขึ้น นอกจากนั้นในส่วนของการสร้างสรรค์ และผู้แสดงผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้ ยังได้รับถ่ายทอดองค์ประกอบการแสดงต่าง ๆ ต่างก็ได้เรียนรู้กระบวนการแสดงต่าง ๆ ผ่านผลงานสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดกลุ่มผู้รู้กลุ่มใหม่ ที่อาจส่งผลให้เป็นผู้ที่พัฒนาการแสดงเพลงพื้นบ้านต่อไปในอนาคตได้

2. การต่อยอด (Development)

การต่อยอดคือการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการอนุรักษ์มาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ โดยยังคงไว้ซึ่งแก่นแท้เดิม ซึ่งจะทำให้ศิลปะแขนงนี้ไม่หยุดนิ่งและเติบโตต่อไปในยุคปัจจุบัน การต่อยอดที่เกิดจากผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้สามารถอธิบายแยกประเด็นดังนี้

- การประยุกต์ใช้การแสดงพื้นบ้านในรูปแบบใหม่ การนำเนื้อหา ท่วงทำนอง หรือจังหวะเพลงมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบท่ารำและองค์ประกอบการแสดง เช่น ประพันธ์เนื้อร้องประกอบการใช้จังหวะกลองยาวที่คึกคักเป็นจังหวะพื้นฐานใน ประกอบการออกแบบท่ารำที่สนุกสนาน หรือการนำเนื้อร้องโต้ตอบแบบฉ่อยมาใช้ในการสร้างสรรค์ จัดวางตำแหน่งนักแสดงให้มีการรำรับ-ส่งกันอย่างลงตัว เกิดเป็นการแสดงเพลงพื้นบ้านรูปแบบใหม่ ที่ผู้ชมสามารถรับชมการแสดงเพลงพื้นบ้านทั้ง 5 ประเภทในช่วงเวลาอันสั้น ทำให้เกิดความสนใจและอาจส่งผลให้เกิดแรงบันดาลใจในการศึกษา การรับถ่ายทอดการแสดงเพลงพื้นบ้านต่อไป

- การผสมผสานศิลปะ การนำเพลงพื้นบ้านมาผสมผสานกับศาสตร์อื่น ๆ เช่น การจัดแสง สี เสียง และฉาก ช่วยเพิ่มมิติและความทันสมัย เติมจินตนาการภาพวิถีชีวิตไทยอย่างสมบูรณ์ได้ในทุกสถานที่ ทำให้ผู้ชมรู้สึกตื่นตาตื่นใจ เกิดการรับรู้ เกิดสุนทรียภาพในการรับชม และเข้าถึงการแสดงเพลงพื้นบ้านได้ง่ายขึ้น

- การสร้างเรื่องราว การร้อยเรียงการแสดงเพลงพื้นบ้านทั้ง 5 ประเภทเข้าด้วยกันเพื่อเล่าเรื่องราวที่ต่อเนื่อง ทำให้นำเสนอภาพชีวิตของอ่างทองในแง่มุมต่าง ๆ ตามคำขวัญจังหวัดทำให้ผู้ชมเกิดภาพจินตนาการในประเด็นต่าง ๆ เพิ่มมูลค่าให้การแสดงนาฏศิลป์ที่ไม่ได้เป็นเพียงการแสดงเพื่อความงาม และสนุกสนาน หากแต่เป็นการเล่าเรื่องวิถีคนอ่างทอง ผ่านศิลปะการแสดงอย่างสมบูรณ์แบบกระฉ่อนเตือนให้เกิดความสำนึกสู่ความตระหนักในการหวงแหนแผ่นดินเกิด ให้ได้รับการพัฒนาและรักษาไว้อย่างมั่นคงต่อไป

การสร้างสรรค์การแสดงพื้นบ้านชุด “สินหุ่ทอง” จึงเป็นทั้งการรักษาคุณค่าเดิมไว้ (อนุรักษ์) และการนำคุณค่าเหล่านั้นไปสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่สอดคล้องกับยุคสมัย (ต่อยอด) ซึ่งจะทำให้เพลงพื้นบ้านภาคกลางยังคงมีชีวิตชีวาและสืบทอดต่อไปได้อย่างยั่งยืน

2) การใช้สัญลักษณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน

เป็นอีกหนึ่งองค์ความรู้ที่ได้รับในการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงพื้นบ้านสร้างสรรค์ ชุด สินหุ่ทอง โดยใช้การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและตำราในเรื่องประวัติความเป็นมาของจังหวัดอ่างทอง ผู้สร้างสรรค์ได้นำสถานที่สำคัญและอัตลักษณ์ที่โดดเด่นซึ่งปรากฏอยู่ในคำขวัญประจำจังหวัดอ่างทอง นำมาใช้เป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน จากนั้นได้ประดิษฐ์กระบวนการสร้างสรรค์ให้มีลักษณะใกล้เคียงกับสถานที่สำคัญและอัตลักษณ์ที่เป็นต้นแบบจนเกิดเป็นสัญลักษณ์ทางการแสดงและถ่ายทอดเรื่องราวของจังหวัดอ่างทองผ่านการแสดงพื้นบ้านสร้างสรรค์ ชุด สินหุ่ทอง

3) การปรับใช้สู่กระบวนการแสดง

ผู้สร้างสรรค์ได้นำงานหัตถศิลป์ของชาวบ้าน ตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง มาเป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยนำเอาเครื่องจักรสานซึ่งเป็นหนึ่งในของดีประจำจังหวัดอ่างทอง มาประกอบสร้างและสมมุติให้เป็นลักษณะต่าง ๆ เช่น การแสดงเชิงสัญลักษณ์ถึงสถานที่สำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในจังหวัดอ่างทอง แทนสัญลักษณ์ถึงตราประจำจังหวัดอ่างทอง แทนสัญลักษณ์ของกลองยาวและเปิงมางคอก เป็นต้น เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการนำเสนอผลงานการแสดงพื้นบ้านสร้างสรรค์ ชุด สินหุ่ทอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- ด้านการจัดการเรียนการสอนและบริการวิชาการ สถาบันการศึกษาเฉพาะทางด้านศิลปะการแสดงและนาฏศิลป์ไทย ควรนำองค์ความรู้เชิงระบบเกี่ยวกับโครงสร้างการแสดง บทร้อง ทำนองดนตรีที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ และคู่มือกระบวนการท่ารำของการแสดงชุด “สินหุ่ทอง” ไปบูรณาการเป็นชุดการสอนหรือกรณีศึกษา (Case Study) ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับนาฏยประดิษฐ์และการสร้างสรรค์การแสดง เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาแบบจำลองการยกระดับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมดั้งเดิมสู่งานร่วมสมัย

- ด้านการขับเคลื่อนและยกระดับทุนวัฒนธรรมชุมชน หน่วยงานภาครัฐ เครือข่ายวัฒนธรรม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง สามารถนำสื่อวิถีทัศน์และรูปแบบโครงสร้างการแสดงชุดนี้ไปใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์และการท่องเที่ยววัฒนธรรม (Cultural Tourism) หรือจัดแสดงในงานพิธีสำคัญประจำจังหวัดเพื่อส่งเสริมและต่อยอดอัตลักษณ์ “ของดีเมืองอ่างทอง” ตามคำขวัญประจำจังหวัดให้สืบทอดอย่างมีพลังและเกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์แก่ชุมชน

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- การขยายขอบเขตเชิงพื้นที่เพื่อการศึกษาเปรียบเทียบ ควรมีการศึกษาต่อยอดโดยขยายขอบเขต การวิจัยไปสู่การวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Comparative Analysis) ระหว่างกระบวนการเล่นและปฏิสัมพันธ์ทางศิลปะของ เพลงพื้นบ้านในจังหวัดอ่างทองกับจังหวัดอื่น ๆ ในแถบภูมิภาคภาคกลาง เพื่อศึกษาความหลากหลายและลักษณะ เฉพาะถิ่นในมิติที่ลุ่มลึกยิ่งขึ้น
- การประเมินผลสัมฤทธิ์ในมิติสังคมร่วมสมัย ควรมีการวิจัยเชิงทดลองหรือการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อประเมินดัชนีความพึงพอใจและสุนทรียภาพของผู้รับชมในกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติและกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ เพื่อนำข้อมูลป้อนกลับมาพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอศิลปะการแสดง พื้นบ้านให้สอดคล้องกับการรับรู้ของสังคมโลกในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ชโลมใจ กลิ่นรอด. (2557). **มำรำ : นันทนาการในเทศกาลเข้าพรรษาของชุมชนวัดเกาะ จังหวัดอ่างทอง**. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม.
- นภดล หรุวิจิตร. (2558). **การออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์**. วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2547). **หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2549). **นาฏศิลป์รัชกาลที่ 9**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอนก นาวิกมูล. (2527). **เพลงนอกศตวรรษ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่าน
แพลตฟอร์มดิจิทัล ที่มีต่อสมรรถนะการปฏิบัติการสอนและความมั่นใจในตนเอง
ของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา

THE EFFECTS OF THE THINK-PAIR-SHARE TECHNIQUE COMBINED WITH
DIGITAL PLATFORM-BASED REFLECTION ON TEACHING COMPETENCY AND
SELF-CONFIDENCE OF GRADUATE STUDENT TEACHERS

ชิดชไม วิสตุกุล*

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

Chidchamai Visuttakul*

Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Suryadhep Teachers College, Rangsit University

*Corresponding Author E-mail : chidchamai.v@rsu.ac.th

(วันรับบทความ : มิถุนายน 23, 2569 ; วันแก้ไขบทความ : กรกฎาคม 15, 2569 ; วันตอบรับบทความ : กรกฎาคม 21, 2569)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล 2) เปรียบเทียบความมั่นใจในตนเองในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ และ 3) ศึกษาผลการสะท้อนคิดของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1 กลุ่มเรียน มีจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 13 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ECI 602 ศาสตร์การสอน และการจัดการการเรียนรู้ 2) แบบประเมินสมรรถนะการปฏิบัติการสอน 3) แบบประเมินความมั่นใจในการปฏิบัติการสอน และ 4) แบบบันทึกการสะท้อนคิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ t-test for dependent samples และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) นักศึกษามีสมรรถนะการปฏิบัติการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.59$)
- 2) นักศึกษามีความมั่นใจในการปฏิบัติการสอน หลังการจัดการเรียนรู้ ($M = 40.92$, $S.D. = 6.68$) สูงกว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้ ($M = 29.54$, $S.D. = 8.11$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 3) ผลการสะท้อนคิดของนักศึกษา พบว่า เทคนิคเพื่อนคู่คิดช่วยสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางจิตวิทยาและลดความกดดันในการเตรียมการสอน ขณะที่แพลตฟอร์มดิจิทัลส่งเสริมอิสระในการแสดงออกและการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ที่รวดเร็ว นอกจากนี้ การสอนจำลองยังเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เอื้อต่อการเรียนรู้จากการสังเกตและการสอนจากเพื่อนร่วมชั้น กระตุ้นการตระหนักรู้ในตนเอง และพัฒนาความกล้าแสดงออกและทัศนคติเชิงบวกต่อวิชาชีพครู

คำสำคัญ : เทคนิคเพื่อนคู่คิด, การสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล, สมรรถนะการปฏิบัติการสอน, ความมั่นใจในตนเอง

Abstract

This research article aimed to : 1) study the teaching competency of graduate student teachers after receiving learning management using the think-pair-share technique combined with digital platform-based reflection; 2) compare the teaching self-confidence of graduate student teachers before and after receiving the learning management; and 3) study the reflection results of graduate student teachers after receiving the learning management. This study utilized a mixed-methods research design. The sample, obtained through cluster random sampling, consisted of 13 graduate students from one class enrolled in the Master of Education Program in Curriculum and Instruction at a private university during the first semester of the 2025 academic year. The research instruments included: 1) lesson plans for course ECI 602: Pedagogical Science and Learning Management; 2) a teaching competency evaluation form; 3) a teaching self-confidence evaluation form; and 4) reflection logs. Data were analyzed using mean, percentage, standard deviation, t-test for dependent samples, and content analysis.

The research findings revealed that :

- 1) the students' teaching competency was at the highest level ($M = 4.59$).
- 2) the students' teaching self-confidence after the learning management ($M = 40.92$, $S.D. = 6.68$) was statistically significantly higher than before the learning management ($M = 29.54$, $S.D. = 8.11$) at the .05 level.
- 3) the students' reflection results indicated that the Think-Pair-Share technique helped create a psychologically safe environment and reduced lesson preparation pressure, whereas digital platforms promoted free expression and rapid constructive feedback. Additionally, the simulated teaching served as a professional learning community facilitating observational learning and peer instruction, which stimulated self-awareness, assertiveness, and a positive attitude toward the teaching profession.

Keywords : Think-Pair-Share Technique, Digital Platform-Based Reflection, Teaching Competency, Self-Confidence

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะแห่งอนาคต ซึ่งครูถือเป็นกลไกสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา (วิจารณ์ พานิช, 2555) สำหรับการผลิตและพัฒนาครูในระดับบัณฑิตศึกษา มีเป้าหมายสำคัญเพื่อสร้างวิทยากรและนักการศึกษาที่มีความรู้เชิงลึกในศาสตร์เฉพาะทาง ควบคู่ไปกับสมรรถนะการปฏิบัติการสอนที่สามารถประยุกต์ทฤษฎีสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สมรรถนะการปฏิบัติการสอนถือเป็นสมรรถนะหลักของวิชาชีพครู ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการบูรณาการความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเพื่อจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการบริหารจัดการชั้นเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม (แพรวนภา เรียงริลา และคณะ, 2563 : ออนไลน์) สอดคล้องกับข้อค้นพบของพนม จงเฉลิมชัย และจิราภรณ์ อนุตรโต (2566 : ออนไลน์) ที่ระบุว่าสมรรถนะการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยเฉพาะทักษะด้านการออกแบบการเรียนรู้และการวัดประเมินผล ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในสถานศึกษา

อย่างไรก็ตาม การจะจัดการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จตามสมรรถนะที่คาดหวังได้นั้น ผู้สอนต้องมีความเชื่อมั่นในขีดความสามารถของตนเอง (ทิสนา แคมมณี, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเองของ Bandura (1997) ที่ระบุว่า ครูที่มีความมั่นใจในตนเองสูงจะมีความมุ่งมั่น กล้าเผชิญหน้ากับความท้าทายในการจัดการชั้นเรียน และส่งผลเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (Perera, et al., 2019) แต่ในทางปฏิบัติจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาด้านศาสตร์การสอนและการฝึกปฏิบัติการสอนจำลองของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง พบว่า นักศึกษาส่วนหนึ่งมักประสบปัญหาความวิตกกังวลและขาดความมั่นใจเมื่อต้องออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หน้าชั้นเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐานหรือประสบการณ์ในสายวิชาชีพครูก่อน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณฐมนต์ คมขำ และลีลาวดี ชนะมาร (2567 : ออนไลน์) ที่พบว่า สภาพและความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพยังมีช่องว่างที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะทักษะการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้ยังพบข้อจำกัดด้านเวลาในห้องเรียนแบบดั้งเดิม ที่ส่งผลให้กระบวนการสะท้อนคิด และการให้ข้อมูลย้อนกลับจากทั้งอาจารย์ผู้สอนและกลุ่มเพื่อนทำได้ไม่ครอบคลุมและไม่ลึกซึ้งเพียงพอ ทำให้ผู้เรียนสูญเสียโอกาสสำคัญในการถอดบทเรียนเพื่อแก้ไขจุดบกพร่องของตนเองก่อนออกไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจริง

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ซึ่งเป็นกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันมาประยุกต์ใช้ เทคนิคนี้เริ่มต้นจากการให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ออกแบบการสอนด้วยตนเอง (Think) จากนั้นนำไปแลกเปลี่ยนแนวคิดกับคู่หรือกลุ่มย่อย (Pair) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเติมเต็มไอเดีย ก่อนที่จะนำเสนอการสอนต่อหน้าชั้นเรียน (Share) (Lyman, 1981) กระบวนการนี้ช่วยสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางจิตวิทยา ลดความกดดัน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจก่อนการแสดงออกทางวิชาการได้อย่างเป็นรูปธรรม (Mundelsee and Jurkowski, 2021 : Online) ยิ่งไปกว่านั้น เพื่อหลายข้อจำกัดด้านเวลาและพื้นที่ ผู้วิจัยได้บูรณาการการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น การใช้ Mentimeter Padlet และระบบ Google Classroom เข้ามาเป็นเครื่องมือหลักในการจัดกระบวนการประเมิน 3 ทาง ได้แก่ การประเมินจากอาจารย์ เพื่อน และการประเมินตนเอง การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถบันทึก ร่องรอยการทำงาน มีเวลาไตร่ตรอง และสามารถให้ข้อมูลสะท้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระและลึกซึ้ง ซึ่ง Novoa-Echaurren, et al. (2025) ได้ยืนยันว่าการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการสะท้อนคิด ช่วยพัฒนาการปฏิบัติงานและการคาดการณ์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้อย่างมีความหมายผ่านการทำงานร่วมกันระหว่างเพื่อน ช่วยยกระดับการวางแผนการจัดการเรียนรู้ได้ดี

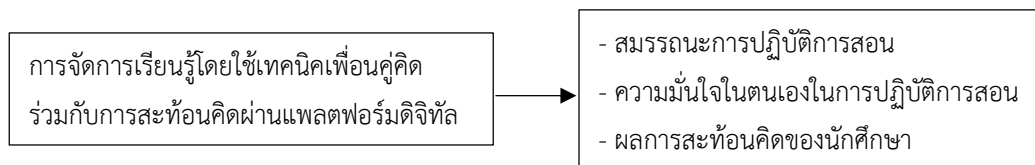
ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ที่มีต่อสมรรถนะการปฏิบัติการสอนและความมั่นใจในตนเองของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา โดยมุ่งหวังว่าผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นต้นแบบนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ และเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีในการเตรียมความพร้อม เสริมสมรรถนะ และสร้างความมั่นใจให้นักศึกษาครูก้าวสู่วิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล
2. เพื่อเปรียบเทียบความมั่นใจในตนเองในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล

3. เพื่อศึกษาผลการสะท้อนคิดของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษามีสมรรถนะการปฏิบัติการสอน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล อยู่ในระดับมาก
2. นักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษามีความมั่นใจในตนเองในการปฏิบัติการสอน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง จำนวน 2 กลุ่มเรียน จำนวนนักศึกษารวมทั้งสิ้น 25 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ECI 602 ศาสตร์การสอน และการจัดการการเรียนรู้ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2568 กลุ่มเรียน 61 จำนวน 1 กลุ่มเรียน มีจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 13 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. ตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล

ตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถนะการปฏิบัติการสอน ความมั่นใจในตนเองในการปฏิบัติการสอน และผลการสะท้อนคิดของนักศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ECI 602 ศาสตร์การสอน และการจัดการการเรียนรู้ จำนวน 2 คาบ เรียบ คาบเรียนละ 3 ชั่วโมง รวมจำนวน 6 ชั่วโมง ที่บูรณาการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ผ่านการประเมิน 3 ทาง โดยอาศัยเครื่องมือบนแพลตฟอร์มดิจิทัล ได้แก่ Google Classroom Padlet และ Mentimeter ซึ่งมีขั้นตอนกิจกรรมหลัก 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นคิดเดี่ยว (Think) ผู้เรียนวิเคราะห์เนื้อหาหรือออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยตนเอง 2) ขั้นจับคู่สนทนา (Pair) ผู้เรียนจับคู่เพื่อ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตรวจสอบความถูกต้อง และเติมเต็มองค์ความรู้ร่วมกับคู่หู และ 3) ชั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share) ผู้เรียนทดลองสอนจำลองหน้าชั้นเรียน พร้อมรับการสะท้อนคิดและข้อมูลย้อนกลับทันทีทางแพลตฟอร์มดิจิทัล

2) แบบประเมินสมรรถนะการปฏิบัติการสอน วัดหลังเรียน มีลักษณะเป็นเกณฑ์การให้คะแนนแบบจำแนกองค์ประกอบ โดยมุ่งวัดพฤติกรรมการปฏิบัติการสอนตามสภาพจริง ครอบคลุมสมรรถนะย่อย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การออกแบบกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ 2) การวัดและประเมินผล 3) ทักษะการสอนและการบริหารเวลา 4) การสร้างปฏิสัมพันธ์และบรรยากาศในชั้นเรียน และ 5) เทคนิคการสอนและการตั้งคำถาม เกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับคุณภาพ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เพื่อลดความคลาดเคลื่อนจากการประเมินและเพิ่มความเที่ยงตรงระหว่างผู้ประเมิน ผู้วิจัยกำหนดให้ใช้ระบบการประเมิน 3 ทาง ประกอบด้วย 1) การประเมินโดยอาจารย์ผู้สอน 2) การประเมินโดยเพื่อน และ 3) การประเมินตนเอง แล้วนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยร่วมกัน

3) แบบประเมินความมั่นใจในการปฏิบัติการสอน วัดก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ ด้านทักษะการสอนและการบริหารเวลา ด้านเทคนิคการสอนและการตั้งคำถาม และด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์และบรรยากาศ

4) แบบบันทึกการสะท้อนคิดหลังเรียน มีลักษณะเป็นแบบบันทึกหลังจากการปฏิบัติการสอนจำลองเสร็จสิ้น ในประเด็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการสังเกตและการปฏิบัติการสอนจำลองในครั้งนี้

4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1) แผนการจัดการเรียนรู้ โดยศึกษาหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา และผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชา ECI 602 ศาสตร์การสอน และการจัดการการเรียนรู้ ตลอดจนแนวคิดเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) และทฤษฎีการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ดำเนินการยกร่างและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน (รวม 6 ชั่วโมง) ที่บูรณาการกิจกรรมตามโมเดล TPS-DR และกำหนดภาระงานการสอนจำลอง นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ โดยผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.86, S.D. = 0.23) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลการประเมินของ (มนตรียวงษ์สะพาน, 2563)

2) แบบประเมินสมรรถนะการปฏิบัติการสอน โดยศึกษาแนวคิด เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา กำหนดนิยามปฏิบัติการและสร้างเกณฑ์การประเมินแบบจำแนกองค์ประกอบ ครอบคลุมสมรรถนะย่อย 5 ด้าน จำนวน 5 ระดับคุณภาพ นำแบบประเมินเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อรายการประเมินกับนิยามปฏิบัติการ ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทุกข้อรายการประเมินเท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.89 แสดงว่าเครื่องมือมีความตรงเชิงเนื้อหาสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

3) แบบประเมินความมั่นใจในการปฏิบัติการสอน โดยศึกษากรอบแนวคิดเรื่องความรู้ความสามารถของตนเอง และองค์ประกอบความมั่นใจในวิชาชีพครู ดำเนินการสร้างข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ครอบคลุมพฤติกรรมความมั่นใจ 4 ด้าน นำแบบประเมินเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา ผลการวิเคราะห์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทุกข้อคำถามเท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.70 จึงนำไปจัดทำเป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้วัดก่อนเรียนและหลังเรียน

4) แบบบันทึกการสะท้อนคิดหลังเรียน โดยศึกษากระบวนการสะท้อนคิดและการถอดบทเรียนเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู ออกแบบประเด็นคำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เกิดการตระหนักรู้ในตนเองและมองเห็นแนวทางการปรับปรุงพฤติกรรมการสอน นำแบบบันทึกประเด็นคำถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและความชัดเจนของคำถาม ผลการวิเคราะห์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทุกประเด็นคำถามเท่ากับ 1.00 จึงนำไปติดตั้งบนแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลใน 3 ช่วง ได้แก่ 1) ก่อนการทดลอง ชี้แจงจุดประสงค์ เนื้อหารายละเอียดขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และให้กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองด้วยแบบประเมินความมั่นใจในการปฏิบัติการสอน (ฉบับก่อนเรียน) 2) ระหว่างทดลอง จัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 3 ชั่วโมง รวมจำนวน 6 ชั่วโมง ที่บูรณาการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล และ 3) หลังการทดลอง ใช้แบบประเมินสมรรถนะการปฏิบัติการสอนโดยการประเมิน 3 ทาง ประกอบด้วย 1) การประเมินโดยอาจารย์ผู้สอน 2) การประเมินโดยเพื่อน และ 3) การประเมินตนเอง แล้วนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยร่วมกัน และให้กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองด้วยแบบประเมินความมั่นใจในการปฏิบัติการสอน (ฉบับหลังเรียน) และทำแบบบันทึกการสะท้อนคิดหลังเรียนใน Google Classroom

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1) การวิเคราะห์สมรรถนะการปฏิบัติการสอน จากการประเมินผ่านระบบ 3 ทาง ได้แก่ อาจารย์ เพื่อน และตนเอง มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลผลคะแนนตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยของมนตรี วงษ์สะพาน (2563)

2) การวิเคราะห์ความมั่นใจในการปฏิบัติการสอน จากคะแนนความมั่นใจในการปฏิบัติการสอนที่ได้จากการประเมินตนเองของนักศึกษา ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้สถิติทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Samples)

3) การวิเคราะห์ผลการสะท้อนคิดของนักศึกษาครู จากแบบบันทึกการสะท้อนคิดหลังเรียนผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้วิธีการลงรหัส และจัดหมวดหมู่ประเด็น เพื่อสังเคราะห์และตีความ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาศมรรถนะการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติการสอน 5 ด้าน ของนักศึกษาเป็นรายบุคคล จำนวน 13 คน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล โดยการประเมิน 3 ทาง ได้แก่ 1) การประเมินโดยอาจารย์ผู้สอน 2) การประเมินโดยเพื่อน และ 3) การประเมินตนเอง แล้วนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยร่วมกัน แสดงไว้ในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาศมรรถนะการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา เป็นรายบุคคล (n = 13)

คนที่	สมรรถนะการปฏิบัติการสอน 5 ด้าน โดยการประเมิน 3 ทาง (ค่าเฉลี่ย)						แปลผล
	การออกแบบกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	ทักษะการสอนและการบริหารเวลา	การสร้างปฏิสัมพันธ์และบรรยากาศในชั้นเรียน	เทคนิคการสอนและการตั้งคำถาม	รวม 5 ด้าน	
1	4.93	4.86	4.71	4.93	4.93	4.87	มากที่สุด
2	4.93	4.93	5.00	5.00	4.93	4.96	มากที่สุด
3	4.36	4.71	4.64	4.21	4.43	4.47	มาก
4	4.71	4.71	4.50	4.14	4.14	4.44	มาก
5	5.00	4.86	4.79	4.93	4.86	4.89	มากที่สุด
6	5.00	4.93	5.00	5.00	5.00	4.99	มากที่สุด
7	4.71	4.43	4.64	4.93	4.79	4.70	มากที่สุด
8	4.93	4.79	4.93	5.00	4.93	4.91	มากที่สุด
9	4.36	4.36	4.64	4.79	4.50	4.53	มากที่สุด
10	4.07	4.00	4.29	3.86	4.21	4.09	มาก
11	4.29	4.14	4.14	4.00	4.21	4.16	มาก
12	4.71	4.57	4.57	4.71	4.57	4.63	มากที่สุด
13	4.21	3.93	4.00	3.71	4.07	3.99	มาก
	4.63	4.56	4.60	4.55	4.58	4.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษามีสมรรถนะการปฏิบัติการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลพบว่า นักศึกษามีสมรรถนะการปฏิบัติการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 61.54 และระดับมาก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 เมื่อพิจารณารายด้าน 5 ด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการออกแบบกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 4.63) ด้านทักษะการสอนและการบริหารเวลา (ค่าเฉลี่ย = 4.60) ด้านเทคนิคการสอนและการตั้งคำถาม (ค่าเฉลี่ย = 4.58) ด้านการวัดและประเมินผล (ค่าเฉลี่ย = 4.56) และด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์และบรรยากาศในชั้นเรียน (ค่าเฉลี่ย = 4.55) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความมั่นใจในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการประเมินความมั่นใจในการปฏิบัติการสอนโดยให้นักศึกษาประเมินตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยค่าทดสอบสถิติ t (t-test for dependent samples) ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้การทดสอบสถิติแบบทางเดียว (One-tailed Test) เนื่องจากมีการตั้งสมมติฐานการวิจัยเชิงทิศทางว่า คะแนนเฉลี่ยความมั่นใจในการปฏิบัติการสอนหลังเรียนจะสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงไว้ในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความมั่นใจในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน (n = 13)

ความมั่นใจในการปฏิบัติการสอน	คะแนนเต็ม	M	S.D.	df	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน	50	29.54	8.11	12	7.03*	.000
หลังเรียน	50	40.92	6.68			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความมั่นใจในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา หลังการจัดการเรียนรู้ (M = 40.92, S.D. = 6.68) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ (M = 29.54, S.D. = 8.11) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 7.03$, $df = 12$, $p = .000$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานเชิงทิศทางที่ตั้งไว้

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แบบบันทึกการสะท้อนคิดของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล สามารถสังเคราะห์ได้เป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1) การสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางจิตวิทยาและการลดความกดดันด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด

เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นมิตร โดยเฉพาะการจับคู่กับเพื่อนที่มีวิชาเอกเดียวกัน ทำให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกรู้สึกผ่อนคลาย ลดความวิตกกังวลในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และการเตรียมความพร้อมก่อนการสอนจริง ทำให้นักศึกษาสามารถแสดงความคิดเห็นและถกเถียงเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างเต็มที่

2) การเพิ่มอิสระในการแสดงออกและประโยชน์จากข้อมูลย้อนกลับทันทีผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล

การบูรณาการแพลตฟอร์มดิจิทัลในกระบวนการสะท้อนคิด ช่วยคลายกำแพงความกลัวในการแสดงความคิดเห็น ทำให้นักศึกษารับรู้ถึงอิสระในการสื่อสาร นอกจากนี้แพลตฟอร์มดิจิทัลยังช่วยให้เกิดระบบข้อมูลย้อนกลับที่รวดเร็ว ทั้งจากอาจารย์ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งนักศึกษาสามารถนำคำแนะนำเชิงสร้างสรรค์เหล่านี้ไปปรับแก้แผนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาพฤติกรรมการสอนของตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม

3) การเรียนรู้เชิงสังเกตและการสะสมคลังเทคนิคการสอนจากเพื่อนครู

กิจกรรมการจำลองการสอนทำหน้าที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย รูปแบบนวัตกรรม และการใช้สื่อเทคโนโลยีที่แตกต่างกันผ่านการสังเกตการณ์สอนของเพื่อนร่วมชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์จากนักศึกษาที่มีประสบการณ์สอนแล้ว ช่วยเติมเต็มช่องว่างทางทักษะและขยายมุมมองทางศาสตร์การสอนให้กว้างขวางขึ้น

4) การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติการสอน ความกล้าแสดงออก และการปรับทัศนคติต่อวิชาชีพ

กระบวนการสะท้อนคิดช่วยให้นักศึกษาเกิดการตระหนักรู้ในตนเอง ทำให้นิยามพฤติกรรมการสอนและข้อบกพร่องของตนเองได้ชัดเจนขึ้น เช่น ทักษะการเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อดึงดูดความสนใจ ตลอดจนช่วยพัฒนาความกล้าแสดงออก ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในชั้นเรียน และที่สำคัญที่สุดคือ กระบวนการนี้ช่วยปรับทัศนคติเปิดใจยอมรับและมีความสุขกับการเรียนรู้ในวิชาที่เคยไม่ชอบในวัยเด็ก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลที่มีต่อสมรรถนะการปฏิบัติการสอนและความมั่นใจในตนเองของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาอภิปรายผลตามประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) สมรรถนะการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา ผลการวิจัยพบว่า หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล นักศึกษามีสมรรถนะการปฏิบัติการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.59) และเมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลพบว่า มีนักศึกษาถึงร้อยละ 61.54 ที่มี

สมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยในเชิงปริมาณนี้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมการจำลองการสอนได้ทำหน้าที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้เชิงสังเกตตามแนวคิดทฤษฎีปัญญาทางสังคมของ Bandura (1977) นักศึกษาได้เห็นแบบอย่างของเทคนิคการสอนที่หลากหลายและการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีที่แตกต่างกันจากเพื่อนร่วมชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์จากนักศึกษาที่มีประสบการณ์มาบ้างแล้ว ช่วยทำหน้าที่เป็นระบบประคองเกื้อหนุนเติมเต็มช่องว่างทางทักษะวิชาชีพ

นอกจากนี้ การที่สมรรถนะการปฏิบัติการสอนพัฒนาไปสู่ระดับมากที่สุดนั้น เกิดจากการจัดกระบวนการประเมินแบบ 3 ทาง ได้แก่ อาจารย์ เพื่อน และตนเอง ร่วมกับการให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการสะท้อนคิดในระดับตระหนักรู้ในตนเอง สามารถนิยามพฤติกรรมการสอนและมองเห็นข้อบกพร่องของตนเองได้อย่างกระจ่างชัด เช่น ทักษะการเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อดึงดูดความสนใจ หรือการปรับทัศนคติต่อศาสตร์การสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเรวณี ชัยเชาวรัตน์ (2560 : ออนไลน์) ที่พบว่า การเปิดโอกาสให้นักศึกษาครูเข้าร่วมเป็นสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีส่วนช่วยหนุนเสริมสมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และสอดคล้องกับประยูร เขาวินาต (2560) ที่ระบุว่ากระบวนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผ่านการสะท้อนผลและใช้กระบวนการชี้แนะหนุนเสริม ทำให้นักศึกษาครูได้รับความรู้ที่ถูกต้อง ชัดเจน และช่วยยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของวิชาชีพครู

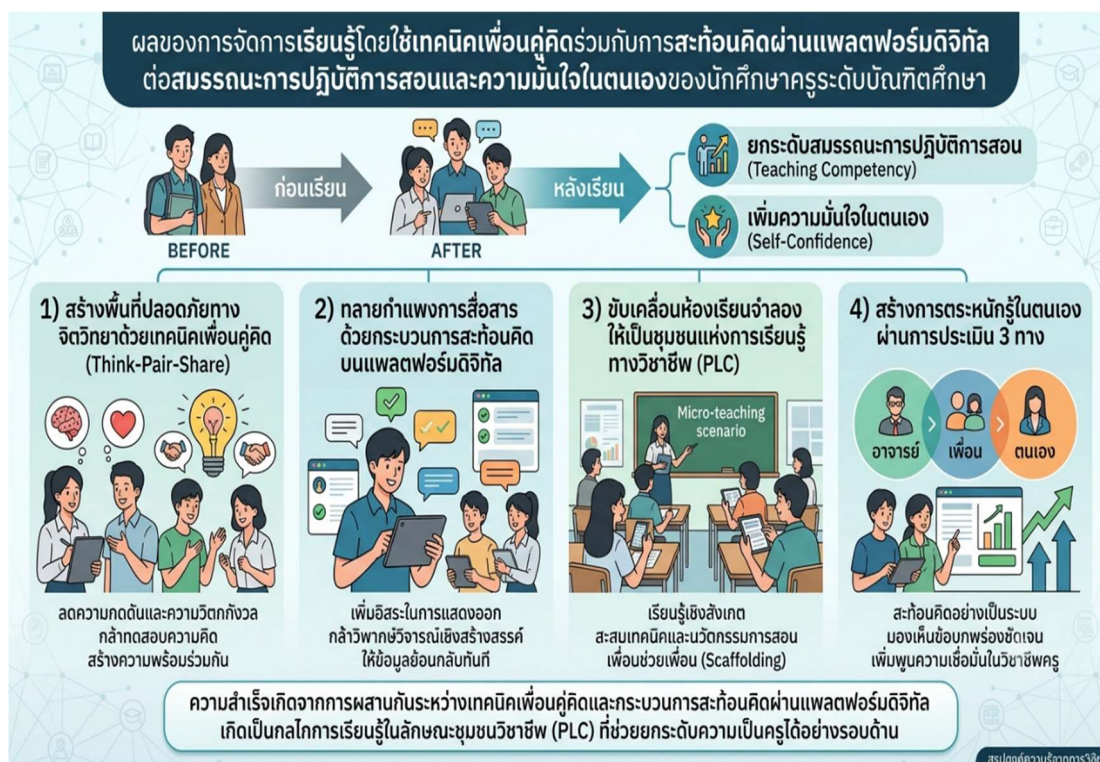
2) ความมั่นใจในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา ผลการเปรียบเทียบคะแนนความมั่นใจในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($M = 40.92$, $S.D. = 6.68$) สูงกว่าก่อนเรียน ($M = 29.54$, $S.D. = 8.11$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านวัตกรรมนี้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความมั่นใจของนักศึกษาได้อย่างเด่นชัด เหตุผลที่เป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งพบว่าเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ช่วยสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางจิตวิทยาในห้องเรียน ลดความกดดันและความวิตกกังวลในการออกแบบแผนและการเตรียมตัวสอนรายบุคคลลงได้ เนื่องจากนักศึกษามีโอกาสได้ปรึกษาหารือกับเพื่อนร่วมวิชาเอกที่มีฐานความรู้ใกล้เคียงกันก่อนที่จะเผชิญหน้ากับการสอนจริง สอดคล้องกับแนวคิดของ Mundelsee and Jurkowski (2021 : Online) ที่ระบุว่า กระบวนการคิดและการทำงานร่วมกันเป็นคู่ช่วยเพิ่มระดับความมั่นใจและบรรเทาความวิตกกังวลในการแสดงออกทางวิชาการของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนได้รับโอกาสในการทดสอบความคิดและถกเถียงแนวคิดร่วมกับคู่อภิปรายก่อนนำเสนอในวงกว้าง ยิ่งไปกว่านั้น การสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางจิตวิทยาผ่านกิจกรรมลักษณะนี้ยังช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งลดความกลัวต่อความล้มเหลวและกระตุ้นการรับรู้ความสามารถของตนเองของนักศึกษาครูในการปฏิบัติการสอนตามสภาพจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Parpucu and Al-Mabuk, 2023 : Online)

3) การบูรณาการแพลตฟอร์มดิจิทัลในกระบวนการสะท้อนคิด ช่วยส่งเสริมอิสระในการแสดงออกทำให้นักศึกษากล้าที่จะแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์การสอนระหว่างกันโดยปราศจากความกลัว การที่ระบบดิจิทัลอำนวยความสะดวกให้เกิดข้อมูลย้อนกลับที่รวดเร็วทั้งจากอาจารย์และเพื่อนทำให้นักศึกษาสามารถนำคำแนะนำไปปรับปรุงผลงานได้ทันทีที่ ทักษะเชิงบวกและข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์เหล่านี้ถือเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในการสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านการโน้มน้าวด้วยคำพูด และการควบคุมสภาวะทางอารมณ์ ตามการอธิบายของ Bandura (1997) ส่งผลให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจในตนเองและมีความกล้าแสดงออกในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในชั้นเรียน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพันธ์วิทย์ ไวยรูป และสุริยา ทรัพย์เจริญ (2565) ที่ค้นพบว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันผ่านกระบวนการกลุ่ม และเสริมสร้างทักษะการประยุกต์ออกแบบใช้สื่อเทคโนโลยี ช่วยขับเคลื่อนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาสมรรถนะด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่สูงขึ้น

หลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kaye, et al. (2021 : Online) ที่พบว่า การผสมผสานเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือเข้ากับเทคโนโลยีการสะท้อนคิดแบบดิจิทัลมีส่วนช่วยลดความเครียดจากการฝึกสอน และส่งผ่านไปสู่การเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเองทางวิชาชีพครูอย่างชัดเจน

องค์ความรู้จากการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เป็นนวัตกรรมจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถยกระดับสมรรถนะการปฏิบัติการสอนและความมั่นใจในตนเองของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ความรู้สำคัญที่ค้นพบจากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล (ผู้วิจัย, 2569)

1) การสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางจิตวิทยาด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) โดยการเปิดโอกาสให้นักศึกษาจับคู่คิดกับเพื่อนที่มีฐานความรู้หรืออยู่ในวิชาเอกเดียวกัน ช่วยลดความกดดัน ความกลัวต่อความล้มเหลว และความวิตกกังวลในการเตรียมตัวสอนรายบุคคลได้อย่างมีนัยสำคัญ บรรยากาศที่เป็นมิตรนี้ทำให้นักศึกษากล้าทดสอบความคิด กลั่นกรองแนวคิด และสร้างความพร้อมร่วมกันก่อนเผชิญหน้ากับการปฏิบัติการสอนจริง

2) การทลายกำแพงการสื่อสารด้วยกระบวนการสะท้อนคิดบนแพลตฟอร์มดิจิทัล โดยการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ามาในกระบวนการสะท้อนคิด ช่วยเพิ่มอิสระในการแสดงออกทำให้นักศึกษากล้าวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ระหว่างกันโดยปราศจากความกลัว นอกจากนี้ระบบดิจิทัลยังเอื้อให้เกิดการให้ข้อมูลย้อนกลับทันที ทั้งจากอาจารย์และเพื่อน ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่ทำให้นักศึกษาสามารถนำไปปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้และพฤติกรรมสอนของตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรมและทันที่

3) การขับเคลื่อนห้องเรียนจำลองให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยกิจกรรมการจำลองการสอนร่วมกับแพลตฟอร์มดิจิทัลทำหน้าที่เป็นชุมชน PLC ที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้เชิงสังเกต ทำให้นักศึกษาได้สะสม

เทคนิคการสอน รูปแบบวัตรกรรม และการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายจากเพื่อนร่วมชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์จากเพื่อนร่วมชั้นที่มีประสบการณ์สอนมาก่อน ซึ่งทำหน้าที่เป็นระบบประคอง เกื้อหนุน ช่วยเติมเต็มช่องว่างทางทักษะวิชาชีพให้แก่นักเรียน

4) การสร้างการตระหนักรู้ในตนเองผ่านการประเมิน 3 ทาง โดยกระบวนการประเมินที่ผสมผสานทั้งจาก อาจารย์ เพื่อน และการประเมินตนเอง ควบคู่ไปกับการสะท้อนคิดอย่างเป็นระบบ ช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการ ตระหนักรู้ในตนเอง สามารถมองเห็นข้อบกพร่องและนิยามพฤติกรรมการสอนของตนเองได้อย่างชัดเจน นำไปสู่การ พัฒนาความกล้าแสดงออก ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการเพิ่มพูนความมั่นใจในตนเองทางวิชาชีพครู

สรุปได้ว่า การพัฒนาสมรรถนะและความมั่นใจของนักศึกษาครูในงานวิจัยนี้ ไม่ได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง เพียงลำพัง แต่เกิดจากการผสมผสานกันระหว่างเทคนิคเพื่อนคู่คิดที่ช่วยลดความวิตกกังวลและสร้างพื้นที่ปลอดภัย ร่วมกับ กระบวนการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างรวดเร็วและมีอิสระ เกิดเป็นกลไกการเรียนรู้ ร่วมกันในลักษณะชุมชนวิชาชีพ (PLC) ที่ช่วยยกระดับความเป็นครูได้อย่างรอบด้านและเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ส่งผลเชิงบวกต่อ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ โดยทำให้สมรรถนะการปฏิบัติการสอนยกระดับสูงขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด และความมั่นใจในตนเองเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนเมื่อเทียบกับก่อนเรียน ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวช่วยสร้าง พื้นที่ปลอดภัยทางจิตวิทยา ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ และได้รับข้อมูลย้อนกลับที่รวดเร็วเพื่อนำไปปรับปรุง ตนเองได้ทันที

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถาบันผลิตครูควรพิจารณาส่งเสริมและผลักดันให้การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วย เทคนิคเพื่อนคู่คิด ร่วมกับนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการสะท้อนคิด พัฒนาไปสู่แนวปฏิบัติหรือแนวทางมาตรฐานในการ จัดการเรียนการสอนรายวิชาศาสตร์การสอนและการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาที่ ปลอดภัยและเอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะตลอดจนความมั่นใจของนักศึกษาครูตามบริบทการศึกษาในยุคดิจิทัล

2) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

อาจารย์ผู้สอนควรนำการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้ไปใช้ โดยออกแบบกิจกรรมที่เน้นการสร้างพื้นที่ปลอดภัย ผ่านการจับคู่เพื่อนที่มีวิชาเอกหรือบริบทใกล้เคียงกัน และจัดลำดับกิจกรรมจากง่ายไปยาก เพื่อลดความวิตกกังวลและ เพิ่มความมั่นใจก่อนการปฏิบัติจริง และในการจัดกิจกรรมเพื่อนคู่คิด อาจารย์ควรใช้วิธีจับคู่แบบละความสามารถหรือ ประสบการณ์เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการที่เลี้ยงและการถอบทเรียนร่วมกันในลักษณะชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ (PLC)

3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรเพิ่มการวิจัยเชิงทดลองที่มีกลุ่มควบคุมเพื่อยืนยันประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้อย่างชัดเจน และควร ทำการศึกษาติดตามผลเมื่อนักศึกษาออกไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจริง เพื่อตรวจสอบความคงทนของการเรียนรู้ และการถ่ายโอนทักษะ ควรศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลที่แตกต่างรูปแบบกัน เช่น รูปแบบวิดีโอ เทียบกับรูปแบบเว็บบอร์ด เพื่อค้นหารูปแบบที่เหมาะสมที่สุด และควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำระบบปัญญาประดิษฐ์ มาร่วมวิเคราะห์ข้อความสะท้อนคิด เพื่อให้คำแนะนำแบบอัตโนมัติ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในห้องเรียนขนาดใหญ่ ได้

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐมนต์ คมขำ และลีลาวดี ชนะมาร. (2567). สภาพและความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติการสอน สำหรับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. *e-Journal of Education Studies, Burapha University*, 6 (2), 106-120. Available : <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/ejes/article/view/273682>. [2568, กันยายน 9].
- ทิตินา แคมมณี. (2561). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประยูร เขาวินา. (2560). **การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้วยวิธีการชี้แนะ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ**. ชัยภูมิ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- พนม จงเฉลิมชัย และจิราภรณ์ อนุตโต. (2566). การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาวิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 4 ปี และหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 5 ปี สาขาวิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8 (5), 1-15. Available : <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKA/article/view/260623>. [2568, กันยายน 9].
- แพรวนภา เรียงริลา และคณะ. (2563). การพัฒนารอบสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสำหรับนักศึกษาครู. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 8 (4), 1367-1382. Available : <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/240871>. [2568, กันยายน 9].
- มนตรี วงษ์สะพาน. (2563). **การวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 5. พระนครศรีอยุธยา : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- เรวณี ชัยเชาวรัตน์. (2560). สมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. *วารสารครุศาสตร์*, 45 (4), 142-163. Available : <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/125447>. [2568, กันยายน 9].
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สุพันธ์วิทย์ ไวยรูป และสุธิรา ทรัพย์เจริญ. (2565). การพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครูสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่ม. ใน **รายงานสืบเนื่องจากการประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ครั้งที่ 13** (หน้า 253-264). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- Bandura, A. (1997). **Self-efficacy: The exercise of control**. W. H. Freeman and Company.
- _____. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84 (2), 191-215. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>.
- Kaye, R., et al. (2021). The peer-to-peer reflection model: Combining cooperative structures with digital platforms in teacher education. *International Journal of Educational Research*, 109, 101-115. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2021.101822>.
- Lyman, F. T. (1981). The responsive classroom discussion: The inclusion of all students. In A. S. Anderson (Ed.), **Mainstreaming Digest** (pp. 109–113). University of Maryland Press.

- Mundelsee, L., and Jurkowski, S. (2021). Think and pair before share: Effects of collaboration on students' in-class participation. **Learning and Individual Differences**, 88, 102015.
<https://doi.org/10.1016/j.lindif.2021.102015>.
- Novoa-Echaurren, A., et al. (2025). Reflective practice and digital technology use in a university context : A qualitative approach to transformative teaching. **Education Sciences**, 15 (6), 643. <https://doi.org/10.3390/educsci15060643>.
- Parpucu, H., and Al-Mabuk, R. (2023). The role of feedback in teacher professional development. **EIKI Journal of Effective Teaching Methods**, 1 (4), 51–64.
<https://doi.org/10.59652/jetm.v1i4.77>.
- Perera, H., et al. (2019). Teacher self-efficacy profiles: Determinants, outcomes, and generalizability across teaching level. **Contemporary Educational Psychology**, 58, 186-203.
<https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2019.02.006>.

การศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมจากการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของ
นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
A STUDY OF THE LEVEL OF MORAL AND ETHICAL BEHAVIOR FROM
PARTICIPATION IN VOLUNTEER ACTIVITIES OF STUDENTS IN THE SOCIAL
STUDIES PROGRAM, FACULTY OF EDUCATION, UTTARADIT RAJABHAT
UNIVERSITY

สรวิชัย เผ่าดี*, จุฬาลักษณ์ รักพงษ์ และ อภิชาติ สุขอร่าม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Soravich Phaodee*, Chulaluk Rakpong and Aphichat Sukaram

Rajabhat Uttaradit University, Rajabhat Uttaradit University and Rajabhat Uttaradit University

*Corresponding Author E-mail : pton1402@gmail.com

(วันรับบทความ : มิถุนายน 14, 2569 ; วันแก้ไขบทความ : กรกฎาคม 26, 2569 ; วันตอบรับบทความ : กรกฎาคม 27, 2569)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาจากการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา และศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมจิตอาสา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2568 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จำนวน 50 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามวัดระดับคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 8 ข้อ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมจิตอาสา จำนวน 10 ข้อ ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กิจกรรมจิตอาสาที่ใช้ทดลองมี 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) การปรับปรุงสนามเด็กเล่น 2) การทำสื่อการเรียน และ 3) การบริการวิชาการ รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 2 วัน ซึ่งผ่านการประเมิน ความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่าเฉลี่ยความเหมาะสม 4.60 (S.D. = 0.42)

ผลการวิจัยพบว่า

ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ดังนี้ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม $\bar{x} = 3.53$, S.D. = 0.58 และหลังเข้าร่วมกิจกรรม $\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.46 ผลต่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 12.45$, $p < .001$) แสดงให้เห็นว่าระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาเพิ่มสูงขึ้นหลังการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา โดยเฉพาะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความมีจิตสาธารณะ ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความพึงพอใจต่อกิจกรรมจิตอาสามี พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.48) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กิจกรรมช่วยให้เห็นคุณค่าของการเสียสละเพื่อส่วนรวม รองลงมา คือ กิจกรรมช่วยปลูกฝังความมีจิตสาธารณะ และกิจกรรมช่วยพัฒนาการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามลำดับ

คำสำคัญ : คุณธรรมจริยธรรม, กิจกรรมจิตอาสา, การเรียนรู้ผ่านการบริการสังคม

Abstract

The purposes of this study were to investigate the level of students' moral and ethical development after participating in volunteer activities and to examine their satisfaction with these

activities. The sample consisted of 50 Social Studies students enrolled in the 2025 academic year at the Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University. The participants were selected using purposive sampling. This study employed a quasi-experimental research design using a one-group pretest–posttest design. The research instruments included an 8-item moral and ethics assessment questionnaire and a 10-item student satisfaction questionnaire regarding the volunteer activities, both using a five-point Likert scale. Data were analyzed using the mean and standard deviation. The program consisted of 3 activities : (1) renovating a children's playground, (2) painting a school building, and (3) academic services, conducted over a period of 2 days. It was evaluated by 3 experts and received an overall appropriateness rating of 4.60 (S.D. = 0.42).

The findings revealed that :

The students' moral and ethical levels significantly improved after participating in the activities. The pretest mean score was 3.53 (S.D. = 0.58), while the posttest mean score increased to 4.50 (S.D. = 0.46). The difference was statistically significant at the .05 level ($t = 12.45$, $p < .001$). The results indicate that students demonstrated substantial improvement in moral and ethical development following participation in the activities, particularly in the areas of teamwork, generosity, and public-mindedness, all of which were rated at the highest level. Regarding satisfaction with the activities, the overall satisfaction level was at the highest level ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.48). The highest-rated item indicated that the activities helped students recognize the value of self-sacrifice for the common good, followed by fostering a sense of public consciousness and enhancing the ability to work collaboratively with others, respectively.

Keywords : Morality and Ethics, Volunteer Activities, Service Learning

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในบริบทของสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพจึงมิได้มุ่งเน้นเพียงด้านความรู้เชิงวิชาการเท่านั้น หากแต่ต้องให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะควบคู่กันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักเรียนระดับอุดมศึกษา ซึ่งถือเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติในอนาคต แนวคิดเกี่ยวกับจิตอาสา จึงได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าว ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติและมีส่วนร่วมกับชุมชน (Kolb, 1984 : 38) กิจกรรมจิตอาสาเป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่ช่วยพัฒนาทั้งด้านความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมของผู้เรียน โดยมีงานวิจัยจำนวนมากชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาสามารถส่งเสริมจิตสาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคม และทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีนัยสำคัญ (Eyler and Giles, 1999 : 45) นอกจากนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวยังช่วยให้นักศึกษาเกิดการตระหนักรู้ในตนเอง เข้าใจปัญหาสังคม และพัฒนาความสามารถในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (Astin and Sax, 1998 : 252)

จิตอาสาเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมโดยรวม ทั้งนี้ จิตสาธารณะถูกนิยามว่าเป็นลักษณะของบุคคลที่มีความตระหนักรู้ถึงประโยชน์ส่วนรวม มีความเสียสละ และมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของสังคม (สุมน อมรวิวัฒน์, 2550 : 42) ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่มุ่ง

พัฒนาผู้เรียนให้เป็นทั้งคนเก่งและคนดี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 15) ได้เน้นย้ำว่า การปลูกฝังจิตสาธารณะควรดำเนินการผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง โดยเฉพาะกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกับชุมชน เช่น กิจกรรมจิตอาสา ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหาสังคม และพัฒนาความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น อันเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ นอกจากนี้ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต, 2551 : 87) ได้อธิบายว่า จิตอาสาเป็นการพัฒนาจิตใจให้ก้าวพ้นจากความเห็นแก่ตัวไปสู่การคำนึงถึงผู้อื่นและส่วนรวม ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของมนุษย์ที่สมบูรณ์ การส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาจึงไม่เพียงเป็นการสร้างพฤติกรรมภายนอก แต่ยังเป็นการพัฒนาภายในของบุคคลในระดับจิตสำนึก กิจกรรมจิตอาสาสามารถส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างความรู้ในชั้นเรียนกับประสบการณ์จริง ช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้เชิงลึกและสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้กับบริบททางสังคมได้ (ทศนา แคมมณี, 2557 : 112) อีกทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะชีวิต เช่น การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร และความรับผิดชอบต่อสังคม งานวิจัยของวิจิตร ศรีสอาน (2555 : 64) พบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาอย่างต่อเนื่องมีแนวโน้มที่จะมีระดับจิตสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ยังพบว่าประสบการณ์จากกิจกรรมจิตอาสามีผลต่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของนักศึกษาในระยะยาว

ในบริบทของการจัดการศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ถือเป็นเป้าหมายสำคัญ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในสังคม พร้อมทั้งมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติ (Banks, 2008 : 134) กิจกรรมจิตอาสาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักศึกษาในสาขานี้ เนื่องจากเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงและพัฒนาทักษะทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาในสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงพบว่าการศึกษาผลลัพธ์เชิงพฤติกรรมของนักศึกษาหลังการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว โดยเฉพาะในบริบทของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 ยังอยู่อย่างจำกัด งานวิจัยส่วนใหญ่ยังคงมุ่งเน้นในภาพรวมหรือเน้นการวัดเชิงปริมาณมากกว่าการทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมอย่างลึกซึ้ง (Furco, 2003 : 18) ดังนั้น การศึกษานี้จึงมุ่งเน้นการวิเคราะห์พฤติกรรมของนักศึกษาหลังเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ถือเป็นช่วงวัยที่กำลังอยู่ในระยะของการปรับตัวทั้งด้านการเรียนและการใช้ชีวิตในระดับอุดมศึกษา การปลูกฝังจิตสาธารณะและพฤติกรรมเชิงบวกในช่วงเวลาดังกล่าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะส่งผลต่อรูปแบบการคิดและการปฏิบัติตนในระยะยาว (Chickering and Reisser, 1993 : 78) การศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาหลังเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาจึงสามารถสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงภายในของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ได้กำหนดอัตลักษณ์ของนักศึกษา คือ ความเป็นผู้มีจิตสาธารณะ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 2 จำนวน 50 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในด้านจิตสาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคม และทักษะทางสังคม ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะการออกแบบกิจกรรมจิตอาสาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นแนวทางในการส่งเสริมการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคมไทยอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

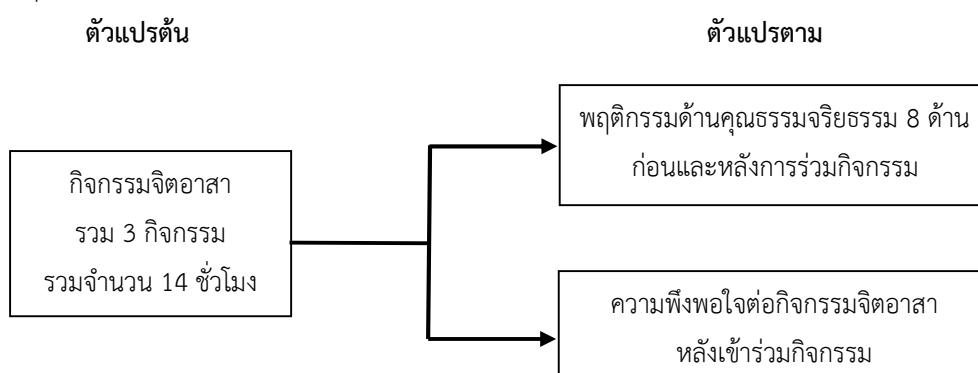
จากแนวคิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมและจิตวิทยาการศึกษา คุณธรรมจริยธรรมของบุคคลเกิดจากการปลูกฝังและฝึกฝนผ่านประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติ ทั้งในด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ด้านการอยู่ร่วมกับสังคม และด้านระเบียบวินัยในการปฏิบัติตน โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ความมีจิตสาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคม ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการเคารพกติกาและกฎระเบียบ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ ผ่านการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2538; พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551) สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการลงมือปฏิบัติและการสะท้อนคิดจากประสบการณ์ตรงของผู้เรียน (Kolb, 1984)

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา 8 ด้าน คือ

1. ด้านความมีจิตสาธารณะ (Public Mind) หมายถึง การตระหนักรู้ถึงประโยชน์ส่วนรวม เห็นแก่ประโยชน์ของสังคมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และมีความเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม
2. ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Responsibility) หมายถึง การปฏิบัติงานหรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายด้วยความตั้งใจและเอาใจใส่
3. ด้านความมีวินัย (Discipline) หมายถึง การปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ และข้อตกลงของสังคมหรือหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ
4. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนด้วยความจริงใจ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และยึดมั่นในความถูกต้อง
5. ด้านความเสียสละ (Sacrifice) หมายถึง ความเต็มใจที่จะสละเวลา แรงกาย หรือทรัพย์สินส่วนตนเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นหรือส่วนรวม โดยไม่หวังผลตอบแทน
6. ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaboration) หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างได้อย่างราบรื่น
7. ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (Generosity) หมายถึง การแบ่งปันหรือให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ
8. ด้านการเคารพกติกาและกฎระเบียบ (Rule Compliance) หมายถึง การยอมรับและปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มหรือสังคมอย่างเคร่งครัด

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา โดยความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกชอบหรือมีทัศนคติทางบวกของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมจิตอาสาที่เข้าร่วม ทั้งในด้านความเหมาะสมของกิจกรรม ประโยชน์ที่ได้รับ และความรู้สึกส่วนตัวภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาหลังการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม
2. นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมจิตอาสาอยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมหลังเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งศึกษาและทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของนักศึกษาภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 จำนวน 180 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 2 จำนวน 50 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้ 1) เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาพุทธศาสนาศึกษา 2) สามารถเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาครบตามระยะเวลาที่กำหนด 3) ยินยอมเข้าร่วมการวิจัยและให้ข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบประเมินคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Rensis Likert ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ ความมีจิตสาธารณะ ความรับผิดชอบหน้าที่ ความมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการเคารพกติกาและกฎระเบียบ โดยให้ผู้ตอบประเมินตนเองในระดับ 1-5 ตั้งแต่น้อยที่สุดถึงมากที่สุด

2.2 แบบประเมินความพึงพอใจหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Rensis Likert โดยให้ผู้ตอบประเมินตนเองในระดับ 1-5 ตั้งแต่น้อยที่สุดถึงมากที่สุด

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบประเมินคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบวัดให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องของข้อคำถามกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและตรวจสอบภาษาแล้วเลือกคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .22-.68 และค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's alpha) เท่ากับ .89 และแบบประเมินความพึงพอใจผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านชุดเดียวกัน ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ชี้แจงรายละเอียดให้นักศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมจิตอาสา
- 2) จัดทำแบบประเมินจิตอาสาก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม
- 3) นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา 1 ครั้ง จำนวน 14 ชั่วโมง โดยกิจกรรมแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ กิจกรรมการปรับปรุงสนามเด็กเล่น กิจกรรมการทาสีอาคารเรียน และกิจกรรมการจัดฐานการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

4) ดำเนินการประเมินจิตอาสา ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม และประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

5) นำข้อมูลไปวิเคราะห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินคุณธรรมจริยธรรมและแบบประเมินความพึงพอใจที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมด แล้วนำมาลงรหัส (Coding) เพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3. วิเคราะห์ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา เป็นรายด้าน (8 ด้าน) และภาพรวม โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายตามเกณฑ์ 4.21-5.00 = มากที่สุด 3.41-4.20 = มาก 2.61-3.40 = ปานกลาง 1.81-2.60 = น้อย 1.00-1.80 = น้อยที่สุด

4. เปรียบเทียบระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Paired-sample t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

5. วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา เป็นรายข้อและภาพรวม โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลผลตามเกณฑ์เดียวกับข้อ 3

6. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง เพื่อสรุปและอภิปรายผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้งสองข้อ

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณธรรมของนักศึกษา ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา โดยใช้แบบสอบถามวัดระดับคุณธรรม จำนวน 8 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 2 จำนวน 50 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคุณธรรมของนักศึกษา ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา

ที่	รายการประเมิน	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม			หลังเข้าร่วมกิจกรรม		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	ความมีจิตสาธารณะ	3.42	0.68	ปานกลาง	4.51	0.52	มากที่สุด
2	ความรับผิดชอบต่อหน้าที่	3.58	0.63	มาก	4.47	0.49	มาก
3	ความมีวินัย	3.62	0.65	มาก	4.43	0.54	มาก
4	ความซื่อสัตย์สุจริต	3.74	0.60	มาก	4.48	0.51	มาก
5	ความเสียสละ	3.35	0.70	ปานกลาง	4.55	0.51	มากที่สุด
6	การทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.55	0.66	มาก	4.60	0.48	มากที่สุด
7	ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	3.40	0.69	ปานกลาง	4.52	0.50	มากที่สุด
8	การเคารพกติกาและกฎระเบียบ	3.60	0.64	มาก	4.45	0.53	มาก
ระดับคุณธรรมโดยรวม		3.53	0.58	มาก	4.50	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับคุณธรรมของนักศึกษา ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณธรรมด้านความรับผิดชอบหน้าที่ ความมีวินัย และความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในระดับมาก ขณะที่คุณธรรมด้านความมีจิตสาธารณะ ความเสียสละเพื่อส่วนรวม และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อยู่ในระดับปานกลาง ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา พบว่า ระดับคุณธรรมของนักศึกษา เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.46) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณธรรมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความเสียสละเพื่อส่วนรวม และความมีจิตสาธารณะ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความพึงพอใจของนักศึกษา หลังเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	กิจกรรมจิตอาสา มีความเหมาะสมกับนักศึกษา	4.62	0.53	มากที่สุด
2	กิจกรรมช่วยส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา	4.68	0.47	มากที่สุด
3	กิจกรรมช่วยปลูกฝังความมีจิตสาธารณะ	4.74	0.44	มากที่สุด
4	กิจกรรมช่วยพัฒนาความรับผิดชอบหน้าที่	4.66	0.48	มากที่สุด
5	กิจกรรมช่วยส่งเสริมความมีวินัย	4.58	0.54	มากที่สุด
6	กิจกรรมช่วยส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริต	4.64	0.49	มากที่สุด
7	กิจกรรมช่วยพัฒนาการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.72	0.45	มากที่สุด
8	กิจกรรมช่วยให้เห็นคุณค่าของการเสียสละเพื่อส่วนรวม	4.76	0.43	มากที่สุด
9	สามารถนำประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.60	0.53	มากที่สุด
10	ความพึงพอใจโดยรวมต่อกิจกรรมจิตอาสา	4.70	0.46	มากที่สุด
	ภาพรวม	4.67	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมจิตอาสา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กิจกรรมช่วยให้เห็นคุณค่าของการเสียสละเพื่อส่วนรวม ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 0.43) รองลงมา คือ กิจกรรมช่วยปลูกฝังความมีจิตสาธารณะ ($\bar{x} = 4.74$, S.D. = 0.44) และกิจกรรมช่วยพัฒนาการทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{x} = 4.72$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา หลังเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา สูงกว่าก่อนเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 12.45$, $p < .001$) และ (2) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมจิตอาสา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.48) ผลดังกล่าว นำมาสู่การอภิปรายผลดังนี้ นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมและเจตคติ ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา สอดคล้องกับงานวิจัยทั้งในบริบทของประเทศไทยและต่างประเทศที่ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของกิจกรรมจิตอาสา ในฐานะเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ พวงประยงค์ และ สานิตย์ หนูนิล (2567) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแรงจูงใจและคุณค่าในงานอาสาสมัครผ่านมุมมองของอาสาสมัครพัลลภ ยิ้ม พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต การทำงานเป็นทีม ความมีวินัย และการคิดเชิงบวก รวมทั้งช่วยขยายมุมมองต่อสังคมและลดอัตตาของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่า นักศึกษาเกิดการตระหนักรู้ในบทบาทของตนเอง และมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากขึ้น และงานวิจัยของ สัญญา ศรณ สวัสดิ์ไธสง (2557) ยังชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมจิตอาสา เช่น การเรียนรู้แบบโครงงานคุณธรรม สามารถส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาและ

แนวโนม้การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมในอนาคตของนักศีกษาได้อย่างมีนัยสำคัษ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศีกษาครั้งนี้ท่พบว่า นักศีกษามีความต้งใจท่จะเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาในอนาคตเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกัน งานวิจัยของชุดีมา ม้งมน้คง (2557) ได้กล่าวเกียวกัับแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสาของอาสาสมัครไทย พบว่า การเรียนรู้ท่มีลักษณะมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับคุณค่าภายในของผู้เรียน เป็นปัจจัยสำคัษท่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถอธิบายผลการวิจัยครั้งนี้ได้ว่า การท่ที่นักศีกษาได้ลงมือปฏิบัติจริงและเห็นคุณค่าของการช่วยเหลือสังคม ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเจตคติอย่างย้งยืน แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์อธิบายว่า การเรียนรู้ท่เกิดจากการลงมือปฏิบัติจริงร่วมกับการสะท้อนประสบการณ์ จะนำไปสู่การพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติของผู้เรียนอย่างลึกซ้ง

ผลการวิจัยเกียวกัับประสบการณ์และการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของนักศีกษาหลังเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา สะท้อนให้เห็นว่า กิจกรรมดังกล่าวมีบทบาทสำคัษในการส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ และการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

1. นักศีกษาเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการสะท้อนคิด ซึ่งนำไปสู่การตระหนักรู้ในบทบาทและความรับผิดชอบของตนเอง ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ท่ชื่อว่า การลงมือปฏิบัติร่วมกับการสะท้อนผลจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึกและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างย้งยืน (Eyer and Giles, 1999)

2. การพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของนักศีกษา สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคมท่เน้นบทบาทของปฏิสัมพันธ์ในกระบวนการเรียนรู้ โดยงานวิจัยของ Furco (2002) ชี้ว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการบริการสังคมช่วยเสริมสร้างทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความเข้าใจความหลากหลายทางสังคม ทั้งนี้ งานวิจัยล่าสุดย้งพบว่า การเรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วมกับชุมชนช่วยพัฒนาทักษะด้านความร่วมมือและความฉลาดทางสังคมของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัษ (Chan, et al., 2021; Yuan and Lee, 2022)

3. การเปลี่ยนแปลงด้านเจตคติและจิตสำนึกสาธารณะของนักศีกษา สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาความเป็นพลเมืองอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ehrlich (2000) ท่อธิบายว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะช่วยหล่อหลอมความรับผิดชอบต่อสังคมและการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย

4. การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศีกษา สามารถอธิบายได้จากลักษณะของกิจกรรมท่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเผชิญกับสถานการณ์จริง ซึ่งต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจบนพื้นฐานของคุณธรรม ทั้งนี้ งานวิจัยของ Kuh (2008) ระบุว่า กิจกรรมประเภทการเรียนรู้ผ่านการบริการสังคม จัดเป็นหนึ่งในแนวทางการศีกษาท่ส่งผลต่อการพัฒนาการคิดขั้นสูงและทักษะชีวิตของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยร่วมสมัยท่พบว่า การเรียนรู้ในบริบทจริงช่วยส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงซับซ้อนและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

โดยสรุป ผลการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับองค์ความรู้ท้งในระดับท้งสมัยเก่าและร่วมสมัย ท่ยืนยันว่า การจัดกิจกรรมจิตอาสาในรูปแบบการเรียนรู้ผ่านการบริการสังคม และการมีส่วนร่วมของพลเมืองเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ท่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม ท้งด้านพฤติกรรม เจตคติ ทักษะทางสังคม และความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.1 สถาบันอุดมศีกษาควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมจิตอาสาในรูปแบบท่บูรณาการกับการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีกับการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ควรมีการออกแบบกระบวนการสะท้อนผลการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น การเขียนบันทึกสะท้อนคิด การอภิปรายกลุ่ม หรือการนำเสนอผลงาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงลึกและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษา

1.3 ผู้สอนควรมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยให้คำแนะนำ สนับสนุน และติดตามพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กิจกรรมจิตอาสาเกิดผลลัพธ์เชิงคุณภาพทั้งด้านพฤติกรรมและเจตคติ

1.4 ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกในการจัดกิจกรรมจิตอาสา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากบริบทจริง และเข้าใจปัญหาทางสังคมอย่างรอบด้าน อันจะนำไปสู่การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะอย่างยั่งยืน

1.5 สถาบันควรมีระบบติดตามและประเมินผลการเปลี่ยนแปลงของนักศึกษาในระยะยาว ทั้งด้านพฤติกรรม คุณธรรม และการมีส่วนร่วมทางสังคม เพื่อประเมินประสิทธิผลของกิจกรรมจิตอาสาและนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในลักษณะผสมผสาน เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ อันจะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและความครอบคลุมของผลการวิจัย

2.2 ควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังสาขาวิชาอื่น หรือสถาบันการศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยและเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงทั่วไป

2.3 ควรศึกษาผลกระทบระยะยาวของกิจกรรมจิตอาสาที่มีต่อพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของนักศึกษา เช่น การติดตามผลหลังสำเร็จการศึกษา เพื่อประเมินความยั่งยืนของการเปลี่ยนแปลง

2.4 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกิจกรรมจิตอาสา เช่น แรงจูงใจของผู้เรียน รูปแบบกิจกรรม หรือบทบาทของผู้สอน เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกนรา พวงประยงค์ และธานี หนูนิล. (2567). การศึกษาแรงจูงใจและคุณค่าในงานอาสาสมัครผ่านมุมมองของอาสาสมัครพัทลุงใต้. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 18 (1) 87-99.
- ชุตินา มิ่งมั่งคอง. (2557). การศึกษาแรงจูงใจในการเป็นอาสาสมัคร : กรณีศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอด. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2538). *ทฤษฎีต้นไม้วิจัยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA).
- ทิตินา แหมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). *พุทธธรรม (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2555). *การพัฒนาคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัญญาครณ์ สวัสดิ์ไธสง. (2557). การพัฒนาพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบ โครงงานคุณธรรม. *วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ*, 2 (1), 143-178.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2550). *การพัฒนาจิตสาธารณะในระบบการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน. (2553). **แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน.**

กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

Astin, A. W., and Sax, L. J. (1998). How undergraduates are affected by service participation. **Journal of College Student Development**, 39 (3), 251-263.

Banks, J. A. (2008). **An introduction to multicultural education.** 4th ed. Boston : Pearson.

Chickering, A. W., and Reisser, L. (1993). **Education and identity.** San Francisco : Jossey-Bass.

Chan, S. C. F., et al. (2021). Impact of international service-learning on students' global citizenship and intercultural effectiveness development. **International Journal of Research on Service-Learning and Community Engagement**, 9 (1), Article 8.

Eyler, J., and Giles, D. E. (1999). **Where's the learning in service-learning.**

San Francisco : Jossey-Bass.

Furco, A. (2003). **Issues of definition and program diversity in the study of service-learning.**

Berkeley : University of California.

Kuh, G. D. (2008). **High-impact educational practices: What they are, who has access to them, and why they matter.** Association of American Colleges and Universities.

Kolb, D. A. (1984). **Experiential learning: Experience as the source of learning and development.**

New Jersey : Prentice Hall.

Ehrlich, T. (2000). **Civic Responsibility and Higher Education.** Phoenix, AZ : Oryx Press.

Yuan, R., and Lee, I. (2022). "I need to improve my teamwork skills": Student reflections in service-learning. **Teaching in Higher Education**, 27 (6), 789-805.

อิทธิพลของสื่อดิจิทัลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของเยาวชนไทย :

กรณีศึกษาเยาวชน ในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

THE INFLUENCE OF DIGITAL MEDIA ON POLITICAL BEHAVIOR AMONG THAI
YOUTH : A CASE STUDY OF YOUTH IN MUEANG NAKHON RATCHASIMA
DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

ณรงค์ฤทธิ์ เครือไทย*, พัสกร จิตตรัตน์, ประมุข ศรีชัยวงศ์ และ รุ่งธรรม พลธรรม

คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์

คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์

คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ และ

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Narongrit Khrueathai*, Paskorn Chittarat, Pramuk Srichaiwong and Rungthum Ponthum

Faculty of Liberal Arts Phanomwan College of Technology,

Faculty of Liberal Arts Phanomwan College of Technology,

Faculty of Liberal Arts Phanomwan College of Technology and

Faculty of Social Sciences and Humanities, North Eastern University

*Corresponding Author E-mail : narongrit.t.32@gmail.com

(วันที่รับบทความ : มิถุนายน 2, 2569 ; วันที่แก้ไขบทความ : กรกฎาคม 24, 2569 ; วันที่ตอบรับบทความ : กรกฎาคม 27, 2569)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของสื่อดิจิทัลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของเยาวชนไทย: กรณีศึกษาเยาวชนในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลของเยาวชนในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง 2) ศึกษาการรับรู้และทัศนคติทางการเมืองของเยาวชนจากการใช้สื่อดิจิทัล และ 3) วิเคราะห์อิทธิพลของสื่อดิจิทัลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของเยาวชน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นเยาวชนอายุระหว่าง 18-24 ปี ในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. เยาวชนส่วนใหญ่เลือกใช้แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ Facebook, TikTok, YouTube และ X (Twitter) เป็นช่องทางหลักในการรับรู้ข่าวสารและข้อมูลทางการเมือง เนื่องจากแพลตฟอร์มดังกล่าวมีคุณลักษณะเอื้อต่อการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว สะดวก และสามารถใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลา นอกจากนี้ เยาวชนยังติดตามความคิดเห็น การวิเคราะห์ และการนำเสนอประเด็นทางการเมืองจากนักวิชาการ นักการเมือง และผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อสังคมออนไลน์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของสื่อดิจิทัลในฐานะแหล่งข้อมูลสำคัญสำหรับการรับรู้และติดตามสถานการณ์ทางการเมืองของเยาวชนในยุคดิจิทัล

2. สื่อดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อการหล่อหลอมการรับรู้และทัศนคติทางการเมืองของเยาวชน โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนสามารถเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและมุมมองที่แตกต่างกัน อันนำไปสู่การพัฒนาความตระหนักรู้ ความเข้าใจ และความสนใจต่อประเด็นทางการเมืองมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนได้สะท้อนข้อกังวลเกี่ยวกับการแพร่กระจายของข่าวปลอม และข้อมูลที่บิดเบือนผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความถูกต้องของการรับรู้ การตีความ และการตัดสินใจทางการเมืองของเยาวชน นอกจากนี้ สื่อดิจิทัลยังทำหน้าที่เป็นพื้นที่ที่

สาธารณะในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปราย และแสดงความคิดเห็นทางการเมืองระหว่างผู้ใช้งาน ส่งผลให้เยาวชนมีโอกาสแสดงออกและมีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

3. สื่อดิจิทัลมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมือง การเผยแพร่หรือแบ่งปันข่าวสาร การติดตามสถานการณ์ทางการเมือง ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาทางการเมืองผ่านแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ อย่างไรก็ตาม รูปแบบการมีส่วนร่วมของเยาวชนส่วนใหญ่ยังคงจำกัดอยู่ในพื้นที่ออนไลน์มากกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในพื้นที่จริง เนื่องจากการมีส่วนร่วมผ่านสื่อดิจิทัลได้รับการรับรู้ว่ามีความสะดวก คล่องตัว และปลอดภัยมากกว่า โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า สื่อดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความตระหนักรู้ทางการเมือง ส่งเสริมการก่อตัวของทัศนคติทางการเมือง และกระตุ้นให้เยาวชนเกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมดิจิทัลร่วมสมัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดข้อค้นพบที่มีคุณค่าทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ ในเชิงวิชาการ ผลการศึกษาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อดิจิทัลกับพฤติกรรมทางการเมืองของเยาวชนในบริบทของประเทศไทยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนในเชิงปฏิบัติ ผลการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่มุ่งเน้นกลุ่มเยาวชน นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริม ความรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล และความรู้เท่าทันสารสนเทศ เพื่อให้เยาวชนสามารถวิเคราะห์และประเมินข้อมูลข่าวสารทางการเมืองได้อย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งลดผลกระทบจากข่าวปลอม และข้อมูลที่บิดเบือน หรือคลาดเคลื่อนในสังคมดิจิทัลร่วมสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การเมือง, สื่อดิจิทัล, เยาวชน

Abstract

This research, entitled “The Influence of Digital Media on the Political Behavior of Thai Youth : A Case Study of Youth in Mueang Nakhon Ratchasima District, Nakhon Ratchasima Province,” aimed to : 1) examine patterns of digital media use among youth in receiving political news and information; 2) investigate the political perceptions and attitudes of youth resulting from digital media use; and 3) analyze the influence of digital media on youth political participation behavior. This study employed a qualitative research methodology. Data were collected through in-depth interviews with 30 key informants aged 18–24 years who were living or studying in Mueang Nakhon Ratchasima District, Nakhon Ratchasima Province. The data were analyzed using content analysis.

The research findings revealed that :

1. The most youth used social media platforms such as Facebook, TikTok, YouTube, and X (Twitter) as their primary channels for accessing political news and information because these platforms offer fast, convenient, and ubiquitous access to information. In addition, youth regularly followed opinions and interpretations from academics, politicians, and social media influencers through online platforms.

2. The digital media played a significant role in shaping youth political perceptions and attitudes. Youth were able to access information from multiple sources and perspectives, which enhanced their political awareness and interest. However, some participants expressed concerns

regarding fake news and misleading information disseminated through online media, which could negatively affect political understanding and interpretation. Furthermore, digital media provided opportunities for youth to express opinions and exchange political viewpoints with others.

3. The digital media significantly influenced youth political participation behavior, particularly through online engagement, such as commenting on political issues, sharing news, and following political events via social media platforms. However, most youth participation remained primarily online rather than engaging in offline political activities, as online participation was perceived as more convenient and safer. Overall, digital media played a significant role in enhancing political awareness and promoting political participation among youth in contemporary digital society.

The findings provide valuable academic and practical implications. Academically, the study contributes to a better understanding of the relationship between digital media use and youth political behavior in the Thai context. Practically, the findings can be applied to the development of communication strategies and civic engagement initiatives targeting young people. Furthermore, the results highlight the importance of promoting digital media literacy and information literacy in order to help youth critically evaluate political information and reduce the impact of fake news and misinformation in contemporary digital society.

Keywords : Politics, Digital Media, Youth

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา สังคมไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการขยายตัวของสื่อดิจิทัล ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบการสื่อสาร การรับรู้ข่าวสาร และพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะในบริบทของระบอบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น (Dahlgren, 2009; Fukuyama, 2013)

ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย สิทธิและเสรีภาพของประชาชนถือเป็นหลักการสำคัญของการปกครองตามหลักนิติรัฐ โดยเฉพาะเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการสื่อสาร และสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางการเมือง (Rawls, 1993) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยังให้การรับรองสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมทางการเมือง อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาสังคมประชาธิปไตย ในยุคดิจิทัล สื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็น “พื้นที่สาธารณะใหม่” ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแสดงออกทางการเมืองได้อย่างเสรี (Habermas, 1989) โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีการใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการสื่อสาร การเรียนรู้ และการติดตามข่าวสาร สื่อดิจิทัลจึงมิได้ทำหน้าที่เพียงเป็นช่องทางเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างการรับรู้ทางการเมือง การหล่อหลอมทัศนคติ และการกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน (Castells, 2010)

ปัจจุบัน เยาวชนไทยนิยมใช้แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, YouTube, TikTok และ X (Twitter) ในการติดตามข่าวสาร แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับประเด็นทางสังคม และการเมือง ส่งผลให้รูปแบบการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเปลี่ยนจากการรับสารแบบทางเดียวไปสู่การสื่อสารแบบหลายทิศทาง ซึ่งเปิดโอกาส ให้ผู้ใช้สามารถมีส่วนร่วมในการสร้างเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้ด้วยตนเอง (Jenkins, 2006;

Boyd, 2014) สื่อดิจิทัล จึงมีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดวาระสาธารณะ การสร้างกรอบการรับรู้ทางการเมือง การขยายพื้นที่การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในสังคมร่วมสมัย (Entman, 1993) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสื่อดิจิทัลจะช่วยส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน แต่การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ยังอาจก่อให้เกิดปัญหาข่าวปลอม (Fake News) ข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ข้อมูลที่มีอคติทางการเมืองซึ่งอาจส่งผลต่อการรับรู้ การตีความข้อมูลทางการเมืองของเยาวชนได้ หากขาดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ (Livingstone, 2014; Guess, et al, 2018)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตย เนื่องจากเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีบทบาทต่อการกำหนดทิศทางของสังคมในอนาคต การเปิดโอกาสให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การติดตามข่าวสาร และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา “พลเมืองเชิงรุก” (Active Citizenship) และช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย (Kahne and Bowyer, 2012) ในบริบทของประเทศไทย อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ถือเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจ การศึกษา และสังคม อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่เยาวชนสามารถเข้าถึงสื่อดิจิทัลได้อย่างแพร่หลาย การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลของเยาวชนในพื้นที่ดังกล่าว จึงสามารถสะท้อนรูปแบบการรับรู้ข่าวสาร การสร้างทัศนคติ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในสังคมดิจิทัลได้อย่างเป็นรูปธรรม

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของสื่อดิจิทัลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของเยาวชนไทย : กรณีศึกษาเยาวชนในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา” เพื่อศึกษารูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การรับรู้และทัศนคติทางการเมืองของเยาวชน ตลอดจนวิเคราะห์อิทธิพลของสื่อดิจิทัลต่อพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงนโยบาย ในการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ การพัฒนาความเป็นพลเมือง และการเสริมสร้างประชาธิปไตยในสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลของเยาวชนในอำเภอเมืองนครราชสีมาในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ ทัศนคติ และการตีความข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของเยาวชนที่ได้รับจากสื่อดิจิทัล
3. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของสื่อดิจิทัลที่มีต่อพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน ในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมุ่งศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อดิจิทัลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของเยาวชนไทยในอำเภอเมืองนครราชสีมา เพื่อทำความเข้าใจมุมมอง ประสบการณ์ และพฤติกรรมของเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อดิจิทัลในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ คือ เยาวชนที่อาศัยอยู่หรือกำลังศึกษาในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีการใช้สื่อดิจิทัล และสื่อสังคมออนไลน์ในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการใช้สื่อดิจิทัล และพฤติกรรมทางการเมือง โดยมีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 คน อายุระหว่าง 18–24 ปี และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สื่อดิจิทัล การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน จนได้ข้อมูลที่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในส่วนของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็น และอธิบายประสบการณ์ได้อย่างอิสระ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อดิจิทัล และพฤติกรรมทางการเมืองของเยาวชน โดยประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นเยาวชนในอำเภอเมืองนครราชสีมา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวหรือผ่านสื่อออนไลน์ตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดแนวคำถามในการสัมภาษณ์
- 3) คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- 4) ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกและบันทึกข้อมูล
- 5) ถอดเทป และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยดำเนินการดังนี้

- 1) ถอดเทปข้อมูลจากการสัมภาษณ์
- 2) อ่านและทำความเข้าใจข้อมูล
- 3) จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นการวิจัย
- 4) วิเคราะห์และตีความข้อมูล
- 5) สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

1. เรื่องรูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลของเยาวชนในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง พบว่า เยาวชนในอำเภอเมือง นครราชสีมา มีพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลในลักษณะเชื่อมต่อตลอดเวลา (Always-on Connectivity) โดยส่วนใหญ่ เข้าถึงสื่อผ่านสมาร์ทโฟนเป็นหลัก ทำให้สามารถติดตามข่าวสารและเหตุการณ์ทางการเมืองได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดทั้งวันจากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถจำแนกรูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลของเยาวชนในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ได้ 4 รูปแบบสำคัญ ดังนี้

1) การรับข่าวสารและการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Political Information and Communication) เยาวชนส่วนใหญ่นิยมใช้ Facebook, TikTok, YouTube, X (Twitter) และ LINE ในการติดตามข่าวสารทางการเมือง เนื่องจากสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ และสามารถติดตามความคิดเห็นของนักวิชาการ นักการเมือง ผู้สื่อข่าว และผู้มีอิทธิพลทางความคิดบนสื่อออนไลน์ได้โดยตรง อีกทั้งยังสามารถแสดงความคิดเห็น ได้ตอบ และแลกเปลี่ยนมุมมองทางการเมืองกับผู้อื่นได้ทันที

2) การบริโภคเนื้อหาทางการเมืองในรูปแบบสื่อดิจิทัล (Political Content Consumption) เยาวชนนิยมรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านวิดีโอสั้น (Short-form Video) อินโฟกราฟิก คลิปวิเคราะห์สถานการณ์ และการถ่ายทอดสดผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ โดยเฉพาะ TikTok และ YouTube ซึ่งช่วยให้เข้าใจประเด็นทางการเมืองที่ซับซ้อนได้ง่ายขึ้น และสอดคล้องกับพฤติกรรมการบริโภคสื่อของคนรุ่นใหม่

3) การแสวงหาข้อมูลและการเรียนรู้ทางการเมืองเชิงรุก (Active Political Information Seeking) เยาวชนจำนวนมากไม่ได้เป็นเพียงผู้รับสารเท่านั้น แต่ยังมีการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากเว็บไซต์ข่าว หน่วยงานภาครัฐ บทความวิชาการ และแหล่งข้อมูลออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากหลายมุมมองก่อนตัดสินใจเชื่อ หรือแสดงความคิดเห็นทางการเมือง สะท้อนถึงพฤติกรรมการแสวงหาความรู้และการตรวจสอบข้อมูลด้วยตนเอง

4) การใช้สื่อดิจิทัลแบบหลายกิจกรรมพร้อมกัน (Digital Multi-tasking) เยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเปิดรับข้อมูลจากหลายช่องทางในเวลาเดียวกัน เช่น การเรียนออนไลน์หรือทำกิจกรรมส่วนตัวไปพร้อมกับการติดตามข่าวสารทางการเมือง การสนทนาในกลุ่มออนไลน์ และการรับชมเนื้อหาบนสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว แต่ในบางกรณีอาจทำให้เกิดการรับข้อมูลจำนวนมากในเวลาเดียวกันจนส่งผลต่อการกลั่นกรองข้อมูล

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า สื่อดิจิทัลไม่ได้เป็นเพียงช่องทางการรับข่าวสารทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นที่สำคัญในการสื่อสาร การเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในสังคมดิจิทัลร่วมสมัย

2. การรับรู้และทัศนคติทางการเมืองของเยาวชนจากการใช้สื่อดิจิทัล

ผลการศึกษาพบว่า สื่อดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองของเยาวชน โดยเยาวชนส่วนใหญ่ระบุว่า การติดตามข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้สามารถรับรู้เหตุการณ์ทางการเมืองได้อย่างรวดเร็วและหลากหลายมุมมองมากขึ้น เนื่องจากสามารถติดตามข้อมูลจากแหล่งข่าวหลายแหล่ง เช่น เว็บไซต์ข่าว เพจข่าว หรือ ช่องทางของบุคคลสาธารณะ

เยาวชนหลายคนให้ข้อมูลว่า การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากหลายแหล่งช่วยให้สามารถเปรียบเทียบข้อมูล และพิจารณาความน่าเชื่อถือของข่าวสารได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม เยาวชนบางส่วนยังมีความกังวลเกี่ยวกับปัญหาข่าวปลอม (Fake News) หรือข้อมูลที่มีความคลาดเคลื่อนในสื่อออนไลน์ ซึ่งอาจส่งผลต่อการรับรู้ข้อมูลทางการเมืองได้ในด้านทัศนคติทางการเมือง พบว่า การใช้สื่อดิจิทัลช่วยให้เยาวชนมีความสนใจในประเด็นทางการเมืองมากขึ้น เนื่องจากสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการอภิปรายประเด็นทางการเมืองได้อย่างง่ายนอกจากนี้สื่อดิจิทัลยังเปิด

โอกาสให้เยาวชนสามารถแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนมุมมองทางการเมืองกับผู้อื่นได้ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาทัศนคติทางการเมืองของเยาวชนในสังคมดิจิทัล

3. อิทธิพลของสื่อดิจิทัลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน

ผลการศึกษาพบว่า สื่อดิจิทัลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน โดยเฉพาะในรูปแบบของการมีส่วนร่วมผ่านสื่อออนไลน์ เยาวชนส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า สื่อสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองได้อย่างสะดวก เช่น การแสดงความคิดเห็นใต้โพสต์ การแชร์ข่าวสาร หรือการแสดงความเห็นผ่านรูปแบบต่าง ๆ ในสื่อออนไลน์ นอกจากนี้เยาวชนบางส่วนยังมีการติดตามประเด็นทางการเมืองอย่างต่อเนื่องผ่านสื่อออนไลน์ เช่น การติดตามข่าวสารจากเพจข่าว การติดตามบัญชีของนักการเมือง หรือการติดตามการอภิปรายประเด็นทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับของการรับรู้ และการติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนส่วนใหญ่ ยังคงอยู่ในรูปแบบของการมีส่วนร่วมในโลกออนไลน์มากกว่า การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชีวิตจริง เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองหรือการเคลื่อนไหวทางสังคม ทั้งนี้เนื่องจากเยาวชนบางส่วนมองว่าการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์ เป็นวิธีที่สะดวก ปลอดภัยมากกว่า นอกจากนี้ เยาวชนบางส่วนยังให้ความเห็นว่าสื่อดิจิทัลมีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชน เนื่องจากช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เยาวชนมีความสนใจในประเด็นทางการเมืองมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะติดตามสถานการณ์ทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง อิทธิพลของสื่อดิจิทัลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของเยาวชนไทย : กรณีศึกษาเยาวชนในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลของเยาวชน การรับรู้ และทัศนคติทางการเมืองจากการใช้สื่อดิจิทัล และอิทธิพลของสื่อดิจิทัลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 คน

1. รูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลของเยาวชนในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนในอำเภอเมืองนครราชสีมาใช้สื่อดิจิทัลเป็นช่องทางหลักในการติดตามข่าวสารทางการเมือง โดยเฉพาะ Facebook, TikTok และ YouTube เนื่องจากสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว สะดวก และใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลา เยาวชนส่วนใหญ่มองว่าสื่อดิจิทัลช่วยให้สามารถติดตามสถานการณ์ทางการเมืองได้อย่างทันทั่วถึงมากกว่าสื่อแบบดั้งเดิม อีกทั้งยังสามารถเลือกติดตามข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ตามความสนใจของตนเอง ส่งผลให้รูปแบบการรับรู้ข่าวสารเปลี่ยนจากการรับสารแบบทางเดียวไปสู่การสื่อสารแบบหลายทิศทาง ซึ่งเปิดโอกาสให้เยาวชนสามารถแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนมุมมองทางการเมืองกับผู้อื่นได้มากขึ้น ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ McQuail (2010) ที่อธิบายว่าสื่อมีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดการรับรู้ของประชาชน และแนวคิดของ Castells (2010) ที่มองว่าสื่อดิจิทัลเป็นเครือข่ายการสื่อสารที่เอื้อต่อการแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วในสังคมเครือข่าย นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Areeprachakun and Senivongse (2025) ที่พบว่า สื่อสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่สำคัญที่ช่วยให้เยาวชนไทยเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้มากขึ้น รวมทั้งผลการศึกษาของ Jitsaeng (2023) ที่ชี้ให้เห็นว่า เยาวชนไทยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางหลักในการติดตามข่าวสาร และอภิปรายประเด็นทางการเมืองในสังคมดิจิทัล

2. การรับรู้ ทัศนคติ และการติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของเยาวชน

ผลการวิจัยพบว่า สื่อดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการรับรู้และทัศนคติทางการเมืองของเยาวชนอย่างชัดเจน เนื่องจากเยาวชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากหลายแหล่งได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดความสนใจและความตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น อีกทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนามุมมองทางการเมืองของเยาวชน อย่างไรก็ตาม เยาวชนบางส่วนยังมีความกังวลเกี่ยวกับปัญหาข่าวปลอม ข้อมูลที่คลาดเคลื่อน และข้อมูลที่มีอคติทางการเมือง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kahne, et al. (2012) ที่พบว่า สื่อดิจิทัลช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเมือง และการมีส่วนร่วมของเยาวชนในสังคมประชาธิปไตย นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Guess, et al, (2018) ที่ชี้ให้เห็นว่าการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องในสื่อออนไลน์สามารถส่งผลกระทบต่อความเข้าใจทางการเมืองของประชาชนได้ รวมถึงงานวิจัยของกันทิชา ศรเสนา (2567) ที่พบว่า สื่อสังคมออนไลน์ช่วยสร้างความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชน แต่ขณะเดียวกันก็อาจนำไปสู่ปัญหาข่าวปลอม และข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อรับรู้ทางการเมืองของเยาวชนได้เช่นกัน ทั้งนี้ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ที่จะช่วยให้เยาวชนสามารถวิเคราะห์และประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างมีวิจารณญาณ

3. อิทธิพลของสื่อดิจิทัลต่อพฤติกรรม และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน

ผลการวิจัยพบว่า สื่อดิจิทัลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในหลายด้านโดยเยาวชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ เช่น การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง การแชร์ข่าวสาร การติดตามสถานการณ์ทางการเมือง และการเข้าร่วมกิจกรรม หรือ แคมเปญทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สื่อดิจิทัลจึงกลายเป็นพื้นที่สำคัญที่เปิดโอกาสให้เยาวชนสามารถแสดงออกทางความคิดเห็น และมีส่วนร่วม ในประเด็นสาธารณะได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของเยาวชนส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในรูปแบบออนไลน์ มากกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชีวิตจริง เนื่องจากการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์เป็นวิธีที่เข้าถึงง่ายลดข้อจำกัดด้านเวลา และสถานที่ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gil de Zúñiga, et al. (2012) ที่พบว่า การใช้สื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในรูปแบบออนไลน์ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jinarat (2024) ที่พบว่า การใช้สื่อสังคมออนไลน์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่น Y และ Z ในประเทศไทย รวมถึงงานวิจัยของ Chantakiri (2024) และ Phromlee, et al. (2024) ที่พบว่า สื่อดิจิทัลช่วยเปิดพื้นที่ให้เยาวชนสามารถแสดงความคิดเห็น รวมกลุ่ม และสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากขึ้น ทั้งนี้ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า สื่อดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการสร้างความตื่นตัวทางการเมืองและส่งเสริมความเป็นพลเมืองของเยาวชนในระดับประชาธิปไตยร่วมสมัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ภาครัฐควรใช้สื่อดิจิทัลเป็นช่องทางสื่อสารข้อมูลทางการเมืองที่โปร่งใสและเข้าถึงง่าย พร้อมเปิดพื้นที่ให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะนโยบาย
2. สถานศึกษาควรส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อและการเมือง เพื่อให้เยาวชนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีวิจารณญาณ และลดผลกระทบจากข่าวปลอม
3. ควรสนับสนุนกิจกรรมที่ใช้สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือในการแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากลุ่มเยาวชนในพื้นที่อื่นหรือเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค เพื่อให้ผลการวิจัยมีความครอบคลุมและสามารถอธิบายภาพรวมในระดับประเทศได้มากขึ้น
2. ควรใช้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน เพื่อเพิ่มความแม่นยำของข้อมูล และสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น
3. ควรเน้นศึกษาผลกระทบของข่าวปลอมและระดับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชน เพื่อหาแนวทางลดผลกระทบและพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กัญทิชา ศรเสนา. (2567). The Impact of Social Media on Political Participation among Thai Youth : A Social Science Study. *Journal of Exploration in Interdisciplinary Methodologies (JEIM)*, 1 (4), 1-8.
- Areeprachakun, P., and Senivongse, B. (2025). Space of Exclusion and Subjugation but also Democracy : Social Media for Political Demonstration among Thai Youth. *Journal of Cultural Analysis and Social Change*, 10 (2), 411-420.
- Boyd, D. (2014). *It's complicated : The social lives of networked teens*. New Haven, CT : Yale University Press.
- Castells, M. (2010). *The rise of the network society*. 2nd ed. Oxford, England : Wiley- Blackwell.
- Chantakiri, S. (2024). The Role of Social Media in Political Engagement among Thai Youth. *Asian Journal of Humanities and Social Innovation*, 1 (4), 39-50
- Dahlgren, P. (2009). *Media and political engagement : Citizens, communication, and democracy*. Cambridge, England : Cambridge University Press.
- Entman, R. M. (1993). Framing : Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43 (4), 51-58.
- Fukuyama, F. (2013). *Political order and political decay : From the industrial revolution to the globalization of democracy*. New York, NY : Farrar, Straus and Giroux.
- Gil de Zúñiga, H. et al. (2012) Social Media Use for News and Individuals' Social Capital, Civic Engagement and Political Participation. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 17, 319-336.
- Guess, A., et al. (2018). Selective Exposure to Misinformation : Evidence from the Consumption of Fake News during the 2016 U.S. Presidential Campaign. Working Paper. *European Research Council*, [Online]. Available : <https://about.fb.com/wp-content/uploads/2018/01/fake-news-2016.pdf>. [2026, June 1].
- Habermas, J. (1989). *The structural transformation of the public sphere : An inquiry into a category of bourgeois society*. Cambridge, MA : MIT Press.
- Jenkins, H. (2006). *Convergence culture : Where old and new media collide*. New York, NY : New York University Press.
- Jitsaeng, K. (2023). The Use of Social Media among Thai youths for Political Communication.

- Journal of Social Sciences and Humanities (RJSH)**, 10 (1), 1-10.
- Jinarat, V. (2024). The Impact of Social Media Usage on Political Efficacy and Political Participation of Generations Y and Z in Thailand. **Journal of Arts Management**, 8 (2), 547-563.
- Kahne, J., et al. (2012). Digital Media Literacy Education and Online Civic and Political Participation. **International Journal of Communication**, 6, 1-24.
- Livingstone, S. (2014). Developing social media literacy : How children learn to interpret risky opportunities on social network sites. **Communications**, 39 (3), 283-303.
- McQuail, D. (2010). **McQuail's mass communication theory**. 6th ed. London, England : Sage Publications.
- Phromlee, S., et al. (2024). Youth engagement and political participation in digital society. **Journal of Asian Public Affairs**, 12 (1), 77-95.
- Rawls, J. (1993). **Political liberalism**. New York, NY : Columbia University Press.

**การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2
โรงเรียนวัดพุทไธราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1
โดยใช้การจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว**

**THE DEVELOPMENT OF CREATIVE THINKING OF KINDERGARTEN 2
STUDENTS AT WATPHUTTHOWAT SCHOOL UNDER THE CHAIYAPHUM
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1 USING LOOSE PARTS
PLAY ACTIVITIES THROUGH SURROUNDING MATERIALS**

ทักษิณ ตั้งกุลบริบูรณ์* และ ประkobkul นาคพิทักษ์

สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม และ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Thaksin Tangkulboriboon* and Prakobkul Narkpitak

Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chandrakasem Rajabhat University and

Faculty of Education, Chandrakasem Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail : 6752600207@chandra.ac.th

(วันที่รับบทความ : มิถุนายน 21, 2569 ; วันที่แก้ไขบทความ : สิงหาคม 5, 2569 ; วันที่ตอบรับบทความ : สิงหาคม 10, 2569)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลอง (Pre-Experimental Research) ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อหาคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดพุทไธราช 2) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดพุทไธราช จากการจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว หลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 ประชากรคือ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดพุทไธราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 20 คน คัดเลือกโดยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรม จำนวน 8 แผน และแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ 4 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว (One-Sample t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีความเหมาะสมสอดคล้องเชิงเนื้อหาและโครงสร้างอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.47)

2) ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ภายหลังได้รับการจัดกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยรวม 10.80 คะแนน (ร้อยละ 90.00) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 (9.60 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 6.438$, $df = 19$, $p < .001$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความคิดคล่องแคล่วมีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 2.85$) รองลงมาคือความคิดยืดหยุ่น ($\bar{x} = 2.75$) ความคิดริเริ่ม ($\bar{x} = 2.65$) และความคิดละเอียดลออ ($\bar{x} = 2.55$) ตามลำดับ

คำสำคัญ : ความคิดสร้างสรรค์, การเล่นวัสดุปลายเปิด, วัสดุรอบตัว, เด็กปฐมวัย

Abstract

The purposes of this pre-experimental research were : 1) to evaluate the quality of learning experience plans for loose parts play activities using surrounding materials for Kindergarten 2 students at WatPhutthowat School; and 2) to compare the creative thinking scores of Kindergarten 2 students at WatPhutthowat School after participating in the loose parts play activities using surrounding materials against the 80 percent criterion. The population consisted of 20 Kindergarten 2 students at WatPhutthowat School during the second semester of the 2025 academic year, selected through

purposive sampling. The research instruments included 8 learning experience plans and a 4-dimension creativity assessment form. Data were analyzed using mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and One-Sample t-test.

The research findings revealed that

1) The learning experience plans had an overall content and structural appropriateness at the highest level ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = 0.47).

2) The creative thinking of Kindergarten 2 students after participating in the activities had an overall mean score of 10.80 (90.00 percent), which was statistically significantly higher than the 80 percent criterion (9.60 points) at the .05 level (t = 6.438, df = 19, p < .001). Considering each individual dimension, fluency achieved the highest mean score ($\bar{X}$ = 2.85), followed by flexibility ($\bar{X}$ = 2.75), originality ($\bar{X}$ = 2.65), and elaboration ($\bar{X}$ = 2.55), respectively.

Keywords : Creative Thinking, Loose Parts Play, Surrounding Materials, Early Childhood

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสมรรถนะสำคัญที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการแก้ปัญหาในสังคมปัจจุบัน การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจึงมุ่งส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การสำรวจ ทดลอง และสร้างประสบการณ์ด้วยตนเอง ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้ แนวคิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) อธิบายว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (ทศนา แหมมณี, 2566)

จากการศึกษาสภาพปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของโรงเรียนวัดพุทไธราช พบว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยยังมีข้อจำกัด โดยข้อมูลจากรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ปีการศึกษา 2568 สะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนชั้นอนุบาล 2 ยังมีพัฒนาการด้านการคิดริเริ่มและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอยู่ในระดับที่ควรได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติม อีกทั้งจากการสังเกตการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนพบว่า สื่อการเรียนรู้ส่วนใหญ่ยังเป็นสื่อสำเร็จรูปหรือใบงานที่มีรูปแบบการเรียนรู้ค่อนข้างตายตัว ส่งผลให้เด็กมีโอกาสในการคิดสร้างสรรค์ การทดลอง และการเชื่อมโยงประสบการณ์กับสิ่งรอบตัวค่อนข้างจำกัด ทั้งที่โรงเรียนมีทรัพยากรธรรมชาติและวัสดุในท้องถิ่นที่หลากหลาย ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ป็นสื่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น การนำวัสดุปลายเปิดผ่านวัสดุรอบตัวมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงนับเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (โรงเรียนวัดพุทไธราช, 2568)

เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำการจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิดผ่านวัสดุรอบตัวมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระ เนื่องจากวัสดุปลายเปิดผ่านวัสดุรอบตัวไม่มีรูปแบบการเล่นที่ตายตัว เด็กสามารถเลือก เคลื่อนย้าย ดัดแปลง และจัดวางวัสดุได้ตามจินตนาการ (เทเรซ่า เคซีย์ และจูเลียต โรเบิร์ตสัน, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Nicholson (1971) ที่อธิบายว่า วัสดุปลายเปิดที่สามารถนำมาใช้ได้อย่างหลากหลายเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ทดลอง และสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง นอกจากนี้ งานวิจัยของรัตนพร ช้อยสามนา และคณะ (2565) พบว่า การจัดประสบการณ์ศิลปะสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยได้สอดคล้องกับชุดนิพนธ์ ต้นผัด และศิริมาศ โกศลย์พิพัฒน์ (2568) ที่ระบุว่าการจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิดโดยใช้วัสดุจากธรรมชาติช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความจำเป็นในการวิจัยเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดพุทไธราช โดยใช้การจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิดผ่านวัสดุรอบตัว เพื่อยกระดับความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ให้เต็มตามศักยภาพ

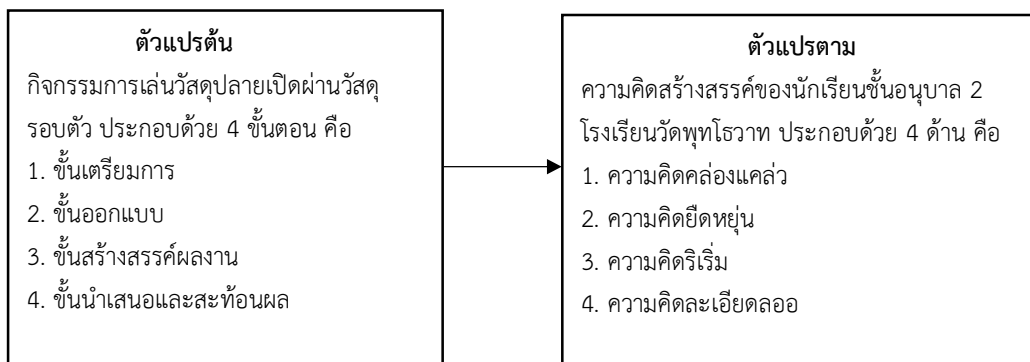
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดพุทไธราช

2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดพุทไธราช จากการจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว หลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดพุทไธวาท โดยใช้การจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว ดังภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิดผ่านวัสดุรอบตัว ซึ่งเป็นตัวแปรต้น โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดกิจกรรมจากแนวคิดกระบวนการสร้างสรรค์ของ Wallas (1926, อ้างใน อารี พันธุ์ณี, 2544) แนวคิดการออกแบบเชิงความคิด (Design Thinking) ตามที่สถาบันวิจัยการเรียนรู้ (2566) นำเสนอ และแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของรัตนพร ช้อยสามนาค และคณะ (2565) สังเคราะห์เป็นกระบวนการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นออกแบบ 3) ขั้นสร้างสรรค์ผลงาน และ 4) ขั้นนำเสนอและสะท้อนผล เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ซึ่งประเมินตาม องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ 4 ด้าน ได้แก่ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ ตามแนวคิดของ Torrance (1974, อ้างใน อารี พันธุ์ณี, 2544)

สมมติฐานการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว มีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมขึ้นไป
2. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดพุทไธวาท หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว จะมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 หรือไม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) แบบกลุ่มเดียวทดสอบ หลังการทดลอง (One-Shot Case Study)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดพุทไธวาท ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 20 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย (Total Population) เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากผู้วิจัยรับผิดชอบการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นดังกล่าว

จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยนี้ได้รับความยินยอม (Informed Consent) จากผู้ปกครองและได้รับอนุญาตจากโรงเรียน ในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดพุทไธวาท

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ กิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดพุทไธวาท ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการวิจัย 2 ชนิด ได้แก่

1. แผนการจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดพุทธโฆษา จำนวน 8 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมแผนละ 3 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที รวม 24 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 6 เดือน มีนาคม ถึงวันที่ 30 เดือน มีนาคม ปี 2569 ทั้งหมด 4 สัปดาห์

2. แบบสังเกตพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ คือ 3 (ดี), 2 (พอใช้), 1 (ควรส่งเสริม) เพื่อใช้สังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ขณะทำกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว โดยมีเกณฑ์การสังเกตครอบคลุมองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ 4 ด้านตามแนวคิดของ Torrance (1974) ได้แก่ 1) ด้านความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) พิจารณาจากการที่เด็กสามารถหอบจับ เลือกใช้ หรือคิดหาวิธีการเล่นกับวัสดุได้หลากหลาย ปริมาณมาก และรวดเร็วภายในเวลาที่กำหนด 2) ด้านความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) พิจารณาจากการที่เด็กสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการเล่น ดัดแปลงวัสดุ หรือแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ด้วยตนเองเมื่อการเล่นไม่เป็นไปตามที่คิด 3) ด้านความคิดริเริ่ม (Originality) พิจารณาจากการที่เด็กสามารถใช้วัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว ในรูปแบบที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำแบบเพื่อน หรือสร้างสรรค์ผลงานที่แตกต่างไปจากเดิม 4) ด้านความคิดละเอียดลออ (Elaboration) พิจารณาจากการที่เด็กมีการตกแต่ง ต่อเติมหรือให้รายละเอียดเกี่ยวกับผลงาน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว จำนวน 8 แผน จากการศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และแนวคิดทฤษฎี Loose Parts ของ Nicholson (1971) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งผลการประเมินพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.47) และมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 จากนั้นผู้วิจัยได้สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ 4 ด้าน ตามแนวคิดของ Torrance (1974) และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ก่อนนำเครื่องมือทั้งหมดไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนหนองนาแซงวิทยา จำนวน 20 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.85 จากนั้นจึงปรับปรุงให้สมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบแผนการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการวิจัย ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย และได้รับความยินยอม (Informed Consent) จากผู้ปกครองและผู้บริหารสถานศึกษา จากนั้นปฐมนิเทศสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนชั้นอนุบาล 2

2. ขั้นการจัดกิจกรรมและเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว จำนวน 8 แผน แผนละ 3 ครั้ง รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 24 ครั้ง (4 สัปดาห์) โดยในระหว่างการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยทำการสังเกตและประเมินพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมชนิด Rubric (ระดับ 1-3 คะแนน) ภายใต้สถานการณ์และเงื่อนไขการประเมินเดียวกัน เพื่อให้ได้คะแนนที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงจากผลของการจัดกิจกรรม

3. ขั้นรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อดำเนินการครบทั้ง 24 ครั้ง ผู้วิจัยนำ “คะแนนสรุปประจำด้าน” ของนักเรียนแต่ละคน ทั้ง 4 ด้าน มารวมกันเป็นคะแนนสรุปความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ (คะแนนเต็มรวม 12 คะแนน) ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 เพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้วยความถี่และร้อยละ 2) วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพของแผน และคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 3) ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการจัดกิจกรรมกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ด้วยสถิติ One-Sample t-test โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกับเกณฑ์ที่กำหนด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดพุทธโฆษาท โดยการใช้การจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลออกเป็น 2 ตอน ตามลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการหาคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว

ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว จำนวน 8 แผน โดยอิงจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และแนวคิดทฤษฎี Loose Parts ของ Nicholson (1971) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80-1.00 และระดับความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = 0.47) สำหรับแบบสังเกตพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ 4 ด้าน อ้างอิงตามแนวคิดของ Torrance (1974) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และผ่านการทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.85 รวมทั้งมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงระหว่างผู้สังเกต (Inter-rater Reliability) เพื่อลดอคติในการประเมิน ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายแผน (n=5)

แผนการจัดประสบการณ์	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับคุณภาพ
แผนที่ 1	4.60	0.55	มากที่สุด
แผนที่ 2	4.80	0.45	มากที่สุด
แผนที่ 3	4.60	0.55	มากที่สุด
แผนที่ 4	4.40	0.55	มากที่สุด
แผนที่ 5	4.80	0.45	มากที่สุด
แผนที่ 6	4.60	0.55	มากที่สุด
แผนที่ 7	4.80	0.45	มากที่สุด
แผนที่ 8	4.80	0.45	มากที่สุด
รวมเฉลี่ยทั้ง 8 แผน	4.67	0.47	มากที่สุด

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองกับเกณฑ์ร้อยละ 80

ผลการประเมินและเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ภายหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว กับเกณฑ์ความสำเร็จที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม (เกณฑ์เท่ากับ 9.60 คะแนน จากคะแนนเต็ม 12 คะแนน) ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ภายหลังการจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว จำแนกเป็นรายด้านและภาพรวม (n = 20)

องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	ผลการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 (9.60 คะแนน)
1. ด้านความคิดคล่องแคล่ว	3	2.85	0.36	95.00	สูงกว่าเกณฑ์
2. ด้านความคิดยืดหยุ่น	3	2.75	0.44	91.66	สูงกว่าเกณฑ์
3. ด้านความคิดริเริ่ม	3	2.65	0.36	88.33	สูงกว่าเกณฑ์
4. ด้านความคิดละเอียดลออ	3	2.55	0.30	85.00	สูงกว่าเกณฑ์
รวมเฉลี่ยทั้ง 4 ด้าน	12	10.80	0.83	90.00	สูงกว่าเกณฑ์ที่ระดับนัยสำคัญ .05 (t = 6.438, p = .000)

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดพุทไธวาท ภายหลังการจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.80 คะแนน จากคะแนนเต็ม 12 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 90.00 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.83 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จร้อยละ 80 (9.60 คะแนน) พบว่าคะแนนเฉลี่ยรวมของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 6.438$, $df = 19$, $p < .001$)

เมื่อพิจารณาผลการประเมินจำแนกเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ในทุกองค์ประกอบ โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความคิดคล่องแคล่ว ($\bar{X} = 2.85$, คิดเป็นร้อยละ 95.00) รองลงมาคือ ด้านความคิดยืดหยุ่น ($\bar{X} = 2.75$, คิดเป็นร้อยละ 91.66) ด้านความคิดริเริ่ม ($\bar{X} = 2.65$, คิดเป็นร้อยละ 88.33) และด้านความคิดละเอียดลออ ($\bar{X} = 2.55$, คิดเป็นร้อยละ 85.00) ตามลำดับ

ผู้วิจัยได้นำคะแนนความคิดสร้างสรรค์มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับสถิติ One-Sample t-test ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์กับเกณฑ์ร้อยละ 80 (One-Sample t-test)

กลุ่มเป้าหมาย	N	คะแนนเต็ม	เกณฑ์คะแนน (ร้อยละ 80)	$\bar{X}$	S.D.	t	df	p-value
นักเรียนชั้นอนุบาล 2	20	12	9.60	10.80	0.83	6.438*	19	< .001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยได้นำผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติมาประมวลผลเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยทั้ง 2 ข้อ ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตารางสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ข้อที่	สมมติฐานการวิจัย	สถิติที่ใช้ทดสอบ	ผลการวิเคราะห์	สรุปผล
1	แผนการจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว มีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมขึ้นไป	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.47)	ยอมรับสมมติฐาน
2	ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดพุทไธวาท หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว จะมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80	สถิติทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว (One-Sample t-test)	คะแนนเฉลี่ยรวม 10.80 คะแนน (ร้อยละ 90.00) สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 (9.60 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 6.438$, $df = 19$, $p < .001$)	ยอมรับสมมติฐาน

จากตารางที่ 4 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ทั้ง 2 ข้อ โดยแผนการจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว มีคุณภาพและระดับความเหมาะสมสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 และนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดพุทไธวาท มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ภายหลังได้รับการจัดกิจกรรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย

จากหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ค้นพบในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญเชิงวิชาการที่ควรค่าแก่การนำมาอภิปรายผลอย่างลึกซึ้งซึ่งตามลำดับข้อค้นพบ เพื่อแสดงให้เห็นถึงกลไก และปัจจัยสนับสนุนที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ดังต่อไปนี้

1. ประเด็นด้านคุณภาพและประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว จากข้อค้นพบที่พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏดัชนีความเหมาะสมรวมอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.47) ผลลัพธ์ทางสถิติดังกล่าวอธิบายได้จากกระบวนการพัฒนานวัตกรรมที่ดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามระเบียบวิธีวิจัย โดยเริ่มต้นจากการศึกษาหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ตลอดจนการรวบรวมแนวคิดวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว และกรอบทฤษฎี ความคิดสร้างสรรค์อย่างรอบด้าน ภายใต้การยึดหลักการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Active Learning) ซึ่งเป็นฐานคิดสำคัญในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อยืนยันว่ากิจกรรมถูกออกแบบมาอย่างมีหลักการรองรับชัดเจน การนำฐานคิดทางวิชาการเหล่านี้มาบูรณาการเพื่อร่างแผนการจัดประสบการณ์ ก่อนจะส่งต่อให้กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ วิชาและประเมินผลผ่านดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อปรับปรุงข้อบกพร่อง ปัจจัยความละเอียดรอบคอบนี้เอง ที่ส่งผลให้เครื่องมือมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีความสมบูรณ์เชิงโครงสร้าง และมีความเหมาะสมสูงสุดต่อการนำไปขับเคลื่อนพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนพร ช้อยสมานาค และคณะ (2565) ที่ยืนยันว่าการออกแบบนวัตกรรมกิจกรรมที่มีโครงสร้างชัดเจนจะช่วยให้เครื่องมือมีความเที่ยงตรงและนำไปใช้ได้จริง

2. ประเด็นด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ผลการวิจัยชี้ชัดว่า ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด ผ่านวัสดุรอบตัว นักเรียนมีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่สะท้อนความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างโดดเด่น ปรากฏการณ์เชิงบวกนี้มีปัจจัยสนับสนุนหลักมาจากคุณลักษณะทางกายภาพของสื่อที่ผู้วิจัยนำมาบูรณาการ ซึ่งมีสถานะเป็นวัสดุปลายเปิดอันปราศจากข้อจำกัดหรือรูปแบบการใช้งานที่ตายตัว ความยืดหยุ่นของสื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสในการสำรวจ ทดลอง หยิบจับ และปรับเปลี่ยนโครงสร้างได้อย่างอิสระตามจินตนาการ สภาพแวดล้อมที่ไร้ข้อจำกัดเชิงกายภาพจึงทำหน้าที่เป็นปัจจัยสนับสนุนกระบวนการคิด ซึ่งสนับสนุนทัศนะทางวิชาการของนิโคลสัน (Nicholson, 1971) อธิบายว่า สิ่งแวดล้อมที่มีวัสดุหลากหลายและสามารถปรับเปลี่ยนได้ เปิดโอกาสให้เด็กสำรวจ ทดลอง และสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระ ผสมผสานกับข้อค้นพบของอิสติยานะห์ มัมห์ฟิโรตุลกีโรมะห์ และคณะ (Istianah Maghfirotul Qiromah, et al., 2024) ที่ยืนยันว่าการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับสื่อธรรมชาติ และวัสดุรอบกายส่งอิทธิพลเชิงบวกต่อการยกระดับความคิดยืดหยุ่นและการตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในขณะเล่นของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ ความหลากหลายของวัสดุช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดคล่องแคล่ว และยืดหยุ่นจากการปรับรูปแบบการเล่นไปเรื่อย ๆ จนนำไปสู่ความคิดริเริ่มที่แปลกใหม่ตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ที่ได้ศึกษาไว้

3. ประเด็นด้านการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ภายหลังการทดลองกับเกณฑ์ความสำเร็จจากการประเมินผลสัมฤทธิ์พบว่า คะแนนเฉลี่ยสะสมหลังสิ้นสุดกิจกรรม แตกต่างจากเกณฑ์ความสำเร็จร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีผลประเมินผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมิติด้านความคิดคล่องแคล่ว และความคิดยืดหยุ่น ที่มีผลคะแนนโดดเด่นเป็นลำดับแรก พฤติกรรมดังกล่าวอธิบายได้จากโครงสร้างของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้ง 4 ขั้นตอน (ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นออกแบบแนวคิด ขั้นปฏิบัติการสร้างสรรค์ และขั้นนำเสนอผลงาน) ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกเชิงระบบและเป็นโครงข่ายคำจูงทางปัญญา โดยเฉพาะขั้นตอนการนำเสนอผลงานที่ช่วยให้เด็กได้เกิดกระบวนการ “สะท้อนคิด” ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาความคิดละเอียดลออและการฝึกล้อมรับในความคิดเห็นของผู้อื่น บรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย ประกอบกับการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบเสาะและคัดเลือกวัสดุชิ้นย่อยหลากหลายรูปทรงมาประกอบกันอย่างไร้ขอบเขต ได้ช่วยเน้นให้ผู้เรียนสามารถคิดหาคำตอบและสร้างสรรค์ชิ้นงานออกมาได้ในปริมาณมาก และหลากหลายรูปแบบ สอดคล้องกับข้อสรุปเชิงวิชาการของอารี พันธมณี (2544) และสถาบันวิจัยการเรียนรู้ (2566) ที่ระบุตรงกันว่า การจัดสรรพื้นที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองภายใต้ระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น คือยุทธศาสตร์สำคัญในการปลดล็อกความคิดคล่องแคล่วและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งนี้ สาเหตุที่มีมิติด้านความคิดคล่องแคล่วและยืดหยุ่นสูงกว่าด้านอื่น เนื่องมาจากเป็นพฤติกรรมขั้นต้นที่เด็กปฐมวัยเข้าถึงได้ง่ายผ่านการเล่นแบบลองผิดลองถูก ในขณะที่ด้านความคิดละเอียดลออต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกทักษะกลั่นแอมัดเล็กและการจดจ่อที่นานกว่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบายสนับสนุนการจัดตั้ง “คลังสื่อวัสดุปลายเปิด” ภายในโรงเรียน โดยบูรณาการความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการรวบรวมวัสดุเหลือใช้หรือวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น

ซึ่งนอกจากจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิดสร้างสรรค์แล้ว ยังเป็นการบริหารงบประมาณอย่างคุ้มค่า และลดการพึ่งพาสื่อสำเร็จรูป

2. หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ระหว่างครูปฐมวัย เพื่อเป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิคการจัดประสบการณ์แบบไร้กรอบ และยกระดับสมรรถนะของบุคลากรในการออกแบบนวัตกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยควรเน้นย้ำถึงการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในเชิงนโยบายสนับสนุนสื่อวัสดุปลายเปิดให้เป็นวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนระดับปฐมวัยควรนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิดไปบูรณาการเข้ากับกิจกรรมสร้างสรรค์หรือกิจกรรมเสรีในห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยควรคัดสรรวัสดุที่มีความหลากหลายทางกายภาพ (ผิวสัมผัส ขนาด รูปทรง) เพื่อกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ผัสสะในการสำรวจ และต่อยอดจินตนาการได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้ควรเพิ่มการเตรียม “สภาพแวดล้อมเชิงบวก” ที่เอื้อให้เด็กกล้าแสดงออกโดยไม่กลัวผิด ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมที่สำคัญต่อการเรียนรู้แบบปลายเปิด

2. ในระหว่างการดำเนินกิจกรรม 4 ขั้นตอน ครูผู้สอนควรลดบทบาทการชี้นำและปรับเปลี่ยนสถานะเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยเฉพาะใน “ขั้นนำเสนอผลงาน” ควรเน้นการใช้เทคนิคคำถามปลายเปิด เช่น “ถ้าหนูเปลี่ยนตรงนี้ จะเกิดอะไรขึ้น” หรือ “ทำไมหนูถึงเลือกวัสดุนี้มาวางไว้ตรงนี้” เพื่อกระตุ้นให้เด็กสะท้อนกระบวนการคิดและอธิบายรายละเอียดเบื้องหลังชิ้นงาน ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านความคิดละเอียดลออให้มีความลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น

3. การบริหารจัดการชั้นเรียนควรให้ความสำคัญกับความปลอดภัย และสุขอนามัยของสื่อที่นำมาใช้ โดยต้องผ่านการทำความสะอาดและจัดเก็บในพื้นที่ที่เด็กสามารถเข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการต่อยอดการศึกษาวิจัยในลักษณะเชิงคุณภาพหรือการติดตามผลระยะยาว เพื่อสังเกตการณ์ว่า นวัตกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิดนี้ ส่งผลสืบเนื่องต่อพัฒนาการด้านอื่น ๆ หรือไม่ เช่น ทักษะทางสังคม การทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือทักษะการบริหารจัดการตนเอง โดยในเชิงวิชาการควรนำ “การวิเคราะห์เนื้อหา” จากการสังเกตพฤติกรรมในระยะยาวมาใช้ร่วมกับการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของทักษะการบริหารจัดการตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ควรมีการนำนวัตกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิดไปประยุกต์ใช้และวิจัยขยายผลกับกลุ่มเป้าหมายที่มีบริบทแตกต่างกัน เช่น การปรับใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการในกลุ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของความยืดหยุ่นทางสื่อ ว่าสามารถรองรับความหลากหลายและช่วยดึงศักยภาพของผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ ได้มากน้อยเพียงใด โดยอาจเสนอให้ทำการศึกษาวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มเด็กทั่วไป และเด็กกลุ่มพิเศษเพื่อให้เห็นความแตกต่างของ ‘ระดับการตอบสนอง’ ต่อสื่อปลายเปิดอย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- ชุดินันท์ ตันผัด และศิริมาศ โกศลย์พิพัฒน์. (2568). การจัดกิจกรรมการเล่นวัสดุปลายเปิด (Loose Parts Play) โดยใช้วัสดุจากธรรมชาติเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 2 (1), 19-35.
- ทิตนา แคมมณี. (2566). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 26. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทเรซ่า เคสีย์ และจูเลียต โรเบิร์ตสัน. (2564). *คู่มือการเล่นลูสพาร์ท : ชิ้นส่วนเคลื่อนย้ายได้ (Loose Parts Play)*. เข็มพร วิรุณราพันธ์, พงศ์ปณต ตีคง และนฤมล รื่นไวย์, ผู้แปล. ปทุมธานี : บริษัท วอล์ค ออน คลาวด์ จำกัด.
- รัตนพร ช้อยสามนาค และคณะ. (2565). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์ศิลปะสร้างสรรค์. *ศึกษาศาสตร์ มจร*, 10 (1), 114-129.
- โรงเรียนวัดพุทธโฆษาท. (2568). *รายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ปีการศึกษา 2568*. ชัยภูมิ : โรงเรียนวัดพุทธโฆษาท.

- สถาบันวิจัยการเรียนรู้. (2566). **แนวทางการพัฒนาทักษะสมองในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยการเรียนรู้.
- อารี พันธมณี. (2544). **จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : บริษัท เลิฟ แอนด์ ลิฟเพรส จำกัด.
- Istianah Maghfirotul Qiromah, et al. (2024). Improving Early Childhood Creative Thinking Skills Through Nature-Based Loose Parts Media. **Child Education Journal**, 5 (3), 180-189.
- Nicholson, S. (1971). How not to cheat children : The theory of loose parts. **Landscape Architecture**, 62 (1), 30-34.
- Torrance, E. P. (1974). **Torrance Tests of Creative Thinking : Norms-Technical Manual**. Princeton, NJ : Personal Press.

EFFECTS OF TASK-BASED LANGUAGE TEACHING AND CONVERSATIONAL AI ON ENGLISH SPEAKING ABILITY AND ANXIETY OF SIXTH-GRADE STUDENTS

Nhkum Jat Aung and Phibun Tanyabut*

Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Suryadhep Teachers College, Rangsit University and
Suryadhep Teachers College, Rangsit University

*Corresponding Author E-mail: phibun.t@rsu.ac.th

Received Date: May 21, 2026 ; Revised Date: June 10, 2026 ; Accepted Date: June 12, 2026

Abstract

Despite the integration of conversational artificial intelligence in language education, its empirical efficacy in alleviating speaking anxiety within small-scale primary school contexts remains underexplored. Therefore, the purposes of this research were threefold: 1) to compare the English speaking ability of sixth-grade students before and after implementing an instructional framework integrating Task-Based Language Teaching (TBLT) and Conversational AI; 2) to compare the students' English speaking anxiety before and after the intervention; and 3) to investigate the students' opinions towards this innovative learning management. The target group, selected through purposive sampling, consisted of 12 sixth-grade students in a small-scale school. The experimental research utilized a one-group pre-test post-test design spanning 4 weeks (16 instructional hours). The research instruments were rigorously validated: the TBLT lesson plans achieved a high suitability score ($M = 4.50$, $SD = 0.46$); the speaking ability test demonstrated content validity ($IOC = 0.67-1.00$), balanced difficulty ($P = 0.42-0.68$), strong discrimination values ($r = 0.35-0.72$), and high inter-rater reliability ($r = 0.89$); and the speaking anxiety scale yielded strong internal consistency ($\alpha = 0.88$). Quantitative data were analyzed using Mean (M), Standard Deviation (SD), and a Dependent Samples t-test.

The empirical findings revealed that: 1) the students' English speaking ability after the intervention ($M = 12.58$, $SD = 3.23$) was significantly higher than before the intervention ($M = 9.08$, $SD = 3.42$) at the .05 level; 2) the students' English speaking anxiety after the intervention ($M = 2.76$, $SD = 0.38$) was significantly lower than before the intervention ($M = 4.19$, $SD = 0.44$) at the .05 level; and 3) the students' overall opinions towards the integrated framework were at a favorable level ($M = 3.94$, $SD = 0.54$). The convergence of goal-oriented tasks and an AI-mediated dialogue environment serves as an effective pedagogical framework to enhance oral proficiency and dismantle affective barriers for primary learners.

Keywords : Task-Based Language Teaching (TBLT), Conversational AI, English Speaking Ability, English Speaking Anxiety, Sixth-Grade Students

Background and significance of the problem

Oral communication proficiency serves as the primary requisite for global integration. Second language acquisition research posits that communicative competence transcends passive grammatical knowledge, requiring a learner's active capacity to negotiate meaning dynamically in real-world environments (Canale and Swain, 1980). To meet these standards, the Thai Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (Revised Edition B.E. 2560) explicitly mandates that sixth-grade students develop functional language skills for effective interaction (Ministry of Education, 2008). These benchmarks necessitate that students possess a Willingness to Communicate (WTC) to execute essential communicative tasks, such as exchanging personal data, making polite requests, and navigating social

situations. Consequently, effective language pedagogy must prioritize goal-oriented instructional strategies that facilitate genuine oral interaction and meaningful speech production.

Despite stated curricular expectations, primary English education in Thailand remains impeded by systemic contextual and institutional constraints. In small-scale school settings, classrooms frequently suffer from limited resources and insufficient speaking time. As Han and Lee (2024) observed, the prevailing exam-oriented washback effect prioritizes passive memorization over active oral production, which inherently lacks the personalized feedback necessary for language acquisition. This structural failure leaves young learners with negligible opportunities for spontaneous communication, resulting in low oral proficiency and persistent communication breakdowns. Beyond these structural barriers, pedagogical stagnation is intensified by entrenched psychological obstacles. Learners forced to speak often experience high levels of foreign language speaking anxiety, manifesting as an intense fear of negative evaluation. Traditional teacher-centered instruction fails to provide the non-judgmental environment required to mitigate this apprehension. According to the Affective Filter Hypothesis, this emotional stress disrupts cognitive processing, impedes linguistic retrieval, and diminishes the learner's willingness to speak. Consequently, primary educators must transcend traditional models to implement innovative frameworks that simultaneously expand individual practice time and alleviate affective barriers.

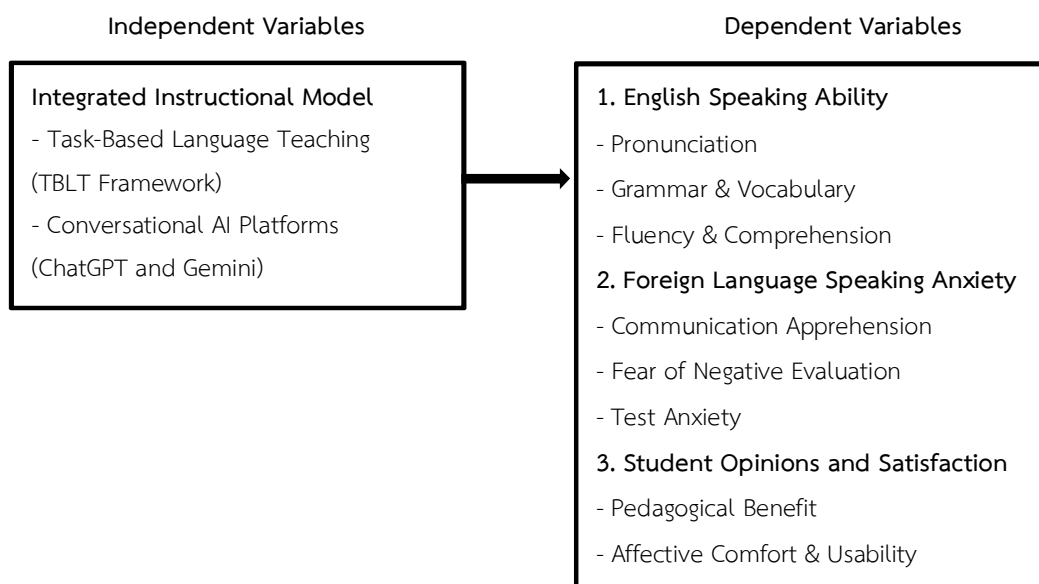
To address these pedagogical deficiencies and affective barriers this research proposes a strategic integration of Task-Based Language Teaching (TBLT) and voice-driven Conversational Artificial Intelligence (AI). Structurally TBLT shifts educational focus from rote grammar practice to communicative language use by organizing instruction around authentic goal-oriented tasks that require meaningful negotiation of meaning. This task-centric framework provides young learners with a clear communicative purpose transforming the target language from an abstract academic subject into a practical communicative tool. Concurrently the incorporation of conversational AI engines effectively resolves institutional limitations regarding individualized practice time. Generative AI applications act as scalable on-demand conversational partners that simulate low-stakes non-judgmental and highly adaptive dialogue environments. However empirical investigations into generative dialogue tools between 2024 and 2025 demonstrate a pedagogical limitation in addressing the emotional filters of primary EFL learners leaving a clear research gap in the systematic integration of these tools for this demographic. While previous studies focus on older cohorts empirical evidence regarding the synthesis of TBLT and generative tools for primary school EFL contexts remains sparse. Therefore this study aims to fill this critical pedagogical gap by investigating the effects of an integrated TBLT-Conversational AI framework on the English speaking ability and speaking anxiety of Thai sixth-grade students.

Research objectives

1. To compare the English speaking ability of sixth-grade students before and after participating in the instructional framework integrating Task-Based Language Teaching (TBLT) and Conversational Artificial Intelligence (AI).
2. To compare the foreign language speaking anxiety of sixth-grade students before and after participating in the instructional framework integrating Task-Based Language Teaching (TBLT) and Conversational Artificial Intelligence (AI).
3. To investigate the students' opinions and satisfaction towards the implementation of the integrated Task-Based Language Teaching (TBLT) and Conversational Artificial Intelligence (AI) framework.

Conceptual Framework

The conceptual framework of this research is rooted in cognitive-affective language learning theories computer-assisted language pedagogy and attitudinal evaluation models. Structurally the independent variable is the integrated learning management framework that synthesizes Task-Based Language Teaching (TBLT) with Conversational Artificial Intelligence (AI). This intervention is designed based on the TBLT model (Willis, 1996) progressing through sequential Pre-task Task Cycle and Post-task phases where generative applications (ChatGPT and Gemini) serve as dynamic individualized dialogue partners. The dependent variables encompass three core dimensions: cognitive language proficiency affective psychological barriers and learner perception. The cognitive dimension is manifested in the students' English speaking ability evaluated across five communicative constructs. The affective dimension focuses on foreign language speaking anxiety categorized into communication apprehension fear of negative evaluation and test anxiety. The evaluative dimension encompasses the students' opinions and satisfaction towards the integrated framework. The systematic interaction between the variable domains can be conceptualized as follows:

Research Hypothesis

1. The English speaking ability of sixth-grade students after participating in the instructional framework integrating Task-Based Language Teaching (TBLT) and Conversational Artificial Intelligence (AI) is significantly higher than before the intervention.

2. The foreign language speaking anxiety of sixth-grade students after participating in the instructional framework integrating Task-Based Language Teaching (TBLT) and Conversational Artificial Intelligence (AI) is significantly lower than before the intervention.

Research Methodology

Population and Sample

1. Population: The target population of this research encompassed all primary school EFL learners enrolled in sixth-grade (Prathom Suksa 6) classrooms within the specified local educational service area network during the academic year 2026. These learners shared similar socioeconomic

profiles linguistic backgrounds and institutional learning conditions under the national basic education curriculum.

2. Sample: The sample for this study consisted of 12 sixth-grade (Prathom Suksa 6) students from one intact classroom in a small-scale primary school. The target group was selected through purposive sampling. This approach was necessitated by the structural constraints of the small-scale school environment where the entire sixth-grade cohort consisted of 12 students. Selecting this specific intact classroom ensured high ecological validity and provided a robust opportunity to observe the intervention's efficacy within a real-world classroom setting. The selection was bound by strict inclusion criteria (a) the school was classified as a small-scale institution within the educational network (b) the students had no prior exposure to task-based instruction mediated by generative AI engines and (c) the classroom exhibited mixed-ability English language proficiency. Due to the natural classroom setting all 12 students participated in the 4-week instructional intervention providing a highly ecological environment for observing the shifts in speaking proficiency and affective anxiety barriers.

3. Research Limitations: Although the statistical indicators displayed encouraging outcomes across both cognitive and affective domains these findings should be interpreted with caution. The study was characterized by a relatively small sample size the absence of a parallel control group and a brief 4-week intervention period. Consequently these elements constrain the immediate generalizability of the results to broader primary EFL populations. Future empirical investigations employing larger sample sizes and rigorous experimental-control group designs are recommended to further validate the longitudinal efficacy and scalability of the integrated TBLT-Conversational AI framework.

Variables

1. Independent Variable: The independent variable is the integrated instructional model combining Task-Based Language Teaching (TBLT) and voice-driven Conversational Artificial Intelligence (AI). This pedagogical framework is systematically structured around an 8-session cycle of goal-oriented tasks (spanning Pre-task schema activation, core Task Cycle interactive performance, and Post-task linguistic analysis) utilizing generative language engines (ChatGPT and Gemini) as individualized dialogue partners.

2. Dependent Variables: The dependent variables investigated in this study to measure the pedagogical efficacy of the instructional intervention encompass three distinct multi-dimensional constructs:

2.1 English Speaking Ability: The primary cognitive outcome variable, measured through oral production performance tests and quantified via an analytic rubric spanning five communicative domains: Pronunciation, Grammar, Vocabulary, Fluency, and Comprehension.

2.2 Foreign Language Speaking Anxiety: The primary affective outcome variable, tracking the psychological shifts of learners across three sub-dimensions adapted from the Foreign Language Classroom Anxiety Scale (FLCAS): Communication Apprehension, Fear of Negative Evaluation, and Test Anxiety.

2.3 Student Opinions and Satisfaction: The attitudinal outcome variable, evaluating the participants' subjective responses and evaluative perceptions toward the instructional framework across perceived pedagogical benefits, affective safety, and system technical usability.

Research Instruments

1. Instructional Instruments:

1.1 TBLT-Conversational AI Lesson Plans: The primary instructional tool consisted of a series of 8 integrated lesson plans designed for a total of 16 instructional hours. These plans were structured around the synthesis of Task-Based Language Teaching (TBLT) and voice-driven Conversational Artificial Intelligence (AI). Each lesson progressed through three sequential communicative phases: the Pre-task phase (vocabulary activation and schema scaffolding), the core Task Cycle (individualized voice-to-voice interaction with generative AI engines, specifically ChatGPT and Gemini, to execute communicative tasks), and the Post-task phase (language analysis, focus on form, and communicative repair).

2. Data Collection Instruments:

2.1 English Speaking Ability Test: A performance-based speaking test developed by the researcher to assess the participants' cognitive oral production performance. The test comprised 10 items divided into three contextual parts: Personal Identification (3 items), Situational Question-Answering (4 items), and Task-Based Simulated Role-Play (3 items). Student performance was evaluated via a 20-point analytic rubric spanning five communicative sub-constructs: Pronunciation, Grammar, Vocabulary, Fluency, and Comprehension.

2.2 English Speaking Anxiety Questionnaire: An affective measurement scale adapted from Horwitz, et al.'s (1986) Foreign Language Classroom Anxiety Scale (FLCAS) to track the psychological shifts of the learners. The instrument consisted of 15 items on a 5-point Likert scale, systematically tracking three core dimensions: Communication Apprehension (5 items), Fear of Negative Evaluation (5 items), and Test Anxiety (5 items).

2.3 Student Opinion and Satisfaction Questionnaire: An attitudinal evaluation questionnaire constructed by the researcher to capture the participants' subjective responses toward the implemented pedagogical model. The questionnaire comprised 10 items evaluated on a 5-point Likert scale, covering three key dimensions: Perceived Pedagogical Benefit (4 items), Affective Comfort and Psychological Safety (3 items), and System Usability and Technical Constraints (3 items).

Creating and evaluating the quality of tools

1. Quality Assessment of the TBLT-Conversational AI Lesson Plans:

The initial draft of the 8 lesson plans was submitted to a panel of three external specialists in English Language Teaching (ELT) and Educational Measurement. The experts evaluated the instructional design using a 5-point Likert scale suitability form. The evaluation yielded a cumulative mean suitability score of 4.50 (SD = 0.46), indicating a "Very High" level of pedagogical suitability. Final revisions were executed based on expert feedback, which included imposing strict lexical constraints on ChatGPT and Gemini system prompts to prevent learner cognitive overload, extending the pre-task phase to 15 minutes for explicit vocabulary scaffolding, and embedding standardized linguistic "rescue phrases" into student guides to mitigate automatic speech recognition (ASR) latency.

2. Psychometric Quality of the English Speaking Ability Test:

Content validity was verified through the calculation of the Item-Objective Congruence (IOC) index by the same panel of three experts. All 10 items achieved a high index parameter range from 0.67 to 1.00, confirming absolute alignment with the core behavioral objectives. Following expert suggestions, prompt questions in Part 2 were syntactically simplified, and the role-play tasks in Part 3 were localized to familiar school environments. A pilot try-out was subsequently conducted with 30 non-sample sixth-grade students to execute classical item analysis. The items demonstrated balanced difficulty values (P) ranging from 0.42 to 0.68, and strong discrimination coefficients (r) spanning from 0.35 to 0.72, proving excellent diagnostic capacity. To control for subjective evaluator

variance, an inter-rater reliability assessment was performed using the Pearson Product-Moment Correlation Coefficient between the primary researcher and an experienced external English teacher, yielding a strong correlation coefficient of 0.89 ($p < .01$).

3. Reliability of the English Speaking Anxiety Questionnaire:

The 15-item affective measurement scale adapted from Horwitz, et al.'s (1986) Foreign Language Classroom Anxiety Scale (FLCAS) was submitted to the expert panel to establish content validity. The evaluation yielded a perfect Item-level Content Validity Index (I-CVI) range from 1.00 to 1.00 ($M = 1.00$) across all items. Linguistic modifications were executed to eliminate complex embedded clauses and adapt abstract academic phrases into concrete primary classroom scenarios. The quantitative data collected from the try-out session with the 30 non-sample students were analyzed using Cronbach's Alpha Coefficient to evaluate internal consistency reliability. The statistical computation yielded robust reliability coefficients: 0.84 for Communication Apprehension, 0.81 for Fear of Negative Evaluation, and 0.79 for Test Anxiety, with the global anxiety scale achieving a cumulative alpha value of 0.88, significantly exceeding the standard 0.70 threshold.

4. Reliability of the Student Opinion and Satisfaction Questionnaire:

The 10-item attitudinal questionnaire constructed by the researcher was subjected to content validity checks by the three specialists. The analysis yielded a perfect I-CVI score of 1.00 ($M = 1.00$) across all 10 items, validating absolute conceptual alignment. Advanced technological terminology regarding generative systems was replaced with child-friendly language. Internal consistency reliability was statistically evaluated during the pilot try-out phase using Cronbach's Alpha Coefficient. The computation demonstrated high measurement stability, yielding sub-dimension alphas of 0.82 for Perceived Pedagogical Benefit, 0.85 for Affective Comfort, and 0.78 for System Usability, with the global satisfaction scale reaching a cumulative alpha coefficient of 0.86.

Data Collection

1. Pre-Intervention Phase (Week 1)

Prior to the implementation of the instructional framework, the primary researcher conducted the pre-treatment assessments with the 12 participants in the sample group during the first two instructional hours of Week 1. The English Speaking Ability Test was administered individually to establish baseline oral proficiency metrics, where each student's speech production was audio-recorded for subsequent analytic evaluation. Concurrently, the 15-item English Speaking Anxiety Questionnaire was deployed in a group setting to capture the participants' baseline psychological barriers and affective filters before any exposure to the technology.

2. Intervention Phase (Weeks 1-4)

The sample cluster underwent the experimental treatment spanning 8 comprehensive lesson plans (totaling 16 instructional hours over 4 consecutive weeks). The instructional delivery was strictly monitored, where students executed goal-oriented communicative tasks by engaging in individualized voice-to-voice interaction with generative AI interlocutors (ChatGPT and Gemini) within the structured TBLT core task cycle. The researcher acted as a pedagogical facilitator, providing task guidelines and monitoring technical stability without intervening in the autonomous AI-mediated dialogue sessions.

3. Post-Intervention Phase (Week 4)

Following the completion of the final task-based session in Week 4, post-treatment assessments were immediately deployed during the final two instructional hours. The identical evaluation instruments—the parallel form of the English Speaking Ability Test and the 15-item English Speaking Anxiety Questionnaire—were re-administered to track cognitive proficiency shifts and variations in speaking anxiety parameters. Lastly, the 10-item Student Opinion and Satisfaction

Questionnaire was deployed to measure post-experimental user attitudes and perceptions toward the integrated pedagogical model. All completed rubrics, digital audio recordings, and questionnaire scales were compiled into a centralized database for subsequent statistical processing.

Data Analysis

1. Descriptive Statistics

1.1 Mean (M) and Standard Deviation (SD) were calculated to analyze the developmental parameters of the students' English speaking ability scores, tracking cumulative changes across both global test parameters and the five specific communicative sub-constructs (Pronunciation, Grammar, Vocabulary, Fluency, and Comprehension).

1.2 Mean (M) and Standard Deviation (SD) were utilized to compute the global and sub-dimensional index shifts of the foreign language speaking anxiety scale, evaluating alterations within the three emotional domains: Communication Apprehension, Fear of Negative Evaluation, and Test Anxiety.

1.3 Mean (M) and Standard Deviation (SD) were deployed to interpret the attitudinal metrics derived from the 10-item post-intervention satisfaction questionnaire, assessing the participants' subjective responses across perceived pedagogical benefits, affective comfort, and system technical usability. The mean scores were interpreted using a standard 5-level interval scale ranging from "Highest/Strongly Agree" to "Lowest/Strongly Disagree."

2. Inferential Statistics

2.1 A Dependent Samples t-test (also referred to as a Paired Samples t-test) was executed to test the first and second research hypotheses. The statistical computation compared the mean score variances of the students' English speaking ability before and after undergoing the integrated TBLT-Conversational AI framework.

2.2 The identical Dependent Samples t-test was deployed to analyze the mean score variances of the students' foreign language speaking anxiety before and after the pedagogical intervention. For all inferential statistical analyses, the alpha level of statistical significance was predetermined at the .05 baseline ($p < .05$), providing an empirical threshold to verify if the post-treatment cognitive gains and affective reductions were statistically significant.

Research Result

The empirical findings derived from the statistical analysis of the pre-test, post-test, and post-intervention satisfaction assessments are presented chronologically below, addressing the three distinct research objectives:

1. Results of English Speaking Ability Comparison

The statistical comparison of the students' English speaking ability before and after participating in the integrated Task-Based Language Teaching (TBLT) and Conversational AI framework was computed using a Dependent Samples t-test. The empirical data are summarized in Table 1.

Table 1 Comparison of English Speaking Ability Scores Before and After the Intervention (n = 12)

Assessment Period	Total Score	M	SD	t	p
Before Intervention	20	9.08	3.42	8.45*	.000
After Intervention	20	12.58	3.23		

* $p < .05$

As illustrated in Table 1, the descriptive statistics indicate that the mean score of the students' English speaking ability after the intervention ($M = 12.58$, $SD = 3.23$) was noticeably higher than their baseline pre-test mean score ($M = 9.08$, $SD = 3.42$). The inferential analysis via the Dependent Samples t-test confirmed that this post-treatment cognitive gain was statistically significant at the predetermined .05 level ($t = 8.45$, $p < .05$). Therefore, the first research hypothesis was empirically supported.

2. Results of Foreign Language Speaking Anxiety Comparison

The statistical evaluation tracking changes in the students' psychological barriers and affective filters before and after the pedagogical treatment was computed using the identical Dependent Samples t-test framework. The quantitative indicators are displayed in Table 2.

Table 2 Comparison of Foreign Language Speaking Anxiety Scores Before and After the Intervention (n = 12)

Assessment Period	Scale Range	M	SD	t	p
Before Intervention	1.00–5.00	4.19	0.44	9.82*	.000
After Intervention	1.00–5.00	2.76	0.38		

* $p < .05$

The data compiled in Table 2 reveal a substantial downward shift in the students' foreign language speaking anxiety parameters following the 4-week experimental timeline. The mean anxiety level decreased from a high baseline pre-test score ($M = 4.19$, $SD = 0.44$) down to a moderate post-test score ($M = 2.76$, $SD = 0.38$). The Dependent Samples t-test validated that this reduction in affective barriers was statistically significant at the .05 level ($t = 9.82$, $p < .05$), thereby confirming the second research hypothesis.

3. Results of Student Opinions and Satisfaction

The attitudinal responses captured through the 10-item post-intervention questionnaire were analyzed using descriptive statistics to calculate the Mean (M) and Standard Deviation (SD) across the core investigative dimensions. The attitudinal parameters are detailed in Table 3.

Table 3 Mean Scores and Standard Deviations of Student Opinions and Satisfaction (n = 12)

Evaluative Dimensions	M	SD	Interpretation
1. Perceived Pedagogical Benefit	4.12	0.48	High / Agree
2. Affective Comfort & Psychological Safety	4.05	0.52	High / Agree
3. System Usability & Technical Interface	3.65	0.62	Moderate
Total Attitudinal Average	3.94	0.54	High / Agree

According to the descriptive metrics presented in Table 3, the sixth-grade students exhibited a favorable overall attitude toward the integration of TBLT and Conversational AI, yielding a high total mean satisfaction score of 3.94 ($SD = 0.54$). When examining specific sub-constructs, the highest attitudinal parameter was recorded for Perceived Pedagogical Benefit ($M = 4.12$, $SD = 0.48$), followed closely by Affective Comfort and Psychological Safety ($M = 4.05$, $SD = 0.52$), both falling within the "High/Agree" evaluation threshold. Conversely, System Usability and Technical Interface received a moderate rating ($M = 3.65$, $SD = 0.62$).

Discussions

1. Efficacy of the Integrated Framework on Students' English Speaking Ability

Regarding the first research objective the statistical findings displayed in Table 1 revealed that the sixth-grade students' English speaking ability after participating in the integrated instructional framework ($M = 12.58$ $SD = 3.23$) was significantly higher than their baseline pre-test scores ($M = 9.08$ $SD = 3.42$). The inferential analysis via the Dependent Samples t-test confirmed that this post-treatment cognitive gain was statistically significant at the predetermined .05 level ($t = 8.45$ $p < .05$). Therefore the first research hypothesis was empirically supported.

This substantial improvement in oral proficiency can be fundamentally explained by the systemic synergy between the goal-oriented structure of Task-Based Language Teaching (TBLT) and the interactive capacities of Conversational AI engines. These results resonate with the findings of Ding and Yusof (2025) who identified significant improvements in fluency and accuracy among EFL learners using conversational bots. Their evidence supports the current study by confirming that AI-mediated interaction provides a stable scaffold for communicative development. Furthermore the cognitive gains observed here align with Zou, et al. (2023) who reported that automated feedback mechanisms significantly enhance vocabulary and pronunciation skills. The present research extends these insights by demonstrating that when AI is integrated within a structured TBLT framework the efficacy of these gains is amplified through authentic task cycles rather than isolated exercises.

Throughout the 4-week intervention the three-phase TBLT framework acted as a crucial pedagogical scaffold. In the Pre-task phase the explicit activation of lexical schemata and contextual preparation successfully optimized the primary school learners' limited working memory. Consequently when entering the core Task Cycle the students were thrust into an interactive learning environment that intrinsically demanded the production of target language structures to accomplish realistic situational goals. Furthermore the integration of voice-driven Conversational AI introduced an automated speech recognition constraint that catalyzed active language development. Unlike traditional teacher-fronted classrooms where primary students often rely on monosyllabic answers the generative AI interlocutors required intelligible phonetic input and syntactical coherence to process dialogue. Theoretically these empirical developments strongly substantiate Swain's Comprehensible Output Hypothesis and Skehan's (1998) Cognitive Approach to Language Learning proving that structured scaffolding alongside opportunities for creative language usage transforms passive grammatical knowledge into active communicative speaking skills.

2. Efficacy of the Integrated Framework on Foreign Language Speaking Anxiety

With respect to the second research objective and hypothesis the quantitative indicators compiled in Table 2 demonstrated a substantial downward shift in the students' foreign language speaking anxiety scores following the 4-week experimental timeline. The mean anxiety level decreased significantly from a high baseline pre-test score ($M = 4.19$ $SD = 0.44$) down to a moderate post-test score ($M = 2.76$ $SD = 0.38$). The inferential analysis via the Dependent Samples t-test validated that this reduction in affective barriers was statistically significant at the predetermined .05 level ($t = 9.82$ $p < .05$) thereby providing empirical verification for the second research hypothesis.

This significant alleviation of the students' psychological barriers can be fundamentally explained by the technological nature of Conversational AI which functioned as a non-judgmental psychological safety zone for primary school learners. These empirical outcomes find strong alignment with Ding and Yusof (2025) who established that AI-powered bots create judgment-free environments that significantly mitigate foreign language speaking anxiety among EFL learners. Similarly the current study corroborates findings by Zou, et al. (2023) emphasizing that the non-human interface of AI tools permits learners to practice without the fear of social repercussion or

negative evaluation. In traditional foreign language classrooms young learners frequently experience intense situational anxiety driven by fear of negative peer evaluation and public recitation failure.

Conversely interacting with voice-driven generative AI applications eliminated these traditional classroom socio-affective threats. Because the computer interface operates without human emotions or bias it provided a stress-free environment free from peer pressure. Within this individualized digital space sixth-grade students were granted the autonomy to make linguistic errors and practice repetitive oral trials at their own comfortable pace without facing social embarrassment or academic penalties. This interactive freedom directly minimized communication apprehension and transformed a high-stakes speaking context into a low-stakes engaging experience which subsequently catalyzed speaking self-efficacy.

Theoretically these empirical outcomes strongly substantiate Krashen's (1987) Affective Filter Hypothesis and Young's (1991) Language Anxiety Framework by demonstrating that minimizing teacher-fronted harsh corrections and shifting toward student-centered tasks are critical to mitigating apprehension. Furthermore the results resonate with Minotta, et al. (2025) regarding the capacity of AI interlocutors to maximize intrinsic motivation while reducing situational anxiety in primary school contexts. The integration of TBLT and Conversational AI effectively lowered the affective filter and allowed input and output processing to occur with minimal psychological resistance. Consequently this integrated framework serves as a powerful affective intervention fostering emotional resilience alongside linguistic development in young foreign language learners.

3. Students' Opinions and Satisfaction Toward the Integrated Framework

In relation to the third research objective the descriptive metrics displayed in Table 3 illustrated that the sixth-grade students possessed a highly favorable overall attitude toward the integration of TBLT and Conversational AI yielding a high cumulative satisfaction score ($M = 3.94$ $SD = 0.54$). This aligns with the findings of Ding and Yusof (2025) who reported that EFL learners perceive AI-mediated frameworks as both enjoyable and effective for sustained engagement. This positive attitudinal response provides strong qualitative validation for the quantitative developments observed across cognitive and affective domains.

First the sub-construct of Perceived Pedagogical Benefit received the highest attitudinal rating ($M = 4.12$ $SD = 0.48$) indicating that the students felt a strong sense of linguistic progress. This observation corroborates Zou, et al. (2023) who noted that learners value AI feedback for its role in correcting pronunciation and vocabulary errors in real-time. Second the dimension of Affective Comfort and Psychological Safety also achieved a high satisfaction score ($M = 4.05$ $SD = 0.52$) which mirrors the significant drop in speaking anxiety shown in Table 2. This confirms that the primary learners highly valued the low-stakes autonomous dialogue space where they could practice English without the stress of peer judgment.

However the sub-construct of System Usability and Technical Interface received a noticeably lower moderate rating ($M = 3.65$ $SD = 0.62$). This specific outcome serves as an important point of critical discussion highlighting the real-world operational challenges encountered during the live intervention. This technical challenge echoes observations by Ding and Yusof (2025) who identified that while AI holds promise technological barriers and ASR inaccuracies remain persistent hurdles in primary educational settings. The lower score stems from technical limitations typical of small-scale primary schools such as microphone sensitivity unstable local internet connectivity and latency in automatic speech recognition. Furthermore generative AI engines occasionally struggled to accurately interpret emerging pronunciation patterns or regional accents.

This technical variance emphasizes a crucial pedagogical insight: while conversational AI serves as an exceptional tool for individual practice its implementation in primary basic education cannot rely on technology alone. Instead it heavily requires active Human Teacher Facilitation. The teacher must remain a vital part of the ecosystem acting as a technical trouble-shooter providing emotional support and offering structural guidance. As Minotta, et al. (2025) argued the successful integration of AI requires a hybrid model where technology functions under the guidance of human instruction to optimize learning outcomes.

Theoretically the high satisfaction with the framework's interactive feedback supports Hattie's (2007) Visible Learning Framework which states that formative immediate and non-threatening feedback is one of the most powerful drivers of student achievement. ChatGPT and Gemini provided immediate linguistic loops that made the learning process transparent and rewarding for young learners. By functioning as an adaptive individualized scaffolding agent the conversational AI gave students the exact type of feedback needed to build self-regulated learning habits. This attitudinal success proves that when task-based language teaching is properly paired with conversational technology it creates a powerful learning model that primary school students find both highly effective and deeply engaging.

Knowledge from research

The innovative integration of Task-Based Language Teaching (TBLT) and voice-driven Conversational Artificial Intelligence (AI) establishes a new socio-cognitive instructional model for primary-level EFL education. This empirical body of knowledge can be conceptualized through the "3-S Framework" as follows:

1. Smart Scaffolding (Cognitive Gain): The synthesis of TBLT phases with generative AI engines (ChatGPT and Gemini) transforms passive linguistic knowledge into active procedural skills. It provides real-time automatic speech recognition (ASR) feedback, forcing learners to engage in the negotiation for meaning and independent language repair.

2. Safe Space (Affective Alleviation): The non-judgmental, patient nature of the AI interface eliminates public peer pressure and fear of negative evaluation. This effectively lowers Krashen's affective filter and creates a high-safety psychological zone that builds oral self-efficacy in young learners.

3. Synergy of Facilitation (Pedagogical Balance): The framework reveals that successful AI-mediated learning requires close human teacher facilitation to overcome technical usability constraints, proving that optimal language acquisition thrives on a hybrid human-AI ecosystem.

Recommendations

1. Recommendations for the application of research findings

1.1 Systematic Vocabulary Scaffolding Prior to introducing primary school EFL learners to independent voice-driven Conversational AI tools teachers must explicitly dedicate at least 15 minutes to the Pre-task phase. This phase should provide robust lexical scaffolding and formulaic rescue phrases (e.g. Could you please repeat that? or I do not understand). This ensures that young learners have sufficient cognitive resources and linguistic strategies to manage automatic speech recognition latencies or communication breakdowns during autonomous interaction.

1.2 Active Human-AI Pedagogical Facilitation School administrators and educators must recognize that generative AI engines (ChatGPT and Gemini) function as conversational partners not

teaching substitutes. In primary classrooms especially within small-scale institutions the physical presence of the human teacher remains critical. Teachers should actively facilitate the sessions by monitoring technical stability guiding task directions and providing immediate emotional encouragement to prevent technical glitches from increasing student anxiety.

1.3 Strategic System Prompting When deploying conversational AI platforms for primary school students educators should implement tailored system instructions or prompts behind the scenes. The AI should be instructed to (a) restrict its output token length to avoid cognitive overload (b) utilize simplified grammar and child-friendly vocabulary and (c) offer constructive non-threatening recast corrections to maintain a supportive psychological safety zone.

1.4 Institutional and Policy Level Integration Educational administrators should formulate policies that prioritize investment in digital infrastructure to ensure equitable access to high-speed internet and hardware within primary schools. Furthermore institutions must standardize the integration of AI-based tools into the existing curriculum through mandatory professional development training for teachers ensuring that educators possess the necessary pedagogical expertise to manage hybrid human-AI learning environments.

1.5 Real-life Communicative Transfer Educators should design post-intervention assessments that evaluate the transferability of AI-acquired skills to human-to-human communication scenarios. This involves observing whether the fluency and communicative repair strategies practiced with AI bots are effectively applied when interacting with human peers or native speakers in authentic social contexts.

2. Recommendations for the next research

2.1 Longitudinal Investigation of Speaking Retention Future research should extend the experimental timeline beyond a 4-week period and incorporate delayed post-tests. This longitudinal approach will help determine the long-term sustainability and retention of speaking proficiency gains and anxiety reduction mediated by the integrated TBLT-AI framework.

2.2 Comparative Analysis of Technological Platforms This study focused primarily on text-to-speech and voice-driven generative platforms like ChatGPT and Gemini. Future studies should execute comparative experimental designs comparing these open-domain generative engines against specialized gamified commercial language learning software to identify which interface yields higher student motivation and pronunciation accuracy.

2.3 Expansion of Sample Size and Contextual Demographics Since this investigation was bound by a purposive sampling design with a small sample of 12 sixth-grade students in one small-scale school the generalizability of the findings is limited. Future studies should scale up the sample size and employ randomized true-experimental designs across diverse educational contexts including large-sized public schools and urban multicultural settings to validate the cross-contextual efficacy of the instructional model.

2.4 Transferability of Skills to Real-world Communication Future research must investigate the transferability of speaking proficiency and anxiety reduction from AI-mediated environments to authentic human interactions. This necessitates the use of longitudinal observation or assessment metrics that evaluate whether students can apply the language strategies learned from AI bots when communicating with peers or teachers in unscripted social settings.

References

- Canale, M., and Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. **Applied Linguistics**, 1 (1), 1-47.
- Ding, D., and Yusof, A. M. B. (2025). Investigating the role of AI-powered conversation bots in enhancing L2 speaking skills and reducing speaking anxiety : A mixed methods study. **Humanities and Social Sciences Communications**, 12 (1223).
<https://doi.org/10.1057/s41599-025-05550-z>.
- Han, J., and Lee, D. (2024). Research on the development of principles for designing elementary English speaking lessons using artificial intelligence chatbots. **Humanities & Social Sciences Communications**, 11 (212). <https://doi.org/10.1057/s41599-024-02646-w>.
- Hattie, J. (2007). **Visible learning : A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement**. Routledge.
- Horwitz, E. K., et al. (1986). Foreign language classroom anxiety. **The Modern Language Journal**, 70 (2), 125-132.
- Krashen, S. D. (1987). **Principles and practice in second language acquisition**. Prentice-Hall.
- Ministry of Education. (2008). **Basic education core curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)**. The Agricultural Co-operative Federation of Thailand.
- Minotta, A., et al. (2025). Implementation of Artificial Intelligence to improve English speaking anxiety and motivation in primary school students. **International Journal of Educational AI Applications**, 9 (2), 113-128.
- Skehan, P. (1998). **A cognitive approach to language learning**. Oxford University Press.
- Willis, J. (1996). **A framework for task-based learning**. Longman.
- Young, D. J. (1991). Creating a low-anxiety classroom environment : What does language anxiety research suggest? **The Modern Language Journal**, 75 (4), 426-439.
- Zou, B., et al. (2023). An investigation into artificial intelligence speech evaluation programs with automatic feedback for developing EFL learners' speaking skills. **SAGE Open**, 13 (3), <https://doi.org/10.1177/21582440231193818>.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหมดไฟในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษา

THE RELATIONSHIP BETWEEN BURNOUT AND ORGANIZATIONAL COMMITMENT AMONG SUPPORT STAFF IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

ธัญวรรณ เกิดดอนทราย*, เจนฤทัย เจริญศรี, ธัญวรินทร์ รอดถึง, อรวรรณ หวังดี, วีระพงศ์ อุมัด,

เบญจมาศ บุญชัย และ วิมล บุษบงศ์

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร, คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร, คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร, คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร, คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร,
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร และ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

Thanyawan Kerdonthai*, Jenrutai Charoensri, Thanyawarin Rodthung, Orawan Wangdee, Weerapong Umad,
Benjamas Boonchai and Wimol Busbong

Faculty of Public Health, Bangkokthonburi University, Faculty of Public Health, Bangkokthonburi University, Faculty of
Public Health, Bangkokthonburi University, Faculty of Public Health, Bangkokthonburi University, Faculty of Public
Health, Bangkokthonburi University, Faculty of Public Health, Bangkokthonburi University and Faculty of Public
Health, Bangkokthonburi University

*Corresponding Author E-mail : thanyawan1134@gmail.com

(วันที่รับบทความ : เมษายน 13, 2569 ; วันที่แก้ไขบทความ : พฤษภาคม 11, 2569 ; วันที่ตอบรับบทความ : พฤษภาคม 14, 2569)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหมดไฟในการทำงาน
กับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษา โดยสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผลการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ภาวะหมดไฟในการทำงานซึ่งประกอบด้วย
3 มิติ ได้แก่ ความอ่อนล้าทางอารมณ์ การลดคุณค่าในตนเอง และความรู้สึกว่าตนเองไม่ประสบความสำเร็จในการ
ทำงาน มีความสัมพันธ์ทางลบกับความผูกพันต่อองค์กรทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความผูกพันเชิงจิตใจ ความผูกพันเชิง
ต่อเนื่อง และความผูกพันเชิงบรรทัดฐาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะหมดไฟของบุคลากรสายสนับสนุน ได้แก่ ภาระงานที่
มากเกินไป ความคลุมเครือในบทบาท การขาดอิสระในการทำงาน และการขาดการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา
บทความนี้เสนอแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะหมดไฟในการทำงาน โดยเน้นการบริหารจัดการภาระงาน
อย่างเหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เอื้อต่อสุขภาวะ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร การ
สนับสนุนด้านจิตใจจากผู้บังคับบัญชา และการพัฒนาทักษะการจัดการความเครียดของบุคลากร เพื่อเสริมสร้างความ
ผูกพันต่อองค์กรและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานอย่างยั่งยืนในสถาบันอุดมศึกษา

คำสำคัญ : ภาวะหมดไฟในการทำงาน, ความผูกพันต่อองค์กร, บุคลากรสายสนับสนุน, สถาบันอุดมศึกษา

Abstract

This academic article aims to review and analyze the relationship between burnout and
organizational commitment among support staff in higher education institutions by synthesizing
relevant concepts, theories, and research findings from both domestic and international sources.
The literature review reveals that burnout, comprising three dimensions—emotional exhaustion,
depersonalization, and reduced personal accomplishment—is negatively correlated with all three
components of organizational commitment: affective commitment, continuance commitment, and
normative commitment. Factors contributing to burnout among support staff include excessive
workload, role ambiguity, lack of autonomy, and insufficient supervisory support. This article
proposes approaches to preventing and addressing burnout in the workplace, emphasizing
appropriate workload management, creating a well-being-promoting work environment, encouraging

employee participation, providing psychological support from supervisors, and developing stress management skills among employees. The ultimate goal is to foster organizational commitment and enhance sustainable performance in higher education institutions.

Keywords : Burnout, Organizational Commitment, Support Staff, Higher Education Institutions

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรที่มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้สถาบัน อุดมศึกษามีหน้าที่ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ สร้างองค์ความรู้ใหม่ผ่านการวิจัย และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวให้บรรลุผลสำเร็จนั้นต้องอาศัยบุคลากรทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุนที่มีคุณภาพและมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรสายสนับสนุนซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านธุรการ การเงินและพัสดุ งานทะเบียนและวัดผล งานห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ งานประกันคุณภาพ งานวิเทศสัมพันธ์ และงานบริการอื่น ๆ ที่เป็นฐานรากให้การดำเนินงานของสถาบัน เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2562)

ข้อมูลจากสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ระบุว่า สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีบุคลากรสายสนับสนุนจำนวนมากซึ่งมีบทบาทสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าบุคลากรสายวิชาการ เนื่องจากเป็นผู้ดำเนินงานในส่วนที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานของสถาบัน ทั้งงานสนับสนุนการเรียนการสอน งานสนับสนุนการวิจัย งานบริการนักศึกษาและงานบริหารจัดการทั่วไป หากบุคลากรกลุ่มนี้ขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน หรือมีอัตราการลาออกสูงย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานของสถาบันอุดมศึกษาทั้งระบบตั้งแต่คุณภาพการให้บริการ นักศึกษาการสนับสนุนงานวิชาการไปจนถึงการบริหารจัดการองค์กรโดยรวม (สิริอร วิชชาวุธ, 2563)

สถานการณ์ปัจจุบันที่สถาบันอุดมศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขัน ที่รุนแรงในตลาดการศึกษาทั้งในระดับชาติและนานาชาติ การลดลงของจำนวนนักศึกษาจากปัญหาโครงสร้าง ประชากร การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการอุดมศึกษา การปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัลทรานส์ฟอร์เมชัน (Digital Transformation) ความจำเป็นในการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) มาใช้ในการ ปฏิบัติงาน ตลอดจนผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจและสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่น การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ล้วนทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงาน อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้บุคลากรสายสนับสนุนต้องรับภาระงานที่เพิ่มขึ้นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต้องเรียนรู้ระบบ เทคโนโลยีใหม่ ๆ และต้องพัฒนาทักษะหลากหลายด้านอยู่ตลอดเวลา ภายใต้ข้อจำกัดด้านอัตราค่าจ้างที่มีแนวโน้ม ลดลงสถานะเหล่านี้อาจนำไปสู่ภาวะหมดไฟในการทำงาน (Burnout) ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อทั้งตัว บุคลากรและองค์กรโดยรวม (Maslach and Leiter, 2016)

ภาวะหมดไฟในการทำงาน (Burnout) เป็นภาวะทางจิตใจที่เกิดจากความเครียดสะสมจากการทำงานเป็นระยะเวลานาน โดย Freudenberg (1974) เป็นผู้ริเริ่มศึกษาปรากฏการณ์นี้ในบุคลากร วิชาชีพบริการ และต่อมา Maslach and Jackson (1981) ได้พัฒนาแนวคิดอย่างเป็นระบบ โดยอธิบายว่า ภาวะหมดไฟ ประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ ความอ่อนล้าทางอารมณ์ (Emotional Exhaustion) การลดคุณค่า ในตนเอง (Depersonalization) และความรู้สึกว่าตนเองไม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน (Reduced Personal Accomplishment) ทั้งนี้ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ได้บรรจุ ภาวะหมดไฟในการทำงานไว้ในบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ ฉบับที่ 11 (ICD-11) เมื่อปี ค.ศ. 2019 โดยจัดให้เป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (Occupational Phenomenon) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ภาวะดังกล่าวได้รับการยอมรับว่า เป็นปัญหาสุขภาพระดับสากลที่ต้องได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม หากปล่อยปละละเลยจะส่งผลเสียต่อสุขภาพกายและจิตใจของบุคลากรลดประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มอัตราการขาดงานและการลาป่วย และอาจนำไปสู่การตัดสินใจลาออกจากองค์กรในที่สุด (WHO, 2019)

งานวิจัยเชิงสำรวจในต่างประเทศหลายฉบับได้รายงานอัตราการเกิดภาวะหมดไฟในบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาในระดับที่น่าเป็นห่วง โดย Watts and Robertson (2011) พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยของ สหราชอาณาจักรมีระดับความอ่อนล้าทางอารมณ์สูงถึงร้อยละ 33 ในขณะที่ Winefield, et al. (2003) รายงานว่า บุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยของออสเตรเลียมีระดับความเครียด และภาวะหมดไฟสูงกว่า

ค่าเฉลี่ย ของประชากรทั่วไป สำหรับในบริบทของประเทศไทย งานวิจัยของปิยะนุช เงินคล้าย (2562) พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยของรัฐมีภาวะหมดไฟในระดับปานกลางถึงสูง โดยมีสาเหตุหลักมาจากภาระงานที่มากเกินไปและการขาดการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ข้อมูลเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ภาวะหมดไฟเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงและแพร่หลายในกลุ่มบุคลากรสายสนับสนุนของสถาบันอุดมศึกษาในขณะเดียวกัน ความผูกพันต่อองค์กร (Organizational Commitment) ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในองค์กร (Intention to Stay) พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร (Organizational Citizenship Behavior) ประสิทธิภาพการทำงาน (Job Performance) และคุณภาพการให้บริการ (Service Quality) ของบุคลากร Allen and Meyer (1990) ได้เสนอรูปแบบความผูกพันต่อองค์กร 3 องค์ประกอบ (Three-Component Model) ซึ่งเป็นแบบจำลองที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในวงวิชาการ ได้แก่ ความผูกพันเชิงจิตใจ (Affective Commitment) ความผูกพันเชิงต่อเนื่อง (Continuance Commitment) และความผูกพันเชิงบรรทัดฐาน (Normative Commitment) โดยงานวิจัยจำนวนมากทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ยืนยันว่าภาวะหมดไฟในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับความผูกพันต่อองค์กร กล่าวคือ เมื่อบุคลากรมีภาวะหมดไฟมากขึ้น ระดับความผูกพันต่อองค์กรจะลดลง ซึ่งจะนำไปสู่ผลลัพธ์เชิงลบ อาทิ อัตราการลาออกที่สูงขึ้น ประสิทธิภาพการทำงานที่ลดลงและบรรยากาศขององค์กรที่เสื่อมถอย (Leiter and Maslach, 2003; Meyer, et al., 2002)

สำหรับบริบทของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษานั้น มีลักษณะเฉพาะที่ทำให้มีความเสี่ยงต่อภาวะหมดไฟสูงกว่าบุคลากรในองค์กรทั่วไป ลักษณะงานของบุคลากรสายสนับสนุนมักเป็นงานบริการที่ต้องปฏิสัมพันธ์กับผู้คนหลากหลาย ทั้งนักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และบุคคลภายนอก ซึ่งต้องใช้ทรัพยากรทางอารมณ์อย่างมาก บุคลากรสายสนับสนุนมักถูกมองว่า มีสถานะรองจากบุคลากรสายวิชาการทำให้ ขาดการยอมรับและการให้ความสำคัญ รวมทั้งโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งและความก้าวหน้าในอาชีพมีจำกัด เมื่อเทียบกับสายวิชาการ และระบบค่าตอบแทนและสวัสดิการอาจไม่สอดคล้องกับภาระงานที่เพิ่มขึ้น ปัจจัยดังกล่าวเป็นแรงกดดันที่สะสมและอาจนำไปสู่ภาวะหมดไฟได้ (สุวิมล ติรกันันท์, 2561; Winefield, et al., 2003)

จากสถานการณ์ดังกล่าว การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหมดไฟในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนจึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากองค์ความรู้ในเรื่องนี้จะช่วยให้ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเข้าใจกลไกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองสามารถระบุปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดภาวะหมดไฟ และสามารถออกแบบมาตรการเชิงป้องกันและแก้ไขที่ตรงจุดเพื่อรักษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรให้อยู่ในระดับสูง อันจะนำไปสู่การคงอยู่ของบุคลากรที่มีความสามารถ และการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของสถาบันอย่างยั่งยืน

บทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทบทวนและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะหมดไฟในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กร 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหมดไฟในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษา 3) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะหมดไฟของบุคลากรสายสนับสนุน และ 4) นำเสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะหมดไฟเพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กร ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาฝ่ายทรัพยากรบุคคล และผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะหมดไฟในการทำงาน

ภาวะหมดไฟในการทำงาน เป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจจากนักวิชาการอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ Freudenberg (1974) ได้บัญญัติคำนี้ขึ้นเพื่ออธิบายภาวะที่บุคลากรในวิชาชีพบริการ (Human Service Professionals) เกิดความอ่อนล้าและหมดแรงจูงใจจากการทำงาน ต่อมา Maslach (1982) ได้พัฒนาแนวคิดนี้ว่าเป็นระบบและเสนอว่าภาวะหมดไฟเป็นกลุ่มอาการทางจิตวิทยาที่เกิดขึ้นจากความเครียดสะสมในการทำงาน ซึ่งพบได้ ในบุคลากรทุกสาขาอาชีพ ไม่จำกัดเฉพาะวิชาชีพบริการเท่านั้น

Maslach and Jackson (1981) กล่าวว่า ภาวะหมดไฟ คือ การตอบสนองต่อภาวะอารมณ์ที่เรื้อรัง เป็นระยะเวลานาน และมักจะเกิดขึ้นกับบุคคลที่มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือการได้รับข้อเรียกร้องในงานที่มากเกินไป ดังจะพบเห็นได้บ่อยในงานด้านบริการแก่สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่ต้องเผชิญกับข้อเรียกร้องในงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปริมาณงานที่ต้องรับผิดชอบ ความต้องการการช่วยเหลือด้านการเรียน เกรดต่ำและความคาดหวังของ

นักเรียน อันส่งผลให้เกิดความเครียด เมื่ออยู่ในภาวะนี้นานๆ และไม่สามารถจัดการกับความเครียดนั้นได้ รวมไปถึงการลดแรงจูงใจในการทำงานความซับซ้อนใจและความรู้สึกทางลบของผู้ให้บริการ โดยภาวะหมดไฟในการทำงานสามารถจำแนกออกได้เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1) ความอ่อนล้าทางอารมณ์ (Emotional Exhaustion) หมายถึง ความรู้สึกเหนื่อยล้า หมดแรงไม่มี พลังงานทั้งทางกายและจิตใจจากการทำงานเป็นมิติแรกของภาวะหมดไฟที่มักเกิดขึ้น เมื่อบุคคลต้องเผชิญกับ ความเครียดจากงานอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้รับการฟื้นฟูบุคลากรที่มีความอ่อนล้าทางอารมณ์สูงจะรู้สึกว่าตนเองไม่ สามารถทุ่มเทให้กับงานได้อีกต่อไป รู้สึกหมดแรงตั้งแต่เช้าและไม่มีพลังในการเผชิญหน้ากับภาระงานในแต่ละวัน

2) การลดคุณค่าในตนเอง (Depersonalization) หมายถึง การมีทัศนคติเชิงลบต่อบุคคลที่ต้องให้บริการหรือผู้ร่วมงานมีความรู้สึกเฉยชา ไม่สนใจหรือปฏิบัติต่อผู้อื่น เหมือนเป็นวัตถุสิ่งของมากกว่าเป็นบุคคลเป็นกลไกป้องกันตนเองทางจิตใจที่บุคคลสร้างขึ้นเพื่อรับมือกับความอ่อนล้าทางอารมณ์ส่งผลให้เกิดการถอยห่างจากสัมพันธภาพ กับเพื่อนร่วมงานและผู้รับบริการ

3) ความรู้สึกว่าตนเองไม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน (Reduced Personal Accomplishment) หมายถึง ความรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถ ไม่ประสบความสำเร็จและผลงานที่ทำ ไม่มีคุณค่าหรือไม่เกิดประโยชน์ ความรู้สึกนี้ส่งผลให้บุคลากรขาดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำลงและอาจนำไปสู่ ความต้องการลาออกจากงาน

นอกจากนี้ Demerouti, et al. (2001) ได้เสนอแบบจำลองความต้องการงานและทรัพยากรงาน (Job Demands-Resources Model: JD-R Model) เพื่ออธิบายกลไกการเกิดภาวะหมดไฟ โดยเสนอว่า ภาวะหมดไฟเกิดจากความไม่สมดุลระหว่างความต้องการของงาน (Job Demands) หมายถึง ปัจจัยด้านกายภาพ จิตวิทยา สังคม หรือองค์กรที่ต้องใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่องกับทรัพยากรงาน (Job Resources) หมายถึง ปัจจัยที่ช่วยลดผลกระทบจากความต้องการของงานช่วยให้บรรลุเป้าหมายและส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนา เมื่อความต้องการของงานสูงขึ้นแต่ทรัพยากรงานมีไม่เพียงพอจะนำไปสู่ภาวะหมดไฟในที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร

ความผูกพันต่อองค์กร เป็นแนวคิดที่มีความสำคัญในศาสตร์ด้าน พฤติกรรมองค์กรและการบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดย Mowday, et al. (1979) คำนยามว่า ความผูกพันต่อองค์กร คือ ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กรความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายาม อย่างมากเพื่อองค์กร และความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรักษาสมาชิกในองค์กร ต่อมา Allen and Meyer (1990) ได้พัฒนาแบบจำลองความผูกพันต่อองค์กร 3 องค์ประกอบ (Three-Component Model of Organizational Commitment) ซึ่งเป็นแบบจำลองที่ได้รับการยอมรับ และใช้อ้างอิงมากที่สุดในปัจจุบัน ประกอบด้วย

1) ความผูกพันเชิงจิตใจ (Affective Commitment) หมายถึง ความรู้สึกผูกพันทางอารมณ์ ความ รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กร บุคลากรที่มีความผูกพันเชิงจิตใจสูงจะอยู่กับ องค์กรเพราะ "ต้องการ" (Want to) อยู่ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อพฤติกรรมการทำงานเชิงบวก เช่น การทุ่มเทในงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร (Organizational Citizenship Behavior) และความตั้งใจ คงอยู่ในองค์กร

2) ความผูกพันเชิงต่อเนื่อง (Continuance Commitment) หมายถึง ความตระหนักถึงต้นทุนที่ จะเสียไปหากออกจากองค์กร ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านอื่น ๆ บุคลากรที่มีความผูกพันเชิงต่อเนื่องสูงจะอยู่ กับองค์กรเพราะ "จำเป็นต้อง" (Need to) อยู่ เนื่องจากการออกจากองค์กรจะทำให้สูญเสียผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่สะสมมา เช่นอาวุโส ตำแหน่ง สวัสดิการ หรือความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

3) ความผูกพันเชิงบรรทัดฐาน (Normative Commitment) หมายถึง ความรู้สึกที่ตนเองมีหน้าที่และพันธะทางศีลธรรมที่จะต้องอยู่กับองค์กร บุคลากรที่มีความผูกพันเชิงบรรทัดฐานสูงจะอยู่กับองค์กร เพราะ "ควรจะ" (Ought to) อยู่ ด้วยความรู้สึกว่าตนเองเป็นหนี้บุญคุณองค์กรหรือมีความรับผิดชอบทางศีลธรรม

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหมดไฟในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ภาวะหมดไฟในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ เมื่อบุคลากรมีภาวะหมดไฟในระดับสูงความผูกพันต่อองค์กรจะอยู่ในระดับต่ำ และในทางกลับกัน โดยสามารถอธิบายความสัมพันธ์ในแต่ละมิติได้ดังนี้

ความอ่อนล้าทางอารมณ์กับความผูกพันต่อองค์กร

ความอ่อนล้าทางอารมณ์เป็นมิติที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความผูกพันต่อองค์กรมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผูกพันเชิงจิตใจ งานวิจัยของ Leiter and Maslach (2003) พบว่า บุคลากรที่มีความอ่อนล้าทางอารมณ์สูงมีแนวโน้มที่จะลดความผูกพันทางจิตใจต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากความรู้สึกเหนื่อยล้าสะสม ทำให้บุคคลถอนห่างจากองค์กรทั้งทางกายภาพและจิตใจสูญเสียความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และไม่สามารถรักษาระดับความทุ่มเทในการทำงานไว้ได้ในบริบทของสถาบันอุดมศึกษา บุคลากรสายสนับสนุนที่ต้องปฏิบัติงานซ้ำซากและมีภาระงานสูงโดยไม่ได้รับการยอมรับหรือชื่นชมอย่างเพียงพอมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดความอ่อนล้าทางอารมณ์ ซึ่งจะส่งผลลดทอนความผูกพันเชิงจิตใจลงอย่างต่อเนื่อง (Hakanen, et al., 2008)

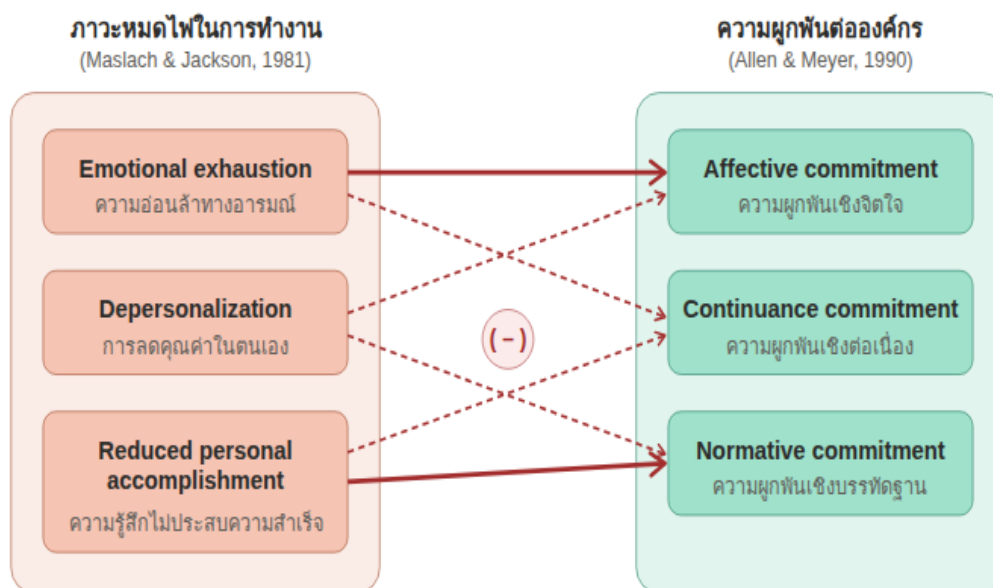
การลดคุณค่าในตนเองกับความผูกพันต่อองค์กร

การลดคุณค่าในตนเองส่งผลให้เกิดความห่างเหินทางอารมณ์ระหว่างบุคลากรกับองค์กรและผู้ร่วมงาน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการสร้างและรักษาความผูกพันต่อองค์กร งานวิจัยของ Bakker, et al. (2014) พบว่า บุคลากรที่มีการลดคุณค่าในตนเองสูงจะมีทัศนคติเชิงลบต่อองค์กร ขาดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมถอนตัวจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กร สำหรับบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษา การลดคุณค่าในตนเองอาจเกิดจากการรู้สึกว่าตนเองถูกมองข้ามหรือไม่ได้รับการให้ความสำคัญเท่ากับบุคลากรสายวิชาการ ซึ่งจะทลายความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกขององค์กร

ความรู้สึกว่าตนเองไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร

ความรู้สึกว่าตนเองไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานส่งผลให้บุคลากรสูญเสียความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ลดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง และมีความตั้งใจคงอยู่ในองค์กรน้อยลง Schaufeli and Bakker (2004) พบว่า ความรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จส่งผลทางลบต่อความผูกพันเชิงบรรทัดฐานมากที่สุด เนื่องจากบุคลากรที่ไม่รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าต่อองค์กรจะลดทอนความรู้สึกว่าตนมีหน้าที่ต้องตอบแทนองค์กร ในขณะที่ความผูกพันเชิงจิตใจอีกด้วย เนื่องจากบุคลากรที่ไม่รู้สึกประสบความสำเร็จจะไม่สามารถพัฒนาความรู้สึกภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกขององค์กรได้

จากการทบทวนความสัมพันธ์ดังกล่าว สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหมดไฟในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร
 ความสัมพันธ์ทางลบระดับสูง เช่น ความอ่อนล้าทางอารมณ์กับความผูกพันเชิงจิตใจ และความรู้สึก
 ไม่ประสบความสำเร็จกับความผูกพันเชิงบรรทัดฐาน

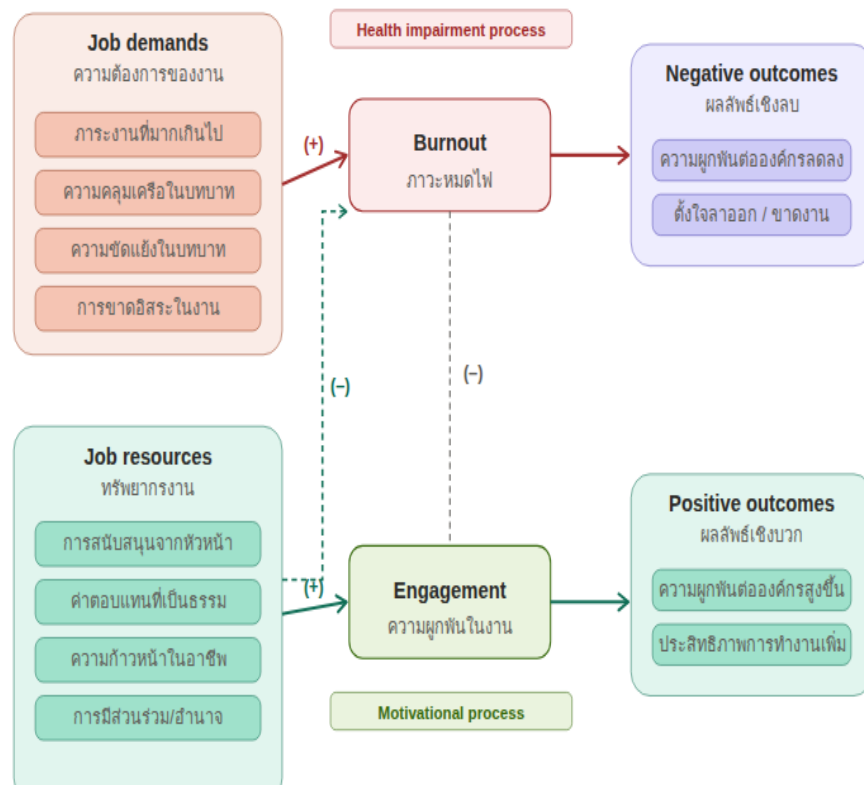
-----> ความสัมพันธ์ทางลบระดับปานกลางถึงต่ำระหว่างมิติอื่น ๆ ที่ส่งผลข้ามกันสังเคราะห์จาก (Leiter and Maslach, 2003; Meyer, et al, 2002; Hakanen, et al., 2008)

จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถจำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะหมดไฟของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ดังนี้

1) ปัจจัยด้านงาน (Job-related Factors) ภาระงานที่มากเกินไป (Work Overload) เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อภาวะหมดไฟ บุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาจำนวนมากต้องรับภาระงานหลายด้านพร้อมกัน ต้องทำงานนอกเวลาราชการ และต้องปฏิบัติงานภายใต้ความกดดันเรื่องระยะเวลา นอกจากนี้ ความคลุมเครือในบทบาท (Role Ambiguity) ซึ่งเกิดจากขอบเขตงานที่ไม่ชัดเจน การได้รับมอบหมายงานที่ไม่ตรงกับตำแหน่ง และการขาดคำอธิบายที่ชัดเจนจากผู้บังคับบัญชา ล้วนเป็นปัจจัยที่เพิ่มความเสี่ยงต่อภาวะหมดไฟ (Cordes and Dougherty, 1993) ปัจจัยอื่น ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ความขัดแย้งในบทบาท (Role Conflict) การขาดอิสระในการตัดสินใจ (Lack of Autonomy) และสภาพแวดล้อมการทำงานที่ไม่เอื้ออำนวย

2) ปัจจัยด้านองค์กร (Organizational Factors) ปัจจัยด้านองค์กรที่ส่งผลต่อภาวะ หมดไฟ ได้แก่ การขาดการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา (Lack of Supervisory Support) ระบบค่าตอบแทน และสวัสดิการที่ไม่เป็นธรรม ความไม่เสมอภาคในการปฏิบัติระหว่างบุคลากรสายวิชาการ และสายสนับสนุน โอกาสในการเลื่อนตำแหน่งที่จำกัด และวัฒนธรรมองค์กรที่ไม่เปิดกว้าง งานวิจัยของ Maslach and Leiter (2008) พบว่า การขาดความเป็นธรรมในองค์กร (Organizational Justice) เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะหมดไฟ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาที่บุคลากรสายสนับสนุนมักรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านงาน ปัจจัยด้านองค์กร ภาวะหมดไฟ และผลลัพธ์ สามารถอธิบายได้ด้วยแบบจำลองความต้องการงาน-ทรัพยากรงาน (JD-R Model) ดังภาพที่ 2

ดัดแปลงจาก Bakker and Demerouti (2017) ประยุกต์กับบริบทของสถาบันอุดมศึกษาที่บุคลากร
บุคลากรสายสนับสนุน

ภาพที่ 2 แบบจำลองความต้องการงาน-ทรัพยากรงาน (JD-R Model) ประยุกต์ใช้กับบริบทบุคลากรสาย
สนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษา

ผลกระทบของภาวะหมดไฟต่อความผูกพันและองค์กร

ภาวะหมดไฟในการทำงานส่งผลกระทบต่อผลกระทบในวงกว้างทั้งระดับบุคคลและระดับองค์กร ดังนี้

ผลกระทบระดับบุคคลในภาวะหมดไฟส่งผลต่อสุขภาพกาย เช่น อาการนอนไม่หลับ ปวดศีรษะเรื้อรัง และโรคทางจิตเวชต่าง ๆ รวมถึงส่งผลต่อสุขภาพจิต เช่น ภาวะซึมเศร้า ความวิตกกังวล และการสูญเสียความภาคภูมิใจในตนเอง นอกจากนี้ยังส่งผลต่อคุณภาพชีวิต โดยรวมความสัมพันธ์ในครอบครัวและความพึงพอใจในชีวิต (Shirom, 2003)

ผลกระทบระดับองค์กรในภาวะหมดไฟส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง อัตราการขาดงานเพิ่มขึ้น อัตราการลาออกสูงขึ้น คุณภาพการบริการลดลงและบรรยากาศในการทำงานเสื่อมถอย สำหรับสถาบันอุดมศึกษาผลกระทบดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการให้บริการแก่นักศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งจะกระทบต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของสถาบันยิ่งไปกว่านั้นการสูญเสียบุคลากรที่มีความสามารถจะเพิ่มต้นทุนในการสรรหาและพัฒนาบุคลากรใหม่ (Halbesleben and Buckley, 2004)

สรุปความสัมพันธ์ระหว่างมิติของภาวะหมดไฟกับองค์ประกอบของความผูกพันต่อองค์กร

มิติของภาวะหมดไฟ / ความผูกพัน	ความผูกพันเชิงจิตใจ	ความผูกพันเชิงต่อเนื่อง	ความผูกพันเชิงบรรทัดฐาน
ความอ่อนล้าทางอารมณ์	สัมพันธ์ทางลบสูง	สัมพันธ์ทางลบปานกลาง	สัมพันธ์ทางลบปานกลาง
การลดคุณค่าในตนเอง	สัมพันธ์ทางลบปานกลาง	สัมพันธ์ทางลบต่ำ	สัมพันธ์ทางลบปานกลาง
ความรู้สึกล้มเหลวไม่ประสบความสำเร็จ	สัมพันธ์ทางลบปานกลาง	สัมพันธ์ทางลบต่ำ	สัมพันธ์ทางลบสูง

ที่มา : สังเคราะห์จาก (Leiter and Maslach, 2003; Meyer, et al., 2002; Hakanen, et al., 2008)

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะหมดไฟเพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กร

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหมดไฟในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องสามารถเสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะหมดไฟ เพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษา ดังนี้

1) การบริหารจัดการภาระงานอย่างเหมาะสม ผู้บริหารควรทบทวนและปรับปรุงการกระจายภาระงานให้มีความเหมาะสมและเป็นธรรมกำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน จัดทำมาตรฐานงาน (Job Description) ที่ชัดเจนและควรมีการประเมินภาระงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาระงานมากเกินไป รวมถึงการจัดสรรอัตรากำลังให้สอดคล้องกับปริมาณงาน

2) การสร้างระบบสนับสนุนทางสังคมในองค์กร สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนทางอารมณ์และเครื่องมือแก่บุคลากรสายสนับสนุนสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเอง ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมจัดกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคลากร และจัดให้มีระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System) สำหรับบุคลากรใหม่ การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานจะช่วยเป็นแหล่งทรัพยากรงาน (Job Resources) ที่สำคัญในการบรรเทาผลกระทบจากภาวะหมดไฟ (Bakker and Demerouti, 2017)

3) การพัฒนาระบบค่าตอบแทนและความก้าวหน้าในอาชีพ การปรับปรุงระบบค่าตอบแทนและสวัสดิการให้มีความเป็นธรรมและสอดคล้องกับภาระงาน รวมถึงการสร้างเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Path) ที่ชัดเจนสำหรับบุคลากรสายสนับสนุนจะช่วยเพิ่มแรงจูงใจและลดความรู้สึกล้มเหลวไม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร ทั้งเชิงจิตใจและเชิงบรรทัดฐาน

4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการให้อำนาจ การเปิดโอกาสให้บุคลากรสายสนับสนุนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เสนอความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องจะช่วยเพิ่มความรู้สึกเป็น

เจ้าของและความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกขององค์กร การให้อำนาจ (Empowerment) ในการตัดสินใจ ในงานของตนเองยังช่วยลดความรู้สึกถูกควบคุมและเพิ่มความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ ซึ่งเป็นการป้องกัน ภาวะหมดไฟได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) การจัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะในองค์กร สถาบันอุดมศึกษาควรจัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะ (Wellness Program) ที่ครอบคลุมทั้งด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและ ชีวิตส่วนตัว (Work-Life Balance) เช่น การจัดกิจกรรมออกกำลังกาย การให้คำปรึกษาทางจิตวิทยา การฝึกอบรม เทคนิคการจัดการความเครียด และการจัดสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อสุขภาวะ

บทสรุป

บทความวิชาการนี้ได้ทบทวนและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหมดไฟในการทำงานกับความผูกพัน ต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษา สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. ภาวะหมดไฟกับความผูกพันต่อองค์กรมีความสัมพันธ์ทางลบ ผลการสังเคราะห์วรรณกรรมยืนยันอย่าง ชัดเจนว่า ภาวะหมดไฟในการทำงานทั้ง 3 มิติ ได้แก่ ความอ่อนล้าทางอารมณ์ การลดคุณค่าในตนเอง และความรู้สึก ว่าตนเองไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับความผูกพันต่อองค์กรทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ ความผูกพันเชิงจิตใจ ความผูกพันเชิงต่อเนื้อ และความผูกพันเชิงบรรทัดฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความอ่อนล้าทาง อารมณ์มีความสัมพันธ์ทางลบสูงสุดกับความผูกพันเชิงจิตใจ และความรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จมีความสัมพันธ์ทางลบ สูงสุดกับความผูกพันเชิงบรรทัดฐาน หมายความว่า หากบุคลากรสายสนับสนุน มีภาวะหมดไฟมากขึ้นระดับความ ผูกพันต่อองค์กรจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

2. ปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดภาวะหมดไฟมีทั้งปัจจัยด้านงานและปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านงานที่สำคัญ ได้แก่ ภาระงานที่มากเกินไป ความคลุมเครือในบทบาท ความขัดแย้งในบทบาท และการขาดอิสระในการตัดสินใจ ส่วนปัจจัย ด้านองค์กร ได้แก่ การขาดการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ระบบค่าตอบแทนที่ไม่เป็นธรรม โอกาสในการเลื่อน ตำแหน่งที่จำกัด และความไม่เสมอภาคในการปฏิบัติระหว่างบุคลากรสายวิชาการ และสายสนับสนุน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ สอดคล้องกับแบบจำลอง JD-R ของ Demerouti, et al. (2001) ที่อธิบายว่า ภาวะหมดไฟเกิดจากความไม่สมดุล ระหว่างความต้องการของงานกับทรัพยากรงานที่มีอยู่

3. ผลกระทบเกิดขึ้นทั้งระดับบุคคลและระดับองค์กร ในระดับบุคคล ภาวะหมดไฟส่งผลต่อสุขภาพกายและ จิตใจ คุณภาพชีวิตและความพึงพอใจในการทำงาน ในระดับองค์กรส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง อัตราการ ขาดงานและลาออกเพิ่มขึ้น คุณภาพการบริการนักศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียลดลง และเพิ่มต้นทุนในการสรรหา และพัฒนาบุคลากรทดแทน ซึ่งท้ายที่สุดจะกระทบต่อภาพลักษณ์ และศักยภาพในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษา

4. แนวทางแก้ไขต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ บทความนี้เสนอแนวทาง 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ ภาระงานอย่างเหมาะสม การสร้างระบบสนับสนุนทางสังคมในองค์กร การพัฒนาระบบค่าตอบแทนและความก้าวหน้า ในอาชีพ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการให้อำนาจและการจัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะ โดยแนวทางเหล่านี้ต้อง ดำเนินการอย่างบูรณาการและต่อเนื่อง ไม่ใช่เพียงกิจกรรมเฉพาะกิจ ทั้งนี้ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดให้ การดูแลสุขภาพและการป้องกันภาวะหมดไฟของบุคลากร สายสนับสนุนเป็นวาระเชิงนโยบายที่สำคัญ เพราะความ ผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรกลุ่มนี้ คือ รากฐานสำคัญที่จะช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถดำเนินพันธกิจได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และยั่งยืน

โดยสรุป ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหมดไฟในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรเป็นความสัมพันธ์เชิง พลวัตที่ส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน การลดภาวะหมดไฟจะช่วยเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กรและในทางกลับกันการ เพิ่มความผูกพันต่อองค์กรจะช่วยเป็นเกราะป้องกันภาวะหมดไฟได้ สถาบันอุดมศึกษา ที่ตระหนักถึงความสำคัญของ ความสัมพันธ์นี้และดำเนินมาตรการเชิงรุกในการดูแลบุคลากรสายสนับสนุน จะสามารถรักษามูลค่าของบุคลากรที่มีคุณภาพสร้าง องค์กรที่แข็งแกร่งและบรรลุพันธกิจในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

ปิยะนุช เงินคล้าย. (2562). ภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยของรัฐ.

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 27 (1), 45-62.

- สิริอร วิชาวุธ. (2563). **จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวิมล ติรกานันท์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. **วารสารบริหารธุรกิจ**, 41 (159), 78-95.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2562). **รายงานสถานภาพบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- Allen, N. J., and Meyer, J. P. (1990). The measurement and antecedents of affective, continuance and normative commitment to the organization. **Journal of Occupational Psychology**, 63 (1), 1-18.
- Bakker, A. B., and Demerouti, E. (2017). Job demands-resources theory : Taking stock and looking forward. **Journal of Occupational Health Psychology**, 22 (3), 273-285.
- _____. (2014). Burnout and work engagement : The JD-R approach. **Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior**, 1, 389-411.
- Cordes, C. L., and Dougherty, T. W. (1993). A review and an integration of research on job burnout. **Academy of Management Review**, 18 (4), 621-656.
- Demerouti, E., et al. (2001). The job demands-resources model of burnout. **Journal of Applied Psychology**, 86 (3), 499-512.
- Freudenberger, H. J. (1974). Staff burn-out. **Journal of Social Issues**, 30 (1), 159-165.
- Hakanen, J. J., et al. (2008). The Job Demands-Resources Model : A Three-Year Cross-Lagged Study of Burnout, Depression, Commitment, and Work Engagement. **Work & Stress**, 22 (3), 224-241.
- Halbesleben, J. R. B., and Buckley, M. R. (2004). Burnout in organizational life. **Journal of Management**, 30 (6), 859-879.
- Leiter, M. P., and Maslach, C. (2003). Areas of worklife: A structured approach to organizational predictors of job burnout. **Research in Occupational Stress and Well Being**, 3, 91-134.
- Maslach, C., and Jackson, S. E. (1981). The measurement of experienced burnout. **Journal of Organizational Behavior**, 2 (2), 99-113.
- _____. (1982). **Burnout : The cost of caring**. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- _____. (2008). Early predictors of job burnout and engagement. **Journal of Applied Psychology**, 93 (3), 498-512.
- _____. (2016). Understanding the burnout experience : Recent research and its implications for psychiatry. **World Psychiatry**, 15 (2), 103-111.
- Meyer, J. P., et al. (2002). Affective, continuance, and normative commitment to the organization : A meta-analysis of antecedents, correlates, and consequences. **Journal of Vocational Behavior**, 61 (1), 20-52.
- Mowday, R. T., et al. (1979). The measurement of organizational commitment. **Journal of Vocational Behavior**, 14 (2), 224-247.
- Schaufeli, W. B., and Bakker, A. B. (2004). Job demands, job resources, and their relationship with burnout and engagement : A multi-sample study. **Journal of Organizational Behavior**, 25 (3), 293-315.
- Shirom, A. (2003). Job-related burnout : A review. In J. C. Quick and L. E. Tetrick (Eds.), **Handbook of occupational health psychology**, (pp. 245-264). Washington, DC : American Psychological Association.

- Watts, J., and Robertson, N. (2011). Burnout in university teaching staff : A systematic literature review. **Educational Research**, 53 (1), 33-50.
- Winefield, A. H., et al. (2003). Occupational stress in Australian university staff : Results from a national survey. **International Journal of Stress Management**, 10 (1), 51-63.
- World Health Organization (2019). **Burn-out an "occupational phenomenon" : International Classification of Diseases**. Geneva : WHO.

กลวิธีการใช้ภาษาของแบรนด์ Butterbear : กรณีศึกษาการนำเสนอมาสคอตหมีเนย LINGUISTIC STRATEGIES OF THE BUTTERBEAR BRAND : A CASE STUDY OF THE BUTTERBEAR MASCOT PRESENTATION

สุรางคนางค์ รัตนวิจารณ์*

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Surangkhanang Rattanawijan*

Thai Major Faculty of Humanities and Social Sciences, Phrakorn Si Ayutthaya University

*Corresponding Author E-mail : surangkhanang_pg@outlook.com

(วันที่รับบทความ : เมษายน 13, 2569 ; วันที่แก้ไขบทความ : พฤษภาคม 14, 2569 ; วันที่ตอบรับบทความ : พฤษภาคม 15, 2569)

บทคัดย่อ

Butterbear เป็นแบรนด์ร้านขนมและเบเกอรี่ที่มีมาสคอตชื่อ “หมีเนย” เป็นตัวแทนภาพลักษณ์ของแบรนด์ และได้ใช้กลวิธีทางภาษาสร้าง “หมีเนย” ให้มีชีวิตชีวาและเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างแบรนด์และลูกค้า ด้วยกลวิธีทางภาษาที่น่าสนใจ 5 ประการ ได้แก่ 1. กลวิธีที่ตั้งชื่อมาสคอต คือ การแปลคำว่า Butterbear เป็น หมีเนย และพัฒนาเป็นคำเรียกอย่างเป็นกันเองว่า น้องเนย 2. กลวิธีที่ตั้งชื่อแฟนคลับ คือ การเรียกแฟนคลับของหมีเนยว่า มัมหมี และพ่หมี รวมถึงการตั้งชื่อแฟนคลับว่า พี่น้องเนย 3. กลวิธีการสร้าง “ภาษาแบรนด์” คือ การนำคำที่สื่อจุดเด่นของแบรนด์หรือตัวแทนของแบรนด์มาผลิตซ้ำจนเกิดความรู้สึกจำในสังคม ได้แก่ คำว่า ฮีลใจ และ พุงเต่ง 4. กลวิธีที่ใช้ภาษาสนทนา คือ การใช้ลักษณะภาษาเหมือนเด็ก เพื่อย้ำลักษณะความเป็นเด็กหญิงอายุ 3 ปี และ 5. การใช้ภาษาที่นำเสนอเนื้อหาทำให้เกิด “จุดจับใจด้านความอบอุ่น” ผ่านเนื้อเพลง สร้างความประทับใจให้ลูกค้าและมัมหมี พ่หมี ทั้งหมดนี้ทำให้เห็นว่า ภาษา สามารถเป็นเครื่องมือทางธุรกิจที่ช่วยสร้างอัตลักษณ์ของแบรนด์และส่งเสริมให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจในตัวแทนของแบรนด์มากขึ้น แม้ไม่ได้ใช้เป็นภาษาเพื่อการโฆษณาโดยตรง แต่การใช้ภาษาทั้ง 5 กลวิธีก็สามารถทำให้ประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจได้

คำสำคัญ : หมีเนย, การใช้ภาษา, ภาษาแบรนด์, จุดจับใจ

Abstract

Butterbear, a dessert and bakery brand, utilizes its mascot, “Butterbear” (Mee Noey), as a brand persona to foster a profound connection with consumers through five distinct linguistic strategies. These strategies include: 1. **mascot naming**, which involves translating the brand name into Thai and adopting the informal moniker “Nong Noey”. 2. **fanbase naming**, characterized by addressing followers as “Mum-mee” (Mommy), “Phor-mee” (Daddy), and “Phee Nong Noey”. 3. **the creation of “Brand Language”** which reinforces brand identity through socially recognized terms such as “Heal Jai” (soul-healing) and “Phoong Teng” (bouncy tummy). 4. **conversational strategies**, employing childlike speech patterns to emphasize the mascot's persona as a three-year-old girl and 5. **the use of warmth Appeals** through song lyrics to establish emotional touchpoints. Collectively, these methods demonstrate that language serves as a vital strategic tool in constructing brand identity and enhancing consumer engagement, proving that linguistic tactics can achieve significant business success even without the use of direct advertising language.

Keywords : Butterbear, Linguistic Strategies, Brand Identity, Warmth Appeals

บทนำ

Butterbear เป็นแบรนด์ร้านขนมและเบเกอรี่ที่เปิดตัวในปี 2566 โดยบริษัท บัตเตอร์แบร์ จำกัด จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ 22 มี.ค. 2566 และได้นำมาสคอตหมีสีน้ำตาลสวม ผ้ากันเปื้อนสีขาวขลิบระบายสีเขียว มาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสื่อสารอัตลักษณ์ทางทัศนคติในการสร้างภาพจำของร้าน แต่แล้วในปี 2567 มาสคอต

หมีตัวนี้ได้กลายเป็นที่รู้จักในวงกว้างจากการเผยแพร่คลิปวิดีโอสั้นในงานวันเด็กแห่งชาติ หน้าศูนย์การค้าเอ็มสเฟียร์ที่รวมมาสกอตจำนวนมากมาเดินด้วยกันบริเวณลานด้านนอก มาสกอตของ Butterbear โดดเด่นออกมาท่ามกลางกลุ่มมาสกอตด้วยการเดินสายเอวสายสะโพกที่มีเอกลักษณ์ จนคลิปวิดีโอสั้นดังกล่าวมียอดผู้เข้าชมเป็นหลักล้านในเวลาไม่นาน และเป็นที่ยินยอมอย่างยิ่งในกลุ่มนักท่องเที่ยวจีน จากเดิมที่มาสกอตนี้มีหน้าที่เพียงเดินเล่นรอบบริเวณที่ตั้งของร้านกลายเป็นมีผู้ชื่นชมจากทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศจีน เดินทางเข้ามาเพื่อเจอตัวจริงของมาสกอตหมี จากจำนวนหลักสิบ เพิ่มขึ้นเป็นหลักร้อย จนเกิดปรากฏการณ์ความหนาแน่นของผู้เข้าชมอย่างล้นหลาม หรือปรากฏการณ์ที่สื่อสังคมออนไลน์มักนิยามว่า “ห้างแตก” เพื่อจะมาดูการเดินและการสื่อสารด้วยอวัจนภาษาของมาสกอตหมีของร้าน Butterbear

เมื่อกระแสตอบรับดีขึ้น แบรินด์จึงเริ่มเพิ่มรายละเอียดของมาสกอตให้มีลักษณะเลียนแบบมนุษย์มากขึ้น หรืออาจเรียกว่าเป็นการสร้างความเป็นมนุษย์ให้กับมาสกอต (anthropomorphism) สร้างความเข้าใจให้ผู้ชื่นชอบรับทราบที่มาสกอตหมีนี้เป็น “เด็กหญิงอายุ 3 ปี” และมีชื่อเรียกตามชื่อร้านว่า Butterbear และเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสร้างอัตลักษณ์ของมาสกอตหมีตัวแทนแบรนด์ Butterbear จนประสบความสำเร็จในเชิงพาณิชย์และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญ โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางการสื่อสาร เมื่อดูรายละเอียดงบการเงิน พบว่า บริษัท บัตเตอร์เบียร์ ได้นำส่งงบการเงินในปี 2566 และ 2567 โดยมีรายได้รวม 7,441,961.84 และ 544,872,207.77 บาท ตามลำดับ เติบโต 7,221.62% หรือเติบโตกว่า 70 เท่า (WorkpointTODAY : 2568, 6 มิถุนายน)

ปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์ทำหน้าที่แทนสื่อมวลชนในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ธุรกิจและการค้าต่าง ๆ จนการค้าขายออนไลน์เป็นช่องทางสำคัญในการหารายได้ของผู้คน สื่อสังคมออนไลน์ทำให้เกิดการสื่อสารระหว่างแบรนด์กับผู้บริโภคมากขึ้น ดังที่ พิทยุช ญาณพิทักษ์ อธิบายไว้ว่า

“กิจการหรือแบรนด์ต่าง ๆ ในยุคปัจจุบันต่างใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นเครื่องมือทางการตลาดผ่านแชร์ (Share) ทางเฟซบุ๊ก (Facebook) หรือรีทวีต (Retweet) ทางทวิตเตอร์ (Twitter) การโต้ตอบผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Interactive electronic media) สร้างระบบสื่อสารแบบสองทางระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย เปลี่ยนจากการสื่อสารทางเดียว (One-Way Communication) เป็นแบบการสื่อสารแบบหลายคนต่อหลายคน (Many to Many) ระหว่างแบรนด์ ผู้บริโภค และชุมชนออนไลน์ รวมทั้งการสื่อสารโต้ตอบทางการตลาดแบบบูรณาการ (Interactive IMC) คือ การสร้างบทสนทนาและการสื่อสารกับลูกค้าบางกลุ่ม เริ่มจากกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสมกับโครงการ การแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์รวมข้อมูล การแบ่งกลุ่มตัวอย่างที่เก็บไว้ในฐานข้อมูลแยกเข้ากลุ่มต่าง ๆ ตามทัศนคติ และพฤติกรรม จากนั้นใช้เครื่องมือสื่อกำหนดวัตถุประสงค์สร้างข้อความ และสิ่งจูงใจในการสื่อสารสำหรับลูกค้าแต่ละกลุ่มนั้น” (พิทยุช ญาณพิทักษ์, 2566 : 277)

จากข้อความข้างต้น เห็นได้ชัดว่าสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการสื่อสารระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ในแง่ของการเป็นเครื่องมือสื่อสาร โดยใช้เป็นเครื่องมือ “กำหนดวัตถุประสงค์ สร้างข้อความ และสิ่งจูงใจในการสื่อสารสำหรับลูกค้าแต่ละกลุ่ม” ซึ่งในการสื่อสารนั้นมี “ภาษา” เป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ เพราะโซเชี่ยลมีเดียและสื่อมวลชนต้องอิงอาศัยภาษาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อความหมายไปยังกลุ่มผู้รับสาร (สองเมือง นายพงษ์ และณพงศ์ มุ่งต๋อย, 2567 : 33)

ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่มนุษย์สร้างขึ้นและใช้ประโยชน์มากที่สุด แต่ในขณะเดียวกันมนุษย์เองอาจมองข้ามความสำคัญของภาษาเมื่อก้าวเข้าสู่โลกของทุนนิยมและธุรกิจ เพราะภาษาเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวและอยู่ในทุกมิติของชีวิตประจำวันมากจนไม่ต้องใช้ความพยายามในการสังเกต ในทางกลับกัน หากผู้ประกอบการธุรกิจใดก็ตามที่สามารถมองภาษาเป็นเครื่องมือ เครื่องช่วย หรือมองเห็นพลังภาษาที่สื่อความคิดในการสื่อสารได้ ย่อมได้เปรียบในการสื่อสาร “สาร” ให้ชัดเจนในตลาดที่มีผู้แข่งขันจำนวนมาก เพราะพลังภาษามีอิทธิพลต่อความคิดความรู้สึกและการกระทำของผู้รับสาร มีอำนาจดึงดูดใจผู้อ่านให้นึกคิดหรือทำตาม สำนวนลีลาของภาษาที่ใช้เขียนจะเป็นมนต์เสน่ห์ทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจในงานเขียนนั้นได้ (วัลลภา วิทยาภิรักษ์, 2557 : 36-37) และหากสามารถใช้ภาษาในการ “สร้างอัตลักษณ์” ของสินค้า หรือเครื่องหมายการค้า หรือสร้างภาพลักษณ์ของแบรนด์ให้แข็งแกร่งได้ด้วยภาษาที่สร้างสรรค์และคัดสรรมาแล้วเป็นอย่างดี ผลลัพธ์ที่ได้ย่อมสร้างมูลค่าเพิ่มและผลประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญต่อธุรกิจ โดยเฉพาะเมื่อภาษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญของการโฆษณาที่ใช้ในการถ่ายทอดสารหรือข้อมูลต่าง ๆ

ของตัวสินค้าไปยังผู้บริโภค ภาษาจึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญมากในการโฆษณา เพราะสามารถทำให้ผู้บริโภคเกิดอารมณ์ความรู้สึก เกิดภาพจำต่อโฆษณาขึ้นนั้น ๆ ได้ (จิรัฐ กองแก้ว และคณะ, 2567 : 368)

กลวิธีการใช้ภาษาในการนำเสนอมาสคอตหมีเนย

Butterbear เป็นหนึ่งในตัวอย่างของแบรนด์ที่เห็นความสำคัญของภาษา และใช้กลวิธีทางภาษาเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดของแบรนด์ จากการศึกษาค้นคว้าผ่านช่องทางการสื่อสารในโซเชียลมีเดียของแบรนด์ Butterbear ทั้ง Facebook Instagram Tiktok และ X พบว่า กลวิธีการใช้ภาษาของ Butterbear มีดังต่อไปนี้

1. กลวิธีการตั้งชื่อมาสคอต

การตั้งชื่อเป็นศิลปะการใช้ภาษาที่อาจสามารถสะท้อนแนวคิดหรือโลกทัศน์ของผู้ตั้งชื่อได้ ว่ามีแนวคิด เหตุผล หรือความเชื่ออย่างไร ในสังคมไทยนั้นคนไทยให้ความสำคัญกับชื่อของบุคคลเป็นอย่างมาก เนื่องจากชื่อเป็นสิ่งสำคัญสำหรับใช้เรียกขานและใช้จำแนกบุคคลเพื่อความสะดวกและความถูกต้องในการสื่อสาร อีกทั้งคนในสังคมยังมีความเชื่อว่าชื่อมีความสัมพันธ์กับตัวบุคคลอีกด้วย (อำนาจ ปักษาสุข, 2550 : 1) สำหรับการตั้งชื่อมาสคอตประจำร้าน Butterbear เริ่มต้นจากการแปลภาษาอังกฤษ เป็นภาษาไทยโดยตรงตัวด้วยความหมายตามรูปคำภาษาอังกฤษ คือ Butter หมายถึง เนย และ Bear หมายถึง หมี รวมกันเป็น Butterbear จึงแปลเป็นไทยว่า หมีเนย ชื่อ “หมีเนย” นี้เป็นชื่ออย่างค่อนข้างเป็นทางการเมื่อสังคมหรือบุคคลทั่วไปจะเอ่ยถึงมาสคอตของร้าน แต่ร้าน Butterbear ใช้กลวิธีการใช้ คำเรียกญาติ หรือคำเรียกลำดับญาติ (Kinship Terms) สร้างชื่อเล่นให้กับมาสคอตอีกชื่อหนึ่ง นั่นคือชื่อ “น้องเนย”

น้องเนย กลายเป็นคำเรียกเฉพาะที่กลุ่มแฟนคลับของ “หมีเนย” ใช้เรียกเมื่อต้องการเอ่ยถึงมาสคอตที่ตนรัก คำว่า “น้อง” เป็นลักษณะการเรียกคนที่มีอายุน้อยกว่า หรือใช้เรียกเด็กเล็ก ซึ่งตรงกันกับลักษณะเฉพาะตัวของหมีเนย ที่แบรนด์ Butterbear วางไว้ นั่นคือเป็นลูกหมีเพศหญิง อายุ 3 ปี การใช้คำว่า “น้อง” เป็นคำเรียกนำหน้าชื่อของหมีเนย โดยตัดคำว่าหมีออก เหลือเป็นชื่อเรียก “น้องเนย” นั้น ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่จับต้องได้ เข้าถึงง่าย น่าเอ็นดู เพราะชื่อ “น้องเนย” มีลักษณะเหมือนการเรียกเด็กเล็ก ๆ ที่ชื่อนั้นด้วยคำว่า “น้อง” ซึ่งเป็นคำเรียกญาติ อันเป็นลักษณะเด่นของการใช้ภาษาไทย ที่มักใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขาน เนื่องจากสังคมไทยมีลักษณะของความเป็นครอบครัวสูง และให้ความสำคัญกับการเป็นเครือญาติ สามารถใช้คำเรียกญาติเรียกขานคนที่ไม่ได้ร่วมสายเลือดเดียวกันหรือแม้แต่ใช้เรียกคนแปลกหน้าได้อย่างไม่ขัดเขิน ดังที่วิภากร วงศ์ไทย (2541 : 114) กล่าวว่า ในสังคมไทยมีการนำคำเรียกญาติไปใช้เรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติด้วย และในปัจจุบันมีแนวโน้มของการใช้ภาษาในลักษณะดังกล่าวนี้เพิ่มขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมไทยของเรามีความเป็นอยู่ร่วมกันฉันพี่น้อง มีความเห็นอกเห็นใจกัน คำเรียก “น้องเนย” จึงทำให้เกิดความสนิทสนมและความรู้สึกเป็นกันเอง ซึ่งเป็นผลดีต่อการใช้เรียกหมีเนย เพราะทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดระหว่างแบรนด์ มาสคอต และผู้ชื่นชอบ

การตั้งชื่อมาสคอตว่า “น้องเนย” ยังตรงกับแนวคิดการตั้งชื่อในบทความเกี่ยวกับสัญวิทยาของแบรนด์และกระบวนการสร้างแบรนด์ ของดุชนฎี วรรณมธุฎ อธิบายไว้ว่า ทางจิตวิทยา ชื่อเป็นการให้ชีวิต (Life-given) และด้วยวิธีคิดในทางเดียวกัน การตั้งชื่อผลิตภัณฑ์จึงเปรียบเสมือนการทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นมีชีวิต ยิ่งไปกว่านั้นการตั้งชื่อเป็นการกระทำทางวัฒนธรรม ในระดับสังคมเชิงปฏิบัติการ การตั้งชื่อผลิตภัณฑ์เหมือนกับการตั้งชื่อให้กับมนุษย์ (ดุชนฎี วรรณมธุฎ, 2561 : 23-24) การตั้งชื่อมาสคอตว่า “น้องเนย” จึงตรงกับ “การทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นมีชีวิต” จึงเป็นกระบวนการสื่อสารที่เปลี่ยนสถานะของมาสคอตจากเพียงสัญลักษณ์ทางการค้าให้กลายเป็นตัวตนที่มีชีวิตในความรับรู้ของผู้บริโภค

2. กลวิธีการตั้งชื่อแฟนคลับ

ไม่เพียงแต่คำว่า “น้อง” ที่ใช้เรียกขาน “น้องเนย” เท่านั้น แบรนด์ Butterbear ยังนำคำเรียกญาติมาประยุกต์ใช้กับคำเรียกชื่อผู้ชื่นชอบหรือกลุ่มแฟนคลับของหมีเนย ตามวัฒนธรรมแฟนด้อม (fandom) ที่หมายถึงการรวมตัวของกลุ่มบุคคลที่มี ความรู้สึกชื่นชอบหลงใหลในสิ่งที่เหมือนกันหรือในตัวผู้มีชื่อเสียงซึ่งก็คือ ดารา นักแสดง ศิลปินคนเดียวกัน และใน กลุ่มแฟนด้อมยังมีการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างอารมณ์ร่วมและมิตรภาพระหว่างแฟนคลับด้วยกัน (พัฒนธร ภาเจริญ, 2565 : 128) หมีเนยมีชื่อแฟนด้อมว่า ด้อมน้องเนย ช่วงแรกเริ่มเรียกกลุ่มแฟนคลับนี้

3. กลวิธีการสร้าง “ภาษาแบรนด์”

ภาษาแบรนด์ (Brand Language) คือส่วนประกอบหลักของคำ วลี และคำศัพท์ ซึ่งองค์กรนำมาใช้อธิบายเป้าหมายหรือเป็นการอ้างอิงไปสู่ผลิตภัณฑ์ ภาษาแบรนด์ถูกนำมาใช้ในการตลาดเพื่อช่วยให้ผู้บริโภคเชื่อมโยงกับแนวคิดหรือคำที่เฉพาะเจาะจงที่มีต่อผลิตภัณฑ์หรือบริษัท โดยมีจุดมุ่งหมายเบื้องต้นคือการสร้างความแตกต่างของบริษัทหรือผลิตภัณฑ์จากคู่แข่ง จากนั้นภาษาที่ใช้ก็จะเรียกร้องความสนใจจากผู้บริโภค อันนำมาสู่ความสนใจข้อมูลที่สื่อสารผ่านการโฆษณา (ดุขฎี วรรณมธุฎ, 2561 : 21-22)

กลวิธีการใช้ภาษาจึงมีผลอย่างยิ่งต่อการสร้างภาษาของแบรนด์ การที่คำใดหรือประโยคใดจะสามารถสื่อถึงแบรนด์ได้โดยที่คนทั่วไปในสังคมนั้นเข้าใจตรงกัน ต้องใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและมีความสม่ำเสมอ รวมไปถึงการเลือกสรรคำที่พอเหมาะพอดีและนำเสนอความหมายหรือภาพบางประการที่ตรงกันระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อ

Lindstrom (2551) ได้ยกตัวอย่างของภาษาแบรนด์ที่ประสบความสำเร็จและอธิบายไว้อย่างชัดเจนว่า

“ภาษาแบรนด์อย่างดิสนีย์ (Disney) ที่ต้อนรับ ท่านสู่อาณาจักรแห่งความฝันและมนต์วิเศษด้วย “Have a Magical Day!” ทั้งนี้กว่าครึ่งศตวรรษที่ดิสนีย์ได้สร้างแบรนด์ขึ้นมาด้วยการจัดการกับคำของ เขาหกคำคือ “ความฝัน” “สร้างสรรค์” “แฟนตาซี” “รอยยิ้ม” “มนต์วิเศษ” และ “ร่นวัย” ซึ่งคำดังกล่าวล้วนเป็นคำทั่วไปที่สื่อไปถึงดิสนีย์ อันเป็นสิ่งที่คน ส่วนใหญ่รับรู้โดยทั่วกัน คำทั่วไปที่กลายมาเป็นภาษาแบรนด์ถูกสร้างขึ้นเพื่อ ทำการสื่อสารไปสู่การรับรู้ของผู้คนผ่านสื่อรอบด้าน โดยใช้เวลาแรมปีที คำ วลี และประโยค จะได้รับการระบุและยอมรับว่าเป็นของแบรนด์นั้น ๆ อย่างเจาะจง อย่างไรก็ดี การสร้างภาษาแบรนด์จะต้องบูรณาการภาษาเฉพาะให้เข้ากับ แบรนด์เพื่อระบุคำที่ต้องการ โดยเลือกกลุ่มคำที่สามารถสะท้อนลักษณะ บุคลิกของแบรนด์ เลือกคำที่ถ่ายทอดอารมณ์เข้ากับประโยคที่หลากหลาย และยืดหยุ่นได้ดี เพื่อการสื่อสารถึงความเป็น แบรนด์ อีกทั้งเป็นการสื่อสารกัน ภายในองค์กรทั้งหมดด้วย” (Lindstrom, 2551 อ้างถึงใน ดุขฎี วรรณมธุฎ, 2561 : 22)

จากข้อมูลเรื่องภาษาแบรนด์ของดิสนีย์ เมื่อพิจารณาการใช้ภาษาของ Butterbear พบว่ามีคำที่เป็นเอกลักษณ์ของแบรนด์และใช้เป็นคำประกอบการสื่อสารของแบรนด์ในหลายรูปแบบ นั่นคือคำว่า “ฮิลใจ” “พุ่งเต่ง” และ “จืดชืด”

คำว่า “ฮิลใจ” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Heal หรือ Healing แปลว่า การรักษา การเยียวยา เป็นคำสแลงทับศัพท์ซึ่งเป็นที่นิยมในสังคมไทยมาระยะหนึ่ง เพื่อสื่อความหมายถึงสิ่งที่ช่วยทำให้มีความสุข หรือเยียวยาจิตใจสามารถใช้ได้กับทั้งคนและสิ่งของใด ๆ ก็ตามที่ทำให้รู้สึกดีและมีความสุข เนื่องจากปัจจุบันสังคมเต็มไปด้วยการแข่งขัน ความเร่งรีบของสังคมเมือง ความบีบคั้นของสังคมการทำงานในห้วงเวลาที่เศรษฐกิจไทยไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร ผู้คนจำนวนมากต้องการการการปลอบประโลม (Healing) ในวันที่เหนื่อยล้า คำว่า “ฮิลใจ” จึงกลายเป็นอีกหนึ่งคำสำคัญที่สะท้อนลักษณะเด่นของหมีเนย จนกลายเป็นเอกลักษณ์ประจำตัว คำคำนี้กลายเป็นคำที่ผู้ชื่นชอบหมีเนยนำมาอธิบายเหตุผลในการอธิบายว่า “ทำไมจึงรักหมีเนย” กระทั่งกลายมาเป็นคำประจำตัวหรือ “จุดขาย” หรือ “จุดเน้นสร้างความแตกต่าง” (Unique Selling Proposition) ของหมีเนย

แบรนด์ Butterbear ใช้ประโยชน์จากการพูดซ้ำคำว่า “ฮิลใจ” จากกลุ่มผู้ติดตาม ต่อยอดเป็นการแต่งเพลงด้วยคำว่าฮิลใจ โดยใช้ชื่อเพลงว่า “ฮิลใจ” และขยายความคำว่าฮิลใจให้ชัดเจนขึ้น เป็นการเปลี่ยนสถานะจากคำเรียกหรือถ้อยคำไปสู่สารในรูปแบบบันเทิง เพื่อสร้างความผูกพันเชิงลึก ดังเนื้อเพลง

เป็นอะไร เหมือนไม่สบายที่หัวใจ
เหงาหรือเปล่า เจอเรื่องราวที่เหนื่อยไปไหม
ท้องฟ้ามีดหม่น ทั้งเมฆและฝน
ยังมีตรงนี้เง เธอยังมีฉันเข้าใจ

อยากเป็นที่พักฮิลใจ อยากเป็นที่ซบหัวใจ
อยู่เป็นที่พักฮิลใจ อยู่เป็นรอยยิ้มให้เสมอไป

เมื่อไหร่ที่เธอเศร้าใจ ที่ตรงนี้มีรอยยิ้มให้
อย่าเก็บไว้เลย มากอดกันไหมเผื่อจะดี
สายรุ้ง ท้องฟ้าสดใส มันทายไปไหน หายไปไหน
ถ้าในวันใดมีปัญหา

ถึงใครจะเมิน ใครเขาเดินจากเธอไป ฉันอยู่ตรงนี้ไม่ไปไหน
หวังแค่สักวันเธอจะยิ้มได้ ให้กอดคนนี้ช่วยฮิลใจ

ที่มา : (Youtube : Butterbear, 2567 : Online)

การใช้คำว่า “ฮิลใจ” มาเป็นคำสำคัญของเพลง ทำให้ความหมายของคำนี้ในกลุ่มของแฟนคลับ มัมหมีพ่อนมี้ ชัดเจนมากขึ้น ทั้งยังเป็นการกระจ่ายความรู้ความสัพันระหว่างหมีเนยกับคำว่า “ฮิลใจ” ให้คนทั่วไป

ในสังคม ค้นหา และเป็นการสร้างการรับรู้ร่วมกันในระดับสังคม (Collective Perception) จนเป็นคำติดปากเมื่อกล่าวถึงหมีเนย เพราะเพลงได้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือตอกย้ำภาพจำ (Mnemonic Device) ที่ทำให้ภาษาแบรนด์ฝังตัวอยู่ในความทรงจำของผู้บริโภคได้ง่ายขึ้น

คำว่า “ฮิลใจ” กลายเป็น “ภาษาแบรนด์” อย่างสมบูรณ์เมื่อถูกนำไปใช้บนสื่อโฆษณาของ Butterbear ทั้งในโฆษณาของแบรนด์โดยตรง และการร่วมมือ (Collaboration) หรือกับสินค้าหรือบริการแบรนด์อื่น เช่น

การร่วมมือกับเซเว่นอีเลฟเว่น ครั้งที่ 1 ใช้สโลแกนโฆษณาว่า

“เพื่อนที่ฮิลใจ ใกล้ ๆ คุณ”

ที่มา : (Youtube : 7ElevenThailand, 2568 : Online)

การร่วมงานกับเซเว่นอีเลฟเว่น ครั้งที่ 2 ที่มี Hello Kitty ร่วมด้วย ใช้สโลแกนโฆษณาว่า

“Hello ฮิลใจ”

ที่มา : (Facebook : 7-Eleven Thailand, 2568 : Online)

การร่วมงานกับสินค้าอาหารสุนัขและแมว Moochie

“Moochie x Butterbear น้องเนยพี่เลี้ยงคนใหม่ฮิลใจทุกมือ

วันนี้น้องเนย...จะมาสอนภาษารักของน้องเนยให้เหล่าแม่หมี่ และเพื่อนๆ ทุกคนกัน

มาดูล่าพี่เลี้ยงน้องเนยจะสอนท่าฮิลใจอะไรให้ทุกคนไปใช้กัน

จะได้บอกรักตะอ้วง ตะจิวให้รู้วักได้

แต่ถ้าใครอยากบอกรักน้องเนย ต้องมาซื้อ

Special Box Set Moochie x Butterbear เซตใดก็ได้ รับสะสมและมาร่วมบอกรักน้องเนยใน Special

Event ฮิลใจทุกมือแสบปีทุกเวลา กันน้ำ

ใครอยากให้พี่เลี้ยงน้องเนยไปดูแลน้องๆที่บ้าน มาซื้อ กันได้แล้ววันนี้ที่ร้าน Pet Shop ชั้นนำทั่วประเทศไทย

พี่เลี้ยงน้องเนยรอดดูแลทุกคนอยู่น้า”

ที่มา : (Facebook : Butterbear.th, 2568 : Online)

การใช้คำว่า “ฮิลใจ” ร่วมกับชื่อสินค้าที่แบรนด์อื่นมาร่วมงานด้วย เช่น เมื่อร่วมงานกับ kfc มีสินค้าที่เป็นผ้าพันคอ ทาง kfc ก็ใช้คำว่า “ผ้าพันคอฮิลใจ” หรือกับแบรนด์กระดาดชาสก็อต scott มีสินค้าเป็นผ้าห่ม ก็ใช้คำว่า “ผ้าห่มฮิลใจ” ด้วยข้อความว่า “พี่สก็อตต์พร้อมเสิร์ฟ ผ้าห่มฮิลใจ ลายน้องเนย x พี่สก็อตต์ !” นอกจากนั้นยังใช้คำว่า “ฮิลใจ” เป็นข้อความประกอบโฆษณาสำหรับการรีวิวหรือกล่าวถึงสินค้าที่เกี่ยวข้องกับหมีเนยตามสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น

แบรนด์เครื่องดื่ม นม 137 Degrees โฆษณาการซื้อสินค้าเพื่อมีสิทธิ์ร่วมพบกับหมีเนยว่า

“Meet & Milk: จิบนมฮิลใจกับน้องเนย By 137 Degrees”

ที่มา : (Facebook : 137 degrees, 2568 : Online)

แบรนด์สินค้าอาหารสุนัขและแมว Moochie โฆษณาการซื้อสินค้าเพื่อมีสิทธิ์ร่วมพบกับหมีเนยว่า

ซื้อแล้วอย่าลืม อ้าป๋อเสิร์ฟ สะสมสิทธิ์มาเจอโมเมนต์พี่เลี้ยงน้องเนย กับแก๊งขนฟูที่งาน Meet & Greet “ฮิลใจทุกมือ แสบปีทุกเวลา” ที่มา : (Facebook : Moochie อาหารเปียกสุนัขและแมว, 2569 : Online)

ตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าคำว่า “ฮิลใจ” กลายเป็นภาษาแบรนด์ของ Butterbear ที่คนส่วนใหญ่เข้าใจตรงกัน และพร้อมจะนึกถึง “หมีเนย” ซึ่งเป็นตัวแทนของแบรนด์ทันทีเมื่อเห็นคำว่า “ฮิลใจ” ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงพหุนาภาพของภาษาในฐานะเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่สามารถสร้างภาพจำส่วนรวม (Collective Memory) และส่งผลต่อพฤติกรรมเชื่อมโยงแบรนด์ในระดับสากล

คำที่สองที่ถือได้ว่าเป็น “ภาษาแบรนด์” ของ Butterbear คือคำว่า “ฟุงเต่ง” มีที่มาจากลักษณะของตัวมาสคอตที่มีสรีระช่วงตัวทรงลูกแพร์ มีช่วงท้องที่ใหญ่ กลุ่มแฟนด้อมจึงมักนำไปสื่อสารเชิงหยอกล้อกันอยู่เสมอ หรืออาจใช้เป็นคำเรียก เช่น เจ้าฟุงเต่ง ลูกสาวฟุงเต่ง เป็นต้น ลักษณะการใช้ภาษาที่นำคำเรียกส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายมาสอดมาใช้อย่างสม่ำเสมอ เป็นการสร้างอัตลักษณ์ผ่านลักษณะเด่นทางสรีระ (Physical Identity Branding) ทำให้เกิดการจดจำค่านั่นว่าสื่อถึง “หมีเนย” ทำให้เกิดเป็นภาษาแบรนด์อีกคำหนึ่งเช่นเดียวกับคำว่าฮิลใจ คำว่าฟุงเต่งนี้ยังถูกนำไปแต่งเป็นเนื้อเพลงอีกเพลงหนึ่งของ Butterbear ซึ่งเป็นกลวิธีการเน้นย้ำและผลิตซ้ำภาษาแบรนด์ให้แข็งแรงขึ้นเช่นเดียวกับที่แบรนด์ใช้กับคำว่าฮิลใจ ดังเนื้อเพลงส่วนหนึ่งจากเพลง กอดอุ่น

“ถึงหนูจะมีฟุงแต่กอดอุ่นมากเลยนะ เห็นว่าฟุงเต่ง ๆ แต่กอดเก่งไม่แพ้ใคร”

(Butterbear, 2568 : Online)

จากเนื้อเพลงจะเห็นได้ว่า Butterbear มีความตั้งใจที่จะใช้คำว่าฟุงเต่งเป็นกลเม็ดเล็ก ๆ ในการสื่อสารผ่านเนื้อเพลงว่านี่คือลักษณะเฉพาะของหมีเนย สะท้อนถึงการตั้งใจสร้างความเชื่อมโยงระหว่างตัวบทกับภาพลักษณ์ทางกายภาพเพื่อสร้างการรับรู้ตัวตนที่ชัดเจนและแตกต่างไปจากคู่แข่งในตลาด

4. กลวิธีการใช้ภาษาสนทนา

การสื่อสารระหว่างแบรนด์กับลูกค้า ต้องใช้ภาษาเป็นเครื่องมือหลัก ดังนั้นแบรนด์จึงสามารถอาศัยการใช้ภาษาเป็นกลยุทธ์ สร้างความน่าสนใจ ดึงดูด และทำให้ลูกค้ามีทัศนคติเชิงบวกต่อแบรนด์ทั้งสินค้าและบริการ

Butterbear เป็นแบรนด์ที่สื่อสารกับลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ ทำให้สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าได้ วิธีการหลักของแบรนด์คือการสร้างความเข้าใจร่วมกันกับลูกค้าและสื่อทุกช่องทางว่ามาสคอตหมีเนยนั้นเป็นเด็กผู้หญิงคนหนึ่ง และนำเสนอเรื่องราวของหมีเนยด้วย “ภาษาเด็ก” หรือ Baby Talk/Child-directed speech ซึ่งเป็นการใช้ภาษาเพื่อสร้างความสมจริงทางอารมณ์เมื่อเกิดการสื่อสารระหว่างมาสคอตกับแฟนคลับ หรือระหว่างแบรนด์กับแฟนคลับ

หมีเนยทำหน้าที่เป็นผู้สื่อสารให้กับแบรนด์ Butterbear ด้วยการเขียนหรือพิมพ์ข้อความถึงลูกค้าและผู้ชื่นชอบด้วยสรรพนามบุรุษที่ 1 ว่า “น้อง” อาทิ

“ทางใจ 🍷 จะเป็นอีกวันที่น้องจะไม่วันลืม 🥰🍷 จากเวทีเดียในวันนั้น วันนี้น้องได้มายืนบนเวทีที่มีผู้คนหลายหมื่นคน แสงไฟตรงหน้าน้องสวยงามเหมือนความฝันที่ไม่กล้าฝันเลยคะ ไม่อยากตื่นเลย 🥰🍷 ขอบคุณทุกคนที่ทำให้ฝันเป็นจริงนะคะ 🍷💖 ปิดเตอย่างชั่วคราว 🥰”

ที่มา : (Facebook : Butterbear.th, 2569 : Online)

“ไม่อยากจะเชื่อเลยคะ วันนี้เหมือนฝันไปเลย 🥰ไม่เคยคิดว่าวันนี้น้องจะได้ขึ้นบนเวที Mango TV กับพี่ๆ หล่อๆ พี่ๆ สวยๆ 🥰🍷ทุกคนน่ารักมาก ๆ ดูแลน้อง สอนน้องเต้น สอนภาษาจีนด้วย 🥰💖 ขอบคุณทุกคนมากๆ ที่ช่วยให้ฝันได้เจอพี่คนหล่อคนสวยไกลถึงจีนเลยคะ ไม่อยากตื่นเลยยยย นอนต่อแล้ววว 🥰🍷💖”

ที่มา : (Facebook : Butterbear.th, 2568 : Online)

“เผยความลับตัวหอม เหมือนอาบน้ำวันละ10รอบ ฉบับน้องเนย ก็คืออ้ออ Lancôme นั่นเองคะ คนอื่นฉีด ส่วนน้องอาบคะ 🥰🍷💖”

ที่มา : (Facebook : Butterbear.th, 2568 : Online)

“พี่หลิงคนสวยยย 🥰 น้องตื่นเต้นนมากกก ในที่สุดก็ได้เจอพี่หลิงตัวจริง 🥰 พี่หลิงน่ารักมากและสวยมากกกก น้องโตขึ้นแล้วอยากสวยแบบพี่หลิงเลยคะ 🍷💖”

ที่มา : (Facebook : Butterbear.th, 2568 : Online)

ภาษาในเด็กเล็ก การที่แบรนด์ Butterbear นำลักษณะนี้มาปรับใช้กับลักษณะนิสัยของหมีเนย ผ่านการใช้ภาษาสื่อสารในโซเชียลมีเดียได้อย่างกลมกลืน ช่วยขับเน้นความไร้เดียงสาของหมีเนยได้อย่างแนบเนียน นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการใช้อีโมจิ (emoji) ประกอบประโยค เป็นอีกเอกลักษณ์หนึ่งในการสื่อสารผ่านข้อความบนแพลตฟอร์มต่าง ๆ ของหมีเนยเช่นกัน จากข้อความตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีอีโมจิประกอบอย่างหลากหลาย อีโมจิเหล่านี้เป็นลักษณะการสื่ออารมณ์ความรู้สึกเพิ่มเติมในการสื่อสารผ่านตัวอักษรนั้นให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น หมีเนยมักจะเลือกอีโมจิรูปหัวใจเพื่อสื่อถึงความรัก รูปหมีเมื่อสื่อถึงตนเอง หรือรูปสีหน้าต่าง ๆ แทนสีหน้าหรือการแสดงอารมณ์ของตัวเองอยู่เสมอ กลวิธีการใช้อีโมจินี้ทำให้ผู้ติดตามเกิดอารมณ์ร่วมหรือคล้อยตามข้อความที่เห็นได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังพบการใช้ตัวอักษรและสระซ้ำแทนการลากเสียง ซึ่งเป็นลักษณะการพิมพ์ข้อความที่นิยมอย่างมากในการพิมพ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน เช่น

“ก็บอกว่าไม่อยากได้ไง ชื่อมาทำไมเนี่ยมันเปลืองเงินนน!! 🌸👤😭😭😭❤️”

ที่มา : (Facebook Butterbear.th, 2569 : Online)

“ถ้าถามว่าทำไมน้องถึงไปโรงเรียนฉ่ายฉ่าย เพราะกว่าจะขึ้นรถ...มัวมันจอยอยู่ค่ะ 🤪👉👉”

ที่มา : (Facebook Butterbear.th, 2569 : Online)

ทั้งยังมีการใช้รูปวรรณยุกต์ผิดอย่างจงใจ เพื่อสื่อความกระตือรือร้นและเป็นการเขียนตามเสียงพูดเพื่อสร้างน้ำเสียงให้กับตัวอักษร เช่น

“มองแว็บแรกก็รู้เลย... งานนี้หัวใจไม่รอด 🥰❤️

สายตา ท่าทาง น้องเนยชอบทุ๊กกุกก้อย่างเลวรู้ไหม~~ 🥰❤️

แล้ววันนี้คืออะไรคะ คนสวยเกินกำหนดทั้งฮอลล์เลย 🥰👑”

ที่มา : (Facebook Butterbear.th, 2569 : Online)

จากข้อความตัวอย่าง คำว่า “แว็บ” ตั้งใจใช้รูปวรรณยุกต์ตรี แทนวรรณยุกต์โท “แว็บ” รวมทั้งคำว่า “ทุ๊กกุก” ที่ใช้ทั้งรูปแบบการซ้ำตัวอักษรแทนการลากเสียง และการเพิ่มรูปวรรณยุกต์ตรีเพื่ออรรถรสในการอ่าน แทนการพิมพ์อย่างถูกต้อง ว่า “ทุก” กลวิธีเหล่านี้คือการสร้าง “สำเนียงการพิมพ์” (Typing Accent) ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของหมีเนย

5. การใช้ภาษาที่นำเสนอเนื้อหาทำให้เกิด “จุดจับใจด้านความอบอุ่น” ผ่านเนื้อเพลง

จุดจับใจด้านความอบอุ่น (warmth Appeals) ความอบอุ่นในงานโฆษณา หมายถึง อารมณ์อันอ่อนโยน รวมถึงการตอบสนองทางกายภาพ เป็นอารมณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อมีความรัก ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์ฉันเพื่อน ก่อให้เกิดอารมณ์ด้านความรัก ความสุข ภาควิชาจิต การยอมรับ หรือความสนุกสนาน (สองเมื่อง นายพงษ์ และ ณพงค์ มุ่งตัญ, 2567 : 18) แบรนด์ Butterbear สร้างจุดจับใจด้านความอบอุ่นผ่านการใช้ภาษาจากตัวหมีเนย ไปยังมัมมี่ พ่อหมี เป็นความรู้สึกที่มีส่วนมาจากการใช้ภาษา แต่ไม่ใช่ภาษาจากการโฆษณาโดยตรง แต่แบรนด์ Butterbear ทำในสิ่งที่ต่างออกไป นั่นคือใช้ภาษาสร้างจุดจับใจด้านความอบอุ่นผ่านเนื้อเพลงที่แสดงลักษณะเฉพาะของหมีเนย

การใช้ถ้อยคำสนทนาของหมีเนยยังมักจะนำเสนอความอ่อนน้อมถ่อมตน และความห่วงใยเอื้อเฟื้อที่มีต่อทุกคนเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของการ “ฮิลใจ” ที่เป็นภาษาแบรนด์ที่ชัดที่สุด การใช้ภาษาเพื่อสื่อถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนและความห่วงใยที่ต้องการส่งผ่านไปถึงทุกคนอยู่เสมอ ทำให้ภาพลักษณ์ของตัวมาสคอตหมีเนยและแบรนด์ Butterbear ชัดเจนขึ้นโดยเฉพาะในเนื้อเพลงแต่ละเพลงของหมีเนยที่ตั้งใจถ่ายทอดลักษณะดังกล่าว ตัวอย่างเช่น

เพลง น่ารักมัยไม่รู้

น่ารักมัยไม่รู้ แตรอให้รักอยู่นะรู้มัย

ได้ ๆ เป็นแค่ only friend ไม่จำเป็นต้อง only fan

ดูแลแบบไม่พัก ขอแค่ได้รักไม่ใช่ผลกำไร

ได้ควงแขนเวลาเธอเหงาก็โอเค ก็ไม่โดนเทแล้วหัวใจ

(Butterbear, 2567 : Online)

ความหมายของเนื้อเพลงท่อน “น่ารักไหมไม่รู้ แต่ขอให้รักอยู่นะรู้ไหม” เป็นการแสดงความไม่มั่นใจในลักษณะของตนว่าจะตรงกับค่านิยมคำว่า “น่ารัก” ในใจผู้พบเห็นหรือไม่ แต่ไม่ว่าจะอย่างไร หนีเมย์ก็ยัง “รอ” ด้วยความหวังให้ทุกคนมารักตน เป็นการแสดงความถ่อมตัว สอดคล้องกับเนื้อเพลงท่อนต่อไปว่า “ดูแลแบบไม่พัก ขอแค่ได้รักไม่ใช่ผลักใส” เนื้อเพลงท่อนนี้แสดงถึงความถ่อมตนเป็นอย่างยิ่ง ด้วยคำว่า ขอ “แค่” ได้รักไม่ใช่ผลักใส คือขอให้ได้หนีเมย์มีโอกาสได้รักหรือได้รับความรัก และขอเพียงไม่ผลักใสให้หนีเมย์ออกห่าง เช่นเดียวกับท่อนต่อไป คือ “ได้ ๆ เป็นแค่ only friend ไม่จำเป็นต้อง only fan” ที่มีการเล่นคำล้อกับแพลตฟอร์มสำหรับผู้ใหญ่ เป็นกลวิธีการลดทอนความเป็นพาณิชย์ (De-commercialization) ให้กลายเป็นความสัมพันธ์ที่บริสุทธิ์ใจแบบเด็กสาว สิ่งนี้เองที่สร้าง “ความอบอุ่น” ให้กับผู้รับสาร ทั้งยังแสดงให้เห็นความไม่ได้มีความปรารถนาสิ่งใดเกินไปกว่าการที่จะได้เป็น “เพื่อน” กับทุกคน เพียงแค่ “ได้ควงแขนเวลาเธอเหงาก็โอเค ก็ไม่โดนเทแล้วหัวใจ” ทั้งหมดนี้แสดงเห็นถึงความคาดหวังเพียงเล็กน้อยเท่านั้นของหนีเมย์ คือขอเพียงให้ได้เป็นเพื่อนเวลาทุกคนเหงา หนีเมย์ก็รู้สึก “ไม่โดนเท” แล้ว เป็นกลวิธีการสร้างความสัมพันธ์แบบไม่ครอบครอง (Unconditional Positive Regard) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความปลอดภัยทางจิตวิทยา (Psychological Safety) ให้แก่แฟนคลับ จนเกิดเป็นจุดจับใจด้านความอบอุ่น และย้ำเตือนถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน หวังน้อย แต่ความหวังนั้นล้นเต็มไปด้วยความหวังได้อย่างบริสุทธิ์ใจ เพลงนี้จึงสะท้อนให้เห็นภาพลักษณ์ของหนีเมย์ที่อ่อนโยน และมีแต่ความปรารถนาดีต่อทุกคน ทำให้ “มัมหมี่” “พ้อหมี่” เกิดความรู้สึกเอ็นดูและเกิดความผูกพันแนบแน่นกับหนีเมย์มากขึ้นด้วยความเข้าใจและชื่นชมในความถ่อมตัวนั้น ปรากฏการณ์นี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการสื่อสารแบรนด์ที่เปลี่ยนจากสถานะสินค้า (Commodity) ไปสู่สถานะความสัมพันธ์เชิงสังคม (Social Relationship) อย่างสมบูรณ์

เพลง ฮีลใจ

อยากเป็นที่พักฮีลใจ อยากเป็นที่ซบหัวใจ
อยู่เป็นที่พักฮีลใจ อยู่เป็นรอยยิ้มให้เสมอไป

ถึงใครจะเมิน ใครเขาเดินจากเธอไป ฉันอยู่ตรงนี้ไม่ไปไหน
หวังแค่สักวันเธอนั้นจะยิ้มได้ ให้กอดกอดนี้ช่วยฮีลใจ

(Butterbear, 2567 : Online)

เพลง ฮีลใจ เป็นเพลงที่สื่อถึงความปรารถนาดีที่หนีเมย์มีให้กับผู้ฟัง หรืออาจจะเจาะจงที่ “มัมหมี่” “พ้อหมี่” ก็ได้หนีเมย์แสดงความห่วงใยและความปรารถนาดีผ่านเนื้อเพลง “อยากเป็นที่พักฮีลใจ อยากเป็นที่ซบหัวใจ” และ “อยู่เป็นที่พักฮีลใจ อยู่เป็นรอยยิ้มให้เสมอไป” ที่สื่อถึงการยอมให้เป็นที่พึ่งพิงหรือพักพิงใจของผู้ฟังเพลง และย้ำแนวคิดการ “อยากอยู่เป็นเพื่อน” ของหนีเมย์ที่สอดคล้องกับเพลง “น่ารักมั๊ยไม่รู้” ในเนื้อเพลงที่ว่า “ถึงใครจะเมิน ใครเขาเดินจากเธอไป ฉันอยู่ตรงนี้ไม่ไปไหน” คือ หนีเมย์แสดงความตั้งใจว่าฉันจะ “อยู่ตรงนี้ไม่ไปไหน”

ส่วนที่น่าสนใจของเพลง น่ารักมั๊ยไม่รู้ และเพลง ฮีลใจ คือ ทั้งสองเพลงใช้คำว่า “แค่” เพื่อแสดงความถ่อมตนและปรารถนาดีโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนของหนีเมย์เช่นเดียวกัน การจงใจใช้คำว่า “แค่” ย้ำข้อความที่ให้ความหมายคล้ายกันทั้งสองเพลงคือ “ขอแค่ได้รักไม่ใช่ผลักใส” จากเพลง น่ารักมั๊ยไม่รู้ และ “หวังแค่สักวันเธอนั้นจะยิ้มได้” แสดงถึงความปรารถนาที่จะทำให้ “เพื่อน” หรือ ใครสักคนที่หนีเมย์ห่วงใยนั้นมีความสุขขึ้นเท่านั้น โดยหนีเมย์ไม่ได้มีความคาดหวังอื่นใดแอบแฝง การย้ำลักษณะนิสัยของหนีเมย์ผ่านบทเพลงทั้งสองเพลงที่แฝงความหมายเช่นเดียวกันนี้ ทำให้แบรนด์ Butterbear ฉายภาพหนีเมย์ที่ดูมีอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดได้จริง และกินใจผู้ติดตาม เกิดความรู้สึกอบอุ่นในหัวใจ ทำให้ภาพลักษณ์ของหนีเมย์แข็งแกร่งมากขึ้นไปอีก

เพลง กอดอุ่น

ถึงหนูจะมีพุงแต่กอดอุ่นมากเลยนะ

เห็นว่ามีพุงเต่งๆ แต่กอดเก่งไม่แพ้ใคร

ถ้าเหงาใจก็มากอด กอด อยู่ตรงนี้นะตลอด ตลอดอ้วน ถ้าอ้วนอย่างงี้แล้วรักไหม ถ้ารักก็มากอด

(Butterbear, 2568 : Online)

ความอบอุ่นหัวใจที่ถ่ายทอดผ่านการใช้ภาษาในเพลงของหนีเมย์ยังสะท้อนผ่านเพลง “กอดอุ่น” อีกหนึ่งเพลงด้วย ตั้งแต่การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 แทนตัวเองว่า “หนู” ซึ่งแตกต่างกับการสื่อสารทั่วไปที่มักใช้คำว่า “น้อง” คำว่า “หนู” ทำให้เกิดภาพความเป็นเด็กเล็กในมโนทัศน์ของผู้ฟังและสร้างความรู้สึกใกล้ชิดในระดับเครือญาติที่แนบ

แน่นกว่าคำว่า “น้อง” ซึ่งอาจใช้กับคนทั่วไปได้กว้างขวางกว่า นอกจากนี้ยังใช้คำว่า “ฟุงเต่ง” ซึ่งเป็นหนึ่งในภาษาแบรนต์ของ Butterbear มาใช้ส่งเสริมความหมายของคำว่า “กอดอุ่น” ดังเนื้อเพลง “ถึงหนูจะมีฟุงแต่กอดอุ่นมากเลยนะ เห็นว่าฟุงเต่งๆ แต่กอดเก่งไม่แพ้ใคร” หมิเนยต้องการยืนยันความอบอุ่นที่ตนต้องการถ่ายทอดไปถึงมีมีพ้อหมี ว่าแม้จะมีฟุง แต่ความรักความอบอุ่นที่ถ่ายทอดผ่านการกอดของหมิเนยนั้น “ไม่แพ้ใคร” อีกทั้งยังย้ำความปรารถนาดีที่พร้อมรอคอยมอบความสุขให้ทุกคนเสมอ ผ่านเนื้อเพลงว่า “ถ้าเหงาใจก็มากอด กอด อยู่ตรงนี้เลยตลอด ตลอด” ซึ่งเป็นการสื่อความหมายที่สัมพันธ์กับเนื้อเพลง น่ารักมัยไม่รู้ และฮิลใจ ทำให้ภาพลักษณ์และลักษณะเฉพาะด้านความอบอุ่น อ่อนโยน และหวังดีต่อทุกคน ยังคงถูกนำเสนอซ้ำให้เกิดการตอกย้ำภาพลักษณ์จดจำ (Brand Reinforcement) มากขึ้น ประกอบกับการใช้คำว่า “อ้วน” ในเนื้อเพลงยังเป็นการตั้งคำถามเชิงท้าทายความรักของผู้บริโภค ซึ่งเป็นการสื่อสารที่ชาญฉลาด เพราะทำให้แฟนคลับต้องตอบยืนยันความรักกลับมา เป็นการสร้างพันธสัญญาทางอารมณ์ร่วมกัน

เพลง Jelly Heart

โลกที่สดใส เปลี่ยนไปไม่เหมือนเดิม

จะมีใครไหม Change my mind ในทุกวัน

ก็เขานี่ไง Butterbear

โอม Jelly Heart Girl จงแปลงร่าง

Sweet Jelly Candy

Oh My Sweet Jelly Wand

Sweet Jelly Candy

ด้วยคาชาเอลลีวีเศษ

I'll be with you my love Every time

จะทำให้เธอรู้ ว่าความรักนั้นสวยงาม

ขาดความหวานแต่เดิมลิ้น

ให้มรักที่สดใส

จะคอย Take care จะตามดูแล

Let's go let's go

ผู้ปกครองดินแดนแห่งรัก

เสกคาชาให้โลกสวยงาม

ด้วยพลังของ Butterbear

จะทำให้ใจเธอกลับมาเต้นอีกครั้ง

อยากให้เธอสดใสในทุกวัน

และมีค่ามากแค่ไหน

(Butterbear, 2569 : Online)

เนื้อเพลง Jelly Heart ยังคงมีเนื้อหาที่แสดงถึงความห่วงใยและความปรารถนาดีที่ Butterbear มีให้ทุกคน ดังเนื้อเพลง “ก็เขานี่ไง Butterbear จะคอย Take care จะตามดูแล” เห็นได้ว่าเนื้อเพลงยังคงเน้นการ “ดูแล” และ “อยากให้เธอสดใสในทุกวัน” ซึ่งแสดงถึงความปรารถนาดี เช่นเดียวกับที่ได้นำเสนอผ่านเพลงอื่น ๆ มาแล้ว ทำให้เห็นถึงความหนักแน่นและยังคงยึดเป็นสาระสำคัญที่ Butterbear พยายามนำเสนอผ่านสื่ออยู่เสมอ นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้คำที่สื่อถึงโลกจินตนาการ ผ่านคำว่า “แปลงร่าง” และ “เสกคาชา” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับโลกของเด็กเล็ก ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นเด็กหญิงอายุ 3 ปี ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และยังเป็นการเปลี่ยนผ่านจากความอบอุ่นแบบครอบครัวยุคก่อนสู่ความอบอุ่นแบบ “เพื่อนในอุดมคติ” ที่มีพลังวิเศษในการเยียวยาจิตใจ หรือ “ฮิลใจ”

บทสรุป

ภาษาเป็นเครื่องมืออันทรงพลังที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อการสื่อสารที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในทุกมิติของการดำเนินชีวิตในสังคม ไม่เว้นแม้แต่ในด้านธุรกิจ แบรนต์ Butterbear ที่กำลังโด่งดังด้วยตัวชูโรงอย่างมาสคอต “หมิเนย” เป็นตัวอย่างของการนำภาษามาเป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญที่ช่วยสร้างอัตลักษณ์และดึงดูดความสนใจจากผู้คน จนกระทั่งเกิดเป็นกลุ่มผู้ชื่นชอบหรือแฟนคลับของ “หมิเนย” และยังคงใช้พลังของภาษาในการต่อยอดสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เหนียวแน่นระหว่างแบรนต์กับผู้ติดตาม โดยเฉพาะในช่องทางโซเชียลมีเดีย แบรนต์ Butterbear ใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการส่งสารระหว่าง “หมิเนย” ในฐานะ “น้องเนย” กับกลุ่มแฟนคลับ หรือ “มีมีพ้อหมี” ด้วยกลวิธีการใช้ภาษา 5 ประการ ได้แก่ 1. กลวิธีการตั้งชื่อมาสคอต 2. กลวิธีการตั้งชื่อแฟนคลับ 3. กลวิธีการสร้าง “ภาษาแบรนต์” 4. กลวิธีการใช้ภาษาสนทนา 5. การใช้ภาษาที่นำเสนอเนื้อหาทำให้เกิด “จุดจับใจด้านความอบอุ่น”

ลักษณะการของการใช้ภาษาของหมิเนยมีทั้งการใช้ภาษาแบบเด็ก การเลือกใช้ภาษาเพื่อสร้างความรู้สึกพิเศษหรือเข้าอารมณ์บางประการ ที่สร้างประโยชน์มากมายให้กับธุรกิจของ Butterbear จึงอาจกล่าวได้ว่า หากผู้ใช้ภาษาสามารถนำภาษาไปใช้ได้อย่างชาญฉลาด ภาษาจะมีใช้เป็นเพียงเครื่องมือสำหรับการสื่อสารเท่านั้น แต่ภาษาจะ

กลายเป็นเครื่องมือพิเศษที่สร้างรายได้ให้กับธุรกิจและสร้างความสัมพันธ์จนขยายเครือข่ายทางการค้าได้ไม่แพ้ นวัตกรรมทางเทคโนโลยีประเภทอื่นเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- จิรัฐ กองแก้ว และคณะ. (2567). ภาษาของข้อความโฆษณาที่ปรากฏในแอปพลิเคชัน “เซเวน-อีเลฟเวน”. **วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์**, 9 (5), 367-378.
- ดุขฎี วรธรรมดุขฎี. (2561). สัณนิษฐานของแบรนด์และกระบวนการสร้างแบรนด์. **วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์**, 11 (2), 15-42.
- พัฒนอร์ เกาเจริญ. (2565). เคป็อบ แพนด้อม และการเคลื่อนไหวทางการเมือง. **วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง**, 11 (2), 125-138.
- พิทยุช ญาณพิทักษ์. (2566). การสร้างคุณค่าของแบรนด์ของธุรกิจบนตลาดออนไลน์. **วารสารวิจัยมหาวิทยาลัย เวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 9 (1), 275-288.
- วัลลภา วิทย์ารักษ์. (2557). พลังภาษา พลังความคิด : สมฤทธิผลในการเขียน. **วารสารวรรณวิทัศน์**, 14, 34-57.
- สองเมือง นายพงษ์ และณพงศ์ มุ่งด้อย. (2567). ภาษาโน้มน้าวใจในการสนทนาบนสื่อออนไลน์. **วารสารสังคมศาสตร์ และธุรกิจศึกษา**, 3 (2), 31-40.
- วิภากร วงศ์ไทย. (2541). คำเรียกญาติกับความหมายในเชิงเปรียบเทียบ. **วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ**, 6 (1), 114-121.
- อำนาจ ปีกาสุ. (2550). การศึกษาการตั้งนามฉายาของพระสงฆ์ไทย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- 137 degrees. (2568). **Meet & Milk : จิบนมฮิลล์กับน้องเนย By 137 Degrees**. [Online]. Available : <https://www.facebook.com/137degrees/posts/pfbid0gnG5UgBdEGYAoU5hYNeFknyeyHyrmILf mNLfy9Rh7azcu3yDXDtAFp4Tt4R89ckPL>. [2569, เมษายน 1].
- 7ElevenThailand. (2568). **เพื่อนที่ฮิลล์ใจใกล้ๆคุณ**. [Online]. Available : <https://www.youtube.com/watch?v=WE-71pYa5ls>. [2569, เมษายน 1].
- 7-Eleven Thailand. (2568). **Hello ฮิลล์ใจ เปิดตัวคู่หูฟรีเซเชนเตอร์สุดคิวต์ สะสมแต้มไปพร้อมกันวันนี้ที่ 7-Eleven ทุกสาขาน้า**. [Online]. Available : <https://www.facebook.com/7ElevenThailand/posts/pfbid02BEXy3Bz1pmELQ2EphsA1KghNcEwbZjBAj2MvHry7SGJRnsFjQ8zPGGK2dQvZCK 2L>. [2569, เมษายน 1].
- Butterbear.th. (2569). **ก็บอกว่าไม่อยากได้ไง ซื้อมาทำไมเนี่ยมันเปลืองเงินน**. [Online]. Available : <https://www.facebook.com/watch/?v=1679647379667293>. [2569, เมษายน 4].
- Butterbear.th. (2569). **ถ้าถามว่าทำไมน้องถึงไปโรงเรียนฉายยย**. [Online]. Available : <https://www.facebook.com/reel/1075496994711050>. [2569, เมษายน 4].
- Butterbear.th. (2568). **น้องเนยมาส่งกำลังใจเชียร์ให้พี่ ๆ ค่ะ**. [Online]. Available : <https://www.facebook.com/reel/1511569456631873>. [2569, เมษายน 4].
- Butterbear.th. (2568). **น้องเนยรู้ลึกเหมือนผีนเลยคะ**. [Online]. Available : https://www.instagram.com/reel/DItM_P7T7nN/. [2569, เมษายน 4].
- Butterbear.th. (2568). **น้องเนยอยากทำบ้านมากเลยนะคะที่เซเซอร์เมย์**. [Online]. Available : <https://www.facebook.com/reel/1439943310442234>. [2569, เมษายน 4].
- Butterbear.th. (2568). **เผยความลับตัวหอม**. [Online]. Available : https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid022ektpqjsMQLeeaLkqushqTqRtpFiz8tsdVTrh7UTZB43UVVDer6dcMnaB 7WSpj8F&id=100093270674072. [2569, เมษายน 4].
- Butterbear.th. (2568). **พี่หลิงคนสวยยย**. [Online]. Available : https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0A9CM6GyVqYJD4UAmfW9zQqPA78VKJsSTtyuD9EfUa7bGnqpVWVNYhv1PT aB4xKhl&id=100093270674072. [2569, เมษายน 4].

- Butterbear.th. (2569). มองเว็บแรกก็รู้เลย... งานนี้หัวใจไม่รอด. [Online]. Available : https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0XoSVVZh2sgdRiTNUySxjPVFv8NH8dWZyeyX47ux74YhVs88WC9e1V5quWTiCH1gzl&id=100093270674072. [2569, เมษายน 4].
- Butterbear.th. (2568). ไม่อยากจะเชื่อเลยคะ วันนี้เหมือนฝันไปเลย. [Online]. Available : https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid022ektpqjsMQLeeaLkqusHqTqRtpFiz8tsdVTrh7UTZB43UVVDer6dcMnaB7WSpj8Fl&id=100093270674072. [2569, เมษายน 4].
- Butterbear.th. (2569). หางโจว. [Online]. Available : https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02FGTvBUpmb2ery5XHDX5CeinTnmNStW6EtX1RMd69asGwjJRiiuHVSPQRLKfdCskl&id=100093270674072. [2569, เมษายน 4].
- Moochie อาหารเปียกสุนัขและแมว. (2569). ประกาศ Agenda งาน Meet & Greet “ฮิลใจทุกมือ แฮปปี้ทุกเวลา”. [Online]. Available : <https://www.facebook.com/Moochiepetfood.th/posts/pfbid034BejnQzkQzBtZpUNjSZFV3GvtGyq5eNkD6zghPVfdH1DVyTHss8ivQJMtLZeGuqml>. [2569, เมษายน 1].
- Naraya. (2568). มัมมี่ พ่อหมี พส. เตรียมตัวและหัวใจให้พร้อม. [Online]. Available : <https://www.facebook.com/watch/?v=1365466658142844>. [2569, เมษายน 1].
- Naraya. (2568). ู๊บบบบบ~. [Online]. Available : <https://www.facebook.com/watch/?v=1141415304521016>. [2569, เมษายน 4].
- WorkpointTODAY. (2568). เปิดงบการเงิน ‘น้องเนย’ ตัวแค้นี่มีรายได้หลายร้อยล้าน เติบโตกว่า 70 เท่าภายในปีเดียว. [Online]. Available : <https://www.workpointtoday.com/764265-2>. [2569, เมษายน 4].

การซื้อสิทธิ์ขายเสียงกับคุณภาพประชาธิปไตยของไทย VOTE BUYING AND SELLING AND THE QUALITY OF THAI DEMOCRACY

ปัญญา อุดมประสงศ์สุข*

นักวิชาการอิสระ

Panya Udomprasongsuk*

Independent Scholar

*Corresponding Author E-mail : panya.udomprasongsuk@gmail.com

(วันที่รับบทความ : มิถุนายน 15, 2569 ; วันที่แก้ไขบทความ : กรกฎาคม 6, 2569 ; วันที่ตอบรับบทความ : กรกฎาคม 7, 2569)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการซื้อสิทธิ์ขายเสียงกับคุณภาพประชาธิปไตยของไทยว่ามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางใด บทความนี้ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary research) โดยจะเป็นการวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการซื้อสิทธิ์ขายเสียงกับคุณภาพประชาธิปไตยของไทย

ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการซื้อสิทธิ์ขายเสียงกับคุณภาพของประชาธิปไตยของไทยเป็นไปในทิศทางเชิงลบโดยมีลักษณะที่ผกผันคือ เมื่อระดับการซื้อสิทธิ์ขายเสียงสูงระดับคุณภาพของประชาธิปไตยจะต่ำแต่ถ้าระดับการซื้อสิทธิ์ขายเสียงต่ำคุณภาพของประชาธิปไตยจะสูงเนื่องจาก 1) การบิดเบือนเจตนาของประชาชนโดยการที่ประชาชนขาดความเป็นอิสระในการแสดงเจตนาจริงที่แท้จริง 2) เสียงไม่มีคุณภาพ ส่งผลให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน 3) การทุจริตเชิงนโยบาย 4) เกิดการทำลายระบบตรวจสอบและถ่วงดุล เนื่องจากการซื้อสิทธิ์ขายเสียงจะทำให้การตรวจสอบการใช้อำนาจไม่เป็นอิสระและไม่มีประสิทธิภาพ 5) เกิดระบบการเมืองแบบผูกขาดปิดกั้นโอกาสของคนรุ่นใหม่ เพราะผู้ที่มีเงินทุนมากและเป็นนักการเมืองเก่าที่อยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์มีโอกาสชนะการเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีความรู้ความสามารถแต่มีทุนน้อยและไม่มีเครือข่ายอุปถัมภ์

คำสำคัญ : การเมืองไทย, การซื้อสิทธิ์ขายเสียง, คุณภาพประชาธิปไตย

Abstract

This academic article aims to analyze the relationship between vote buying and selling and the quality of Thai democracy, as well as the direction of that relationship. Utilizing a documentary research methodology, this study analyzes relevant literature regarding vote buying and selling and democratic quality in Thailand. The findings indicate that the relationship between vote buying and selling and the quality of Thai democracy is negative and inversely correlated. Specifically, high levels of vote buying and selling result in low democratic quality, whereas low levels lead to high democratic quality. This inverse relationship is driven by five key factors: 1) The distortion of the public's will, as citizens lack the independence to express their true intentions; 2) The compromised quality of votes, which fosters corruption; 3) The prevalence of policy corruption; 4) The system of checks and balances is undermined, as vote-buying compromises the independence and effectiveness of oversight regarding the exercise of power. 5) A monopolistic political system emerges that shuts out opportunities for the new generation; individuals with substantial capital and established politicians embedded in patronage networks are far more likely to win elections than those who possess knowledge and ability but lack financial resources and patronage connections.

Keywords : Thai Politics, Vote Buying and Selling, Quality of Democracy

บทนำ

ประเทศไทยได้เริ่มระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยมาตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อพ.ศ.2475 โดยการรับอิทธิพลมาจากชาติตะวันตก (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ, 2569 : ออนไลน์) ซึ่งในพจนานุกรมฉบับ

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 ได้กล่าวถึงความหมายของ“ประชาธิปไตย” ว่าเป็น “แบบการปกครองที่ล้อมติบวงชนส่วนใหญ่” และอับราฮัม ลินคอล์น ประธานาธิบดีคนที่ 16 ของสหรัฐอเมริกาได้กล่าวถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตยว่าคือ “การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะเน้นย้ำถึงอำนาจสูงสุดของประชาชน ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ โดยที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย มีส่วนร่วมในการปกครองผ่านการเลือกตั้ง สามารถตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารได้ รวมถึงการได้รับประโยชน์สูงสุด ผ่านหลักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และเสียงข้างมากที่เคารพเสียงข้างน้อย แต่อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาของเพมคักดี จะเรียมพันธ์ (2561) กลับพบปัญหาของ “ประชาธิปไตย” (Democracy) ที่มีความขัดแย้งในตัวมันเองโดยพบว่า ความคิดเรื่องประชาธิปไตยได้เข้ามาสู่สังคมไทยตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) โดยมีการรับรู้ 5 รูปแบบดังนี้ 1) รูปแบบการปกครองแบบมหาชนรัฐไม่มีกษัตริย์ 2) เป็นองค์ประกอบหนึ่งของระบอบการปกครอง 3) การปกครองของเอเธนส์โบราณ 4) การปกครองในรูปแบบตัวแทน 5) อำนาจของประชาชน และมากไปกว่านั้นงานวิจัยนี้ยังชี้ให้เห็นถึงความหมายของประชาธิปไตยที่มีลักษณะขัดแย้งในตัวเองและเป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่ความขัดแย้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติการทางการเมืองของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยส่งผลทำให้ประชาธิปไตยของไทยมีความถดถอยและไม่มีคุณภาพมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ดีจากการรายงานของ Freedom in the world (freedomhouse, 2026 : Online) ได้รายงานถึงวิกฤติประชาธิปไตยทั่วโลกที่เผชิญกับภาวะถดถอยของเสรีภาพอย่างต่อเนื่องโดยมีแนวโน้มของอุดมการณ์ทางการเมืองด้านเผด็จการสูงขึ้น และประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศทั่วโลกที่ประชาธิปไตยถดถอยเนื่องจากการเกิดรัฐประหารอยู่บ่อยครั้ง และถึงแม้จะมีการเลือกตั้งตามมาหลังรัฐประหารแต่ประชาชนขาดเสรีภาพทั้งทางด้านสิทธิในการชุมนุม และการแสดงความคิดเห็น อนาคตของประเทศไทยในเรื่องประชาธิปไตยและภาพลักษณ์ในเวทีโลกตกต่ำลงถึงขั้นเปลี่ยนสถานะเป็นประเทศที่ไม่มีเสรีภาพ แม้ว่าโลกที่เป็นทางการจะดูเป็นประชาธิปไตยก็ตาม (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, 2563 : ออนไลน์) โดยสถานะเสรีภาพในเวทีโลกของไทยลดลงเมื่อเทียบกับปีที่แล้วคือ ค.ศ 2025 มีคะแนนอยู่ระดับ 34/100 และในปี ค.ศ 2025 มีคะแนนอยู่ระดับ 33/100 ภาพรวมคะแนนด้านสิทธิพลเมืองอยู่ระดับ 11/40 จากคะแนน 0-40 และคะแนนรวมด้านเสรีภาพของพลเมืองอยู่ระดับ 22/60 จากคะแนน 0-60 (freedomhouse,2026) โดยสาเหตุหลักของการถดถอยและมีคุณภาพต่ำของประชาธิปไตยไทยจนติดอันดับ “ประชาธิปไตยบกพร่อง” (Flawed Democracy) มาจากปัญหาการรัฐประหารการแทรกแซงเสรีภาพ ระบบการเมืองอุปถัมภ์ และการเลือกตั้งที่ยังคงมีรูปแบบเผด็จการแฝงอยู่รวมถึงการซื้อสิทธิ์ขายเสียงในการเลือกตั้ง แต่อย่างไรก็ตามจากการรายงานทางวิชาการจากหลากหลายสถาบันได้บ่งชี้มาอย่างต่อเนื่องว่าประเทศทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทยกำลังเผชิญกับภาวะถดถอยทางประชาธิปไตยในแทบทุกมิติ ตั้งแต่ความเป็นตัวแทนของสถาบันการเมือง หลักนิติธรรม เสรีภาพสาธารณะ วัฒนธรรมอำนาจนิยมและความเหลื่อมล้ำ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และความไม่เท่าเทียมทางสังคม รวมถึงคุณภาพของการเลือกตั้งโดยเฉพาะในเรื่องการซื้อสิทธิ์ขายเสียง (ปฐวิญญ์ วัฒนสุข, 2568 : ออนไลน์)

การซื้อสิทธิ์ขายเสียงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดการบิดเบือนเจตจำนงที่แท้จริงของประชาชน ทำให้ได้นักการเมืองที่มุ่งแต่จะแสวงหาผลประโยชน์ทับซ้อนและทำให้เกิดวงจรอุบาทว์ของระบบอุปถัมภ์ประชาชนกลายเป็นผู้พึ่งพาผลประโยชน์ระยะสั้น แทนที่จะเป็นการเลือกตามนโยบายเพื่อพัฒนาประเทศส่งผลให้ประชาธิปไตยขาดความโปร่งใสและบกพร่อง อย่างไรก็ตามการซื้อสิทธิ์ขายเสียงมิได้เป็นเพียงการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระยะสั้นเท่านั้นแต่ยังสะท้อนถึงโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เอื้อต่อระบบอุปถัมภ์ ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวนำไปสู่การได้มาของอำนาจที่ขาดความชอบธรรม ลดทอนความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบการเมืองทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน ดังนั้น บทความนี้จึงมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการซื้อสิทธิ์ขายเสียงกับคุณภาพประชาธิปไตยโดยจะวิเคราะห์ถึงสาเหตุ และผลกระทบที่เกิดขึ้นตลอดจนเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาเพื่อยกระดับคุณภาพประชาธิปไตยให้มีความโปร่งใส เป็นธรรมและสะท้อนเจตจำนงของประชาชนอย่างแท้จริง

รากเหง้าแห่งปัญหาของการซื้อสิทธิ์ขายเสียงที่ส่งผลทำให้ประชาธิปไตยไทยไม่มีคุณภาพ

รากเหง้าแห่งปัญหาของการซื้อสิทธิ์ขายเสียงที่ส่งผลทำให้ประชาธิปไตยไทยไร้คุณภาพเกิดจากหลายปัจจัยและหลายมิติที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ไม่ว่าจะเป็นมิติทางด้านการศึกษา โดยการจัดการศึกษาที่ทำให้เกิดความ

เหลื่อมล้ำระหว่างชุมชนเมืองกับชนบทส่งผลทำให้คุณภาพด้านการศึกษาไม่เท่าเทียมกัน คนส่วนใหญ่ไม่ได้พัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ส่งผลให้ขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง มิติด้านเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ และความยากจนส่งผลทำให้ประชาชนมองแค่ผลประโยชน์ระยะสั้นโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ในอนาคต นอกจากนี้แล้ว มิติด้านสังคมและโครงสร้างทางการเมืองยังส่งผลทำให้เกิดวัฒนธรรมอุปถัมภ์ในการเมือง ชนชั้นนำเข้าถึงและควบคุมทุกอย่างเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ฝ่ายตนเอง ไม่ว่าจะเป็นกลไกภาครัฐ ทรัพยากร ทุน โดยใช้ระบบอุปถัมภ์และพฤติกรรมผลประโยชน์ต่างตอบแทนในการสร้างอำนาจ ในขณะที่ชนชั้นกลางเป็นกลไกหลักที่จ้องรักเก้อ ทำหน้าที่ขับเคลื่อนกลไกของระบบอุปถัมภ์ให้ดำเนินไปด้วยดีและได้รับผลประโยชน์ (ประชาไท, 2550 : ออนไลน์) ซึ่งงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะชี้ให้เห็นรากเหง้าของปัญหาการซื้อสิทธิ์ขายเสียงที่ส่งผลทำให้ประชาธิปไตยไทยไม่มีคุณภาพโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่สำคัญในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย โดยความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาสะท้อนถึงความแตกต่างในการเข้าถึงทรัพยากรทางการศึกษา คุณภาพของโรงเรียน และโอกาสในการเรียนรู้ของประชาชนซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของประชาธิปไตยที่ต้องอาศัยพลเมืองที่มีความรู้ ความสามารถ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Dahl, 1998) โดย Wilkinson and Pickett (2009) ได้แบ่งชี้ว่าสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำสูงมักมีระดับความไว้วางใจทางสังคมต่ำ และมีปัญหาทางสังคมซึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของประชาธิปไตย เห็นได้จากงานวิจัยทั้งของต่างประเทศและงานวิจัยของไทยที่ชี้ให้เห็นถึงศักยภาพ สมรรถนะ ความรู้ ความสามารถของพลเมืองเมื่อระบบการศึกษาเหลื่อมล้ำประชากรกลุ่มเปราะบางมักจะขาดโอกาสและทักษะในการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร ซึ่งจากงานวิจัยของ Glaeser, E.L., et al. (2007) พบว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมค่านิยมประชาธิปไตยโดยที่การศึกษาช่วยให้ประชาชนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และลดความเสี่ยงต่อการถูกโฆษณาชวนเชื่อหรือการล้าสมัยจากผู้นำที่เป็นเผด็จการ รวมทั้งการศึกษายังช่วยเพิ่มทักษะการทำงานร่วมกันและสร้างความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพ ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพและความมั่นคงซึ่งข้อค้นพบนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Brady, H. E., et al. (1995 : Online) ที่ชี้ให้เห็นถึงคุณภาพของประชาธิปไตยจะต่ำหากระดับการศึกษาต่ำเพราะถ้ากลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีเครือข่ายและทักษะการต่อรองนโยบายระดับชาติกับภาครัฐสูงกว่าผู้ที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา นอกจากนี้แล้ว Acemoglu and Robinson (2006) ยังได้กล่าวถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามักมาพร้อมกับความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความเป็นอิสระในการแสดงเจตจำนงทางการเมืองของประชาชนโดยที่ประชาชนบางกลุ่มอาจตกอยู่ในภาวะจำยอมของระบบอุปถัมภ์ที่ทำให้การเลือกตั้งเน้นไปที่ผลประโยชน์ระยะสั้นมากกว่าการเลือกนโยบายสาธารณะที่ส่งผลต่อคุณภาพการดำเนินชีวิตในระยะยาวของประชาชน และนอกจากนี้แล้วงานวิจัยของไทยที่ระบุถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของประชาธิปไตย ได้แก่ งานวิจัยของคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2561) ได้ระบุว่า การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้พร้อมต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เมื่อประชาชนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพจะส่งผลทำให้ให้ประชาธิปไตยมีคุณภาพตามไปด้วย และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565) ได้ชี้ว่า ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นรากฐานของความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งเมื่อประชาชนขาดโอกาสทางเศรษฐกิจ ย่อมส่งผลต่ออำนาจต่อรองและการมีส่วนร่วมทางเมือง จะเห็นได้ว่างานวิจัยทั้งของไทยและต่างประเทศล้วนพบว่าความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาส่งผลต่อคุณภาพของประชาธิปไตยโดยเฉพาะเมื่อการศึกษามีความเหลื่อมล้ำมากคุณภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมืองจะแตกต่างกันมากทำให้ประชาธิปไตยอ่อนแอ

2. ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและความยากจน

ความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและความมั่งคั่งที่กระจุกตัวมักจะนำไปสู่การผูกขาดอำนาจทางการเมือง เพราะกลุ่มคนที่มีเศรษฐกิจดีกว่าหรือกลุ่มทุนที่ร่ำรวยในสังคมจะมีอำนาจต่อรองผลประโยชน์นโยบายสาธารณะต่อภาครัฐ ส่งผลให้หนึ่งสิทธิ์หนึ่งเสียงของประชาชนไร้ความหมายและประชาธิปไตยจะไม่มีทางมีคุณภาพได้เลยหาก

ปราศจากความเท่าเทียมในโอกาสทางด้านเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและความยากจนเป็นปัจจัยเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อคุณภาพประชาธิปไตยซึ่งไม่ใช่แค่ในมิติทางด้านรายได้เท่านั้น แต่ยังหมายถึงโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร อำนาจ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองทำให้การกำหนดนโยบายสาธารณะมักจะเอื้อประโยชน์ต่อชนชั้นนำที่มีเศรษฐกิจดีกว่าประชาชนส่วนใหญ่ นอกจากนี้แล้วโจเซฟ สติกลิตซ์ (Stiglitz, 2013) ได้กล่าวถึงภัยอันตรายนันทนาการที่ตามมาจากปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจโดยชี้ให้เห็นถึงต้นทุนสำคัญของความเหลื่อมล้ำไม่ว่าจะเป็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ลดลงทำให้อุปสงค์ของผู้บริโภคส่วนใหญ่ลดลงตามไปด้วยส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจขาดประสิทธิภาพเนื่องจากความเหลื่อมล้ำมักจะเชื่อมโยงกับปัญหาคอร์รัปชัน และระบบการเมืองที่ไร้เสถียรภาพจะส่งผลต่อเสถียรภาพของประชาธิปไตย และจากงานวิจัยของสมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (2553) นักวิจัยจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยพบว่าไทยมีความเหลื่อมล้ำด้านการครอบครองทรัพย์สินในระดับที่สูงซึ่งส่งผลต่อเสถียรภาพและคุณภาพประชาธิปไตยโดยกลุ่มทุนที่มีความร่ำรวยทางด้านเศรษฐกิจสูงจะมีโอกาสต่อรองและได้รับผลประโยชน์จากนโยบายสาธารณะมากกว่ากลุ่มประชาชนทั่วไปที่มีทุนทางเศรษฐกิจต่ำสอดคล้องกับกฤตพงศ์ เสียงมา (2568) ที่พบว่าความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ฝังรากลึกในประเทศไทยโดยกลุ่มประชากรที่มีรายได้สูงจะถือครองความมั่งคั่งร่ำรวยจำนวนมากในขณะที่ประชากรที่มีรายได้ต่ำหรือกลุ่มประชากรยากจนจะมีแค่รายได้ที่พอเลี้ยงชีพวันต่อวัน ช่องว่างระหว่างรายได้ของคนรวยและคนจนมีความกว้างเฉลี่ยสูงมาก ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม รวมถึงโอกาสทางการศึกษาและอาชีพสิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยที่สมบูรณ์เนื่องจากเกิดการกระจุกตัวของอำนาจ และการเสียโอกาสในการต่อรองของภาคประชาชนซึ่งท้ายที่สุดแล้วจะส่งผลทำให้ประชาธิปไตยไร้คุณภาพ

3. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบอุปถัมภ์

ระบบอุปถัมภ์เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่พัฒนามาจากระบบฟิวดัล (ระบบศักดินา เจ้าขุนมูลนายที่ยึดหลักการแลกเปลี่ยนที่ดินกับความจงรักภักดีระหว่างกษัตริย์ ขุนนาง และอำมาตย์) โดยในสมัยโรมันได้เกิดความเหลื่อมล้ำของสังคมและทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในเชิงอุปถัมภ์ที่ต่างฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์ต่อกัน สำหรับประเทศไทยรากเหง้าของระบบอุปถัมภ์เริ่มก่อตัวอย่างชัดเจนในสมัยอยุธยาตอนต้นผ่านระบบไพร่และระบบศักดินาโดยเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นปกครอง (มูลนาย) และผู้ใต้ปกครอง (ไพร่) มีศักดินาเป็นตัวกำหนดระดับของชนชั้น ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้มีการจัดระเบียบระบบไพร่และระบบอุปถัมภ์อย่างเข้มข้นขึ้นในช่วง พ.ศ. 2325-2347 (รัชกาลที่ 1-รัชกาลที่ 4) อย่างไรก็ตามระบบไพร่และระบบทาสถูกยกเลิกอย่างเป็นทางการในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) แห่งราชวงศ์จักรี อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าระบบไพร่และระบบทาสจะถูกยกเลิกไปแล้วแต่ระบบอุปถัมภ์ก็ยังฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทยมาจวบจนกระทั่งถึงปัจจุบัน (สุจิต บุญบงการ, 2545) ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของนิธิ เอียวศรีวงศ์ (2560 : ออนไลน์) ที่กล่าวถึงระบบอุปถัมภ์ผ่านการเมืองไทยไว้ว่า นับแต่รัฐไทยเปลี่ยนการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ผู้นำรัฐต่างไม่ได้ใช้ทรัพยากรในมืออย่างเที่ยงธรรม แต่ใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องภายใต้เครือข่าย “ระบบอุปถัมภ์” ตลอดจนไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบายของรัฐที่เอื้อต่อนักธุรกิจกลุ่มผลประโยชน์ที่ให้ทุนกับพรรคการเมือง ส่งผลให้กลายเป็นความสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยนที่พัฒนาครอบคลุมไปทุกระดับ ซึ่งความชัดเจนของระบบอุปถัมภ์ในการเมืองไทยคือการ “ซื้อสิทธิ์ ขายเสียง” ในการเลือกตั้งทำให้ประชาชนเข้าไปอยู่ในเครือข่ายระบบอุปถัมภ์ของนักการเมืองโดยมีจุดมุ่งหมายหลักคือเพื่อการเจรจาต่อรองส่งผลทำให้ระบบอุปถัมภ์อยู่ในการเมืองการปกครองของประเทศไทยตลอดมา นอกจากนี้จากงานวิจัยของอชิตพล ตากันระ (2563) และสัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง (2564) ได้ค้นพบผลการวิจัยที่สอดคล้องกันว่าระบบอุปถัมภ์เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาพลเมืองไทยรวมถึงการพัฒนากระบอบประชาธิปไตยไทยและระบบอุปถัมภ์ไม่เอื้อต่อหลักประชาธิปไตยโดยเฉพาะหลักของความเท่าเทียมและความเสมอภาคเนื่องจากระบบอุปถัมภ์จะให้ความสำคัญกับผู้ที่มีอำนาจมากกว่ารวมทั้งการเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้อง แบ่งแยกสถานะและชนชั้นของ

บุคคลและที่สำคัญระบบอุปถัมภ์จะไม่ให้ความสำคัญและมักจะเพิกเฉยต่อหลักการเสรีภาพและหลักการของความเสมอภาคเท่าเทียม

ความสัมพันธ์ระหว่างการซื้อสิทธิ์ขายเสียงกับคุณภาพประชาธิปไตยของไทย

ความสัมพันธ์ของการซื้อสิทธิ์ขายเสียงกับคุณภาพประชาธิปไตยไทยจะเป็นไปในลักษณะของการแปรผกผัน คือ เมื่อมีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเพิ่มขึ้นคุณภาพของประชาธิปไตยจะลดต่ำแต่ถ้าเมื่อใดที่ไม่มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ประชาธิปไตยก็จะมีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายผ่านประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การบิดเบือนเจตนารมณ์ของประชาชน

หลักการสำคัญหรือหัวใจของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยคือการที่ประชาชนใช้อำนาจของตนเอง ผ่านการเลือกตั้งโดยการเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเองในสภา แต่เมื่อใดที่มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเกิดขึ้น ประชาชนขาดการแสดงเจตจำนงที่เป็นอิสระทำให้การตัดสินใจเปลี่ยนแปลงไปตามจำนวนเงินของการซื้อเสียงหรือเปลี่ยนแปลงตามผลประโยชน์ระยะสั้นที่ได้รับแทนที่นโยบายหรืออุดมการณ์ตั้งแต่แรกเริ่มซึ่งนักการเมืองจะมีความรู้สึกว่าได้จ่ายเงินซื้ออำนาจมาแล้วล่วงหน้าจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และไม่ต้องทำตามนโยบายที่หาเสียงไว้ (Stokes, 2005)

2. เสียงที่ไม่มีคุณภาพ

การซื้อสิทธิ์ขายเสียงทำให้เสียงไม่มีคุณภาพและไม่ได้สะท้อนถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในประเทศ หรือประชาชนในท้องถิ่น แต่สะท้อนถึงขีดความสามารถทางการเงิน หรืออำนาจเงินของนักการเมืองที่สมัครเป็นตัวแทนประชาชนซึ่งแทนที่นักการเมืองจะรับผิดชอบต่อประชาชนกลับกลายเป็นว่าประชาชนต้องมารับผิดชอบต่อการเมืองที่ให้เงินกลายเป็นความสัมพันธ์ที่บิดเบี้ยว (Stokes, 2005) ส่งผลให้คุณภาพประชาธิปไตยอ่อนแอ ขาดการตรวจสอบที่โปร่งใส เกิดการทุจริตคอร์รัปชันเชิงนโยบายที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น

3. การทุจริตเชิงนโยบาย

การซื้อเสียงเปรียบเสมือนการลงทุนซึ่งนำไปสู่การถอนทุนคืนในภายหลังของบรรดานักการเมืองเมื่อเข้าไปบริหารประเทศจึงมุ่งเน้นไปที่การแสวงหาผลประโยชน์เพื่อถอนทุนคืนและใช้เป็นทุนสำหรับการเลือกตั้งในภายภาคหน้า เมื่อนักการเมืองกลุ่มนี้ได้เข้าไปบริหารประเทศจะเกิดแรงขับเคลื่อนเพื่อถอนทุนคืนผ่านการทุจริตคอร์รัปชันการประมูลโครงการภาครัฐ การเอาประโยชน์ให้กลุ่มทุนที่สนับสนุนโดยการบริหารประเทศจะออกมาในรูปแบบเชิงนโยบายที่ไม่โปร่งใส ตรวจสอบยากหรือการออกนโยบายโครงการต่าง ๆ ที่ไม่ต้องผ่านการตรวจสอบทำให้ขาดหลักธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรมซึ่งเป็นเสาหลักของระบอบประชาธิปไตย (Schaffer, 2007)

4. การทำลายระบบตรวจสอบและถ่วงดุล

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีคุณภาพต้องประกอบด้วยหลักธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรม รวมถึงความพร้อมในการรับผิดชอบ (Diamond and Morlino, 2005) หากการบังคับใช้กฎหมายเลือกตั้งไม่มีความเข้มงวด กลไกการตรวจสอบของหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบจะไม่สามารถจัดการซื้อสิทธิ์ขายเสียงได้ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้ประชาธิปไตยไทยขาดคุณภาพเนื่องจากได้ผู้แทนที่มุ่งเน้นการใช้เงินมากกว่าความรู้ความสามารถ และทำให้นโยบายสาธารณะไม่ตอบโจทย์การแก้ปัญหาที่แท้จริงของประชาชน

5. เกิดระบบการเมืองแบบผูกขาดปิดกั้นโอกาสของคนรุ่นใหม่

อนึ่งเมื่อเกิดการซื้อสิทธิ์ขายเสียงสถานะของการเลือกตั้งจากการแข่งขันทางนโยบายจะกลายเป็นการลงทุนทางเศรษฐกิจทันที นักการเมืองหน้าใหม่หรือคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถจะไม่สามารถและไม่มีโอกาสเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชนได้เลยเนื่องจากไม่มีทุนประเดิมที่ต้องใช้ในการหาเสียง ทำให้พื้นที่ทางการเมืองถูกจำกัดไว้เฉพาะกลุ่มทุนนักเมืองเก่าหรือตระกูลการเมืองเก่าส่งผลให้เกิดวงจรอุบาทว์ของการถอนทุนคืนเพราะใช้ทุนจำนวนมากศาลในการเลือกตั้งเพื่อต้องการชัยชนะ เมื่อได้เข้าไปบริหารประเทศหรือบริหารท้องถิ่นจึงเกิดแนวโน้มในการใช้อำนาจทุจริตเชิงนโยบายเพื่อถอนทุนคืนและสะสมทุนเพื่อใช้ในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ส่งผลให้นักการเมืองหน้าใหม่

ต้องการทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตไม่สามารถเติบโตได้ภายใต้ระบบการเมืองแบบอุปถัมภ์หรือระบบการเมืองแบบผูกขาด (ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคริสต เบเกอร์, 2546)

กล่าวโดยสรุป การซื้อสิทธิ์ขายเสียงมีความสัมพันธ์กับคุณภาพประชาธิปไตยในทิศทางที่ผกผัน โดยการซื้อเสียงเป็นการทำลายหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยซึ่งมีลักษณะสำคัญ 6 ประการดังนี้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560)

1. หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (Popular Sovereignty) อำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของประชาชนทุกคน โดยประชาชนจะใช้อำนาจอนี้ผ่านการเลือกตั้งผู้แทนหรือออกเสียงประชามติ
2. หลักเสรีภาพ (Liberty) ประชาชนทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการคิด การพูด การเขียน การนับถือศาสนา และการชุมนุม โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นและกฎหมาย
3. หลักความเสมอภาค (Equality) ประชาชนทุกคนมีความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย
4. หลักนิติธรรม (Rule of Law) ประชาชนทุกคนรวมถึงผู้ใช้อำนาจอรัฐต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน
5. หลักเสียงข้างมากและการรับฟังเสียงข้างน้อย (Majority Rule and Minority Rights) การตัดสินใจต่าง ๆ ในสังคมจะยึดความเห็นของคนส่วนใหญ่เป็นหลัก แต่ในขณะเดียวกันต้องคุ้มครองสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของคนส่วนน้อยด้วยเช่นกัน

6. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง การติดตามตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และการแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ

นอกจากนี้แล้วการซื้อเสียงเป็นการทำลายหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยใน 3 มิติ ได้แก่ 1) การได้ตัวแทนที่ไร้คุณภาพ เนื่องจากการเมืองที่เข้ามาด้วยการซื้อเสียงก็จะพยายามที่จะถอนทุนคืนมากกว่าการเข้ามาบริหารประเทศเพื่อส่วนรวม 2) การสร้างนโยบายประชานิยมของพรรคการเมืองเพื่อเอาใจฐานเสียงระยะสั้นแทนที่จะลงทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 3) ความอ่อนแอของกฎหมายและภาคพลเมือง กฎหมายเลือกตั้งขาดความเข้มงวด และภาคพลเมืองเห็นการเลือกตั้งเป็นเพียงธุรกรรมทางการเงิน ความเชื่อมั่นในระบบรัฐสภาลดลงนำไปสู่ความขัดแย้งและส่งผลให้เกิดการเมืองนอกสภาจนเป็นสาเหตุการนำไปสู่การรัฐประหารได้

แนวทางพัฒนาประชาธิปไตยให้มีคุณภาพ

จากผลการศึกษาศาสามารถสรุปแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยได้ดังนี้

1. ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

การพัฒนาประชาธิปไตยให้มีคุณภาพนั้นภาครัฐต้องมียุทธศาสตร์ลดความเหลื่อมล้ำและทำลายกำแพงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาโดยการส่งเสริมการศึกษาที่เน้นให้พลเมืองได้รู้เท่าทันกลเกมทางการเมือง รวมถึงการกระจายทรัพยากรทางการศึกษาให้เท่าเทียมทั้งในบริบทเมืองและบริบทท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนทุกคนมีเครื่องมือในการปกป้องสิทธิ และมองเห็นคุณค่าของเสียงตนเองมากกว่าอำนาจเงินตรา ซึ่งประชาธิปไตยจะมีความหมายก็ต่อเมื่อผู้ลงคะแนนมีอิสระทางความคิดโดยความอิสระนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนมีพื้นฐานทางการศึกษาที่เท่าเทียม

2. ลดช่องว่างระหว่างรายได้ของคนรวยและคนจน

การพัฒนาประชาธิปไตยให้มีคุณภาพ รัฐหรือผู้ใช้อำนาจเกี่ยวข้องต้องมียุทธศาสตร์ลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจโดยการเอื้อประโยชน์ให้ประชาชนเข้าถึงทรัพยากรทางด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างโอกาสในการหารายได้ อาทิเช่น แหล่งเงินทุนและสินเชื่อ รวมถึงสิทธิในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ แหล่งน้ำ หรือการจัดการที่ดินสาธารณะเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพได้อย่างเต็มที่ การเข้าถึงโอกาสทางสังคมไม่ว่าจะเป็นสิทธิทางการเมืองและกระบวนการยุติธรรม สิทธิการเข้าถึงสวัสดิการแห่งลดค่าใช้จ่ายแอบแฝงในการใช้บริการจากภาครัฐ การเข้าถึงสิทธิโครงสร้างพื้นฐานที่รัฐให้บริการเช่น น้ำ ไฟฟ้า ประปา ถนน เหล่านี้เป็นต้น

3. ปฏิรูปกฎหมายการเลือกตั้ง

ประชาธิปไตยจะมีคุณภาพ ถ้ามีการบังคับใช้กฎหมายเลือกตั้งอย่างเด็ดขาด โดยการบังคับใช้กฎหมายเลือกตั้งอย่างเข้มงวด และมีบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิดซื้อสิทธิ์ขายเสียงอย่างเด็ดขาด ต้องปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมและการทำงานขององค์กรอิสระให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการมีมาตรการปกป้องคุ้มครองพยานเพื่อกระตุ้นให้เกิดการแจ้งเบาะแสในการซื้อสิทธิ์ขายเสียง เปิดให้มีการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและควบคุมค่าใช้จ่ายในการหาเสียงของผู้สมัครอย่างซื่อสัตย์และโปร่งใส เพื่อป้องกันการใช้เงินทุนมหาศาลมาซื้อเสียง เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด ไม่เลือกรับสินบนจากผู้กระทำผิด

4. สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนไม่ยอมรับการซื้อสิทธิ์ขายเสียง

ประชาธิปไตยจะมีคุณภาพต้องเริ่มจากการปลูกฝังคุณค่าประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน โดยการสร้างความตระหนักรู้ถึงผลได้ ผลเสียของการซื้อสิทธิ์ขายเสียง การสร้างค่านิยมในการไม่ขายเสียงของประชาชนโดยการชี้ให้เห็นถึงผลกระทบระยะยาว รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและการตรวจสอบจากภาคประชาชน

บทสรุป

จากผลการศึกษาชี้ว่า การซื้อสิทธิ์ขายเสียงเป็นปัญหาสำคัญที่บั่นทอนคุณภาพประชาธิปไตยไทยโดยตรง เนื่องจากทำให้กระบวนการเลือกตั้งขาดความบริสุทธิ์และยุติธรรม ประชาชนบางส่วนตัดสินใจจากผลประโยชน์เฉพาะหน้าแทนการพิจารณานโยบายและคุณธรรมของผู้สมัคร รวมทั้งความรู้ ความสามารถและ จริยธรรมของผู้สมัคร นอกจากนี้แล้วการซื้อสิทธิ์ขายเสียงยังเป็นอีกสาเหตุหนึ่งของปัญหาคอร์รัปชันเพราะผู้สมัครที่ใช้เงินจำนวนมากในการเลือกตั้งจะใช้อำนาจในการแสวงหาผลประโยชน์เมื่อตนเองได้รับการคัดเลือกเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่งผลให้การบริหารงานของภาครัฐขาดความโปร่งใส ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล งบประมาณของประเทศอาจถูกใช้ไปในทางที่ไม่ถูกต้อง อย่างไรก็ตามปัญหาดังกล่าวไม่ได้เกิดจากผู้สมัครเพียงฝ่ายเดียวแต่ยังสะท้อนถึงค่านิยมและสภาพเศรษฐกิจที่เปราะบางของประชาชนที่มองว่าการรับเงินเป็นเรื่องปกติ ตราบใดที่ประชาชนยังมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ความไม่มั่นคงของชีวิตในด้านเศรษฐกิจ อำนาจเงินตราเป็นตัวแปรสำคัญตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งโดยเฉพาะในบริบทของท้องถิ่นที่มีอัตราความเหลื่อมล้ำสูง อำนาจเงินจึงมีอิทธิพลต่อการเลือกตั้งเป็นอย่างมาก ดังนั้นการยกระดับคุณภาพประชาธิปไตยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งการบังคับใช้กฎหมายเลือกตั้งอย่างเข้มงวด การส่งเสริมความรู้ด้านประชาธิปไตย และการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นคุณค่าของเสียงของตนเอง เพื่อให้การเลือกตั้งสุจริตและยุติธรรมอย่างแท้จริงโดยปราศจากการซื้อสิทธิ์ขายเสียง

เอกสารอ้างอิง

กฤตพงศ์ เลียงผา. (2568). การแก้ไขปัญหาคาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยผ่านนโยบายสาธารณะ. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*, 8 (3), 385-397.

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2561). *แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2560). *ระบบอุปถัมภ์ในการเมืองไทย : นिति เอียวศรีวงศ์*. [Online]. Available :

https://www.matichon.co.th/weekly/featured/article_42468. [2569, พฤษภาคม 13].

ประชาไท (2550). *บทวิเคราะห์ : ซื้อสิทธิ์ขายเสียง : ปัญหาหรือมายาภาพของสังคมไทย..?* [Online]. Available :

<https://prachatai.com/journal/2007/11/14740>. [2569, เมษายน 22].

ปฐวิชัย วัฒนสุข. (2568). *ประเทศไทยอยู่ตรงไหน ? บนมาตรวัดประชาธิปไตยโลก*. [Online]. Available :

<https://policywatch.thaipbs.or.th/article/government-243>. [2569, เมษายน 10].

ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคริส เบเกอร์. (2546). *เศรษฐกิจการเมืองไทยสมัยกรุงเทพฯ*. กรุงเทพฯ : ชิลด์เวิร์ม บุคส์.

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2563). *การถดถอยของเสรีภาพ และประชาธิปไตยของโลกและของไทย 2020*.

[Online]. Available : https://www.matichon.co.th/columnists/news_2612403.

[2569, เมษายน 7].

พิพิธภัณฑ์รัฐสภา. (2569). *คณะราษฎร*. [Online]. Available : <https://parliamentmuseum.go.th/>

- ar63-People_team.html. [2569, เมษายน 7].
- เพิ่มศักดิ์ จะเรียมพันธ์. (2561). **ความคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยในประเทศไทยจนถึง พ.ศ.2475 : การก่อรูป, การประชันความหมายและการผสมผสาน**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. 1-90.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. (2553). **ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจกับประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุจิต บุญบงการ. (2545). **ระบบอุปถัมภ์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัญญาธรรมณ์ สวัสดิ์โสง. (2564). มุมมองต่อระบบอุปถัมภ์กับระบอบประชาธิปไตยไทยในสังคมไทย. **วารสารวิทยาการจัดการ**, 1 (2), 1-18.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **รายงานวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยปี 2564**. กรุงเทพฯ : สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อชิตพล ตากันธะ. (2563). ระบบอุปถัมภ์ : อุปสรรคการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยไทย. **วารสารสันติสุขปริทรรศน์**, 1 (2), 47-60.
- Acemoglu, D. and Robinson, J. A. (2006). **Economic Origins of Dictatorship and Democracy**. Cambridge University Press.
- Brady, H. E., et al. (1995). Beyond SES : A Resource Model of Political Participation. **The American Political Science Review**, 89 (2), 271-294.
<https://doi.org/10.2307/2082425>.
- Dahl, R.A (1998). **On Democracy**. London : Yale University Press.
- Diamond, L.J., and Morlino, L. (2005). **Assessing the Quality of Democracy**. Stanford University Press.
- Freedomhouse. (2026). **Freedom in the World Research Methodology**. [Online]. Available : <https://freedomhouse.org>. [2026, April 7].
- Glaeser, E.L., et al. (2007). "Why does democracy need education?" **Journal of Economic Growth**, Springer, vol. 12 (2), 77-99.
- Schaffer, F. C. (2007). **Elections for Sale : The Causes and Consequences of vote Buying**. Lynne Rienner Publishers.
- Stiglitz, J. E. (2013). **The Price of Inequality: How Today's Divided Society Endangers Our Future**. W. W. Norton & Company.
- Stokes, S, C (2005). **Perverse Accountability : A Formal Model of Machine Politics with Evidence from Argentina**. Cambridge University Press.
- Wilkinson, R. and Pickett, K. (2009). **The Spirit Level: Why More Equal Societies Almost Always Do Better**. Allen Lane.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษา ตลอดจนบุคคลทั่วไป ด้านสังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ จิตวิทยา ปรัชญา ศาสนศึกษา ภาษาและภาษาศาสตร์ การศึกษา ตลอดจนสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ประยุกต์ โดยกำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม

ขอบเขตการตีพิมพ์

สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ จิตวิทยา ปรัชญา ศาสนศึกษา ภาษาและภาษาศาสตร์ การศึกษา ตลอดจนสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ประยุกต์

การส่งต้นฉบับ

ส่งต้นฉบับเอกสารพร้อมไฟล์ข้อมูลในรูปแบบ Word และ Pdf มาที่ Email : wongsurin2520@gmail.com, sutarak2536@gmail.com และ asawin.ko@mbu.ac.th สามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 ติดต่อสอบถามรายละเอียดที่ พระครูสุภัทรสีโลโสภณ (สายันท์ เปมสีโล), ผศ.ดร. พระครูปลัด สุธารักษ์ ฐมมารโก และนายอัศวิน คงชำนาญ โทรศัพท์ 035-745-038, 081-044-7961, 082-614-7358, 087-852-3886 โทรสาร 035-745-037

เกณฑ์การตีพิมพ์/รูปแบบการตีพิมพ์

1. บทความที่ส่งมาเพื่อเผยแพร่ต้องเป็นบทความที่อยู่ในขอบเขตที่กำหนดเท่านั้น โดยไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงานหรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้จะต้องผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่ได้รับการตีพิมพ์

2. การพิมพ์ต้นฉบับจะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ มีเนื้อหาที่สมบูรณ์ จัดพิมพ์แบบหน้าเดียว กระดาษพิมพ์ขนาด A4 (8.5×11 นิ้ว) จำนวนไม่เกิน 13 หน้า ใช้รูปแบบ Word ตัวอักษร TH SarabunPSK 14 Point

3. การตั้งระยะขอบ ให้ตั้งเป็นประเภทระยะขอบ เพื่อการเย็บเล่มหนังสือ

บน	2.54 ซม.	ล่าง	2.54 ซม.
ซ้าย	3.00 ซม.	ขวา	3.00 ซม.

หัวกระดาษและท้ายกระดาษ

จากขอบ หัวกระดาษ 1.5 ซม. ท้ายกระดาษ 1.5 ซม.

การใส่เลขหน้า ให้ใส่ด้านบนขวา โดยใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวปกติ

4. ข้อปฏิบัติการพิมพ์แต่ละหัวข้อ

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

4.1 ชื่อเรื่อง/บทความ ชื่อเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18

พอยต์ ตัวหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ

4.2 ชื่อผู้เขียนบทความ ระบุชื่อผู้เขียน ผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี) และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 12 พอยต์ ตัวหนา ไว้ด้านขวามือหน้ากระดาษ

4.3 สังกัดผู้เขียน คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วม (ถ้ามี) ขนาดตัวอักษร 12 พอยต์ ไว้ที่ตำแหน่งใต้ชื่อเรื่อง ไว้ด้านขวามือหน้ากระดาษ พร้อมระบุอีเมลผู้เขียน ที่ติดต่อในการส่งบทความ

4.4 บทคัดย่อ (Abstract) บทคัดย่อบทความวิจัย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 พอยต์ ตัวหนา ให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ความยาวไม่เกิน 350 คำ หรือประมาณไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A4 เนื้อหาในบทคัดย่อใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 พอยต์

4.5 คำสำคัญ (Keywords) ระบุคำสำคัญ 2-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้อยู่ท้ายบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 พอยต์ ตัวหนา

4.6 เนื้อหา (Content) หัวข้อขิดด้านซ้ายกระดาษและใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยต์ ตัวหนา ส่วนเนื้อหาในแต่ละหัวข้อใช้อักษร TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 พอยต์ มีรายละเอียดดังนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. กรอบแนวคิดการวิจัย (ถ้ามี)
4. สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)
5. วิธีดำเนินการวิจัย ระบุ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา/ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล แต่ละขั้นตอนควรเขียนให้กระชับและเป็นขั้นตอนที่เหมาะสม
6. ผลการวิจัย ระบุผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์อย่างกระชับ ซึ่งอาจมีตารางหรือภาพประกอบ
7. อภิปรายผลการวิจัย ระบุประเด็นที่สำคัญของผลการวิจัยในแต่ละวัตถุประสงค์ และอภิปรายโดยมีการอ้างอิงหรือเชื่อมโยงทฤษฎีและงานวิจัยสนับสนุน
8. องค์ความรู้จากการวิจัย (ถ้ามี)
9. ข้อเสนอแนะ ระบุรายละเอียดข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (ถ้ามี) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

4.7 ตาราง (ถ้ามี) ให้ระบุคำว่า “ตารางที่” ตามด้วยหมายเลขกำกับภาษาอังกฤษใช้คำว่า Table

4.8 ภาพ (ถ้ามี) รูปภาพประกอบบทความ ควรบันทึกไฟล์รูปภาพ เป็นนามสกุล JPEG. ให้ระบุคำว่า “ภาพที่” หรือ “แผนภาพที่” ตามด้วยหมายเลขกำกับ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Figure

4.9 การอ้างอิงในเนื้อหา ใช้ระบบ APA โดยระบุชื่อผู้เขียน ปีที่พิมพ์และเลขหน้า ดังตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหา ดังปรากฏรายละเอียดด้านล่างนี้

4.10 เอกสารอ้างอิง ใช้ระบบ APA (American Psychological Association style) ดังตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเอกสารอ้างอิง ดังปรากฏรายละเอียดด้านล่างนี้

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) บทสรุป (Conclusion)
- 5) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษา (ถ้ามี)
- 6) เอกสารอ้างอิง (References)

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียนบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสารมีรายละเอียด ดังนี้

5. ตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหา

5.1 หนังสือ

พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างอิงชื่อคัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย เช่น

ในพระวินัยปิฎก คัมภีร์ปริวรรตด้วยเรื่องการถึงอคติ (ความลำเอียง) มี 4 อย่าง คือ 1) ลำเอียงเพราะชอบ 2) ลำเอียงเพราะชัง 3) ลำเอียงเพราะหลง 4) ลำเอียงเพราะกลัว และการไม่ถึงอคติ (ความไม่ลำเอียง) มี 4

คือ 1) ไม่ลำเอียงเพราะชอบ 2) ไม่ลำเอียงเพราะชัง 3) ไม่ลำเอียงเพราะหลง 4) ไม่ลำเอียงเพราะกลัว (วิ.ป. 8/324/460)

ผู้เขียนคนเดียว

(สำราญ ศรีคำมูล, 2549 : 1)

(พระชินกร ทองดี, 2556 : 9)

(Bill, 2549 : 6)

ผู้เขียน 2 คน

(สำราญ ศรีคำมูล และสนิธ วงศ์ปลั่งมศิริ, 2560 : 31)

(พระชินกร ทองดี และพระมหาสุธารักษ์ เขมจิตรโต, 2556 : 3)

(John and David, 1984 : 12)

ผู้เขียน 3 คน

(สนิธ วงศ์ปลั่งมศิริ และคณะ, 2559 : 22)

(John Dewey, et al., 2000 : 9)

ผู้เขียนเป็นหน่วยงาน

(มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2559 : 10-15)

(Ministry of Education, 2019 : 4)

การอ้างอิงในเนื้อหา (การอ้างอิงเอกสารสองทอด)

ในกรณีที่ไม่สามารถสืบค้นจากเอกสารต้นฉบับ ต้องสืบค้นจากเอกสารที่ผู้อื่นได้ อ้างอิงไว้ (secondary source) เขียนได้ 2 แบบคือ

แบบที่ 1 การอ้างอิงผู้เขียนที่นำผลงานผู้อื่นมาอ้างอิง เช่น กัญจนวลัย นนทแก้ว (2546 : 24) ได้ อ้างอิง ดนัย เทียนพุ่ม (2539) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสารต้นฉบับรอง ตามด้วยคำ “อ้างถึง” สำหรับ เอกสารภาษาไทย หรือคำ “cited” สำหรับเอกสารภาษาอังกฤษ แล้ว ระบุชื่อผู้แต่ง และปีที่พิมพ์ ของเอกสารอันดับ แรก ตัวอย่าง

(กัญจนวลัย นนทแก้ว, 2546 อ้างถึง ดนัย เทียนพุ่ม, 2539 : 144)

(French, 1995 cited Vass and Wiedeman, 1981 : 115)

* ในบรรณานุกรมจะปรากฏ กัญจนวลัย นนทแก้ว, 2546 และ French, 1995

แบบที่ 2 การอ้างอิงโดยระบุชื่อผู้แต่งต้นฉบับ (original) ที่ผู้อื่นนำมาอ้างอิง เช่น ชัยณรงค์ แก้วอยู่ (2554: 38) ได้อ้าง Lawdermilk and Laitas (2001) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ ที่ถูกอ้างถึง ตามด้วย “อ้างอิง” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “cited in” สำหรับเอกสารภาษาอังกฤษ แล้วระบุชื่อผู้แต่งที่นำผลงานนั้นมาอ้างอิง ตัวอย่าง

(Lawdermilk and Laitas, 2001 อ้างใน ชัยณรงค์ แก้วอยู่, 2554 : 47)

(Philip H. Coomby, 2004 อ้างใน เกียรติชัย พงษ์พานิชย์, 2553 : 85)

(Lynn, 1990 cited in Teske and Schneider, 2002 : 74)

.....โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาท (Cronbach, 1974 อ้างใน ยุทธ ไทยวรรณ, 2543 : 9) ได้ความเชื่อมั่น....

.....ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1978 อ้างใน ประคอง กรณสูตร, 2538).....

* ในบรรณานุกรมจะต้องปรากฏ ชัยณรงค์ แก้วอยู่, 2554, เกียรติชัย พงษ์พานิชย์, 2553, Teske and Schneider, 2002, ยุทธ ไทยวรรณ, 2543, และ ประคอง กรณสูตร, 2538

หนังสือแปล

(ชูเมกเกอร์, 2557 : 15)

5.2 งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์

(สายัณห์ วงศ์สุรินทร์, 2549 : บทคัดย่อ)

(พระมหาไพจิตร อุดมธมโม, 2556 : 10)

(อาทิตย์ ชูชัย, 2557)

(Watson, 1990 : Abstract)

5.3 รายงานการประชุม

(นฤมล ชุ่มเจริญสุข, 2557 : 20)

(Anan Srita, 1990 : 45)

5.4 วารสาร

(สายัณห์ วงศ์สุรินทร์, 2557 : 76-85)

(พระมหาภคณชัย สวัสดิ์, 2557 : 85)

5.5 หนังสือพิมพ์

(สมศรี หาญอนันทสุข, 2550 : 7)

(Krishman, 2007 : 1)

5.6 จุลสาร แผ่นพับ และแผ่นปลิว

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541)

(Research and Training Center on Independent Living, 1993)

5.7 โสตทัศนวัสดุ

(กฤตสุชิน พลเสน, 2555)

5.8 ซีดีรอม

(อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร, 2543)

(Social Science Index, 1999)

5.9 การสัมภาษณ์

(ไชยยา เรืองดี, 2560, มกราคม 14)

(Born, 1990, June 15)

5.10 เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และวารสารอิเล็กทรอนิกส์

(สำนักงานหอสมุดมหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2554 : ออนไลน์)

(Kenneth, 1998 : Online)

หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

(ชุม, (นามแฝง), 25 ตุลาคม 2542)

(ศธ. ยุติการถ่ายโอนสถานศึกษาบัญชี 2, 2550)

เอกสารจากเว็บไซต์เว็บ (www.)

(ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, ม.ป.ป. : ออนไลน์)

(Ministry of Education, 2005 : Online)

(เย็นยง ราชวงษ์, 2549 : ออนไลน์)

การอ้างอิงราชกิจจานุเบกษา

(พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562, 2562)

6. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง

6.1 ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

การเขียนเอกสารอ้างอิง เรียงลำดับตามตัวอักษรภาษาไทยก่อน ตามด้วยการอ้างอิงภาษาอังกฤษ การเคาะเว้นวรรค 1 ครั้ง ในรายการที่สองไม่ต้องพิมพ์ชื่อผู้เขียน ให้ขีดเส้นเข้าไป 0.5 นิ้ว หรือ 1.27 ซม. หรือประมาณ 7 ตัวอักษร แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) เช่น

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). **การวิจัยสำหรับครู**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

_____. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บรรทัดแรกของเอกสารอ้างอิงแต่ละเรื่อง อักษรตัวแรกห่างจากริมกระดาษด้านซ้าย 3.00 ซม. บรรทัดที่สองและบรรทัดต่อไป ให้ย่อหน้าโดยเว้นอีก 0.5 นิ้ว หรือ 1.27 ซม. เช่น

สายันท์ วงศ์สุรินทร์ และคณะ. (2557). การศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษา
ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. *ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 16 (1), 76-85.

6.2 ตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเอกสารอ้างอิง

1. หนังสือ

ผู้เขียนคนเดียว

สมพงษ์ ชูมาก. (2548). *กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์.

ยุทธ ไถยวรรณ. (2548). *วิธีวิจัยทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

พระมหานรงค์ กนต์สีโล. (2548). *จุดเด่นของพระพุทธศาสนา*. เชียงใหม่ : บริษัททริโอแอด
เวอร์ซิงแอนด์มีเดีย จำกัด.

นิตา ชูโต. (2545). การจัดการภายในองค์กร ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารจัดการทั่วไป*.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Wilson, K. (2007). *Smart choice*. 2nd ed. London : Oxford University Press.

ผู้เขียนสองคน

ยุทธ ไถยวรรณ และกุสุมา ผลาพรหม. (2555). *พื้นฐานการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายศ. (2542). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

Best, J. W. and Kahn, J. V. (1986). *Research in Education*. 5th ed. New Jersey :
Prentice-Hall.

ผู้เขียน 3 คน

ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2547). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับงานวิจัย*.
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์.

อวยพร พานิช และคณะ. (2548). *ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Sadlack, R. G., et al. (1992). *Social Reserch : Theory and Methods*. Chestnut : Hill
Enterprises.

ผู้เขียนเป็นหน่วยงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). *การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี*.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสแควร์.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หนังสือแปล

ซูเมกเกอร์, อี. เอฟ. (2557). *จิ๋วแต่แจ๋ว : เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ [Small is beautiful]*. พิมพ์
ครั้งที่ 4. (สมบุรณ์ ศุภศิลป์, แปล). นนทบุรี : สมิต. (ต้นฉบับ พิมพ์ ค.ศ. 1973).

แบร์รี สมาร์. (2555). *มิเชล ฟูโกต์ [Michel Foucault]*. (จามะรี เชียงทอง และสุนทร สราญจิต,
แปล). กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (ต้นฉบับ พิมพ์ปี ค.ศ. 1994).

2. ราชกิจจานุเบกษา

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547. (2547, 1 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*.
เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23 ก. 1-24.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา พ.ศ. 2549. (2549, 1
มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 123 ตอนที่ 54 ง. 89-109.

3. งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัย

สุชาติ อ่อนสร้อย. (2559). *การศึกษาวิเคราะห์วัดตบ 7 ในคัมภีร์ขุททกนิกายธรรมบท*.
วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พวงเพชร พลทอง และคณะ. (2553). การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

พระครูวิจิตรธรรมวิภา (บุญเลิศ ปญญาวุโธ). (2562). การพัฒนาการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พินิจ ทิพย์มณี. (2553). การวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการตายของประเทศไทย (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

Kasemsri, K. (2005). *Participatory Communication in City Radio FM 96.0*. Master of Science Thesis in Development Communication, Graduate Kasetsart University.

4. สัมมนา/ประชุมวิชาการ

ประดิษฐ์ มีสุข และทรงธรรม ชีระกุล. (2551). วิกฤตคุณภาพบัณฑิตศึกษากับบทบาทมหาวิทยาลัย. หนังสืองานทักขิณวิชาการ'51 “มหาวิทยาลัย ทักขิณกับทางแก้วิกฤตของชาติ”. ใน *โครงการทักขิณวิชาการมหาวิทยาลัยทักขิณ วิทยาเขตสงขลา* ระหว่างวันที่ 16-19 สิงหาคม 2551 (หน้า 119-143). สงขลา : มหาวิทยาลัยทักขิณ วิทยาเขตสงขลา.

Nicolaou, A.A. and Pitta Pantazi. (2011). A new theoretical model for understanding fractions at the elementary school. *Proceedings of the seventh congress of the European Society for research in mathematics education (CERME 7)*, pp. 366-375. Poland : University of Rzeszow.

5. วารสาร

สายันท์ วงศ์สุรินทร์ และคณะ. (2557). การศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. *ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 16 (1), 76-85.

พระมหามหวินทร์ ปุริสสุตโต และคณะ. (2560). วิเคราะห์คุณธรรมและคุณค่าที่ปรากฏในบทเทศนามหาชาติ. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 13 (1), 124.

Elstad, E., and Christophersen, K. (2017). Perceptions of Digital Competency among Student Teachers : Contributing to the Development of Student Teachers' Instructional Self-Efficacy in Technology-Rich Classrooms. *Education Science*, 7 (27), 1-15.

Suwanroj, T., et al. (2019). Confirmatory Factor Analysis of the Essential Digital Competencies for Undergraduate Students in Thai Higher Education Institutions. *Journal of Technology and Science Education*, 9 (3), 340-356.

Tsarapkina, J., et al. (2021). The Formation of Bachelors' Digital Competencies at the University. *Journal of Educational Psychology*, 9 (1), 1-10.

6. หนังสือพิมพ์

สมศรี หาญอนันตสุข. (2550, มิถุนายน 26). ภาครัฐธรรมนุญใหม่จะสร้างมิติใหม่ให้สังคมพุทธ. *มติชน*, 7.

Krishman, E. (2007, June 26). Rebuilding self-esteem. *Bangkok post*, 1.

7. จุลสาร แผ่นพับ และแผ่นปลิว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2541). *ท่องเที่ยวสงขลา*. [แผ่นพับ]. สงขลา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

Research and Training Center on Independent Living. (1993). *Guidelines for reporting and writing about people with disabilities*. Lawrence : Research and Training Center on Independent Living.

วารสาร
นิสิตวัง
JOURNAL OF NISITWANG

